

Arbetstagarinflytande i europakooperativ

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Tryckt av XGS Grafisk Service
Stockholm 2005

ISBN 91-38-22336-8
ISSN 0284-6012

Arbetstagarinflytande i europakooperativ

Arbetstagarinflytande i europakooperativ	1
Sammanfattning	7
1 Lagförslag	8
1.1 Förslag till lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ	8
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd	32
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.....	34
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:599) om arbetstagarinflytande i europabolag	36
2 Direktivet om arbetstagarinflytande i europakooperativ.....	39
2.1 Direktivets tillkomst.....	39
2.2 Direktivets huvudsakliga innehåll.....	40
2.3 Syftet med direktivet	41
2.4 Kommissionens arbetsgrupp	41
2.5 Arbetsmarknadens parter	42
3 Lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ	43
3.1 Behovet av lagstiftning	43
3.2 Lagens tillämpningsområde.....	44
3.2.1 För vilka europakooperativ skall lagen gälla	44
3.2.2 När lagen skall tillämpas.....	45

3.2.3	Begränsningar i lagens tillämplighet	46
3.2.4	När fysiska personer skall bilda ett europakooperativ	48
3.2.5	När arbetstagarinflytande enligt den föreslagna lagen skall införas efter att europakooperativet är registrerat	50
3.3	Definitioner	51
3.3.1	Definitioner med anknytning till företag eller stater	51
3.3.2	Definitioner med anknytning till arbetstagarinflytande	57
3.4	Inrättande av en förhandlingsdelegation	60
3.4.1	Åtgärder som skall vidtas av de deltagande rättsliga enheterna	60
3.4.2	En förhandlingsdelegation skall inrättas	63
3.5	Sammansättning av en förhandlingsdelegation	67
3.5.1	Geografisk fördelning av ordinarie platser	68
3.5.2	Geografisk fördelning av extraplatser vid fusion	69
3.5.3	Hur platserna fördelas mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige	73
3.5.4	Hur ledamöter för arbetstagare i företag och filialer i Sverige skall utses	75
3.5.5	Förhandlingsdelegationens representativitet	81
3.5.6	Justering av sammansättningen av förhandlingsdelegationen	83
3.6	Förhandlingar	85
3.6.1	Förhandlingsperiod	85
3.6.2	Avstående från förhandlingar	86
3.6.3	Begäran om ny eller återupptagen förhandling	87
3.6.4	Information från de deltagande rättsliga enheterna	88
3.6.5	Experter	89
3.6.6	Omröstningsregler	90

3.6.7	Kostnader	92
3.7	Avtal om arbetstagarinflytande	93
3.7.1	Vad ett avtal skall behandla	93
3.7.2	Särskilt om ombildningsfallet	96
3.7.3	Medverkan i föreningsstämma.....	98
3.8	Vad som gäller om avtal inte träffas.....	100
3.8.1	När referensbestämmelserna skall tillämpas	100
3.8.2	Sammansättning av arbetstagarrådet	103
3.8.3	Information och samråd.....	107
3.8.4	Rätt till information och samråd vid möten med europakooperativet.....	110
3.8.5	Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet ...	112
3.8.6	Kostnader för arbetstagarrådets verksamhet	114
3.8.7	Omfattning av medverkan	115
3.8.8	Hur arbetstagarledamöter för medverkan fördelas mellan arbetstagare från olika stater.....	116
3.8.9	Hur arbetstagarledamöter för medverkan utses ...	118
3.8.10	Hur ledamöter för medverkan föreslås av arbetstagarna	120
3.8.11	Ledamöternas rättigheter och skyldigheter vid medverkan	121
3.8.12	Medverkan i föreningsstämma.....	123
3.9	Förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet – juridiska personer.....	125
3.10	Skydd för arbetstagarrepresentanter.....	126
3.11	Tystnadsplikt.....	127
3.12	Missbruk av förfarandet.....	129
3.13	Skadestånd	131
3.14	Rättegången.....	132
3.15	Lagens ikraftträdande	134

4	Förhållandet till andra bestämmelser.....	135
4.1	Medbestämmandelagen.....	135
4.2	Annan arbetsrättslig reglering.....	136
4.3	Lagen om europeiska företagsråd.....	137
4.4	Styrelserepresentationslagen.....	138
4.4.1	Byte av sätesland när enbart nationell rätt reglerar arbetstagarinflytandet.....	140
5	Ändringar i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.....	143
6	Konsekvenser.....	147
7	Författningskommentarer.....	149
7.1	Förslaget om lag till arbetstagarinflytande i europakooperativ.....	149
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd.....	196
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.....	197
7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:599) om arbetstagarinflytande i europabolag.....	199
Bilaga 1	Rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar).....	201
Bilaga 2	Rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.....	225

Sammanfattning

Denna promemoria behandlar frågan om genomförande av rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.

I promemorian görs bedömningen att lagstiftningsåtgärder bör vidtas för att genomföra direktivet.

I promemorian föreslås en ny lag om arbetstagarinflytande i europeiska kooperativa föreningar (europakooperativ). Arbetstagarinflytandet föreslås komma till stånd på följande sätt. Det bildas en förhandlingsdelegation för arbetstagarna som har till uppgift att med de företag som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ träffa ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. Särskilda bestämmelser skall reglera arbetstagarinflytandet i europakooperativet om ett sådant avtal, av olika skäl, inte ingås mellan parterna. Vissa små europakooperativ undantas från tillämpningsområdet för den nya lagen.

I promemorian föreslås vidare ändringar i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd, i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda och i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag.

Regleringen föreslås träda i kraft den 18 augusti 2006.

1 Lagförslag

1.1 Förslag till lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om arbetstagarinflytande i europakooperativ som bildas eller har bildats

- a) av minst två rättsliga enheter,
- b) genom ombildning, eller
- c) av enbart fysiska personer eller av en rättslig enhet och fysiska personer, om dessa tillsammans har eller hade minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater vid bildandet av europakooperativet.

För europakooperativ som inte omfattas av första stycket gäller bestämmelserna efter det att europakooperativet har registrerats

- a) om minst en tredjedel av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater begär detta, eller

¹ Jfr rådets direktiv 2003/72/EG om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande (EUT L 207, 18.8.2003, s. 25, Celex 32003L0072).

b) om arbetsstyrkan i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer uppgår till minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

2 § Arbetstagarinflytandet kommer till stånd på följande sätt. Det bildas en förhandlingsdelegation för arbetstagarna, som har till uppgift att med de rättsliga enheter som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ träffa ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. I vissa fall skall ett arbetstagarråd inrättas och regler om medverkan tillämpas enligt 35–66 §§.

3 § Verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål undantas från lagens tillämpningsområde i fråga om verksamhetens mål och inriktning.

4 § Bestämmelserna i 8–12 §§ om förhandlingsdelegationen och i 22–34 §§ om förhandlingsförfarandet samt i 35–39, 45–61 och 63–66 §§ om vad som gäller om avtal inte träffas, gäller när ett europakooperativ skall ha eller har sitt säte i Sverige.

Bestämmelserna i 13–21, 40–44 §§ och 62 § om fördelning av platser och om hur ledamöter för arbetstagare i Sverige utses gäller oavsett var europakooperativet skall ha eller har sitt säte.

5 § När en ordning för arbetstagarinflytande skall fastställas i fall som avses 1 § första stycket c skall vad som i denna lag sägs om deltagande rättsliga enheter gälla för fysiska personer som direkt deltar i bildandet av europakooperativet.

6 § När en ordning för arbetstagarinflytande skall fastställas i fall som avses 1 § andra stycket skall vad som sägs om deltagande rättsliga enheter, berörda dotterföretag och berörda filialer gälla för europakooperativet respektive dess dotterföretag och filialer.

Definitioner

7 § I denna lag avses med

– *EES-stater*: staterna i Europeiska unionen samt de övriga stater som omfattas av EES-avtalet,

– *europakooperativ*: en kooperativ förening som bildas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar²,

– *deltagande rättsliga enheter*: företag som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ,

– *dotterföretag*: ett företag som ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande över i enlighet med vad som anges i 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd,

– *berörda dotterföretag eller berörda filialer*: dotterföretag eller filialer till en deltagande rättslig enhet och som föreslås bli dotterföretag eller filialer till ett europakooperativ när detta bildas,

– *medverkan*: det arbetstagarinflytande som utövas genom rätten att

a) välja eller på annat sätt utse några av ledamöterna i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller

b) föreslå eller avvisa några eller alla ledamöter i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan,

– *arbetstagarråd*: organ som företräder arbetstagarna i ett europakooperativ och dess dotterföretag och filialer vid information och samråd samt, i förekommande fall, utövar rätten till medverkan i europakooperativet.

² EUT L 207, 18.8.2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

Förhandlingsdelegation för arbetstagarna

Inrättande av en förhandlingsdelegation

8 § De deltagande rättsliga enheterna skall så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall kunna inrättas.

De rättsliga enheterna skall lämna information om namnen på och antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna samt namnen på övriga dotterföretag och filialer i EES-staterna. Informationen skall lämnas till arbetstagarnas representanter i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

9 § En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas i enlighet med bestämmelserna i 10–21 §§. Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de rättsliga enheterna fullgjort sina skyldigheter enligt 8 §. Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande rättsliga enheterna om ett avtal om arbetstagarinflytande i europa-kooperativet.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i de olika EES-staterna

10 § Arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i varje EES-stat skall tilldelas en ordinarie plats i förhandlingsdelegationen för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i samtliga EES-stater.

11 § När ett europakooperativ skall bildas genom fusion skall arbetstagarna i de olika EES-staterna tilldelas extraplatser i förhandlingsdelegationen om det behövs för att minst en representant skall kunna utses för arbetstagarna i varje deltagande rättslig enhet som föreslås upphöra i och med fusionen.

De extraplatser som tilldelas arbetstagarna enligt första stycket får dock inte överstiga tjugo procent av de platser som sammanlagt tilldelats arbetstagarna enligt 10 §. Om hela behovet av extraplatser med hänsyn till detta inte kan täckas, skall de tillgängliga platserna tilldelas arbetstagarna i deltagande rättsliga enheter i olika EES-stater i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de rättsliga enheter som föreslås upphöra i och med fusionen.

Tilldelningen av extraplatser får inte medföra att arbetstagare blir representerade av mer än en ledamot.

12 § Om antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna förändras under den tid förhandlingsdelegationen verkar och förändringen är av sådan omfattning att den påverkar fördelningen av antalet platser mellan arbetstagarna i olika EES-stater, skall fördelningen enligt 10 och 11 §§ göras om.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige

13 § De ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelas arbetstagare i Sverige, skall fördelas mellan arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna i Sverige i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de rättsliga enheterna. Arbetstagarna i varje rättslig enhet tilldelas högst en plats per rättslig enhet.

Om det efter fördelningen återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i berörda dotterföretag och berörda filialer i fallande ordning efter antalet arbetstagare i respektive dotterföretag eller filial. Arbetstagarna i

varje dotterföretag eller filial tilldelas högst en plats per företag respektive filial.

Om det därefter återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna. Fördelningen upprepas till dess inga ordinarie platser återstår att fördela.

14 § De lokala arbetstagarorganisationer som enligt 18 eller 19 § skall utse ledamöter från Sverige får komma överens om att en annan fördelning av de ordinarie platserna skall gälla än den som följer av 13 §. En sådan överenskommelse skall dock så långt det är möjligt säkerställa att arbetstagarna i varje deltagande rättslig enhet tilldelas en plats.

15 § De extraplatsen i förhandlingsdelegationen som enligt 11 § kan komma att tilldelas arbetstagare i Sverige fördelas mellan arbetstagare i svenska rättsliga enheter som föreslås upphöra i och med fusionen i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de rättsliga enheterna. Fördelningen sker enbart mellan arbetstagare i rättsliga enheter som inte fått någon plats enligt 13 §.

16 § Om fördelningen av antalet platser i förhandlingsdelegationen görs om enligt 12 §, skall även fördelningen enligt 13 och 15 §§ göras om.

17 § Om arbetstagarna i en deltagande rättslig enhet, berört dotterföretag eller berörd filial i Sverige tilldelats en plats i förhandlingsdelegationen och den rättsliga enheten eller filialen upphör att vara deltagande eller berört, skall platsen omfördelas även om förhandlingsdelegationens sammansättning inte skall göras om enligt 12 §.

Om det är en ordinarie plats som skall omfördelas enligt första stycket, skall platsen tilldelas arbetstagarna i den rättsliga

enhet eller den filial som vid närmast föregående fördelning enligt 13 § stod i tur att få nästa ordinarie plats. Om platsen därigenom skulle tilldelas arbetstagarna i en rättslig enhet som redan fått en extraplats enligt bestämmelserna i 15 §, skall platsen dock gå vidare till arbetstagarna i den rättsliga enhet eller den filial som därefter står näst i tur.

Om det är en extraplats som skall omfördelas enligt första stycket, skall platsen tilldelas arbetstagarna i den rättsliga enhet som enligt 15 § stod i tur att få nästa extraplats vid det tidigare förfarandet. Om det inte finns någon sådan rättslig enhet skall ingen tilldelas platsen.

Hur ledamöter från Sverige utses

18 § Ledamöter från Sverige i förhandlingsdelegationen utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat gäller följande ordning för att utse en eller flera ledamöter. Om det är fråga om att utse en ledamot skall denna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder det största antalet av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna i Sverige vid de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna. Om det är fråga om att utse flera ledamöter skall den ordning gälla för hur arbetstagarrepresentanter utses som finns angiven i 8 § andra och tredje styckena lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

19 § Om inget av de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige är bundet av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation,

skall ledamöterna från Sverige i förhandlingsdelegationen utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder flest arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige. Detta gäller dock endast om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

20 § Finns inte sådan organisation som avses i 19 §, utses ledamöterna i förhandlingsdelegationen av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige.

Representativitet för ledamöter från Sverige

21 § En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av bestämmelserna i 13 § företräder arbetstagarna i den rättsliga enhet eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i en rättslig enhet eller en filial med stöd av bestämmelserna i 13 § företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av 13 § företräder även arbetstagare i rättsliga enheter och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats i förhandlingsdelegationen. Antalet arbetstagare i de rättsliga enheter och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats fördelas så jämt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av bestämmelserna i 15 § företräder enbart arbetstagarna vid den rättsliga enhet som föreslås upphöra i och med fusionen.

Förhandlingar

Förhandlingsperiod

22 § Förhandlingarna mellan de deltagande rättsliga enheterna och arbetstagarernas förhandlingsdelegation om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå i högst sex månader efter inrättandet.

Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingsperioden till sammanlagt högst ett år.

23 § Om tidsfristen i 9 § överskridits på grund av omständigheter som arbetstagarerna ansvarar för får förhandlingar enligt 22 § inledas så snart som möjligt. Arbetstagarledamöter som senare väljs eller utses får ansluta till förhandlingarna.

Avstående från eller avbrytande av förhandlingar

24 § Förhandlingsdelegationen får besluta att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar. Ett sådant beslut får dock inte fattas om europakooperativet skall bildas genom ombildning och det finns en rätt till medverkan i den rättsliga enhet som skall ombildas.

Tidigast två år efter ett beslut enligt första stycket, skall en förhandlingsdelegation sammankallas på nytt om det finns en skriftlig begäran från minst tio procent av arbetstagarerna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Parterna får dock gemensamt besluta att inleda eller återuppta förhandlingarna tidigare.

Information

25 § De deltagande rättsliga enheterna skall informera förhandlingsdelegationen om förekomsten och omfattningen av arbetstagarinflytande i form av medverkan i de deltagande rättsliga enheterna samt om planerna för bildandet av europakooperativet och om hur processen med att bilda europakooperativet fortskrider fram till dess att kooperativet registrerats.

Experter

26 § Förhandlingsdelegationen får biträdas av experter som den själv utser. Experterna får på förhandlingsdelegationens begäran närvara vid förhandlingarna med de deltagande rättsliga enheterna när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå.

Omröstningsregler

27 § Som förhandlingsdelegationens beslut gäller, om inte annat följer av 28 eller 29 §, den mening som stöds av mer än hälften av förhandlingsdelegationens ledamöter om dessa representerar mer än hälften av samtliga arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

28 § Om ett avtalsförslag skulle leda till att andelen ledamöter som omfattas av rätt till medverkan i europakooperativet blir mindre än vad som tidigare gällt för arbetstagarna i den av de deltagande rättsliga enheterna med högst andel medverkan, krävs för att avtalet skall godkännas att minst två tredjedelar av de ledamöter som företräder minst två tredjedelar av arbetstagarna i

minst två EES-stater röstar för detta. Denna majoritetsregel gäller

– när europakooperativ bildas genom fusion om arbetstagarinflytande i form av medverkan omfattar minst tjugofem procent av det totala antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, och

– när europakooperativ bildas på annat sätt än genom fusion eller ombildning om medverkan omfattar minst femtio procent av det totala antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna.

När europakooperativ bildas genom ombildning gäller 34 §.

29 § För ett beslut att avstå från att inleda förhandlingar eller att avbryta pågående förhandlingar enligt 24 § krävs samma majoritet som anges i 28 § första stycket.

Kostnader

30 § Alla kostnader för förhandlingsdelegationens förhandlingsverksamhet och verksamhet i övrigt skall bäras av de deltagande rättsliga enheterna i den utsträckning som krävs för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Avtal om arbetstagarinflytande

31 § Ett avtal om arbetstagarinflytande skall vara skriftligt. Avtalet skall behandla

- a) avtalets omfattning,
- b) om ett arbetstagarråd skall inrättas eller om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla,
- c) om rätt till medverkan skall finnas eller inte,
- d) avtalets löptid, i vilka fall det bör omförhandlas, hur en omförhandling skall genomföras och vad som skall gälla för det fall omförhandlingar inte leder till något nytt avtal.

32 § Om ett arbetstagarråd skall inrättas skall avtalet behandla

- arbetstagarrådets sammansättning,
- arbetstagarrådets uppgifter samt hur information och samråd med arbetstagarrådet skall gå till,
- hur ofta arbetstagarrådet skall sammanträda, och
- vilka ekonomiska och materiella resurser som skall ställas till arbetstagarrådets förfogande.

Om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla skall det i avtalet regleras hur en sådan ordning skall utformas.

33 § Om rätt till medverkan skall finnas skall avtalet behandla

- det huvudsakliga innehållet i en ordning för medverkan, inklusive uppgifter om antalet ledamöter som arbetstagararna har rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa,
- vilka förfaranden som skall användas när ledamöterna väljs, utses, föreslås eller avvisas, och
- ledamöternas rättigheter.

34 § Om ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall det i ett avtal om arbetstagarinflytande föreskrivas åtminstone samma nivå för arbetstagarinflytandet som den som finns i den rättsliga enhet som skall ombildas.

Vad som gäller om avtal inte träffas

När reglerna skall tillämpas

35 § Ett arbetstagarråd för information och samråd skall inrättas enligt 39–57 §§ om

- parterna är ense om detta, eller
- ett avtal som uppfyller kraven i denna lag inte har träffats när tidsfristen under vilken förhandlingar kan pågå enligt 22 § har löpt ut.

36 § Bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ skall tillämpas om parterna är överens om det.

Även i fall som avses i 35 § b skall bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ tillämpas när ett europakooperativ bildas genom

a) ombildning,

– om arbetstagarna hade rätt till medverkan i kooperativet före ombildningen till europakooperativ,

b) fusion,

– om minst tjugofem procent av arbetstagarna i de deltagande kooperativen hade rätt till medverkan, eller

– om arbetstagarna i något av de deltagande kooperativen, även om de utgjorde en mindre andel än tjugofem procent av arbetstagarna i dessa kooperativ, hade rätt till medverkan och förhandlingsdelegationen beslutar att arbetstagarna skall ha rätt till medverkan i europakooperativet,

c) annat sätt än fusion eller ombildning

– om minst femtio procent av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna hade rätt till medverkan, eller

– om arbetstagarna i någon av de deltagande rättsliga enheterna, även om de utgjorde en mindre andel än femtio procent av arbetstagarna i dessa rättsliga enheter, hade rätt till medverkan och förhandlingsdelegationen beslutar att arbetstagarna skall ha rätt till medverkan i europakooperativet.

37 § Bestämmelserna i 39–66 §§ skall dock inte tillämpas om förhandlingsdelegationen fattat beslut enligt 24 § första stycket att avstå från att inleda eller att avbryta pågående förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande. Bestämmelserna skall inte heller tillämpas om avtal inte träffats efter att parterna enligt 24 § andra stycket inlett nya förhandlingar eller återupptagit förhandlingar om ett avtal.

38 § Om bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ skall tillämpas och det i de deltagande rättsliga enheterna finns mer än

en form för medverkan, får förhandlingsdelegationen besluta vilken form som skall införas i europakooperativet.

Om förhandlingsdelegationen inte fattar ett beslut enligt första stycket, får de deltagande rättsliga enheterna besluta vilken form för medverkan som skall införas i europakooperativet.

Arbetslagarrådets sammansättning m.m.

39 § Arbetslagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i varje EES-stat skall tilldelas en plats i arbetslagarrådet för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetslagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i samtliga EES-stater.

40 § De platser i arbetslagarrådet som tilldelats arbetslagare i Sverige skall fördelas mellan arbetslagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i Sverige med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetslagare i var och en av dessa, om inte de organisationer som enligt 42 eller 43 § skall utse ledamöterna enas om något annat. Fördelningen upprepas till dess inga platser återstår att fördela.

41 § Ledamöter från Sverige i arbetslagarrådet skall utses bland arbetslagarna i Sverige i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer.

42 § Ledamöter från Sverige i arbetslagarrådet utses av den eller de lokala arbetslagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetslagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat gäller följande ordning för att utse en eller flera ledamöter. Om det är fråga om att utse en ledamot skall denna utses av den lokala arbetslagarorganisation som företräder det största antalet av de

kollektivavtalsbundna arbetstagarna i Sverige vid företagen och filialerna. Om det är fråga om att utse flera ledamöter skall den ordning gälla för hur arbetstagarrepresentanter utses som finns angiven i 8 § andra och tredje styckena lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

43 § Om varken europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer i Sverige är bundna av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna från Sverige utses av den lokala arbetstagarorganisation i Sverige som företräder flest arbetstagare vid företagen och filialerna. Detta gäller dock endast om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

44 § En ledamot från Sverige företräder arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen enligt 40 §.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i ett företag eller en filial företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot från Sverige företräder även arbetstagare i företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats vid fördelning enligt 40 §. Antalet arbetstagare i de företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats fördelas så jämt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

45 § Om inte annat avtalats skall arbetstagarrådet en gång om året pröva om förändringar inom europakooperativet, dess dotterföretag och filialer leder till att arbetstagarrådet skall ges en ny sammansättning varvid 39–44 §§ skall tillämpas.

46 § Arbetstagarrådet skall underrätta europakooperativet om rådets sammansättning.

47 § När det är lämpligt med hänsyn till arbetstagarrådets storlek, skall det bland ledamöterna utses ett arbetsutskott bestående av högst tre ledamöter.

Utskottet fastställer sin egen arbetsordning.

Information och samråd

48 § Arbetstagarrådet har rätt till information från och samråd med europakooperativet i frågor som

- rör europakooperativet,
- rör dotterföretag eller filialer belägna i en annan EES-stat än den där europakooperativet har sitt säte, eller
- faller utanför beslutsbefogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild EES-stat.

49 § Information skall ges vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll så att den ger arbetstagarrådet möjlighet att göra en noggrann bedömning av eventuella konsekvenser samt, när det är lämpligt, förbereda samråd med europakooperativet.

Samråd innebär upprättande av en dialog mellan europakooperativet och arbetstagarrådet och skall ske vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrådet möjlighet att, på grundval av tillhandahållen information, lämna synpunkter på planerade åtgärder så att de kan beaktas i europakooperativets beslutsprocess.

50 § Europakooperativet skall minst en gång om året sammanträffa med arbetstagarrådet och informera och samråda om företagets verksamhetsutveckling och framtidsplaner.

Inför ett sådant möte skall europakooperativet förse arbetstagarrådet med dagordningar för mötena i förvaltnings-, eller i förekommande fall, lednings- och tillsynsorganen, samt kopior av alla handlingar som förelagts föreningsstämman.

Ett sådant möte skall särskilt handla om

- a) föreningsstrukturen,
- b) den ekonomiska och finansiella situationen,
- c) den förväntade utvecklingen av affärsverksamheten och av produktionen och försäljningen,
- d) sysselsättningsläget och den förväntade utvecklingen,
- e) investeringar,
- f) betydande organisationsförändringar,
- g) införande av nya arbetsmetoder eller produktionsprocesser,
- h) produktionsöverföringar,
- i) fusioner,
- j) nedläggningar av verksamheter eller betydande nedskärningar av verksamheter,
- k) kollektiva uppsägningar, och
- l) initiativ som rör företagets sociala ansvar.

51 § Europakooperativet skall, så snart det kan ske och i god tid före beslut, lämna information till arbetstagarrådet om särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning, särskilt såvitt avser omlokaliseringar, produktionsöverföringar, nedläggning av hela eller delar av verksamheter eller kollektiva uppsägningar.

Om arbetstagarrådet eller arbetsutskottet så begär, skall europakooperativet sammanträffa med rådet eller utskottet för att informera och samråda om sådana särskilda omständigheter som avses i första stycket. I de fall ett möte sker med arbetsutskottet skall de ledamöter som företräder arbetstagare som direkt berörs av åtgärderna också ha rätt att delta.

Om europakooperativet överväger att inte handla i enlighet med den uppfattning som framförts av arbetstagarrådet, skall detta ges tillfälle till ytterligare ett möte med företaget för att försöka nå enighet.

Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet

52 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottet får biträdas av experter som de själva utser.

53 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottet har rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt inför möten med företaget. Därutöver har arbetstagarrådet rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt ytterligare en gång per år.

54 § Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, i den utsträckning det är nödvändigt för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter, ha rätt till ledighet för utbildning med bibehållna anställningsförmåner.

55 § Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, med beaktande av eventuell tystnadsplikt, underrätta representanter för arbetstagarerna i europakooperativet och dess dotterföretag och filialer om innehållet i och resultatet av informations- och samrådsförfarandet.

56 § Fyra år efter det att arbetstagarrådet har inrättats, skall det pröva om förhandlingar skall inledas för att sluta ett avtal som avses i 31–34 §§.

Om förhandlingar inleds skall 22, 24 och 26–33 §§ samt vad som enligt 4 § föreskrivs om lagval för dessa bestämmelser tillämpas. Vad som sägs om de deltagande rättsliga enheterna skall gälla för europakooperativet. Arbetstagarrådet skall utgöra förhandlingsdelegation. Tidsfristen enligt 22 § skall räknas från det att rådet påkallat förhandling.

Om inget avtal har träffats när tidsfristen enligt 22 § löpt ut, skall reglerna om vad som gäller om avtal inte träffas fortsätta att tillämpas.

Kostnader

57 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottets kostnader skall bäras av europakooperativet i den utsträckning som krävs för att rådet och utskottet skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Medverkan

58 § När ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall arbetstagarna ha rätt till medverkan i samma omfattning som före ombildningen.

59 § När ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning, skall arbetstagarnas rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan motsvara den högsta andel som gällde i någon av de deltagande rättsliga enheterna före registreringen.

60 § Arbetstagarrådet skall besluta hur platser i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika EES-stater. Fördelningen skall ske proportionellt i förhållande till andelen arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i varje EES-stat.

Om inte arbetstagarna i samtliga EES-stater blir representerade vid fördelningen enligt första stycket, skall en plats undantags från den proportionella fördelningen. Den undantagna platsen skall tilldelas arbetstagarna i den EES-stat där europakooperativet skall ha sitt säte. Om dessa arbetstagare redan är representerade skall platsen i stället tilldelas arbetstagarna i den EES-stat som har flest arbetstagare av dem som blivit utan representation.

61 § Arbetstagarrådet skall utse ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som fördelats mellan arbetstagarerna i olika EES-stater enligt 60 §. Om en EES-stat har en nationell ordning för val av arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorgan, skall i stället den ordningen tillämpas för val av ledamöter till platser som tilldelats arbetstagare från den staten.

62 § Ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som tilldelats arbetstagare i Sverige utses av lokala arbetstagarorganisationer enligt 42 eller 43 §. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

63 § Den som utser arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet enligt 61 och 62 §§ skall bestämma mandatperiodens längd.

64 § När arbetstagarernas medverkan består i en rätt att föreslå eller avvisa ledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet, bestämmer arbetstagarrådet vilka kandidater som skall föreslås eller avvisas.

65 § Arbetstagarrepresentanter i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar.

Arbetstagarrepresentanterna får dock inte delta i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller av andra frågor där arbetstagarrådet eller en arbetstagarorganisation har ett väsentligt intresse som kan strida mot europakooperativets.

66 § En av arbetstagarrepresentanterna får närvara och delta i överläggningarna när ett ärende, som senare skall avgöras i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan, förbereds av därtill särskilt utsedda ledamöter i förvaltnings- eller tillsynsorganet eller befattningshavare i företaget.

Övriga bestämmelser

67 § Arbetstagarnas förhandlingsdelegation och ett arbetstagarråd kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.

När ett arbetstagarråd inrättats övertar det alla rättigheter och skyldigheter från förhandlingsdelegationen och inträder som part i ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Skydd för arbetstagarrepresentanter

68 § Bestämmelserna i 3 § första stycket, 4 § och 6–8 §§ lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen skall gälla på motsvarande sätt för arbetstagarrepresentanter som vanligtvis utför sitt arbete i Sverige och utför uppgifter enligt denna lag.

Tystnadsplikt

69 § De deltagande rättsliga enheterna eller europakooperativet får besluta om tystnadsplikt för ledamöter i förhandlingsdelegationen eller arbetstagarrådet samt för de experter som biträder dessa organ, om det är nödvändigt med hänsyn till företagets bästa. Europakooperativet får av samma skäl besluta om tystnadsplikt även för övriga arbetstagarrepresentanter som fullgör uppgifter inom ett informations- och samrådsförfarande enligt denna lag.

Den som har fått information under tystnadsplikt får trots tystnadsplikten föra informationen vidare till andra ledamöter i samma förhandlingsdelegation eller arbetstagarråd och deras experter. Rätten att föra informationen vidare gäller endast om uppgiftslämnaren underrättar mottagaren om tystnadsplikten. I sådant fall gäller tystnadsplikten även för mottagaren.

Tystnadsplikten skall fortsätta att gälla även efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört.

Missbruk av förfarandet

70 § Reglerna om europakooperativ får inte tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande.

Om väsentliga förändringar i europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer inträffar inom ett år från det att europakooperativet har registrerats och är sådana att arbetstagarna skulle ha fått ett mer omfattande inflytande om förändringarna gjorts före registreringen av europakooperativet, skall förändringarna anses gjorda i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande, om inte företaget visar andra skäl för förändringarna.

Skadestånd

71 § Den som bryter mot denna lag, mot ett avtal enligt lagen eller mot tystnadsplikt som avses i denna lag skall ersätta uppkommen skada i enlighet med bestämmelserna i 55 och 56 §§, 57 § andra stycket, 60 § första stycket samt 61 och 62 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Vid tillämpningen av dessa bestämmelser skall vad som där sägs om arbetsgivare gälla även för europakooperativ och deltagande rättslig enhet samt vad som sägs om arbetstagarorganisation gälla även för arbetstagarråd, arbetstagarorganisationens förhandlingsdelegation och andra organ för information och samråd.

En arbetstagarorganisation eller en arbetstagarorganisation kan dock inte med stöd av denna lag kräva skadestånd av en annan arbetstagarorganisation eller arbetstagarorganisation.

Rättegång

72 § Mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Vid tillämpningen av den lagen skall vad som sägs där om arbetsgivare gälla även för europakooperativ och deltagande rättslig enhet samt vad som sägs om arbetstagarorganisation gälla även för arbetstagarorganisationens förhandlingsdelegation, arbetstagarråd och andra organ för information och samråd. Vad som där sägs om kollektivavtal skall gälla även för sådana avtal som avses i denna lag.

Mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol.

Mål om tillåtligheten av tystnadsplikt skall handläggas skyndsamt.

73 § När någon vill yrka skadestånd enligt denna lag, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i 64, 65 och 68 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Vid tillämpningen av 64 § skall europakooperativ, deltagande rättslig enhet, arbetstagarnas förhandlingsdelegation samt arbetstagarrådet och andra organ för information och samråd anses ha förhandlingsrätt enligt 10 § lagen om medbestämmande i arbetslivet. Den tid enligt 65 § inom vilken talan senast skall väckas, skall dock vara åtta månader.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd skall införas en ny paragraf, 8 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 b §

Om ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag i en företagsgrupp är ett europakooperativ enligt rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar³, skall denna lag inte tillämpas på europakooperativet eller dess dotterföretag. Lagen skall dock tillämpas på europakooperativ och dess dotterföretag om förhandlingsdelegationen enligt 24 § lagen (2006:xx) om arbetstagarinflytande i europakooperativ beslutat att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar.

Om ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag i

³ EUT L 207, 18.8. 2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

en företagsgrupp blir dotterföretag till ett europakooperativ efter dess bildande, skall denna lag tillämpas på dotterföretaget om det inte omfattas av inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda

dels att 1 a och 2 §§ skall ha följande lydelse

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

Denna lag skall inte tillämpas på bolag som bildats enligt rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag⁴.

Denna lag skall inte tillämpas på bolag som bildats enligt rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag⁵. *Den skall inte heller tillämpas på europakooperativ som bildats enligt rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar⁶ och som omfattas av inflytande enligt lagen (2006:xx) om arbetstagarinflytande i europakooperativ.*

2 §

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsbolag och

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsbolag,

⁴ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 (Celex 32001R2157).

⁵ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 (Celex 32001R2157).

⁶ EUT L 207, 18.8. 2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

ekonomisk förening.

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 5 § aktiebolagslagen (1975:1385), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra.

ekonomisk förening och europakooperativ som inte omfattas av 1 a §.

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 5 § aktiebolagslagen (1975:1385), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713), 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar eller 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra.

4 a §

Om ett europakooperativ flyttar sitt säte till Sverige och arbetstagarnas rätt till inflytande inte omfattas av lagen (2006:xx) om arbetstagarinflytande i europakooperativ, skall minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla som innan europakooperativet flyttade sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

*ledas så snart som möjligt.
Arbetstagarledamöter som
senare väljs eller utses får
ansluta till förhandlingarna.*

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

2 Direktivet om arbetstagarinflytande i europakooperativ

2.1 Direktivets tillkomst

I mars 1992 lade Europeiska kommissionen fram sina första förslag till förordning om europeiska kooperativa föreningar och till direktiv om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.⁷ Förslagen ändrades i juli 1993.⁸ Förslagen från 1992 och 1993 grundades på artikel 100 a (nu 95) respektive artikel 54 (nu 44) i EG-fördraget.

Senare beslutade rådet att artikel 308 i EG-fördraget, enligt vilken parlamentet skall höras, skulle vara den rättsliga grunden för förslagen.

Den 22 juli 2003 antog rådet förordning (EG) nr 1435/2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)⁹ och direktiv 2003/72/EG om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.¹⁰ De förslag som antogs den 22 juli 2003 bygger i stor utsträckning på motsvarande förordning och direktiv anseende europabolag.¹¹

Genom beslut den 6 februari 2004 (nr 15/2004) och den 23 april 2004 (nr 44/2004) av EEA Joint Committee blev förordningen respektive direktivet del av EES-avtalet. För Norge,

⁷ EGT C 99, 21.4.1992, s. 37.

⁸ EGT C 236, 31.8.1993, s. 36.

⁹ EUT L 207, 18.8.2003, s. 1.

¹⁰ EUT L 207, 18.8.2003, s. 25.

¹¹ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 och EGT L 294, 10.11.2001, s. 22.

Island och Liechtenstein gäller samma datum för ikraftträdande som för EU-staterna, dvs. den 18 augusti 2006.

2.2 Direktivets huvudsakliga innehåll

Direktivet innehåller en ingress, fem avdelningar med bestämmelser och en bilaga med referensbestämmelser. I avdelning I finns bestämmelser om syftet med direktivet och definitioner av vissa begrepp som används i direktivet. Avdelning II innehåller bestämmelser om förhandlingsförfarandet för europakooperativ som bildas av minst två rättsliga enheter eller genom ombildning. Där finns regler om inrättande av ett särskilt förhandlingsorgan, om vad ett avtal om arbetstagarinflytande skall innehålla, förhandlingarnas varaktighet, vilken lagstiftning som skall gälla för förhandlingsförfarandet och förutsättningarna för att särskilda referensbestämmelser skall bli tillämpliga. Avdelning III innehåller bestämmelser för europakooperativ som bildas av enbart fysiska personer eller av en enda rättslig enhet och fysiska personer. Avdelning IV innehåller bestämmelser om medverkan i föreningsstämman eller sektions- eller sektorsstämman. Avdelning V innehåller diverse bestämmelser. Där finns bestämmelser om sekretess, representationsorganets verksamhet och förfarandet för information till och samråd med arbetstagare, skydd för arbetstagarrepresentanter, åtgärder mot missbruk av förfarandet, åtgärder för att säkerställa att parterna uppfyller sina skyldigheter enligt direktivet, sambandet mellan direktivet och andra bestämmelser och genomförandet av direktivet.

I bilagan till direktivet finns referensbestämmelser som reglerar arbetstagarinflytandet när parterna inte träffar något avtal om arbetstagarinflytandet i europakooperativet.

Referensbestämmelserna innehåller tre delar. Del 1 innehåller regler om sammansättningen av arbetstagarnas representationsorgan. Del 2 innehåller bestämmelser om information och samråd och del 3 bestämmelser om medverkan.

2.3 Syftet med direktivet

Syftet med direktivet är att säkerställa ett förfarande för information och samråd i frågor som beslutas av ett europakooperativ. Dessutom skall säkerställas att arbetstagarnas förvärvade rättigheter till medverkan överförs i det bildade europakooperativet. Arbetstagarnas rättigheter före bildandet av ett europakooperativ är således utgångspunkten för utformningen av deras rättigheter efter bildandet. Denna så kallade ”före- och efterprincip” är direktivets vägledande princip. Den innebär bland annat att direktivet huvudsakligen inte reglerar arbetstagarinflytandet i europakooperativet vid ändrade förhållanden efter det att europakooperativet väl blivit bildat. Omständigheter efter bildandet av europakooperativ kan dock påverka inflytandets utformning i europakooperativ som bildats av enbart fysiska personer eller av en enda rättslig enhet och fysiska personer i vissa situationer.

För att uppnå direktivets syften skall de deltagande rättsliga enheternas ledningar och arbetstagarnas företrädare i första hand träffa ett avtal om vilka regler som skall gälla för arbetstagarinflytandet i europakooperativet. Om parterna inte ingår något avtal under förhandlingsperioden finns referensbestämmelser som skall tillämpas och som reglerar arbetstagarinflytandet.

2.4 Kommissionens arbetsgrupp

Kommissionen planerar att tillsätta en arbetsgrupp för att samordna EES-staternas genomförande av direktivet. Arbetsgruppen skall bestå av nationella experter för de olika staterna. Syftet med gruppen skall vara att kartlägga uppkomna problem vid genomförandet av direktivet och att diskutera möjliga lösningar på problemen. Arbetsgruppen skall enbart ha en rådgivande funktion. Diskussionerna i arbetsgruppen kommer förmodligen att inledas först i april 2005 och kan således inte beaktas i denna promemoria.

2.5 Arbetsmarknadens parter

Under ärendets beredning har överläggningar hållits med företrädare för Kooperationens Förhandlingsorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens Centralorganisation och Sveriges Akademikers Centralorganisation.

3 Lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ

3.1 Behovet av lagstiftning

Förslag: Direktivet genomförs i Sverige genom en ny lag.

Genom regleringen i förordning (EG) nr 1435/2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar skapas en ny associationsform. Förordningen träder i kraft den 18 augusti 2006. Från och med detta datum får det inom EES-staternas territorium bildas europeiska kooperativa föreningar, europakooperativ (SCE-föreningar).

Direktivet 2003/72/EG om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande innehåller regler om arbetstagarinflytande i dessa kooperativ. Direktivets regler är omfattande och detaljerade. De är utformade efter samma mönster som motsvarande regler för europabolag i rådets direktiv 2001/86/EG om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande (europabolagsdirektivet). Ett europakooperativ får inte bildas utan att det är fastställt vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i kooperativet. Direktivet skall vara genomfört i medlemsstaterna och i EES-staterna samma dag som förordningen träder i kraft, dvs. den 18 augusti 2006. Arbetsmarknadens parter har förklarat att de inte bedömer det lämpligt att införliva direktivet genom kollektivavtal.

Direktivets föreskrifter är i vissa delar detaljerade utan att lämna utrymme för nationella avvikelser. I andra delar anges däremot att frågor skall lösas i enlighet med nationell lagstiftning och praxis. För att i möjligaste mån underlätta för parterna bör reglerna införas i en särskild lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ. Den nya lagen bör utformas efter det mönster som finns i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag.

3.2 Lagens tillämpningsområde

3.2.1 För vilka europakooperativ skall lagen gälla

Förslag: Lagen innehåller bestämmelser om arbetstagarinflytande i europakooperativ som bildas eller har bildats

- a) av minst två rättsliga enheter,
- b) genom ombildning, eller
- c) av enbart fysiska personer eller av en rättslig enhet och fysiska personer, om dessa tillsammans har eller hade minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater vid bildandet av europakooperativet.

För europakooperativ som inte omfattas enligt ovan gäller bestämmelserna efter det att europakooperativet har registrerats

- a) om minst en tredjedel av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater begär detta, eller
- b) om arbetsstyrkan i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer uppgår till minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

I direktivet, artikel 3–7, finns bestämmelser om hur arbetstagarinflytandet skall fastställas i europakooperativ som bildas av minst två rättsliga enheter eller genom ombildning. Av artikel

8.1 framgår att samma bestämmelser skall tillämpas för att fastställa arbetstagarinflytandet i europakooperativ som bildas av enbart fysiska personer eller av en enda rättslig enhet och fysiska personer om det sammanlagda antalet arbetstagare uppgår till minst 50 i minst två medlemsstater. I europakooperativ där artikel 3–7 inte varit tillämpliga vid bildandet av kooperativet, skall arbetstagarinflytande inrättas enligt bestämmelserna i direktivet efter det att europakooperativet registrerats i två olika fall. Detta skall ske om minst en tredjedel av det totala antalet arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer begär att dylikt inflytande skall fastställas, artikel 8.3 och skäl 12. Det skall även ske om det totala antalet arbetstagare vid en senare tidpunkt uppgår till eller överstiger 50 arbetstagare i minst två medlemsstater, artikel 8.3 och skäl 21 sista meningen.

Direktivet anger i vilka fall arbetstagarinflytande skall fastställas i överensstämmelse med dess särskilda regler. Motsvarande bestämmelse bör införas i svensk rätt.

3.2.2 När lagen skall tillämpas

Förslag: Bestämmelserna om hur ledamöter för arbetstagare i Sverige utses gäller oavsett var europakooperativet skall ha eller har sitt säte. Övriga bestämmelser om förhandlingsdelegationen och förhandlingsförfarandet samt vad som gäller om avtal inte träffas gäller när europakooperativet skall ha eller har sitt säte i Sverige.

Lagval

Förhandlingsförfarandet skall enligt direktivet, artikel 6, regleras av lagstiftningen i den stat där europakooperativet skall ha sitt säte om inte annat särskilt förskrivs. Med förhandlingsförfarandet avses bestämmelserna i artiklarna 3–5 om bl.a. inrättandet av det särskilda förhandlingsorganet, avtalets innehåll och förhandlingarnas varaktighet.

I en bilaga till direktivet finns referensbestämmelser. Dessa bestämmelser skall gälla i de fall något avtal om arbetstagarinflytande av olika skäl inte kommit till stånd. Referensbestämmelserna i lagstiftningen i en medlemsstat skall tillämpas på europakooperativ som har sitt säte i landet. Detta framgår av artikel 7.

De undantag som finns från denna huvudregel är att arbetstagarledamöter till de olika organen skall väljas enligt nationell rätt. Detta följer av bl.a. artikel 3.2 b och bilagan del 1 b. Direktivet får förstås så att ledamöterna skall utses enligt regleringen i den stat där arbetsplatsen är belägen.

Dessa bestämmelser bör genomföras genom en särskild lagvalsregel.

Förhållandet till andra bestämmelser

Hur den föreslagna lagens bestämmelser skall förhålla sig till medbestämmandelagen och till annan arbetsrättslig reglering behandlas i avsnitt 4.

3.2.3 Begränsningar i lagens tillämplighet

Förslag: Verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål undantas från lagens tillämpningsområde i fråga om verksamhetens mål och inriktning.

Enligt artikel 10.3 får i den nationella lagstiftningen införas särskilda bestämmelser för europakooperativ som direkt och huvudsakligen ägnar sig åt opinionsbildande verksamhet med avseende på information och meningsyttringar, förutsatt att sådana särskilda bestämmelser redan ingår i den nationella lagstiftningen. Sådana särskilda bestämmelser som avses i direktivet finns i 2 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

(medbestämmandelagen), där det sägs att arbetsgivares verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har ett kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål skall undantas från den lagens tillämpningsområde såvitt avser verksamhetens mål och inriktning. I 3 § lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag finns en regel där det sägs att verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål undantas från lagens tillämpningsområde i fråga om verksamhetens mål och inriktning.

Enligt förordningen, artikel 1.3 skall det huvudsakliga ändamålet med europakooperativets verksamhet vara att tillgodose medlemmarnas behov och/eller att främja deras ekonomiska och sociala verksamhet, särskilt genom att ingå avtal med medlemmarna avseende tillhandahållande av varor eller tjänster eller utförande av arbete inom ramen för den verksamhet europakooperativet bedriver eller låter bedriva. Ett europakooperativ får även ha ändamålet att tillgodose sina medlemmars behov genom att främja deras deltagande i ekonomisk verksamhet, på det sätt som anges ovan, i en eller flera europakooperativ och/eller nationella kooperativ. Ett europakooperativ får bedriva sin verksamhet genom ett dotterföretag.

Det kan ifrågasättas om inte verksamheter som drivs i form av europakooperativ alltid har ett kooperativt syfte och om därför verksamhetens mål och inriktning alltid kommer att undantas från lagens tillämpningsområde. Oberoende av om så skulle vara fallet är det av värde i sig att tillämpningsområdet för den nu föreslagna lagen, medbestämmandelagen och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag regleras efter samma mönster.

3.2.4 När fysiska personer skall bilda ett europakooperativ

Förslag: När enbart fysiska personer eller en rättslig enhet och fysiska personer skall bilda ett europakooperativ skall vad som i den föreslagna lagen sägs om deltagande rättsliga enheter gälla för fysiska personer som direkt deltar i bildandet av europakooperativet.

När reglerna i den föreslagna lagen skall vara tillämpliga

För att ett europakooperativ skall få registreras och därmed bildas måste det vara klart vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i företaget. Detta kan enligt förordningen fastställas på tre olika sätt, artikel 11.2.

1) Ett avtal om arbetstagarinflytande kan ingås mellan förhandlingsdelegationen och de deltagande rättsliga enheterna (artikel 4 i direktivet).

2) Förhandlingsdelegationen kan fatta beslut om att avstå från arbetstagarinflytande i enlighet med direktivet och i stället låta enbart nationella regler för information om samråd bli tillämpliga (artikel 3.6). I vissa fall kan även nationella regler om europeiska företagsråd bli tillämpliga (artikel 15.1 andra stycket).

3) Om förhandlingsperioden löper ut utan att förhandlingsdelegationen och de deltagande rättsliga enheterna ingått något avtal om arbetstagarinflytande, och förhandlingsdelegationen inte avstått från inflytande (enligt punkt 2 ovan), skall arbetstagarinflytande enligt referensbestämmelserna gälla (artikel 7).

Enligt direktivet, artikel 3.2, skall därför ett särskilt förhandlingsorgan bildas som företräder arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna och i de berörda dotterföretagen och driftställen (filialerna).

Enligt definitionen i direktivet, artikel 2 b, är deltagande rättsliga enheter bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget, inbegripet kooperativ samt andra juridiska personer som bildas

och regleras enligt lagstiftningen i en medlemsstat, som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ.

Direktivets ordalydelse jämställer inte fysiska personer som bildar ett europakooperativ med juridiska personer som bildar ett sådant. När en fysisk person deltar i bildandet av ett europakooperativ skulle om ordalydelsen följs, dennes eventuella anställda inte få utse några ledamöter till förhandlingsdelegationen. Det kan antas att fysiska personer som bildar ett europakooperativ i många fall inte har några anställda och att detta därför i praktiken inte kommer att orsaka så stora problem. I de fall enbart fysiska personer bildar ett europakooperativ och dessa fysiska personer tillsammans har minst 50 arbetstagare i minst två medlemsländer måste dock en förhandlingsdelegation inrättas och direktivets regler tillämpas för att förordningens förutsättningar för registrering skall kunna uppnås. För att inte göra det omöjligt att etablera europakooperativ i sådana situationer bör en möjlighet att utse ledamöter till en förhandlingsdelegation införas. Det föreslås därför att vad som i lagen sägs om deltagande rättsliga enheter skall gälla för fysiska personer som direkt deltar i bildandet av europakooperativet när enbart fysiska personer eller en rättslig enhet och fysiska personer skall bilda ett europakooperativ.

När enbart nationella regler för arbetstagarinflytande skall vara tillämpliga

När ett europakooperativ bilads av enbart fysiska personer eller av en rättslig enhet och fysiska personer, vilka tillsammans har mindre än 50 arbetstagare eller minst 50 arbetstagare men i en enda medlemsstat, skall direktivets regler för arbetstagarinflytande inte tillämpas på europakooperativet, direktivet artikel 8.2. Ingen av de tre alternativa förutsättningarna för registrering (se ovan), enligt förordningen artikel 11.2, kommer i ett sådant fall att kunna uppfyllas. Det förefaller dock uppenbart att avsikten med bestämmelsen inte varit att införa ett hinder mot att etablera vissa europakooperativ utan enbart att hindra att

kooperativ registreras utan att det fastställts vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i dem. Ett europakooperativ i vilket enbart nationella regler för arbetstagarinflytande skall gälla, i enlighet med direktivets reglering i artikel 8.2, torde alltså kunna registreras om det visas att inga ytterligare åtgärder skall vidtas för att fastställa vilket inflytande som skall gälla. Huruvida någon förtydligande reglering i detta avseende bör införas får bedömas inom ramen för arbetet med vilka kompletterande regler som skall införas i anslutningen till förordningen.

3.2.5 När arbetstagarinflytande enligt den föreslagna lagen skall införas efter att europakooperativet är registrerat

Förslag: När förutsättningar att inrätta arbetstagarinflytande enligt den föreslagna lagen uppkommer efter det att europakooperativet är etablerat skall vad som sägs om deltagande rättsliga enheter, berörda dotterföretag och berörda filialer gälla för europakooperativet respektive dess dotterföretag och filialer.

När ett europakooperativ bilads av enbart fysiska personer eller av en rättslig enhet och fysiska personer, vilka tillsammans har mindre än 50 arbetstagare eller minst 50 arbetstagare men i en enda medlemsstat, skall direktivets regler för arbetstagarinflytande inte tillämpas på europakooperativet, direktivet artikel 8.2. I vissa fall skall i sådana europakooperativ arbetstagarinflytande enligt direktivet och den föreslagna lagen inrättas vid en senare tidpunkt, se avsnitt 3.2.1. När en förhandlingsdelegation skall inrättas i dessa fall skall enligt direktivet, artikel 8.3, orden "deltagande rättsliga enheter" och "berörda dotterföretag eller driftsställen" (filialer) ersättas med orden "europakooperativ" respektive "europakooperativets dotterföretag eller driftsställen" (filialer). Motsvarande bestämmelse bör införas i svensk rätt.

3.3 Definitioner

3.3.1 Definitioner med anknytning till företag eller stater

Förslag: I lagen avses med

- *EES-stater*: staterna i Europeiska unionen samt de övriga stater som omfattas av EES-avtalet,
- *europakooperativ*: en kooperativ förening som bildas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar,
- *deltagande rättsliga enheter*: företag som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ,
- *dotterföretag till en deltagande rättslig enhet eller till ett europakooperativ*: ett företag som ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande i enlighet med vad som anges i 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd,
- *berörda dotterföretag eller berörda filialer*: dotterföretag eller filialer till en deltagande rättslig enhet och som föreslås bli dotterföretag eller filialer till ett europakooperativ när detta bildas.

EES-stater

Enligt direktivet, artikel 16.1, gäller dess reglering för EU:s medlemsstater. Genom ett beslut av EEA Joint Committee den 23 april 2004 har direktivet blivit en del av EES-avtalet. Regleringen gäller alltså för hela det Europeiska Ekonomiska Samarbetsområdet (EES). Det bör av lagen framgå att den är tillämplig inom hela EES-området och inte enbart i EU-staterna. Det är av detta skäl lämpligt att använda benämningarna EES-stat respektive EES-stater i lagen. Med EES-stater avses EU:s medlemsstater och de stater som utöver EU:s medlemsstater har

ingått EES-avtalet. En definition av begreppet EES-stater bör införas i lagen.

Europakooperativ

Enligt direktivet, artikel 2 a, är en SCE-förening en kooperativ förening som bildats i enlighet med rådets förordning (EG) 1435/2003. En definition av vad som avses med det centrala begreppet SCE-förening eller europakooperativ underlättar tillämpningen av den föreslagna lagen. Begreppet europakooperativ bör användas i lagen varför en sådan definition bör införas.

Deltagande rättsliga enheter

Enligt direktivet, artikel 2 b, är deltagande rättsliga enheter bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget, inbegripet kooperativ samt andra juridiska personer som bildas och regleras enligt lagstiftningen i en medlemsstat, som direkt deltar i bildandet av en SCE-förening.

Vilka som på olika sätt får bilda ett europakooperativ regleras i förordningen, artikel 2.1. Ett europakooperativ kan bildas

- av minst fem fysiska personer bosatta i minst två medlemsstater,

- av minst fem fysiska personer och bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget samt andra offentligrättsliga eller privaträttsliga rättsliga enheter som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat, har hemvist i eller omfattas av lagstiftningen i minst två olika medlemsstater,

- av bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget och andra offentligrättsliga eller privaträttsliga rättsliga enheter, som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat och som omfattas av lagstiftningen i minst två olika medlemsstater,

– genom fusion mellan kooperativ som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat och som har sitt säte och huvudkontor i gemenskapen, om minst två av dem omfattas av lagstiftningen i olika medlemsstater,

– genom ombildning av ett kooperativ som har bildats enligt lagstiftningen i en medlemsstat och som har sitt säte och huvudkontor i gemenskapen, om det sedan minst två år har en driftsenhet eller ett dotterföretag som omfattas av lagstiftningen i en annan medlemsstat.

I den föreslagna regleringen är det av stor betydelse att de deltagande rättsliga enheterna, det vill säga det eller de företag som bildar ett europakooperativ, kan skiljas ut från dem som enbart är dotterföretag eller filialer till en deltagande rättslig enhet. En definition av begreppet deltagande rättslig enhet bör därför införas.

Dotterföretag

Enligt direktivet, artikel 2 c, är ett dotterföretag till en deltagande rättslig enhet eller till en SCE-förening ett företag över vilket den rättsliga enheten eller SCE-föreningen utövar ett bestämmande inflytande enligt artikel 3.2–3.7 direktiv 94/45/EG, dvs. rådets direktiv av den 22 september 1994 om inrättande av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare.

EG-rätten innehåller inte någon allmän bolagsrättslig koncerndefinition. I rådets sjunde bolagsrättsliga direktiv 83/349/EEG finns bestämmelser som kan sägas innefatta en koncerndefinition. Det sjunde bolagsrättsliga direktivets koncerndefinition har dock inte betydelse annat än på redovisningsrättens område (se prop. 1995/96:10 del II s. 108-113, 175-178 och 288). Definitionen av dotterföretag i det sjunde bolagsrättsliga direktivet är närliggande men inte identisk med definitionen av kontrollerat företag i rådets direktiv 94/45/EG om inrättande av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i

gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare (direktivet om europeiskt företagsråd).

Direktivet om europeiskt företagsråd har genomförts i svensk rätt genom lagen (1996:359) om europeiska företagsråd (lagen om europeiska företagsråd). I lagens 9–12 §§ återfinns följande definition av kontrollerande företag:

9 § Om inte annat visas, skall ett företag anses utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag, om det i eget eller någon annans namn

1. har rätt att utse fler än hälften av medlemmarna i det andra företagets styrelse eller motsvarande ledningsorgan,
2. kontrollerar mer än hälften av rösterna för aktierna eller andelarna i företaget, eller
3. äger mer än hälften av aktierna eller andelarna i företaget.

10 § Om flera företag inom en företagsgrupp anses kunna utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag, skall i första hand det företag som avses i 9 § 1 och i andra hand det företag som avses i 9 § 2 anses som kontrollerande företag. Detta gäller om det inte visas att ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande.

11 § Sådana investmentbolag som avses i artikel 3.5 a eller 3.5 c i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer skall inte anses vara kontrollerande företag i förhållande till andra företag på grund av aktie- eller andelsinnehav, även om kraven i 9 § är uppfyllda.

12 § En konkursförvaltare, rekonstruktör eller likvidator som vidtar åtgärder enligt bestämmelserna i konkurslagen (1987:672), lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, aktiebolagslagen (1975:1385) eller motsvarande lagstiftning skall vid tillämpningen av denna lag inte anses utöva ett bestämmande inflytande över ett företag.

Förordningen innehåller inte någon definition av begreppet dotterföretag. Det kan eventuellt medföra problem om be-

greppet dotterföretag vid tillämpningen av förordningen ges en tolkning som avviker från den som gäller enligt direktivet. Vid genomförandet av direktivet om europeiskt företagsråd övervägdes frågan om det var möjligt att använda aktiebolagslagens koncernbegrepp. Det konstaterades då att det inte var möjligt eftersom det var direktivets definition av grupp av gemensamhetsföretag som skulle omfattas av lagen (se prop. 1995/96:163 s. 31). Samma bedömning gjordes vid genomförandet av europabolagsdirektivet¹² (se prop. 2003/04:122 s. 32). Samma bedömning bör göras även vid genomförandet av detta direktiv. Det föreslås därför att begreppet dotterföretag definieras som ett företag över vilket ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande i enlighet med 9–12 §§ lagen om europeiska företagsråd.

Berörda dotterföretag eller berörda filialer

Berört dotterföretag eller berört driftsställe är enligt direktivet, artikel 2 d, dotterföretag eller driftenhet knuten till den deltagande rättsliga enhet som föreslås bli dotterföretag eller driftsställe till en SCE-förening när denna bildas.

Begreppet driftsställe förekommer på ett stort antal ställen i direktivet. Begreppet definieras dock inte. I europabolagsdirektivet förekommer benämningen driftenhet i motsvarande situationer (se prop. 2003/04:122 s. 32–34). Det finns inget som tyder på annat än att de båda benämningarna är avsedda att beteckna samma sak.

En deltagande rättslig enhet eller ett europakooperativ kan ha en eller flera verksamheter belägna både i den EES-stat där europakooperativet skall ha eller har sitt säte och i andra EES-stater. I de fall verksamheterna är belägna i säteslandet skall, vid beräkningar av antalet arbetstagare, arbetstagarna beräknas i samtliga dessa verksamheter tillsammans. Så snart verksam-

¹² Rådets direktiv 2001/86/EG av den 8 oktober 2001 om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande (EGT L 294, 10.11.2001, s. 22, Celex 32001L0086).

heterna är belägna i något annat land än säteslandet, skall arbetstagare i verksamheterna dock anses tillhöra arbetsstyrkan i det land där verksamheterna är belägna och inte där kooperativet har sitt säte. Vid beräkning av arbetsstyrkan i ett europakooperativs verksamheter i ett och samma land, finns det med direktivets utgångspunkter inte något skäl att beräkna arbetsstyrkan uppdelad på olika driftställen.

I direktivet om europeiskt företagsråd förekommer termen verksamhet för att beteckna gemenskapsföretagets verksamhet i det land det har sitt säte men också för att beskriva den verksamhet företaget har i andra länder. För att utpeka verksamheter i Sverige när gemenskapsföretaget har sitt säte i något annat land, valdes i lagen om europeiska företagsråd termen filial (se prop. 1995/96:163 s. 34–35).

Även i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag används benämningen filial för att beteckna vad som i det direktivet benämns driftsenhet.

Eftersom benämningen filial används såväl i lagen om europeiska företagsråd som i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag bör denna benämning användas även i den nu föreslagna lagen.

Eftersom det finns behov av att i den föreslagna lagen kunna skilja ut sådana dotterföretag och filialer som skall bli dotterföretag och filialer till europakooperativet från övriga dotterföretag och filialer till de deltagande rättsliga enheterna bör en definition av begreppet införas.

3.3.2 Definitioner med anknytning till arbetstagarinflytande

Förslag: I lagen avses med

– *medverkan*: det arbetstagarinflytande som utövas genom rätten att

a) välja eller på annat sätt utse några av ledamöterna i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller

b) föreslå eller avvisa några eller alla ledamöter i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan,

– *arbetstagarråd*: organ som företräder arbetstagarna i ett europakooperativ och dess dotterföretag och filialer vid information och samråd samt, i förekommande fall, utövar rätten till medverkan i europakooperativet.

Arbetstagarinflytande enligt direktivet

Arbetstagarinflytande innebär enligt direktivet, artikel 2h, samtliga mekanismer, däribland information, samråd och medverkan, genom vilka arbetstagarrepresentanterna kan utöva ett inflytande på beslut som fattas inom ett företag. De beslut som inflytandet tar sikte på är sådana som avser t.ex. ekonomiska frågor, finansiell utveckling och ledning av företaget samt förändringar i verksamheten, se bl.a. bilagan till direktivet del 2 punkterna b och c. Hur dessa former för arbetstagarinflytande skall utövas i de enskilda fallen är beroende av om inflytandet regleras genom avtal mellan parterna eller i enlighet med de regler som skall gälla om avtal inte träffas. Begreppen information och samråd behandlas i avsnitt 3.8.3.

Medverkan

Liksom i svenska ekonomiska föreningar utövas medlemmarnas beslutanderätt i europakooperativ vid en föreningsstämma. När det gäller europakooperativets övriga organisation kan denna vara uppbyggd på två olika sätt, antingen enligt ett monistiskt system eller enligt ett dualistiskt system (se förordningen artikel 36).

Den monistiska organisationsmodellen – som är den som ligger närmast det svenska systemet – innebär att det utöver föreningsstämman finns ett organ, förvaltningsorganet. Det är förvaltningsorganet som utövar ledningen och förvaltningen av företaget. Förvaltningsorganets ledamöter tillsätts av föreningsstämman (se förordningen artikel 42.3). Förvaltningsorganet kan sägas motsvara styrelsen i ett svenskt aktiebolag.

I den dualistiska modellen finns det utöver föreningsstämman två organ, ett ledningsorgan och ett tillsynsorgan. Ledningsorganet svarar för företagets ledning och förvaltning, medan tillsynsorganet har till uppgift att tillsätta och entlediga ledamöterna i ledningsorganet samt att kontrollera ledningsorganets förvaltning. Tillsynsorganet får inte för egen del ha några befogenheter att vidta förvaltningsåtgärder. Ledamöterna i tillsynsorganet väljs av föreningsstämman (se förordningen artikel 39.2).

Det är europakooperativet självt – och alltså inte medlemsstaten – som bestämmer vilken av organisationsmodellerna som företaget skall använda sig av. Det innebär att europakooperativ med säte i Sverige i vissa fall kan komma att tillämpa den dualistiska organisationsmodellen.

Arbetstagarnas eventuella rätt till inflytande i form av medverkan – vilket i Sverige motsvaras av arbetstagarnas rätt till styrelsrepresentation – skall enligt direktivet i det monistiska systemet utövas i förvaltningsorganet och i det dualistiska systemet i tillsynsorganet.

Det finns två olika former för medverkan enligt direktivet, artikel 2 k. Det inflytande som det organ som representerar arbetstagarna eller arbetstagarnas representanter utövar på en rättslig enhets verksamhet i de olika organen sker genom rätten att antingen

a) välja eller utse några av ledamöterna i den rättsliga enhetens tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller att

b) föreslå eller avvisa utnämningen av några eller alla ledamöter i den rättsliga enhetens tillsyns- eller förvaltningsorgan.

En definition av begreppet medverkan i överensstämmelse med direktivets bör införas i den svenska lagen.

Arbetstagarråd

Arbetstagarna företräds i förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet av arbetstagarnas förhandlingsdelegation. När förhandlingar mellan detta organ och de deltagande rättsliga enheterna har slutförts, skall arbetstagarna för att utöva sin rätt till inflytande som huvudregel företräddas av ett annat organ som skall inrättas för detta ändamål. Detta senare organ har i direktivet, artikel 2 f, givits benämningen representationsorgan. Med representationsorgan avses enligt artikeln det organ som representerar arbetstagarna och som bildas enligt de avtal som avses i artikel 4 eller enligt bestämmelserna i bilagan, i syfte att informera och samråda med arbetstagarna i en SCE-förening och dess dotterföretag och driftställen som bifinner sig inom gemenskapen samt i förekommande fall utöva rätten till medverkan i SCE-föreningen.

Motsvarande organ gavs i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag benämningen arbetstagarråd (se prop. 2003/04:122 s. 35–36). Begreppet arbetstagarråd utvisar klarare, än begreppet representationsorgan, att det är ett organ för arbetstagarna. Det är ändamålsenligt att införa samma begrepp för samma typ av organ även i den nu föreslagna lagen.

En definition av begreppet arbetstagarråd bör införas i lagen.

3.4 Inrättande av en förhandlingsdelegation

3.4.1 Åtgärder som skall vidtas av de deltagande rättsliga enheterna

Förslag: De deltagande rättsliga enheterna skall så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall kunna inrättas.

De rättsliga enheterna skall lämna information om namnen på och antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna samt namnen på övriga dotterföretag och filialer i EES-staterna. Informationen skall lämnas till arbetstagarnas representanter i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

Direktivet

För att ett europakooperativ skall få registreras och därmed bildas måste det vara klart vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i företaget. Enligt artikel 3.2 skall därför ett särskilt förhandlingsorgan bildas som företräder arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna och i de berörda dotterföretagen och driftsställena (filialerna). För att ett förhandlingsorgan skall kunna bildas skall de deltagande rättsliga enheternas lednings- eller förvaltningsorgan så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder, bl.a. ge information om namnen på de deltagande rättsliga enheterna, dotterföretagen och driftsställena (filialerna) samt om antalet anställda, för att inleda förhandlingar med arbetstagarna om vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i europabolaget (artikel 3.1).

Nödvändiga åtgärder

De deltagande rättsliga enheterna bör i enlighet med direktivet åläggas en skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. En av de viktigaste åtgärderna som behöver vidtas är som framgår av direktivet att lämna information om aktuella företag och antalet anställda.

En skyldighet att lämna information finns även enligt lagen om europeiska företagsråd. EG-domstolen har i ett förhandsavgörande av den 29 mars 2001, slagit fast att arbetstagarna har rätt till den information som de behöver för att kunna bedöma sina rättigheter enligt lagen.¹³

Den information som de deltagande rättsliga enheterna skall lämna bör alltså vara de uppgifter som behövs för att ett förhandlingsorgan eller en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Samma bedömning gjordes vid genomförande av motsvarande reglering avseende europabolag, se prop. 2003/04:122, s. 37. Namnen på de deltagande rättsliga enheterna bör anges. Namnen på samtliga dotterföretag och filialer bör redovisas. Det bör dock tydligt anges vilka av dotterföretagen och filialerna som avses bli dotterföretag och filialer till europakooperativet. Vidare bör informationen innehålla uppgifter om antalet arbetstagare i deltagande rättsliga enheter, berörda dotterföretag och berörda filialer. Informationen om antalet anställda bör lämnas så att det framgår hur många arbetstagare som är anställda i varje land och vidare i varje företag och filial i landet. Skälet därtill är att dessa uppgifter utgör grunden för hur den geografiska fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen skall ske.

¹³ Mål C-62/99 mellan Betriebsrat der bofrost Josef H. Boquoi Deutschland West GmbH & Co. KG och Bofrost Josef H. Boquoi Deutschland West GmbH & Co. KG (REG 2001 s. I-02579).

Till vem informationen skall lämnas

Den information som skall lämnas, skall ges för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Av direktivet framgår inte till vem informationen skall ges. De arbetstagare, som har behov av information för att kunna fullgöra uppgiften att inrätta en förhandlingsdelegation, är de som kommer att vara berörda av förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. Informationen bör alltså lämnas till representanter för arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

När åtgärderna skall vidtas

Skyldigheten att inrätta en förhandlingsdelegation uppkommer när de deltagande rättsliga enheterna utarbetar en plan för bildandet av ett europakooperativ.

Ett organ som företräder arbetstagarna måste inrättas för att ett europakooperativ senare skall kunna registreras. Det ligger alltså huvudsakligen i de deltagande rättsliga enheternas intresse att ett särskilt förhandlingsorgan eller en förhandlingsdelegation inrättas. Det bör därför vara tillräckligt att slå fast att de deltagande rättsliga enheterna skall lämna informationen så snart som möjligt efter att informationsskyldigheten uppkommit.

3.4.2 En förhandlingsdelegation skall inrättas

Förslag: En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas. Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de rättsliga enheterna vidtagit nödvändiga åtgärder för att en delegation skall kunna inrättas. Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande rättsliga enheterna om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Särskilda förhandlingsorganet

Enligt direktivet, artikel 3.2, skall ett särskilt förhandlingsorgan inrättas genom att platser fördelas mellan arbetstagarna enligt ett särskilt system och att ledamöter till dessa platser utses. Organet skall företräda arbetstagarna i deltagande rättsliga enheter och i berörda dotterföretag och berörda driftsställen i förhandlingar om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Det organ som skall företräda arbetstagarna har i direktivet, liksom i direktivet om europeiskt företagsråd och europabolagsdirektivet, i den engelska språkversionen givits benämningen "a special negotiating body" och i den svenska "det särskilda förhandlingsorganet".

Detta organ bör på samma sätt som i lagen om europeiska företagsråd och i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag, benämnas förhandlingsdelegation för arbetstagarna. Skälen till detta är dels att dessa uttryck passar bättre in i det svenska språkbruket, dels att uttrycken redan är etablerade i de båda tidigare lagarna.

Av direktivet följer således att en förhandlingsdelegation skall inrättas och att denna företräder arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda drifts-

ställena. En motsvarande bestämmelse föreslås i den svenska lagen.

När ett europakooperativ skall etableras, är hela företagsbildningen beroende av att en förhandlingsdelegation inrättas. Att en förhandlingsdelegation inrättas är uppenbarligen inte en angelägenhet som enbart berör arbetstagersidan. Det ligger alltså i arbetsgivarsidans intresse att ställa tillräckliga resurser till förfogande för arbetstagersidan och att även på andra sätt underlätta för arbetstagarna så att ledamöter till förhandlingsdelegationen kan utses och närvara vid förhandlingarna.

Skyldigheten att inrätta en förhandlingsdelegation

För att ett europakooperativ skall få registreras måste det vara klart vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i företaget (förordningen, artikel 11.2). Detta kan fastställas på tre olika sätt.

1) Ett avtal om arbetstagarinflytande kan ingås mellan förhandlingsdelegationen och de deltagande rättsliga enheterna (artikel 4 i direktivet).

2) Förhandlingsdelegationen kan fatta beslut om att avstå från arbetstagarinflytande i enlighet med direktivet och i stället låta enbart nationella regler för information om samråd bli tillämpliga (artikel 3.6). I vissa fall kan även nationella regler om europeiska företagsråd bli tillämpliga (artikel 15.1 andra stycket).

3) Om förhandlingsperioden löper ut utan att förhandlingsdelegationen och de deltagande rättsliga enheterna ingått något avtal om arbetstagarinflytande, och förhandlingsdelegationen inte avstått från inflytande (enligt punkt 2 ovan), skall arbetstagarinflytande enligt referensbestämmelserna gälla (artikel 7).

Förhandlingarna skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå under 6–12 månader (artikel 5). Följden av att förhandlingsdelegationen inte inrättas, blir alltså att ingen av de tre alternativa förutsättningarna för registrering av europakooperativet kan uppnås. I direktivet finns ingen reglering om hur man löser problemet om detta skulle

inträffa. Ingenting sägs om en inkomplett förhandlingsdelegation trots allt kan anses inrättad eller hur man skall förfara om det av någon anledning inte alls skulle inrättas någon.

Det nu aktuella direktivet är i detta, liksom i de flesta andra avseenden, uppbyggt efter samma mönster som europabolagsdirektivet. Inte heller europabolagsdirektivet innehåller någon upplysning om vilka åtgärder som skall vidtas om arbetstagarna inte inrättar någon förhandlingsdelegation. Vid genomförandet av europabolagsdirektivet gjorde regeringen följande bedömning (se prop. 2003/04:122 s. 41):

Det förefaller inte troligt att avsikten varit att ge arbetstagarna vetorätt i frågan om ett europabolag skall bildas. Olikartad kompletterande reglering i EES-staterna kan dock rubba förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, så att det under olika förhållanden blir möjligt att etablera europabolag utan att arbetstagarna ges rimliga förutsättningar att medverka vid bestämmandet av vilket inflytande de skall ha i bolaget. Grunderna för hur en eventuell kompletterande reglering om hur man skall förfara om arbetstagarna genom ren obstruktion underlåter att inrätta en förhandlingsdelegation eller om det av något annat skäl inte går att inrätta en förhandlingsdelegation, bör i första hand bestämmas gemensamt på EU-nivå. Kommissionens arbetsgrupp har inte enats om något förslag till lösning. Regeringen anser därför att kommissionens översyn av förfarandena för att tillämpa direktivet bör avvaktas. Om det dessförinnan uppkommer behov att nationellt vidta åtgärder får övervägas senare.

Bland de stater som genomfört europabolagsdirektivet har vissa stater infört nationella regler som medför att arbetstagarna inte får vetorätt i frågan om ett europabolag skall bildas. Vissa stater har i likhet med Sverige valt att tills vidare inte införa sådana regler. Nationella regler i detta avseende har införts bland annat i Danmark och Österrike. Sådana nationella regler föreslås även i Tyskland.

I samband med förhandlingar om ett tionde bolagsrättsligt direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar, har framkommit att flera medlemsstater och Kommissio-

nen anser att nationell rätt bör reglera frågan hur registrering skall kunna bli möjlig om arbetstagarna inte utser några ledamöter till förhandlingsdelegationen. Den gemensamma ståndpunkten avseende förslag till direktiv som antogs vid konkurrenskraftsrådets möte den 25 november 2004 innehåller därför i ingressen ett uttalande som är avsett för den aktuella situationen. Där sägs att medlemsstaterna för att undvika onödiga förseningar av fusioner i enlighet med artikel 3.2 b europabolagsdirektivet får införa regler som möjliggör en snabb start för förhandlingarna. Förslaget till ett tionde bolagsrättsligt direktiv hänvisar avseende hur medverkan för arbetstagarna skall införas i huvudsak till europabolagsdirektivets regler i samma avseende.

Eftersom Kommissionen enligt vad som ovan nämnts instämt i att frågan kan och bör regleras genom nationell reglering bör inte en revidering av europabolagsdirektivet och det nu aktuella direktivet avvaktas. En gemensam reglering på EU-nivå av vilka åtgärder som bör vidtas om arbetstagarna underlåter att välja eller utse ledamöter till förhandlingsdelegationen kan alltså inte förväntas. Frågan bör därför regleras genom nationell rätt. Det föreslås att en tidsfrist införs under vilken arbetstagarna är skyldiga att välja eller utse ledamöter till förhandlingsdelegationen. I detta avseende förefaller det lämpligt att föreslå samma tidsfrist som befunnits lämplig i Danmark och Tyskland, nämligen tio veckor. Frågan om vad som bör gälla efter dessa tio veckor behandlas i avsnitt 3.6.1.

När enbart nationella regler för arbetstagarinflytande skall gälla i europakooperativet, i enlighet med regleringen i artikel 8.2, skall ingen förhandlingsdelegation inrättas. I dessa fall måste det således finnas förutsättningar att registrera ett europakooperativ även om ingen av de tre alternativa förutsättningarna i förordningen artikel 11.2 är uppfylld. Denna frågeställning behandlas i avsnitt 3.2.4.

3.5 Sammansättning av en förhandlingsdelegation

Direktivet

Artikel 3.2 reglerar hur platser i en förhandlingsdelegation skall fördelas och hur kandidater skall utses. Först skall ett antal "ordinarie platser" fördelas mellan arbetstagarna i olika stater. Därefter skall ledamöter utses till dessa platser. Huvudprincipen är att minst en ledamot skall utses som representerar arbetstagarna i varje deltagande rättslig enhet som har anställda i staten, om detta är möjligt. I de fall då europakooperativ bildas genom fusion skall därefter eventuellt ett antal extraplatser fördelas mellan arbetstagarna i olika stater. Detta blir aktuellt om det i någon stat finns någon deltagande rättslig enhet som skall upphöra att vara självständig juridisk person där dess arbetstagare inte företräds av någon av ledamöterna. När extraplatserna fördelats mellan arbetstagarna i de olika staterna skall ledamöter utses även till dessa platser. Av direktivet följer även att det måste fastställas hur många arbetstagare som var och en av de utsedda ledamöterna representerar.

Den geografiska fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen mellan arbetstagarna i de olika staterna, skall göras enligt lagen i det land där det framtida europakooperativet skall ha sitt säte, artikel 3.2 a.

Val och utnämningar av ledamöter till förhandlingsdelegationen, skall ske i enlighet med lagen i det land inom vars territorium deltagande rättsliga enheter, berörda dotterföretag och berörda driftsställen (filialer) är belägna, artikel 3.2 b. Frågan om hur många arbetstagare var och en av de utsedda ledamöterna skall representera, skall bestämmas enligt samma lag.

3.5.1 Geografisk fördelning av ordinarie platser

Förslag: Arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i varje EES-stat skall tilldelas en ordinarie plats i förhandlingsdelegationen för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i samtliga EES-stater.

Av direktivet, artikel 3.2 a, följer att arbetstagarna i deltagande rättsliga enheter, berörda dotterföretag och berörda driftsställen (filialer) i ett och samma land skall tilldelas en plats i förhandlingsdelegationen för varje tiondel eller andel därav som dessa arbetstagare representerar av det totala antalet anställda i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i samtliga medlemsstater.

Direktivets regel är klar. Det finns inte något utrymme för avvikande reglering. En motsvarande bestämmelse bör därför införas i svensk lag. Den skall tillämpas vid fördelning av ordinarie platser i förhandlingsdelegationen mellan arbetstagare i olika stater. Arbetstagarna räknas således till det land där den enhet till vilken de är knutna är belägen. Om t.ex. ett tyskt företag är deltagande rättslig enhet och har en filial i Sverige och arbetstagarna i filialen således är arbetstagare i det tyska företaget, räknas alltså arbetstagarna vid denna filial som arbetstagare från Sverige och behandlas som sådana vid den geografiska fördelningen av platser i förhandlingsdelegationen.

3.5.2 Geografisk fördelning av extraplatser vid fusion

Förslag: När ett europakooperativ skall bildas genom fusion skall arbetstagarna i de olika EES-staterna tilldelas extraplatser i förhandlingsdelegationen om det behövs för att minst en representant skall kunna utses för arbetstagarna i varje deltagande rättslig enhet som föreslås upphöra i och med fusionen.

De extraplatser som tilldelas arbetstagarna får dock inte överstiga tjugo procent av de ordinarie platser som sammanlagt tilldelats arbetstagarna i de olika staterna. Om hela behovet av extraplatser med hänsyn till detta inte kan täckas, skall de tillgängliga platserna tilldelas arbetstagarna i deltagande rättsliga enheter i olika EES-stater i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de rättsliga enheter som föreslås upphöra i och med fusionen.

Tilldelningen av extraplatser får inte medföra att arbetstagare blir representerade av mer än en ledamot.

Enligt direktivet, artikel 3.2 a, skall i de fall då europakooperativ bildas genom fusion arbetstagarna i varje stat tilldelas ytterligare så många platser i förhandlingsdelegationen som behövs för att det i förhandlingsdelegationen skall ingå minst en representant för varje deltagande kooperativ som är registrerat i landet och som föreslås upphöra som separat juridisk person. Antalet extraplatser får dock inte överstiga 20 procent av de ordinarie platserna. Tilldelningen får inte heller innebära att de berörda arbetstagarna får dubbel representation.

Om inte extraplatserna, med beaktande av tjugoprocentregeln, räcker för att ge arbetstagarna i alla företag, som är i behov därav, en extraplatser skall tillgängliga platser fördelas mellan arbetstagarna i företag i EES-staterna i fallande ordning efter antalet arbetstagare som är anställda i respektive företag. Detta gäller dock endast under förutsättning att arbetstagarna inte redan är representerade indirekt genom att en ledamot på

ordinarie plats representerar även dem. Det skulle nämligen innebära att arbetstagarerna blev dubbelt representerade, vilket inte är tillåtet.

Direktivets reglering i denna del är komplicerad, men ger inte något utrymme för nationella avvikelser. Bestämmelsen bör därför införas i svensk lag. I de fall då extraplatser i förhandlingsdelegationen kan komma i fråga, skall den tillämpas vid fördelning av dessa mellan arbetstagare i olika stater.

Här nedan förklaras fördelningsproceduren genom ett räkneexempel.

Förutsättningarna i exemplet är följande. Ett europakooperativ skall bildas genom fusion. Fusionen skall ske i form av absorption, dvs. ett eller flera företag skall gå upp i ett annat. Verksamheten skall drivas vidare genom företaget A, som alltså skall bli ett europakooperativ. Europakooperativet skall ha sitt säte i Sverige. Deltagande rättsliga enheter är företagen A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K och L. Företagen A, B, C, D och E är belägna i Sverige. Företagen F, G, H och I är belägna i Tyskland. Företagen J, K och L är belägna i Danmark.

	Sverige	Tyskland	Danmark	Totalt
Antal arbets- tagare	31 500	88 500	30 000	150 000
Andel av ar- betsstyrkan	21 %	59 %	20 %	100 %
Ordinarie platser	3	6	2	11
Deltagande rättsliga en- heter	5	4	3	12
Anställda i dessa	A 4 000 B 3 000 C 1 500 D 800 E 3 500	F 40 000 G 1 000 H 3 000 I 1 500	J 10 000 K 12 000 L 500	80 800
Anställda i dotterföretag och filialer	18 700	43 000	7 500	69 200

Först fördelas de ordinarie platserna mellan arbetstagarna i de olika staterna. Arbetstagarna i Sverige utgör 21 procent av den totala arbetsstyrkan, de får därför tre ordinarie platser. Arbetstagarna i Tyskland utgör 59 procent av den totala arbetsstyrkan, de får därför sex ordinarie platser. Arbetstagarna i Danmark utgör 20 procent av den totala arbetsstyrkan, de får därför två ordinarie platser.

Efter denna fördelning bör ledamöter utses från respektive stater. Dessa skall utses i enlighet med de nationella reglerna i respektive stat. De nationella systemen skall vara konstruerade så att en ledamot utses från varje deltagande rättslig enhet, i så stor utsträckning som möjligt. De nationella valmetoderna kan dock vara sådana, att inte arbetstagarna i varje deltagande rättslig enhet garanteras en plats även om arbetstagarna där tilldelats lika många platser som det finns deltagande rättsliga enheter. Därför kan företrädare för arbetstagarna från de olika staterna redovisa i

vilken omfattning det finns behov av extraplatsers först efter att ledamöter utsetts till de ordinarie platserna.

I exemplet kan arbetstagarna i alla deltagande rättsliga enheter, utom företaget i A, göra anspråk på en extraplats om de inte får någon ordinarie plats. Skälet till att arbetstagarna i bolaget A inte kan göra anspråk på någon extraplats, är att detta företag inte föreslås upphöra enligt fusionsplanen.

Med utgångspunkt i den metod som föreslås för val av ledamöter för arbetstagare i företag och filialer i Sverige, kommer förmodligen ledamöter att väljas som representerar arbetstagarna vid de tre största svenska deltagande rättsliga enheterna, dvs. företagen A, E och B. Arbetstagare från företagen C och D kommer då att göra anspråk på extraplatsers.

Vad valen i Tyskland och Danmark leder till kan vi inte ha någon uppfattning om i förväg, men i exemplet är utgångspunkten att arbetstagarna i de tyska deltagande rättsliga enheterna blir representerade med en ledamot per företag. Utgångspunkten är vidare att arbetstagarna i företagen J och K blir representerade och att arbetstagarna i företaget L kommer att vara i behov av en extraplats.

Det är alltså arbetstagare i tre deltagande rättsliga enheterna som i och för sig gör anspråk på extraplatsers. Extraplatserna får dock inte överstiga 20 procent av de ordinarie platserna. Vid beräkning enligt tjugoprocentregeln är det summan av de ordinarie platserna i samtliga länder som skall jämföras med summan av extraplatserna i samtliga länder. Eftersom tre extraplatsers utgör 27 procent av elva ordinarie platser, kan inte alla arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna bli direkt representerade. Två extraplatsers utgör 18 procent av de elva ordinarie platserna. Det är alltså enbart två extraplatsers som kan fördelas. Dessa skall tilldelas arbetstagarna i de stater där de två största av dessa tre företag finns. I exemplet leder detta till att båda de disponibla extraplatserna tilldelas arbetstagare i svenska företag.

3.5.3 Hur platserna fördelas mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige

Förslag: De ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelas arbetstagare i Sverige, skall fördelas mellan arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna i Sverige i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de rättsliga enheterna. Arbetstagarna i varje rättslig enhet tilldelas högst en plats per rättslig enhet.

Om det efter fördelningen återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i berörda dotterföretag och berörda filialer i fallande ordning efter antalet arbetstagare i respektive dotterföretag eller filial. Arbetstagarna i varje dotterföretag eller filial tilldelas högst en plats per företag respektive filial.

Om det därefter återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna. Fördelningen upprepas till dess inga ordinarie platser återstår att fördela.

Om de lokala arbetstagarorganisationer som skall utse ledamöter från Sverige enas om en annan fördelning av de ordinarie platserna, skall den fördelningen gälla. En överenskommelse bör dock så långt det är möjligt säkerställa att arbetstagarna vid varje deltagande rättslig enhet tilldelas en plats.

De extraplatsen i förhandlingsdelegationen som kan komma att tilldelas arbetstagare i Sverige fördelas mellan arbetstagare i svenska rättsliga enheter som föreslås upphöra i och med fusionen i fallande ordning efter antalet anställda i företagen. Fördelningen sker enbart mellan arbetstagare i företag som inte fått någon ordinarie plats.

Varje medlemsstat skall, enligt direktivet artikel 3.2 b, fastställa den metod som skall tillämpas för val och utnämningar av leda-

möter till de platser i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen) som tilldelats arbetstagare i det egna landet.

Direktivet förutsätter att arbetstagarna i deltagande rättsliga enheter i så stor utsträckning som möjligt blir direkt representerade i förhandlingsdelegationen. Systemet för hur ledamöterna skall väljas bör därför kombineras med en metod för fördelning av tillgängliga platser mellan arbetstagarna i företag och filialer i Sverige. Följande modell föreslås för fördelning av de "ordinarie platser" som tilldelats arbetstagare i Sverige.

I första hand tilldelas arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna i fallande ordning efter antalet anställda i företagen en plats per företag. Om det finns platser kvar efter det att arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna fått en plats per företag, tilldelas därefter arbetstagarna i de berörda dotterföretagen och berörda filialerna en plats per enhet i fallande ordning efter antalet anställda i respektive företag eller filial. Om det finns platser kvar även efter denna andra fördelningsomgång, fördelas platserna mellan arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i fallande ordning efter antalet anställda i de olika enheterna. Fördelningen enligt detta tredje led får i förekommande fall ske upprepade gånger till dess att det inte finns flera platser att fördela.

Befintliga strukturer för arbetstagarnas koncernrepresentation bör kunna bevaras när arbetstagarorganisationerna finner detta lämpligt. Regleringen om fördelningen av ordinarie platser mellan arbetstagare i bolag och filialer gjordes därför dispositiv i förhållande till arbetstagarorganisationerna i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 46). Av samma skäl och för att uppnå en enhetlighet mellan de båda regleringarna föreslås även den nu föreslagna lagen bli dispositiv i detta avseende. En sådan överenskommelse skall dock uppfylla direktivets grundkrav om att arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna i så stor utsträckning som möjligt skall bli direkt representerade.

I de fall arbetstagare i svenska enheter blir berättigade till en extraplats i förhandlingsdelegationen på grund av reglerna om tilldelning av extraplats, skall den platsen tilldelas arbetstagarna i det svenska företaget som enligt den geografiska fördelningen ansetts berättigade till platsen i fråga.

3.5.4 Hur ledamöter för arbetstagare i företag och filialer i Sverige skall utses

Förslag: Ledamöter från Sverige i förhandlingsdelegationen utses i första hand av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat införs en ordning för att utse en eller flera ledamöter.

Om inget av de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige är bundet av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder flest arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige. Detta gäller om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

Finns inga fackligt anslutna medlemmar, utses ledamöterna i förhandlingsdelegationen av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige.

Vem som skall välja ledamöter till förhandlingsdelegationen

Det är viktigt att upprätthålla det system för arbetstagarrepresentation som etablerats på den svenska arbetsmarknaden. Det föreslås därför att man vid valet av hur de svenska ledamöterna i förhandlingsdelegationen skall utses i första hand knyter an till de kollektivavtalsbärande fackliga organisationerna. Regleringen bör därför utformas med 16–18 §§ lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och 16 § lagen om europeiska företagsråd som förebild. Dessa regleringar har i sin tur utformats efter förebild från lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda (styrelserepresentationslagen), som för sin tillämpning förutsätter att kollektivavtal gäller på arbetsplatsen. Om det finns kollektivavtal vid något eller några av de svenska företagen eller filialerna, föreslås därför att de kollektivavtalsbärande organisationerna utser samtliga ledamöter för arbetstagarna i Sverige. Om endast en ledamot skall utses föreslås att den kollektivavtalsbundna organisation som har flest medlemmar skall utse ledamoten.

I styrelserepresentationslagen, lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag finns regler om hur rätten att utse flera ledamöter skall fördelas mellan olika arbetstagarorganisationer för det fall organisationerna inte enas om något annat. Det föreslås att styrelserepresentationslagens regler skall tillämpas om organisationerna inte enas om något annat. Detta innebär att det är de lokala arbetstagarorganisationerna som skall välja ledamöter. Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation. Med huvudorganisation avses t.ex. LO och PTK. Fördelningen mellan de olika organisationerna skall ske med hänsyn till hur många arbetstagare de sysselsätter totalt i de svenska företagen och filialerna. Vid beräkning av de olika organisationernas andel av det totala antalet arbetstagare i företagsgruppen skall alltså en sammanläggning göras av arbetstagare inom samma huvudorganisation. Vilken fördelning som skall

göras mellan olika förbund har inte tidigare lagreglerats och samma lösning bör väljas även här.

När det finns flera företag och filialer i Sverige skall de platser i förhandlingsdelegationen som tilldelats arbetstagare i Sverige fördelas mellan arbetstagare i dessa företag och filialer. Förslag till hur detta bör göras har behandlats i avsnitt 3.5.3. Frågan vilken organisation som skall utse ledamöter för arbetstagarna i respektive företag och filial bör inte regleras i lag. I samband med att organisationerna fördelar antalet platser mellan sig, bör de alltså även bestämma vem av dem som skall utse ledamöter för arbetstagarna i de företag och filialer vars arbetstagare tilldelats de aktuella platserna.

Om en fristående arbetstagarorganisation saknar uppbyggnaden med lokala och centrala organ, träder den in i de uppgifter som i nu bestämt avseende tilldelats den lokala nivån.

Om ingen av de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige är bundna av något kollektivavtal måste det finnas något annat sätt att utse ledamöter till förhandlingsdelegationen. Med tanke på den höga organisationsgraden hos arbetstagarna och traditionerna på den svenska arbetsmarknaden faller det sig mest naturligt att låta de fackliga organisationerna utse ledamöterna, även om det saknas kollektivavtal. Det är här fråga om kollektiva rättigheter som skall tillvaratas. Sådana rättigheter bör, om inte något absolut hinder föreligger tillvaratas av de fackliga organisationerna. Om inte organisationerna enas om hur de skall fördela rätten att utse ledamöter, bör den organisation som har flest medlemmar bland de anställda i Sverige utse samtliga ledamöter.

Direktivet föreskriver att arbetstagare som är anställda i företag eller driftsställen (filialer) där det utan deras förskyllan inte finns några arbetstagarrepresentanter, skall ha rätt att själva välja eller utnämna ledamöter till det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen) artikel 3.2b tredje stycket. Det finns i några länders rättsordningar tröskelregler eller regler om krav på arbetsgivarens godkännande för en fackföreningsrepresentation i företaget. Detta kan leda till att arbetstagarna

kan komma att sakna facklig representation utan egen förskyllan. Sådana regler finns inte i Sverige, varför någon åtgärd inte behöver vidtas med anledning av denna bestämmelse.

Om ingen arbetstagarare i företag eller filialer i Sverige är fackligt organiserad

Om enbart fackliga organisationer ges möjlighet att utse ledamöter till förhandlingsdelegationen, kan inga ledamöter utses för arbetstagarare i Sverige i de fall det inte finns någon arbetstagarare som är fackligt organiserad vid något av företagen eller filialerna. I Sverige är en mycket stor del av arbetstagararna fackligt anslutna. Detta hindrar dock inte att det skulle kunna förekomma att ingen av arbetstagararna i företagen eller filialerna i Sverige är fackligt organiserade.

Direktivet innehåller ingen upplysning om huruvida en förhandlingsdelegation kan anses vara inrättad om vissa men inte alla ledamöter utses. Det finns dock mycket som talar för att i vart fall en förhandlingsdelegation till vilken det utses så få ledamöter att den inte är beslutför inte kan anses vara inrättad. Med denna utgångspunkt finns det risk för att i vart fall en förhandlingsdelegation där en inte obetydlig andel av ledamöterna skall representera arbetstagarare i Sverige, inte kan inrättas om ingen av arbetstagararna i den eller de svenska företagen eller filialerna är fackligt organiserad och ingen annan än fackliga organisationer har möjlighet att utse ledamöter.

Som tidigare nämnts måste en förhandlingsdelegation bildas för att ett europakooperativ senare skall få registreras och alltså bildas. Den nationella lagen kan därför inte rimligen få utgöra ett hinder mot att inrätta en förhandlingsdelegation. Det finns därför skäl att överväga om oorganiserade arbetstagarare skall ges rätt att utse ledamöter till förhandlingsdelegationen i de fall varken kollektivavtal eller organiserade arbetstagarare finns i någon av de svenska enheterna.

Arbetstagararnas kollektiva rättigheter tillvaratas i svensk arbetsrätt av de fackliga organisationerna. I den situation som

det här är fråga om är det dock inte enbart arbetstagarnas kollektiva intressen som skall tillvaratas. I de fall det kan bli aktuellt att låta oorganiserade arbetstagare utse ledamöter till förhandlingsdelegationen är det i första hand de deltagande rättsliga enheternas intresse av att kunna bilda ett europa-kooperativ som måste respekteras. Det framstår därför lämpligt att arbetstagarna direkt skall utse ledamöter till förhandlingsdelegationen om ingen av arbetstagarna i Sverige är fackligt organiserad. Samma bedömning gjordes i förarbetena till lagen om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 49–50).

Vilka som är valbara till förhandlingsdelegationen

Medlemsstaterna får enligt direktivet föreskriva att fackliga representanter som inte är anställda i de deltagande rättsliga enheterna eller berörda dotterföretagen eller filialerna får ingå i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen), artikel 3.2 b andra stycket. Direktivet ställer dock inte något generellt krav på att förhandlingsdelegationens ledamöter i övrigt skall vara anställda i de deltagande rättsliga enheterna eller berörda dotterföretagen eller filialerna. De fackliga organisationer som skall utse ledamöterna torde vara bäst skickade att bedöma vilka som är lämpligast för uppdragen. Det finns därför inte något skäl att genom lagstiftning reglera vilka som skall vara valbara. Inte heller för de undantagsfall då det föreslås att arbetstagarna direkt skall välja sina ledamöter finns något skäl att reglera frågan om vilka som skall vara valbara.

Bör reglering om könskvotering av ledamöterna införas?

Enligt direktivet, artikel 3.2 b första stycket, bör den metod som tillämpas för val eller utseende av ledamöter eftersträva en jämn könsfördelning. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i europabolagsdirektivet.

I de svenska jämställdhetssträvandena ligger att en så jämn könsfördelning som möjligt skall gälla mellan de ledamöter som representerar svenska arbetstagare. Utgångspunkten bör vara att de fackliga organisationer som, enligt huvudregeln, skall utse ledamöter på frivillig väg beaktar denna jämställdhetssträvan.

Det framstår inte som lämpligt att i lag ange att platserna i förhandlingsdelegationen skall fördelas jämnt mellan könen. Det finns i dag inte någon sådan reglering såvitt avser arbetstagarledamöter i svenska företags styrelser eller för andra ledamöter i svenska företagsstyrelser. Det finns en risk för att en tvingande regel i detta avseende skulle göra förfarandet allt för stelbent. I vissa företag kan verksamhetens inriktning vara sådan att det stora flertalet arbetstagare är antingen män eller kvinnor. Om lämpliga ledamöter för de svenska arbetstagarna i ett sådant fall alltid måste utses med lika delar män och kvinnor, skulle detta i vissa fall kunna försvåra att en förhandlingsdelegation kan inrättas. Svensk lag kan inte heller reglera hur ledamöter från övriga EES-länder utses till förhandlingsdelegationen. Samma bedömning gjordes i förarbetena till dagen om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 50–51).

3.5.5 Förhandlingsdelegationens representativitet

Förslag: En ledamot som utses till en ordinarie plats företräder arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen.

Om flera ledamöter utses till ordinarie platser för arbetstagarna i ett företag eller en filial företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot som utses till en ordinarie plats företräder även arbetstagare i företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats i förhandlingsdelegationen. Antalet arbetstagare i de företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats skall fördelas så jämt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

En ledamot som utses till en extraplats företräder enbart arbetstagarna vid det företag som föreslås upphöra i och med fusionen.

Det nationella valsystemet måste konstrueras så att alla arbetstagare i alla företag och filialer i Sverige blir företrädda i förhandlingsdelegationen. Detta följer av direktivets system för omröstningsförfarande i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen). Vid omröstningar måste det nämligen stå klart hur många arbetstagare var och en av ledamöterna representerar. Valsystemet måste även säkerställa att varje arbetstagare blir representerad av enbart en ledamot. Detta följer av artikel 3.2 a ii andra strecksatsen och av direktivets system för omröstningsförfarande i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen). Om antalet deltagande rättsliga enheter samt berörda dotterföretag och filialer i Sverige är flera än det antal platser som arbetstagare i Sverige tilldelas i förhandlingsdelegationen, kan inte alla arbetstagare företräddas genom direkt representation.

En bokstavstolkning av direktivets omröstningsregler kan leda till att ledamöternas representativitet skulle behöva fastställas

inför varje omröstning i förhandlingsdelegationen. Direktivet är, i detta som i de flesta andra avseenden, utformat efter samma mönster som europabolagsdirektivet. Vid genomförandet av europabolagsdirektivet bedömdes det lämpligt att fastställa ledamöternas representativitet i anslutning till att förhandlingsdelegationen inrättas och låta den gälla under hela mandatperioden om inte förhandlingsdelegationens sammansättning justeras (se prop. 2003/04:122 s. 51). Det framstår som lämpligt att tillämpa samma metod för förhandlingsdelegationens representativitet i detta sammanhang.

Det föreslås därför följande metod för att fastställa de svenska ledamöternas representativitet. Alla ledamöter från Sverige bör utses till såväl ordinarie som extraplats innan frågan om vilka arbetstagare ledamöterna representerar bedöms. En ledamot som utsetts till en ordinarie plats representerar dels arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen, dels arbetstagarna i de företag eller filialer som inte får någon ledamot vid fördelningen av platser i förhandlingsdelegationen. Antalet arbetstagare, som på detta sätt blir indirekt representerade, bör fördelas jämt mellan ledamöterna på ordinarie platser. Om antalet arbetstagare inte är jämt delbart med antalet ledamöter som företräder dem, får arbetstagarna fördelas så att fördelningen mellan ledamöterna blir så jämn som möjligt.

Om antalet ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelats arbetstagare i Sverige är fler än antalet företag och filialer i Sverige, måste arbetstagarna de företag eller filialer som fått mer än en plats fördelas mellan de ledamöter som utses för den enheten. Antalet arbetstagare, bör i så fall fördelas jämt mellan ledamöterna. Om antalet arbetstagare inte är jämt delbart med antalet ledamöter bör, även i detta fall, antalet arbetstagare fördelas så jämnt som möjligt.

Vidare föreslås att de ledamöter som utses på extraplats skall representera enbart arbetstagarna vid den enhet som tilldelats platsen.

3.5.6 Justering av sammansättningen av förhandlingsdelegationen

Förslag: Om antalet anställda förändras under den tid förhandlingsdelegationen verkar och förändringen är av sådan omfattning att den påverkar fördelningen av antalet platser mellan arbetstagarna i olika stater, skall fördelningen mellan arbetstagarna i de olika staterna göras om. När så sker skall även fördelningen mellan arbetstagarna i de svenska enheterna göras om.

Om arbetstagarna i en deltagande rättslig enhet, berört dotterföretag eller berörd filial i Sverige tilldelats en plats i förhandlingsdelegationen och företaget eller filialen upphör att vara deltagande eller berört, skall platsen omfördelas även om fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen inte skall omfördelas mellan arbetstagare i de olika staterna.

Direktivet har ingen reglering om att förhandlingsdelegationen skall justeras under förhandlingsperioden till följd av strukturella förändringar inom företag och filialer eller andra förändringar som medför förändringar i arbetsstyrkans storlek. Alla omröstningar i förhandlingsdelegationen förutsätter dock uppgifter om hur många arbetstagare varje ledamot representerar.

När förhandlingsdelegationen konstitueras bör ledamöternas representativitet fastställas enligt de föreslagna reglerna i avsnitt 3.5.5. Antalet arbetstagare och deras fördelning på olika företag och filialer kan dock förändras under förhandlingsperiodens gång. Förhandlingsdelegationen skall ju först konstitueras och därefter löper en förhandlingsperiod om 6–12 månader.

Vid väsentligare förändringar i arbetsstyrkan eller om företag och filialer tillkommer eller försvinner kan det därför ifrågasättas om det inte borde vara möjligt att ombilda förhandlingsdelegationen. Här måste dock göras en avvägning. Å ena sidan bör förhandlingsdelegationen vara representativ och å andra sidan behöver den vara någorlunda stabil för att kunna fullgöra sina uppgifter. Förhandlingsdelegationen kan få svårt att verka om varje förändring i underlaget skulle föranleda tvång på för-

ändringar i sammansättningen eller föranleda att giltigheten av uppnådda förhandlingsresultat kan ifrågasättas.

Vid genomförandet av europabolagsdirektivet bedömdes det ändamålsenligt att i vart fall förändringar som påverkar fördelningen mellan arbetstagare från olika stater beaktas. Detta för att inte undergräva syftet med de olika majoritetskrav som finns i omröstningsreglerna för förhandlingsdelegationen (se prop. 2003/04:122 s. 53–54). Samma bedömning bör göras även vid genomförandet av det nu aktuella direktivet.

När det gäller sådana förändringar i Sverige som inte påverkar fördelningen av platser mellan arbetstagare i olika stater, bör en justering ske om ett företag eller en filial i Sverige vars arbetstagare tilldelats en plats i förhandlingsdelegationen, efter en strukturförändring inte längre är deltagande i eller berörd av bildandeprocessen. Om en sådan situation skulle uppkomma bör alltså fördelningen av platser justeras. Platsen bör i så fall tilldelas arbetstagarna vid den enhet som vid den föregående fördelningen stod näst i tur att få en plats. Samma bedömning gjordes vid genomförandet av europabolagsdirektivet (se prop. 2003/04:122 s. 54).

Övriga förändringar inom svenska företag och filialer som inte påverkar den geografiska fördelningen av platser mellan arbetstagare i olika staterna bör inte påverka förhandlingsdelegationens sammansättning.

Efter varje justering som påverkar fördelningen av vilka arbetstagare i Sverige som företräds, måste en ny beräkning göras av var och en av de svenska ledamöternas representativitet. Hur denna fördelning skall ske, beskrivs under avsnittet som behandlar förhandlingsdelegationens representativitet.

3.6 Förhandlingar

3.6.1 Förhandlingsperiod

Förslag: Förhandlingarna mellan de deltagande rättsliga enheterna och arbetstagarinflytandets förhandlingsdelegation om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå i högst sex månader efter inrättandet.

Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingsperioden till sammanlagt högst ett år.

Tio veckor efter att de deltagande rättsliga enheterna vidtagit erforderliga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas får förhandlingar inledas även om samtliga ledamöter i förhandlingsdelegationen då inte valts eller utsetts. Arbetstagarledamöter som senare väljs eller utsetts får ansluta till förhandlingarna.

Av direktivet, artikel 3.3, framgår att det särskilda förhandlingsorganet och behöriga företrädare för de deltagande rättsliga enheterna genom ett avtal skall fastställa en ordning för arbetstagarinflytande i europakooperativet. Förhandlingar om ett avtal skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå under sex månader enligt artikel 5.1. Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingsperioden till sammanlagt högst ett år enligt artikel 5.2.

Bestämmelserna bör införas i svensk lag.

I avsnitt 3.4.2 förslås att en förhandlingsdelegation skall inrättas inom tio veckor från det att de deltagande rättsliga enheterna vidtagit nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Om inte alla arbetstagarledamöter väljs eller utses inom tio veckor och arbetstagarinflytandets ansvarar för att så inte skett, bör förhandlingarna trots detta få

inledas så snart som möjligt. Ledamöter som eventuellt väljs eller utses senare bör få ansluta till förhandlingsförfarandet vid varje aktuell tidpunkt.

3.6.2 Avstående från förhandlingar

Förslag: Förhandlingsdelegationen får besluta att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar. Ett sådant beslut får dock inte fattas om europakooperativet skall bildas genom ombildning och det finns en rätt till medverkan i den rättsliga enhet som skall ombildas.

Av direktivet, artikel 3.6, framgår följande. Det särskilda förhandlingsorganet får besluta att inte inleda förhandlingar om ett avtal om en ordning för arbetstagarinflytandet i europakooperativet. Det särskilda förhandlingsorganet får även besluta att avbryta pågående sådana förhandlingar. Ett beslut om att inte inleda eller att avbryta pågående förhandlingar innebär att förfarandet för att träffa ett avtal avbryts. Ett sådant beslut innebär också att ingen av bestämmelserna i direktivets bilaga skall gälla. Bilagans referensbestämmelser eller stupstocksregler för arbetstagarinflytande skall alltså inte gälla i europakooperativet. Beslutet påverkar däremot inte tillämpligheten av nationella regler om information och samråd. Sådana regler skall alltså gälla även när direktivets referensbestämmelser inte skall tillämpas. Beslut om att avstå från eller att avbryta förhandlingar får inte fattas när europakooperativ skall bildas genom ombildning och det förekommer medverkan i det företag som skall ombildas. Direktivets regler i detta avseende bör införas i svensk lag. Omröstningsreglerna behandlas i avsnitt 3.6.6.

3.6.3 Begäran om ny eller återupptagen förhandling

Förslag: Tidigast två år efter ett beslut om avstående eller avbrytande av förhandlingar, skall en förhandlingsdelegation sammankallas på nytt om det finns en skriftlig begäran från minst tio procent av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Parterna får dock gemensamt besluta att inleda eller återuppta förhandlingarna tidigare.

I direktivet, artikel 3.6 fjärde stycket, regleras förutsättningarna för att uppta nya förhandlingar eller att återuppta avbrutna förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet i de fall en förhandlingsdelegation tidigare beslutat att inte inleda förhandlingar om ett avtal eller att avbryta pågående sådana förhandlingar.

Enligt direktivet skall förhandlingsdelegationen sammankallas på nytt och nya förhandlingar om ett avtal inledas efter en skriftlig framställan från minst tio procent av arbetstagarna eller deras representanter i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Arbetstagarna har denna rätt till nya förhandlingar tidigast två år efter tidigare nämnda beslut. Parterna får emellertid inleda nya förhandlingar tidigare för det fall de är ense om att så skall ske.

Direktivets reglering om rätt till ny eller återupptagen förhandling bör införas i den svenska lagen.

För det fall de nya förhandlingarna inte leder till att något avtal om arbetstagarinflytande ingås, skall samma förhållande gälla som var gällande tidigare. Detta innebär alltså att referensbestämmelserna inte heller i fortsättningen blir tillämpliga i företaget. Referensbestämmelserna blir nämligen automatiskt tillämpliga enbart om förhandlingsperioden löper ut utan att avtal ingås i samband med att europakooperativet registreras. Om förhandlingsdelegationen fattat ett beslut om att avstå från inflytande genom att inte inleda förhandlingar eller att avbryta förhandlingar om sådant inflytande kan alltså arbetstagarna inte

vid någon senare tidpunkt få till stånd ett sådant inflytande om företaget motsätter sig detta. Att det förhåller sig på detta sätt följer av direktivet artikel 3.6 fjärde stycket sista meningen (se avsnitt 3.8.1).

3.6.4 Information från de deltagande rättsliga enheterna

Förslag: De deltagande rättsliga enheterna skall informera förhandlingsdelegationen om förekomsten och omfattningen av arbetstagarinflytande i form av medverkan i de deltagande rättsliga enheterna samt om planerna för bildandet av europakooperativet och om hur processen med att bilda europakooperativet fortskrider fram till dess att kooperativet registrerats.

Av direktivet, artikel 3.3, framgår att de deltagande rättsliga enheterna skall informera förhandlingsdelegationen om planen för bildandet av europakooperativet och om hur detta förfarande fortskrider fram till dess att företaget har registrerats. Detta skall ske för att parterna skall kunna ingå ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. Enligt förordningen (artikel 22.1 och artikel 35.3) skall information om bildandeplanen lämnas till medlemmarna. Samma information skall alltså ges även till förhandlingsdelegationen.

För att förhandlingsdelegationen skall ha rätt beslutsunderlag inför förhandlingarna om arbetstagarinflytande i europakooperativet, måste den ha klart för sig i vilken utsträckning medverkan förekommer i de deltagande rättsliga enheterna. De deltagande rättsliga enheterna bör därför innan förhandlingarna om ett avtal genomförs, i förekommande fall, specificera hur många av deras anställda som täcks av ett system för medverkan och vilken andel arbetstagarnas medverkan utgör i det organ där medverkan utövas.

En regel om informationsplikt för de deltagande rättsliga enheterna bör införas. Regeln bör utformas så att det framgår att

även uppgifter om förekomsten och omfattningen av medverkan i företagen omfattas av informationsplikten.

3.6.5 Experter

Förslag: Förhandlingsdelegationen får biträdas av experter som den själv utser. Experterna får på förhandlingsdelegationens begäran närvara vid förhandlingarna med de deltagande rättsliga enheterna när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå.

Förhandlingsdelegationen får biträdas av experter som den själv utser. Experterna får närvara i egenskap av rådgivare vid förhandlingarna när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå. Dessa bestämmelser återfinns i direktivets artikel 3.5. Genom dessa bestämmelser görs det möjligt för förhandlingsdelegationen att i förhandlingsarbetet få hjälp av företrädare från de europeiska fackliga organisationerna. Dessa brukar förordna nationella experter till sådana uppdrag.

Bestämmelser om experter bör införas i svensk lag.

Därutöver framgår av direktivet att förhandlingsdelegationen får besluta att meddela representanterna för lämpliga externa organisationer, däribland arbetstagarorganisationer, när förhandlingarna börjar. En sådan rätt behöver inte lagfästas.

3.6.6 Omröstningsregler

Förslag: Som förhandlingsdelegationens beslut gäller den mening som stöds av mer än hälften av förhandlingsdelegationens ledamöter om dessa representerar mer än hälften av samtliga arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

För bifall till ett förslag krävs dock viss kvalificerad majoritet om det innebär

– att, i vissa fall, andelen ledamöter som omfattas av rätt till medverkan i europakooperativet blir mindre än vad som tidigare gällt för arbetstagarna i den av de deltagande rättsliga enheterna med högst andel medverkan, eller

– att förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande inte inleds eller att sådana förhandlingar avbryts.

I direktivet, artikel 3.4 och 3.6, finns omröstningsregler som skall gälla i förhandlingsdelegationen. Enligt direktivet ges ingen möjlighet till avvikande reglering i denna del. Regler med samma innebörd som direktivets bör därför införas i den svenska lagen.

Vid omröstningar i förhandlingsdelegationen föreslås därför som huvudregel gälla absolut majoritet bland ledamöterna kombinerad med absolut majoritet bland de arbetstagare som är företrädare. Detta medför i sin tur att det antalet ledamöter alltid måste vara närvarande för att förhandlingsdelegationen skall vara beslutför.

Kvalificerad majoritet föreslås gälla för att kunna bifalla ett förslag till avtal som innebär en minskning av rätten till medverkan i det tilltänkta europakooperativet i förhållande till vad arbetstagarna har rätt till i någon av de deltagande rättsliga enheterna. Kvalificerad majoritet föreslås, i enlighet med direktivet, innebära ett krav på röster från två tredjedelar av de ledamöter som representerar minst två tredjedelar av arbetstagarna, däribland röster från ledamöter som representerar arbetstagare från minst två EES-stater. Denna majoritet krävs dock enbart

om europakooperativ bildas genom fusion och medverkan omfattar minst 25 procent av arbetstagarna i de deltagande kooperativen eller om europakooperativ bildas på annat sätt än genom fusion eller ombildning och medverkan omfattar minst 50 procent av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna. Det är enbart andelen arbetstagare som omfattas av medverkan i de deltagande rättsliga enheterna, som är avgörande för vilken majoritet som krävs i dessa fall. Hur det förhåller sig med medverkan i berörda dotterföretag och filialer påverkar inte frågan.

En minskning av rätten till medverkan föreligger om arbetstagarna skulle få rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa en mindre andel av ledamöterna efter bildandet av europakooperativet jämfört med den högsta andel av medverkan som före bildandet gäller i något av de deltagande rättsliga enheternas organ (se artikel 3.4 sista stycket).

Om europakooperativ bildas genom ombildning av ett nationellt kooperativ (dvs. en svensk ekonomisk förening), får förhandlingsdelegationen inte bifalla ett förslag som på något sätt innebär en försämring av rätten till arbetstagarinflytande (artikel 4.4). Ett avtal i en ombildningssituation skall alltså alltid nå upp till minst samma kvalitativa nivå för medverkan som tidigare, se avsnitt 3.7.2.

Skälet till de särskilda beslutsreglerna i de fall kvalificerad majoritet krävs och till förbudet mot att bifalla beslut som innebär en försämring av arbetstagarinflytandet i ombildningsfallet är den så kallade före- och efterprincipen. Denna princip är en grundläggande tanke bakom hela direktivet. Principen går ut på att så långt som möjligt bevara och överföra den grad av medverkan som gäller i de deltagande rättsliga enheterna till europakooperativet.

Samma kvalificerade majoritet föreslås även gälla, i enlighet med direktivet, för bifall av beslut att inte inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande eller som avser att avbryta pågående sådana förhandlingar. Om förhandlingsdelegationen beslutar att inte inleda eller att avbryta pågående förhandlingar, får detta till följd att inget arbetstagarinflytande enligt direktivet

skall tillämpas i europakooperativet. Om företaget är sådant att lagen om europeiska företagsråd i och för sig också är tillämplig skall dock den lagen tillämpas (se avsnitt 4.3).

3.6.7 Kostnader

Förslag: Alla kostnader för förhandlingsdelegationens förhandlingsverksamhet och verksamhet i övrigt skall bäras av de deltagande rättsliga enheterna i den utsträckning som krävs för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Regler om de deltagande rättsliga enheternas ansvar för förhandlingsdelegationens kostnader finns i artikel 3.7. Enligt artikeln skall alla kostnader i samband med förhandlingsdelegationens verksamhet och allmänt i samband med förhandlingar bäras av de deltagande rättsliga enheterna så att förhandlingsdelegationen kan utföra sina uppgifter på lämpligt sätt. Detta torde innebära att de deltagande rättsliga enheterna skall stå även för de kostnader som uppkommer för bildandet av förhandlingsdelegationen (jfr prop. 1995/96:163 s. 49).

Det är möjligt att, enligt andra stycket artikel 3.7, i den nationella lagstiftningen införa särskilda regler för finansieringen av förhandlingsdelegationens verksamhet. Den nationella lagstiftningen får särskilt begränsa finansieringen till att enbart gälla för en expert. I många fall kan det vara skäligt med endast en expert. Det kan dock finnas situationer där kostnader för flera experter kan vara skäliga, t.ex. om förhandlingsdelegationen behöver företrädas av olika experter i olika delfrågor.

3.7 Avtal om arbetstagarinflytande

3.7.1 Vad ett avtal skall behandla

Förslag: Ett avtal om arbetstagarinflytande skall vara skriftligt.

Avtalet skall behandla

- a) avtalets omfattning,
- b) om ett arbetstagarråd skall inrättas eller om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla,
- c) om rätt till medverkan skall finnas eller inte,
- d) avtalets löptid, i vilka fall det bör omförhandlas, hur en omförhandling skall genomföras och vad som skall gälla för det fall omförhandlingar inte leder till något nytt avtal.

Om ett arbetstagarråd skall inrättas skall avtalet behandla

- a) arbetstagarrådets sammansättning,
- b) arbetstagarrådets uppgifter samt hur information och samråd med arbetstagarrådet skall gå till,
- c) hur ofta arbetstagarrådet skall sammanträda, och
- d) vilka ekonomiska och materiella resurser som skall ställas till arbetstagarrådets förfogande.

Om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla skall det i avtalet regleras hur en sådan ordning skall utformas.

Om rätt till medverkan skall finnas skall avtalet behandla

- a) det huvudsakliga innehållet i en ordning för medverkan, inklusive uppgifter om antalet ledamöter som arbetstagarna har rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa,
- b) vilka förfaranden som skall användas när ledamöterna väljs, utses, föreslås eller avvisas, och
- c) ledamöternas rättigheter.

Enligt direktivet, artikel 3.3, skall ett avtal om arbetstagarinflytande vara skriftligt. Ett avtal om arbetstagarinflytande skall fastställa ett antal frågor som räknas upp i direktivet, artikel 4.2. I bestämmelsen sägs dock att parternas självbestämmande inte skall påverkas. Bestämmelsen är på denna punkt något motsägelsefull. Å ena sidan skall ett avtal fastställa ett antal uppräknade frågor. Å andra sidan skall partsautonomin bevaras.

En grundläggande tanke bakom direktivet är att arbetstagarnas inflytande i de deltagande rättsliga enheterna så långt som möjligt skall överföras till arbetstagarna i europakooperativet. En annan viktig princip är att parterna så långt som möjligt skall ha avtalsfrihet. I avvägningen mellan dessa båda principer har i direktivet parternas avtalsfrihet begränsats i det fall ett europakooperativ skall bildas genom ombildning. I sådana fall skall i ett avtal föreskrivas minst samma nivå för arbetstagarinflytande som finns i det företag som skall ombildas (artikel 4.4).

Utöver begränsningen i avtalsfriheten i ombildningsfallet finns, genom de omröstningsregler som gäller för förhandlingsdelegationen, formella regler som måste vara uppfyllda för att förhandlingsdelegationen skall få ingå avtal. Beroende på avtalets innehåll måste olika majoritetskrav vara uppfyllda.

I de fall ett avtals innehåll inte strider mot de speciella skyddsreglerna för ombildningsfallen och förhandlingsdelegationen i överensstämmelse med omröstningsreglerna tillstyrkt förslaget, har alltså parterna avtalsfrihet. Frågan är då hur denna avtalsfrihet skall tolkas med utgångspunkt av att direktivet föreskriver att de deltagande rättsliga enheterna och förhandlingsdelegationen skall ingå ett avtal som fastställer de omständigheter som upptas under åtta i artikel 4.2 uppräknade punkter.

Punkten f ger parterna möjlighet att avstå från att inrätta ett arbetstagarråd för att i stället inrätta något annat förfarande för information och samråd. Denna punkt måste under alla omständigheter anses vara alternativ till punkterna b till och med e som föreskriver hur ett arbetstagarråd skall inrättas och vilka rättigheter och skyldigheter detta skall ha. Av avtalet bör således

framgå om ett arbetstagarråd skall inrättas eller om en annan ordning för information och samråd skall gälla.

Parterna skall enligt punkten h fastställa under vilka förutsättningar omförhandlingar skall ske. De bör särskilt överenskomma i vilka fall t.ex. strukturella förändringar inom europabolaget och flyttning av europabolagets säte skall få denna konsekvens. Dessutom bör de särskilt uppmärksamma behovet av att bestämma vad som skall gälla för det fall eventuella omförhandlingar, både efter strukturella förändringar och efter att avtalsperioden löpt ut, inte leder till något nytt avtal. Frågan om vad som skall gälla om nya förhandlingar inte leder till något nytt avtal regleras inte i direktivet. För att undvika framtida tvister är det dock lämpligt att parterna enas om vad som skall gälla även i en sådan situation.

Direktivet är, även i detta avseende, huvudsakligen utformat på samma sätt som europabolagsdirektivet. Vid genomförandet av europabolagsdirektivet gjordes bedömningen att ett avtal om arbetstagarinflytande måste innefatta parternas ställningstagande i var och en av de frågor som omnämns under de olika punkterna (se prop. 2003/04:122 s. 62). Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning vid genomförandet av det nu aktuella direktivet. Utgångspunkten är alltså att ett avtal skall behandla dessa frågor. Det kan inte generellt anges huruvida ett avtal i vilket parterna lämnat någon av punkterna oreglerade skall anses ogiltigt eller genom tolkning fyllas med innehåll. Om parterna är ense om att ett avtal är så ofullständigt att inget avtal föreligger skall referensbestämmelserna bli tillämpliga. I annat fall har de möjlighet att hänskjuta frågan huruvida ett avtal som uppfyller lagens krav finns till domstol.

Det står parterna fritt att avtala om att referensbestämmelserna skall gälla. Väljer parterna en sådan lösning bör de dock uppmärksamma referensbestämmelsernas innehåll och särskilt överväga i vilka delar dessa skall göras till avtalsinnehåll. Referensbestämmelserna anger ett antal förutsättningar för att inflytandet under de olika avsnitten skall vara tillämpligt. För att undvika tolkningsproblem bör det framgå om parterna accep-

terar även sådana villkor som en förutsättning för tillämpligheten eller om de i stället avser att inflytandet helt enkelt skall gälla, oavsett om de i referensbestämmelserna angivna förutsättningarna är för handen.

3.7.2 Särskilt om ombildningsfallet

Förslag: Om ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall det i ett avtal om arbetstagarinflytande föreskrivas åtminstone samma nivå för arbetstagarinflytandet som den som finns i den rättsliga enhet som skall ombildas.

När ett europakooperativ bildas genom ombildning skall ett avtal om arbetstagarinflytande i alla aspekter föreskriva åtminstone samma nivå av inflytande som finns i det företag som skall ombildas. Detta framgår av artikel 4.4.

När det gäller graden av medverkan innebär direktivets reglering rimligen att ett avtal endast kan träffas som behåller eller ökar nivån på den medverkan, som finns i den deltagande rättsliga enheten. Detta beror på att den rätt till medverkan som kan gälla enligt nationell lag, upphör genom ombildningen. Därför måste medverkan fortsatt tillförsäkras de anställda i europakooperativet.

Om ett nationellt företag beslutar att ombilda sig till ett europakooperativ, får det inte flytta sitt säte till en annan stat i samband med ombildningen. Detta följer av förordningen, artikel 35.2. Däremot finns i förordningen inget förbud mot att företaget i samband med ombildningen väljer att byta organisationsmodell.

Den dualistiska organisationsmodellen kan inte tillämpas av ekonomiska föreningar enligt svensk rätt. Genom förordningen öppnas dock möjligheten att välja denna organisationsmodell för europakooperativ. Ett svenskt företag kommer alltså att kunna byta från monistisk till dualistisk organisationsmodell i samband med att det ombildar sig till europakooperativ.

I direktivet finns inga regler som säger något om hur arbetstagarernas rätt till medverkan skall utformas för att nå upp till minst samma nivå efter ett byte av organisationsmodell i företaget. Vid tillämpning av direktivets omröstningsregler finns en rent kvantitativ definition av vad som i det sammanhanget skall anses som en minskning av medverkan. Den definitionen bör dock inte anses tillämplig när arbetstagarernas rätt till inflytande i alla aspekter skall bedömas och nå upp till minst samma nivå efter en ombildning. Normalt får ett förvaltande styrelseorgan anses ha en viktigare och aktivare roll i ledningsfrågorna än vad ett tillsynsorgan kan anses ha. Om företaget väljer att byta till en dualistisk organisationsmodell i samband med ombildning till europakooperativ, bör arbetstagarerna kompenseras genom en rätt till flera eller större andel ledamöter i tillsynsorganet än vad de haft i styrelsen.

Med hänsyn till att staterna varken vid förhandlingar om europabolagsdirektivet eller om det nu aktuella direktivet funnit någon norm för hur olika systemen för medverkan skall värderas i förhållande till varandra, förefaller det inte lämpligt att i svensk rätt ange någon norm för en dylik värdering. Det bedöms därför nu på samma sätt som vid genomförandet av europabolagsdirektivet, att eventuella riktlinjer bör komma i samband med en revidering av direktivet eller i uttalanden från EG-domstolen (se prop. 2003/04:122 s. 63). Om ett ingånget avtal skulle innebära att arbetstagarernas inflytande i praktiken försämrats i en ombildningssituation, bör detta få som konsekvens att något avtal i överensstämmelse med lagens krav inte träffats. Situationen får bedömas enligt sedvanliga avtalsrättsliga principer och ytterst avgöras efter domstolsprövning.

Skulle avtalet inte uppfylla lagens krav bör i stället referensbestämmelserna träda in. Resultatet blir detsamma om parterna i stället inte träffar något avtal. Vad referensbestämmelserna skulle kunna tillföra i ett sådant fall är dock oklart, eftersom det inte finns några objektiva riktlinjer för hur medverkanssystemet i så fall skall konstrueras. Att vid tvist om vad som är samma nivå av medverkan överlämna denna fråga till rättstillämpningen i brist

på konkreta svar i direktivet, är knappast en önskvärd lösning men förefaller vara den enda möjliga.

Det säkraste sättet att inte bryta mot förbudet att försämra inflytandet vid ombildning, är att i alla avseenden kopiera både organisationsmodell och form för medverkan i samband med ombildningen.

Ett bevarande av alla aspekter av arbetstagarinflytande innefattar även att information och samråd måste gälla enligt samma nivå i europakooperativet som gällde enligt nationell rätt i företaget före ombildningen. Något problem i den delen torde dock inte uppstå eftersom andra nationella regler för information och samråd skall fortsätta att tillämpas parallellt med reglerna enligt den föreslagna lagen och företaget inte får byta sätesland i samband med ombildningen. Av detta följer att det är samma lands nationella regler för information och samråd som skall tillämpas på europakooperativet, som de som var tillämpliga på företaget före ombildningen.

3.7.3 Medverkan i föreningsstämma

<p>Bedömning: Parterna bör inte ges möjlighet att avtala om rätt för arbetstagarna att medverka i föreningsstämman med rösträtt.</p>

Enligt direktivet, artikel 4.5, kan i avtal om arbetstagarinflytande fastställas under vilka förhållanden arbetstagare har rätt att medverka i föreningsstämman eller i sektions- eller sektorstämorna i enlighet med artikel 9 i direktivet och artikel 59.4 i förordningen. Enligt direktivet, artikel 9, kommer arbetstagarna eller deras representanter att ha rätt att medverka i föreningsstämman eller i sektions- eller sektorstämman med rösträtt i vissa särskilt angivna fall. För en rätt till medverkan med rösträtt gäller dock enligt artikel 9 de förbehåll och begränsningar som fastställs i förordningen artikel 59.4.

Artikel 59 i förordningen innehåller regler om rösträtt i föreningsstämmor (eller i sektions- eller sektorstämorna).

Enligt artikel 59.4 får stadgarna föreskriva deltagande av företrädare för arbetstagarna i föreningsstämmorna eller i sektions- eller sektorsstämmorna, under förutsättning att företrädarna för arbetstagarna tillsammans inte har mer än 15 procent av det totala antalet röster. En förutsättning för att stadgarna skall få ha ett sådant innehåll är dock att lagstiftningen i den medlemsstat där europakooperativet skall ha sitt säte, vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande, tillåter detta.

Enligt svensk rätt gäller följande. Enligt 7 kap. 1 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar har varje medlem en röst om inte annat anges i stadgarna. Lagen reglerar enbart rösträtt vid föreningsstämma, inte rösträtt i tidigare led, t.ex. vid krets- eller distriktsmöte. I de senare fallen torde stadgemässigt varje röstberättigad medlem ha en röst. Stadgarna kan ange att vissa personer har närvaro- och yttranderätt på föreningsstämma. Genom beslut kan föreningsstämman ge vem som helst närvaro och yttranderätt; stadgarna kan dock innehålla begränsningar. Anställda och utomstående kan medges tillträde.¹⁴ Svensk lag tillåter dock inte att annan än medlem ges rösträtt i föreningsstämmor (eller i sektions- eller sektorsstämmorna).

Eftersom svensk rätt inte tillåter att annan än medlem i ekonomisk förening ges rätt att medverka med rösträtt i föreningsstämma eller i sektions- eller sektorstämma, bör inte någon regel införas om att sådan rätt kan ges till arbetstagarna i ett avtal om arbetstagarinflytande.

¹⁴ Jfr Anders Mallmén, Lagen om ekonomiska föreningar, En kommentar, tredje upplagan, 2002, s. 244.

3.8 Vad som gäller om avtal inte träffas

3.8.1 När referensbestämmelserna skall tillämpas

Förslag: Ett arbetstagarråd för information och samråd skall inrättas och medverkan skall tillämpas i enlighet med särskilda bestämmelser om parterna är ense om detta. Samma gäller om ett avtal, som uppfyller lagens formella krav, inte har träffats när förhandlingsperioden har löpt ut.

För att de särskilda bestämmelserna om medverkan skall tillämpas krävs därutöver att medverkan gällde på visst sätt i de rättsliga enheterna.

Om förhandlingsdelegationen beslutat att avstå från eller avbryta förhandlingar om ett avtal skall dock referensbestämmelserna inte tillämpas. De skall inte heller tillämpas om inget avtal träffas efter nya eller återupptagna förhandlingar.

Om bestämmelserna om medverkan skall tillämpas och det i de rättsliga enheterna finns mer än en form för medverkan, får förhandlingsdelegationen besluta vilken form som skall införas i europakooperativet. Om förhandlingsdelegationen inte fattar något sådant beslut, får de rättsliga enheterna besluta vilken form för medverkan som skall införas i europakooperativet.

Allmänt om referensbestämmelsernas tillämplighet

I direktivet, artikel 7.1 och 7.2, sägs att staterna är skyldiga att införa referensbestämmelser för arbetstagarinflytande i europakooperativ. Det följer också av direktivet i vilka fall dessa bestämmelser skall vara tillämpliga. I en bilaga till direktivet

finns särskilda regler som utgör grunden för de referensbestämmelser som staterna är skyldiga att införa. Dessa regler är indelade i tre delar. Del 1 innehåller regler om hur arbetstagarrådet (i direktivet benämnt arbetstagarernas representationsorgan) skall sammansättas. Del 2 innehåller bestämmelser om information och samråd och del 3 regler för medverkan.

Enligt artikel 7.3 får varje medlemsstat besluta att dess referensbestämmelser om medverkan inte skall tillämpas när europakooperativ bildas genom fusion. Det bedöms inte finnas något skäl för att undanta de europakooperativ som bildas genom fusion från systemet för medverkan. Det föreslås därför att denna möjlighet inte skall utnyttjas.

När det gäller innehållet i artikel 7.1 och 7.2 finns det inget alternativ till att föreslå en reglering som överensstämmer med direktivets innehåll.

Referensbestämmelser om information och samråd föreslås därför och bör alltså bli tillämpliga i två fall. Parterna kan enas om att referensbestämmelserna skall gälla. Referensbestämmelserna skall även bli tillämpliga när förhandlingsperioden har gått ut utan att parterna enats om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet och förhandlingsdelegationen inte beslutat att avstå från dylikt inflytande. Avtalet måste uppfylla lagens formella krav. Om så inte är fallet skall referensbestämmelserna alltså tillämpas.

Referensbestämmelser om medverkan föreslås också införas och bör bli tillämpliga dels om parterna enas om att tillämpa dem dels om ovan angivna referensbestämmelserna för information och samråd skall tillämpas och därutöver ytterligare förutsättningar är uppfyllda. Dessa ytterligare förutsättningar är olika beroende av på vilket sätt europakooperativet bildas.

I fall då europakooperativ bildas genom ombildning skall reglerna om medverkan gälla om rätt till medverkan fanns i det företag som ombildas.

I de fall då europakooperativ bildas genom fusion skall referensbestämmelserna om medverkan gälla om rätt till medverkan omfattade minst 25 procent av arbetstagarna i de del-

tagande rättsliga enheterna, eller om rätt till medverkan fanns i något deltagande enheterna men omfattade en mindre andel än 25 procent av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna och förhandlingsdelegationen beslutar att rätt till medverkan skall finnas.

I de fall ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning eller fusion, är den avgörande procentsatsen 50 i stället för 25. I övrigt skall samma förutsättningar gälla.

Avstående från arbetstagarinflytande enligt lagens reglering

Av direktivets artikel 3.6 fjärde stycke följer att om en förhandlingsdelegation tidigare beslutat att avstå från arbetstagarinflytande i europakooperativet, så skall detta beslut gälla så länge inte parterna enas om ett avtal om arbetstagarinflytande. Referensbestämmelserna skall alltså inte tillämpas om förhandlingarna återupptas men inget avtal träffas. En bestämmelse med denna innebörd bör införas i svensk lag.

Vad som gäller om det i de deltagande rättsliga enheterna finns olika former för medverkan

Om det bland de deltagande rättsliga enheterna förekommer mer än en form för medverkan, skall enligt artikel 7.2 sista stycket förhandlingsdelegationen besluta vilken form som skall införas i europakooperativet. En sådan bestämmelse föreslås därför.

Varje medlemsstat får enligt direktivet, artikel 7.2 sista stycket, fastställa bestämmelser som skall tillämpas för europakooperativ registrerat inom dess territorium, om förhandlingsdelegationen inte fattar något beslut därom. Det föreslås att denna möjlighet utnyttjas eftersom det framstår som mindre lämpligt att inget beslut fattas. Det är lämpligt att parterna i de pågående förhandlingarna om ett avtal får disponera över denna fråga. För det fall förhandlingsdelegationen inte fattar ett sådant beslut, bör därför de deltagande rättsliga enheterna få besluta

vilket system som skall tillämpas. Detta kan även vara ett påtryckningsmedel för att förmå förhandlingsdelegationen att fatta ett beslut i frågan.

Medverkan i direktivets mening kan förekomma i två olika former. Den ena formen för medverkan ger arbetstagarna rätt att välja eller utnämna ledamöter till något organ i bolaget. Den andra formen för medverkan ger arbetstagarna rätt att föreslå kandidater eller framföra invändningar mot befintliga kandidater inför val av ledamöter som sedan sker i annan ordning. Den senare formen för medverkan förekommer, i vart fall med utgångspunkt i de stater som var medlemsstater före utvidgningen den 1 maj 2004, enbart enligt holländsk rätt.

3.8.2 Sammansättning av arbetstagarrådet

Förslag: Regler införs om fördelning av platser i arbetstagarrådet mellan arbetstagare i de olika EES-staterna och fördelning mellan arbetstagare i Sverige i huvudsak i överensstämmelse med reglerna om förhandlingsdelegationen.

Även ledamöterna från Sverige i arbetstagarrådet utses på samma sätt som till förhandlingsdelegationen dock med den skillnaden att dels enbart arbetstagare i företagen och filialerna i Sverige är valbara dels att enbart arbetstagarorganisationer ges rätt att välja ledamöterna.

Ledamöternas representativitet skall fastställas enligt samma mönster som föreslås för att fastställa representativiteten för ledamöterna till de ordinarie platserna för arbetstagare i Sverige i förhandlingsdelegationen.

Europakooperativet skall underrättas om arbetstagarrådets sammansättning.

Arbetstagarrådets sammansättning skall omprövas en gång per år.

Arbetstagarrådet kan utse ett arbetsutskott.

Geografisk fördelning av platserna i arbetstagarrådet

Ett arbetstagarråd skall inrättas för att företräda arbetstagarna i förfaranden om information och samråd. Enligt direktivet, bilagan del 1e, skall platserna i arbetstagarrådet, på samma sätt som till förhandlingsdelegationen, fördelas mellan arbetstagarna i de olika staterna med en plats för varje påbörjad tiondel som arbetstagarna från den staten utgör av den totala arbetsstyrkan i företagsgruppen. En regel med motsvarande innehåll bör införas i svensk lag.

Hur ledamöterna från Sverige skall utses

Sedan platserna i arbetstagarrådet fördelats mellan arbetstagare från olika stater, dvs. det fastställts hur många platser som tilldelats arbetstagare i varje stat, skall ledamöter väljas enligt nationell lagstiftning eller praxis, bilagan del 1b. Valbara är enbart arbetstagare i företag och filialer. Ledamöterna skall väljas av arbetstagarrepresentanter eller om inte sådana finns av samtliga arbetstagare, bilagan del 1 a. Den metod som används för att utnämna, utse och välja arbetstagarrepresentanter bör eftersträva en jämn könsfördelning, bilagan del 1 b.

Till skillnad från vad som är fallet vid fördelning av platserna till förhandlingsdelegationen, föreskriver inte direktivet att platserna i arbetstagarrådet skall fördelas mellan arbetstagarna vid de olika nationella företagen eller filialerna i någon särskild ordning. Det finns inte heller någon uppdelning i ordinarie platser och extraplatser. Det föreslås därför att platserna bör tilldelas arbetstagarna i respektive företag och filialer med en plats per enhet i fallande ordning efter antalet arbetstagare i företag och filialer. Om de arbetstagarorganisationer som skall utse ledamöterna i något fall skulle anse att en annan fördelning mellan arbetstagarna i företag och filialer i Sverige skulle vara lämpligare bör organisationerna ges möjlighet att avvika från denna fördelning. Ledamöter bör sedan utses enligt i huvudsak

samma metod som förordats för utseende av ledamöter för arbetstagare i Sverige till förhandlingsdelegationen.

På den svenska arbetsmarknaden finns av tradition ett system där arbetstagarnas kollektiva rättigheter tillvaratas genom de fackliga organisationerna. I detta fall är det, till skillnad mot vad som är fallet när det gäller utseende av ledamöter till förhandlingsdelegationen, inga intressen utom arbetstagarnas kollektiva rättigheter som skall tillvaratas via ledamöterna. Med tanke på den höga organisationsgraden hos arbetstagare i Sverige, bör det i detta fall inte göras något avsteg från den etablerade uppfattningen att kollektiva rättigheter bör tillvaratas av de fackliga organisationerna.

Om kollektivavtal finns i förhållande till något eller några av företagen eller filialerna i Sverige, bör de kollektivavtalsbärande organisationerna utse samtliga ledamöter på samma sätt som till förhandlingsdelegationen. Om inget kollektivavtal finns i den del av företagsgruppen som är belägen i Sverige, bör i stället de arbetstagarorganisationer som har medlemmar i något av företagen eller filialerna välja samtliga ledamöter för arbetstagarna i Sverige. Om organisationerna inte kan enas bör den största organisationen utse ledamöterna.

Valbara bör på grund av direktivets reglering i den delen, enbart vara arbetstagare i företag och filialer i Sverige.

I de svenska jämställighetssträvandena ligger naturligtvis att en så jämn könsfördelning som möjligt skall gälla bland de ledamöter som representerar arbetstagare från Sverige. Utgångspunkten bör dock vara att de fackliga organisationer som skall utse ledamöter på frivillig väg beaktar detta. Det föreslås alltså inte att svensk lag ange att de svenska ledamöterna i arbetstagarrådet skall vara till lika delar män och kvinnor.

Ledamöternas representativitet

Ledamöternas representativitet bör fastställas så att de i första hand företräder arbetstagarna i det företag eller den filial som tilldelats platsen. Om inte arbetstagarna i alla företag och filialer

blir direkt representerade, bör de arbetstagare som inte blivit direkt representerade fördelas så lika som möjligt mellan antalet ledamöter. Om flera ledamöter utses för något företag eller någon filial bör dessa ledamöter företräda lika många arbetstagare var. Om antalet arbetstagare inte är jämt delbart med antalet ledamöter som företräder dem, får de fördelas så att fördelningen mellan ledamöterna blir så jämn som möjligt.

Information till bolaget

Enligt direktivet, bilagan del 1 f, skall europakooperativet underättas om arbetstagarrådets sammansättning. Motsvarande regel bör införas i svenska rätt.

Omprövning av arbetstagarrådets sammansättning

Varje medlemsstat är enligt direktivet, bilagan del 1 b, skyldig att fastställa regler som säkerställer att antalet ledamöter och tilldelade platser anpassas med hänsyn till förändringar inom europakooperativet och dess dotterföretag och filialer. Detta bör lämpligen ske genom att arbetstagarrådets sammansättning omprövas minst en gång om året för det fall inte arbetstagarrådet och europakooperativet enats om något annat.

Inrättande av ett arbetsutskott

Enligt direktivet, bilagan del 1 c, skall ett särskilt utskott bestående av högst tre ledamöter utses, om arbetstagarrådets storlek medger detta. Utskottet skall själv fastställa sin arbetsordning, bilagan del 1 d. Det utskott som beskrivs i direktivet brukar i svenskt språkbruk kallas arbetsutskott. Det föreslås att den benämningen används i den svenska lagen.

Det framgår inte av direktivet hur stort ett arbetstagarråd skall vara för att ett arbetsutskott skall inrättas. Med hänsyn till hur

ett arbetstagarråd skall sammansättas måste det alltid bestå av minst tio ledamöter. I de flesta fall kommer det att bestå av fler än tio ledamöter. Ett arbetstagarråd kan bestå av färre än tio ledamöter enbart i de fall då arbetstagarna i någon eller några delar av koncernen inte utser några ledamöter.

3.8.3 Information och samråd

Förslag: Arbetstagarrådet har rätt till information från och samråd med europakooperativet i frågor som

- rör europakooperativet,
- rör dotterföretag eller filialer belägna i en annan EES-stat än den där europakooperativet har sitt säte, eller
- faller utanför beslutsbefogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild EES-stat.

En reglering av vad som avses med information och samråd införs.

Arbetstagarrådets kompetensområde

Enligt direktivet, bilagan del 2 a, skall arbetstagarrådets behörighet begränsas till att omfatta frågor som

- rör själva europakooperativet eller
- rör något av de dotterföretag eller filialer som är belägna i en annan medlemsstat eller
- faller utanför befogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild medlemsstat.

En bestämmelse med motsvarande innehåll föreslås införas i den svenska lagen.

Vilka frågor som avses med den sista av de tre strecksatserna ovan kan för närvarande inte anges närmare. Samma oklarhet finns för närvarande avseende motsvarande bestämmelse i europabolagsdirektivet (se prop. 2003/04:122 s. 69–70). För att direktivet skall kunna genomföras på rätt sätt föreslås, att arbetstagarrådets kompetensområde, trots denna brist, regleras i

enlighet med direktivets ordalydelse. Den framtida rättsutvecklingen får avgöra ordalydelsens rättsliga innehåll.

Information

Begreppet information definieras i direktivet, artikel 2 i, som information till det organ som representerar arbetstagarna och/eller arbetstagarrepresentanterna från europakooperativets behöriga organ, om frågor som rör själva europakooperativet eller vilket som helst av dess dotterföretag eller driftsställen belägna i en annan medlemsstat eller om frågor som faller utanför de lokala beslutsorganens befogenheter i en enda medlemsstat. Informationen skall lämnas vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrepresentanterna möjlighet att göra en noggrann bedömning av eventuella konsekvenser samt, när så är lämpligt, förbereda samråd med europakooperativets behöriga organ.

Definitionen av information i detta direktiv överensstämmer med motsvarande definition i europabolagsdirektivet. Definitionen är allmänt hållen och uttrycker enbart den huvudsakliga principen att information skall lämnas så att den blir meningsfull.

Benämningen information används i direktivet för en av de mekanismer genom vilka arbetstagarrepresentanterna kan utöva ett inflytande på beslut som fattas av europakooperativet. Samma benämning används dock i en mer allmän betydelse avseende skyldigheten att lämna information eller uppgifter för att ett särskilt förhandlingsorgan eller en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Det mest ändamålsenliga får därför anses vara att bland referensbestämmelserna införa en materiell regel som upplyser om de kriterier som enligt direktivet skall gälla för den information som är en del av det arbetstagarinflytande som enligt direktivet skall förekomma i europakooperativ.

Samråd

Begreppet samråd definieras i direktivet, artikel 2 j, som upprättande av en dialog innefattande utbyte av åsikter mellan det organ som representerar arbetstagarna och europakooperativets behöriga organ. Samrådet skall ske vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrepresentanterna möjlighet att, på grundval av tillhandahållen information, lämna synpunkter på det behöriga organets planerade åtgärder vilka kan beaktas i europakooperativets beslutsprocess.

Definitionen av samråd i detta direktiv överensstämmer med motsvarande definition i europabolagsdirektivet. Definitionen innehåller inga detaljer avseende de olika stegen i samrådsförfarandet eller avseende eventuella tidsfrister. Definitionen är i stället begränsad till att fastställa principen att samrådet skall ske på ett sätt som gör detta meningsfullt.

Information och samråd har ett så nära samband att de bör beskrivas på likartat sätt och i anslutning till varandra. En materiell regel bör därför införas även för vad samråd innebär när referensbestämmelserna är tillämpliga.

3.8.4 Rätt till information och samråd vid möten med europakooperativet

Förslag: Europakooperativet skall minst en gång om året sammanträffa med arbetstagarrådet och därvid informera och samråda om företagets verksamhetsutveckling och framtidsplaner.

Inför mötet skall europakooperativet förse arbetstagarrådet med vissa handlingar.

Mötet skall särskilt handla om vissa uppräknade frågor.

Europakooperativet skall även lämna information till arbetstagarrådet och i vissa fall vid möten informera och samråda om särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarernas intressen i betydande utsträckning.

Allmän rätt till information och samråd

Enligt direktivet, bilagan del 2 b, har arbetstagarrådet rätt till minst ett möte om året för information och samråd med europakooperativet. Denna rätt föreligger oberoende av om det därutöver inträffar sådana särskilda omständigheter som kan ge anledning till ytterligare information och samråd enligt bilagan del 2 c. Det årliga mötet skall särskilt handla om vissa uppräknade frågor.

I direktivets bilaga, del 2 b, anges att europakooperativet skall förse arbetstagarrådet med dagordningar för mötena i förvaltnings-, eller i förekommande fall, lednings- och tillsynsorganen, samt kopior av alla handlingar som förelagts föreningsstämman.

Bestämmelsernas innehåll bör införas i den svenska lagen.

Det årliga mötet skall särskilt handla om

- a) föreningsstrukturen,
- b) den ekonomiska och finansiella situationen,

- c) den förväntade utvecklingen av affärsverksamheten och av produktionen och försäljningen,
- d) sysselsättningsläget och den förväntade utvecklingen,
- e) investeringar,
- f) betydande organisationsförändringar,
- g) införande av nya arbetsmetoder eller produktionsprocesser,
- h) produktionsöverföringar,
- i) fusioner,
- j) nedläggningar av verksamheter eller betydande nedskärningar av verksamheter, och
- k) kollektiva uppsägningar.
- l) initiativ som rör företagets sociala ansvar

Rätt till information och samråd avseende särskilda omständigheter

Enligt direktivet, bilagan del 2 c, skall arbetstagarrådet utöver den allmänna informationen enligt bilagan del 2 b ha rätt till information om sådana omständigheter som påverkar arbetstagarernas intressen i betydande utsträckning. Arbetstagarrådet eller i brådskande fall det särskilda utskottet skall ha rätt att sammanträffa med företaget för information och samråd i frågan. I de fall företaget överväger att inte handla i överensstämmelse med den åsikt arbetstagarrådet framför, skall arbetstagarrådet ha rätt till ett ytterligare möte med företaget i frågan. Detta andra möte skall syfta till att nå enighet mellan parterna. En bestämmelse med motsvarande innehåll bör införas i den svenska lagen.

3.8.5 Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet

Förslag: Arbetstagarrådet och arbetsutskottet får biträdas av experter som de själva utser.

Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, i den utsträckning det är nödvändigt för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter, ha rätt till ledighet för utbildning med bibehållna anställningsförmåner.

Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, med beaktande av eventuell tystnadsplikt, underrätta representanter för arbetstagarerna i europakooperativet och dess dotterföretag och filialer om innehållet i och resultatet av informations- och samrådsförfarandet.

Fyra år efter det att arbetstagarrådet har inrättats, skall det pröva om förhandlingar skall inledas för att sluta ett avtal om arbetstagarinflytande. Om förhandlingar inleds men inget avtal ingås skall reglerna om vad som gäller om avtal inte träffas fortsätta att tillämpas.

Experthjälp i arbetstagarrådet och arbetsutskottet

Enligt direktivet, bilagan del 2 f, får arbetstagarrådet och arbetsutskottet biträdas av experter som de själva utser. Bestämmelsens innehåll bör överföras i den svenska lagen.

Rätt till utbildning för ledamöterna

Enligt direktivet, bilagan del 2 g, skall ledamöterna ha rätt till ledighet utan löneavdrag för den utbildning som är nödvändig för att de skall kunna utföra sina uppdrag. Bestämmelsen bör införas och utformas så att ledamöterna har rätt till nödvändig ledighet med bibehållna anställningsförmåner.

Arbetstagarådets möten

Av direktivet, bilagan del 2 d, följer att staterna får fastställa regler för ordförandeskapet vid informations- och samrådsmöten. Vid genomförandet av europabolagsdirektivet bedömdes det inte finnas behov av några sådana regler (se prop. 2003/04:122 s. 73). Samma bedömning bör göras i detta ärende.

Arbetstagarådets information till arbetstagarna

Enligt direktivet, bilagan del 2 e, skall arbetstagarrådet informera företrädare för arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer om innehållet i och resultatet av informations- och samrådsförfarandet. Reglerna om tystnadsplikt måste därvid beaktas. Bestämmelsen bör införas i den svenska lagen.

Arbetstagarådets rätt att påkalla avtalsförhandlingar

Enligt direktivet, bilagan del 1 g, skall arbetstagarrådet fyra år efter att det har inrättats pröva om förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande skall inledas. Om förhandlingar inleds skall arbetstagarrådet företräda arbetstagarna i dessa. Om inget avtal har ingåtts när förhandlingsperioden har löpt ut, skall referensbestämmelserna gälla även i fortsättningen. Bestämmelsen bör införas i den svenska lagen.

3.8.6 Kostnader för arbetstagarrådets verksamhet

Förslag: Arbetstagarrådet och arbetsutskottet har rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt inför möten med företaget. Därutöver har arbetstagarrådet rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt ytterligare en gång per år.

Arbetstagarrådets och arbetsutskottets kostnader skall bäras av europakooperativet i den utsträckning som krävs för att rådet och utskottet skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Allmänt om arbetstagarrådets kostnader

Regler om europakooperativets ansvar för arbetstagarrådets kostnader finns i direktivets bilaga del 2 h. Europakooperativet skall bära arbetstagarrådets kostnader och förse dess ledamöter med tillräckliga ekonomiska och materiella resurser för att de skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt. En motsvarande bestämmelse bör införas i svensk lag.

Den nationella lagstiftningen får bl.a. begränsa finansieringen till att enbart gälla för en expert. I många fall finns det inte behov av mer än en expert. Det kan dock finnas situationer där det kan finnas behov av flera experter, t.ex. om arbetstagarrådet behöver företrädas av olika experter i olika delfrågor. Kostnadsansvaret bör därför inte begränsas till att enbart gälla för en expert.

Särskilt om antalet möten

Det är möjligt att i den nationella lagstiftningen införa särskilda budgetregler för arbetstagarrådets verksamhet.

Arbetstagarrådet har rätt till minst ett möte om året med företaget. Inför ett möte med företaget har arbetstagarrådet rätt

att på företagets bekostnad sammanträda enskilt, bilagan till direktivet del 2 d.

Ledamöterna kommer från olika kulturella bakgrunder och talar olika språk. De måste lära känna varandra för att få en chans att bygga upp en fungerande organisation. För att arbetstagarådets verksamhet skall kunna få någon kontinuitet och bedriva sin verksamhet på ett lämpligt sätt bör de ges möjlighet att på företagets bekostnad träffas ytterligare än en gång om året.

3.8.7 Omfattning av medverkan

Förslag: När ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall arbetstagarna ha rätt till medverkan i samma omfattning som före ombildningen.

När ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning, skall arbetstagarnas rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan motsvara den högsta andel som gällde i någon av de deltagande rättsliga enheterna före registreringen.

Enligt direktivet, bilagan del 3 a, skall i de fall ett europakooperativ bildas genom ombildning och regler om medverkan var tillämpliga före registreringen, arbetstagarnas medverkan i alla avseenden fortsätta att gälla i europakooperativet.

Frågan om hur alla aspekter av arbetstagarnas medverkan skall fortsätta att gälla efter ombildning till europakooperativ har behandlats i avsnitt 3.7.2. Eftersom medverkan i kvalitativt avseende inte får försämrats för arbetstagarna i ett företag när det ombildas till europakooperativ, bör en regel med detta innehåll införas i svensk lag.

I de fall ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning skall, enligt bilagan del 3 b, arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer ha rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan som är lika stort som den högsta

andel som tillämpades för de deltagande bolagen före registreringen av europakooperativet. En regel med detta innehåll bör införas i svensk lag.

3.8.8 Hur arbetstagarledamöter för medverkan fördelas mellan arbetstagare från olika stater

Förslag: Arbetstagarrådet skall besluta hur platser i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika EES-stater. Fördelningen skall ske proportionellt i förhållande till den andel arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer som är anställda i varje EES-stat. Om inte arbetstagarna i samtliga stater blir representerade vid en proportionell fördelning, skall en plats undantas från sådan fördelning och fördelas på visst sätt.

Av direktivet, bilagan del 3 d, följer följande. Arbetstagarrådet skall besluta hur platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika länder. Fördelningen skall ske i enlighet med den andel arbetstagare i europakooperativet som är anställda i varje medlemsstat. Om arbetstagarna från en eller flera stater inte tilldelats någon plats efter en proportionell fördelning, skall arbetstagarrådet utnämna en av ledamöterna från en sådan stat om det är lämpligt. Platsen bör ges till arbetstagare i europakooperativets sätesland om inte dessa redan fått en plats.

Enligt ordalydelsen i direktivet skall alltså fördelningen av arbetstagarledamöter till aktuellt företagsorgan ske proportionellt med utgångspunkt i hur många arbetstagare europakooperativet har i de olika medlemsstaterna. Ett europakooperativ kan dock inte ha anställda i flera länder, såvida inte även dess filialer beaktas. Om man följer direktivets ordalydelse kan således inte någon proportionell fördelning göras. Eftersom direktivet synes innehålla en felskrivning i detta avseende får utgångspunkten i stället anses vara att anställda i filialer, men

även i dotterföretag, skall beaktas vid den proportionella fördelningen. Samma bedömning gjordes vid genomförandet av motsvarande regel i europabolagsdirektivet (se prop. 2003/04:122 s. 76-77).

Det föreslås att bestämmelsen införs enligt samma mönster som i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Om en proportionell fördelning av alla tillgängliga platser i det organ där arbetstagarrepresentation skall förekomma, skulle leda till att inte arbetstagarna i var och en av de EES-stater där europakooperativet, dess dotterföretag och filialer har anställda tilldelas minst en plats, skall en plats undantas från den proportionella fördelningen. En proportionell fördelning skall i så fall göras av alla tillgängliga platser utom en. Den undantagna platsen skall tilldelas arbetstagarna i den stat där europakooperativet skall ha sitt säte, för det fall dessa arbetstagare inte redan fått en plats. Om dessa arbetstagare redan fått en plats, skall den undantagna platsen i stället tilldelas arbetstagarna i den stat som har flest anställda av dem som vid den proportionella fördelningen inte får någon.

3.8.9 Hur arbetstagarledamöter för medverkan utses

Förslag: Arbetstagarrådet skall utse ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som fördelats mellan arbetstagarna i olika stater. Om en EES-stat har en nationell ordning för val av arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorgan, skall i stället den ordningen tillämpas för val av ledamöter som tilldelats arbetstagarna från den staten.

Ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som tilldelas arbetstagare i Sverige utses av de lokala arbetstagarorganisationerna i Sverige på samma sätt som när de utser ledamöter till arbetstagarrådet. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

Den som utser arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet skall också bestämma mandatperiodens längd.

Varje stat får fastställa hur platser som tilldelats dess arbetstagare skall fördelas, bilagan del 3 d sista meningen. Genom denna reglering ges staterna möjlighet att i den nationella regleringen fördela de platser som tilldelats arbetstagare inom dess territorium mellan de olika enheterna i landet (europakooperativet, dotterföretag och filialer). Denna fråga bör hanteras av dem som utser ledamöterna till de platser som tilldelats arbetstagare i svenska enheter. Det finns därför inte något behov av lagreglering i den delen.

Sedan arbetstagarrådet fördelat platserna mellan arbetstagarna i de olika staterna skall ledamöter utses. Direktivet reglerar inte frågan om vem som skall välja dessa ledamöter eller vilka personer som är valbara till uppdragen. De allmänna reglerna för ledamöter i förvaltnings- respektive tillsynsorgan gäller dock även för de arbetstagarrepresentanter som utses till dessa uppdrag. Det framstår som lämpligt att även i detta avseende införa en reglering efter samma mönster som används i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 77-

78). Det föreslås därför att arbetstagarrådet ges rätt att välja ledamöter från de stater som inte har infört nationella regler om att val skall företas i någon annan ordning. Arbetstagarrådet måste naturligtvis vid dessa val utgå från den nationella fördelningen av tillgängliga platser som tidigare skett. Förslaget i denna del avser de fall europakooperativet skall ha sitt säte i Sverige.

När det gäller val av de ledamöter som skall representera arbetstagarna i de svenska enheterna bör de svenska lokala arbetstagarorganisationerna få disponera över dessa platser om de anser att detta är lämpligt. Det föreslås därför att de lokala arbetstagarorganisationerna i första hand skall enas om vem av dem som skall välja ledamöterna. De skall även kunna enas om att överlåta valproceduren till arbetstagarrådet. För det fall organisationerna inte blir eniga, bör samma fördelning mellan dem gälla som föreslås för val av ledamöter för arbetstagare från de svenska enheterna till arbetstagarrådet. Denna regel är avsedd att vara tillämplig för arbetstagare i enheter i Sverige oberoende av var europakooperativet skall ha sitt säte.

För de ledamöter som utses av föreningsstämman är mandattiden angiven i stadgarna, förordningen artikel 45. Även för stämموvalda styrelserepresentanter i svenska ekonomiska föreningar är mandattiden angiven i stadgarna, lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar 6 kap. 1 §. För arbetstagarrepresentanter som utses enligt styrelserepresentationslagen bestäms mandattiden av den fackliga organisation som utsett vederbörande. Det föreslås att mandatperioden för de arbetstagarrepresentanter, som utses enligt den nu föreslagna lagen, bestäms av det organ som har utsett dem, dvs. antingen arbetstagarrådet eller den lokala arbetstagarorganisationen i Sverige.

3.8.10 Hur ledamöter för medverkan föreslås av arbetstagarna

Förslag: När arbetstagarnas medverkan består i en rätt att föreslå eller avvisa ledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet, bestämmer arbetstagarrådet vilka kandidater som skall föreslås eller avvisas.

Arbetstagarrådet skall även besluta om det sätt på vilket arbetstagarna skall föreslå eller avvisa ledamöter i företagets förvaltnings- eller tillsynsorgan, i de fall denna form av medverkan skall gälla i europakooperativet, bilagan del 3 d. Även detta bör ske med hänsyn till hur många arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer som är anställda i varje EES-stat.

Med hänsyn till att arbetstagarrådet som sådant skall vara sammansatt med utgångspunkt i hur många arbetstagare europakooperativskoncernen sysselsätter i olika EES-stater, bör proportionalitetskriteriet anses uppfyllt om arbetstagarrådet ges befogenhet att fatta beslut om vilka kandidater som skall föreslås eller avvisas. Det föreslås därför att arbetstagarrådet skall föreslå kandidater eller framföra invändningar mot befintliga kandidater inför de val och utnämningar som därefter skall ske i annan ordning.

3.8.11 Ledamöternas rättigheter och skyldigheter vid medverkan

Förslag: Arbetstagarrepresentanter i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar.

Arbetstagarrepresentanterna får dock inte delta i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller av andra frågor där arbetstagarrådet eller en arbetstagarorganisation har ett väsentligt intresse som kan strida mot europakooperativets.

En av arbetstagarrepresentanterna får närvara och delta i överläggningarna när ett ärende, som senare skall avgöras i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan, förbereds av därtill särskilt utsedda ledamöter i förvaltnings- eller tillsynsorganet eller befattningshavare i företaget.

Rättigheter och skyldigheter

Arbetstagarrepresentanterna skall vara fullvärdiga ledamöter med samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder medlemmarna enligt bilagan del 3 e. Ledamöterna i förvaltnings- eller tillsynsorgan är därutöver ansvariga för förlust eller skada som de tillfogar europakooperativet till följd av att de åsidosätter skyldigheter som är förenade med uppdraget, förordningen artikel 51. Bestämmelsen i direktivet bör införas i den föreslagna lagen.

Jäv

I lagen om ekonomiska föreningar 6 kap. 10 § finns allmänna regler om jäv för styrelseledamöter. Dessa torde bli gällande för ledamöter i europakooperativs förvaltningsorgan. Det kan antas

att förslag till lag som skall komplettera förordningen medför att allmänna regler för jäv skall bli tillämpliga för bl.a. ledamöter i europakooperativens tillsynsorgan, eftersom motsvarande regler finns avseende europabolag, se propositionen Europabolag (prop. 2003/04:112 avsnitt 5.22). Tanken bakom reglerna om jäv är att en ledamot inte skall få delta i organens arbete och beslut i de fall ledamoten har ett väsentligt intresse som kan strida mot företagets intresse.

Arbetstagarrepresentanter måste anses ha ett väsentligt intresse som kan strida mot företagets i frågor som gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal mellan parterna. De måste även anses jäviga i frågor som rör upplägget av kommande löneförhandlingar i företaget och i frågor om stridsåtgärder. Samma förhållande anses gälla rättstvister som har sin grund i kollektivavtal, arbetsrättslig lagstiftning eller andra rättsförhållanden med anknytning till förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. I 14 § styrelserepresentationslagen finns särskild jävsreglering för arbetstagarrepresentanter enligt den lagen. Vid styrelserepresentationslagstiftningens tillkomst gjorde lagstiftaren bedömningen arbetstagarledamöterna många gånger inte kan anses ha ett sådant individuellt intresse i de omnämnda frågorna att de är förhindrade att delta i handläggningen på grund av associationsrättsliga jävsregler. Skäl ansågs därför föreligga att införa särskilda jävsregler för arbetstagarledamöter. En särskild jävsreglering efter detta mönster infördes för arbetstagarledamöter i europabolagens organ, se prop. 2003/04:122 s. 79–80. En sådan särskild jävsregel föreslås även för arbetstagarledamöter i europakooperativens organ.

Beredning av ett ärende

Enligt styrelserepresentationslagen får arbetstagarrepresentanterna närvara och delta i överläggningarna när ett ärende som senare skall avgöras av styrelsen förbereds av därtill särskilt utsedda styrelseledamöter eller befattningshavare i företaget. I de fall ett europakooperativ bildas genom ombildning och regler om

medverkan var tillämpliga före registreringen, skall som tidigare nämnts, arbetstagarnas medverkan i alla avseenden fortsätta att gälla i europakooperativet. Arbetstagarrepresentanternas rätt att delta i beredningen av ärenden som senare skall beslutas i styrelsen enligt den särskilda regleringen i styrelse-representationslagen framstår som ett betydelsefullt inslag i arbetstagarnas rätt till medverkan. Med tanke på att rätten till medverkan i alla aspekter skall fortsätta att tillämpas efter en ombildning bör arbetstagarrepresentanternas rätt, att närvara och delta i överläggningarna när ett ärende förbereds av därtill särskilt utsedda ledamöter i förvaltnings- eller tillsynsorganet eller befattningshavare i företaget, överföras till den föreslagna lagen.

3.8.12 Medverkan i föreningsstämma

Bedömning: Arbetstagarna bör inte ges rätt att medverka i föreningsstämma med rösträtt.

I vissa fall när referensbestämmelserna skall reglera arbetstagarernas rätt till arbetstagarinflytande skall, enligt direktivet, artikel 9.3, arbetstagarna eller deras representanter ha rätt att medverka i föreningsstämman eller sektions- eller sektorsstämman med rösträtt. För en rätt till medverkan med rösträtt gäller dock enligt artikel 9 de förbehåll och begränsningar som fastställs i förordningen artikel 59.4.

Artikel 59 i förordningen innehåller regler om rösträtt i föreningsstämmor (eller i sektions- eller sektorsstämmorna). Enligt artikel 59.4 får stadgarna föreskriva deltagande av företrädare för arbetstagarna i föreningsstämmorna eller i sektions- eller sektorsstämmorna, under förutsättning att företrädarna för arbetstagarna tillsammans inte har mer än 15 procent av det totala antalet röster. En förutsättning för att stadgarna skall få ha ett sådant innehåll är dock att lagstiftningen i den medlemsstat där europakooperativet skall ha sitt säte, vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande, tillåter detta.

Enligt svensk rätt gäller följande. Enligt 7 kap. 1 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar har varje medlem en röst om inte annat anges i stadgarna. Lagen reglerar enbart rösträtt vid föreningsstämma, inte rösträtt i tidigare led, t.ex. vid krets- eller distriktsmöte. I de senare fallen torde stadgemässigt varje röstberättigad medlem ha en röst. Stadgarna kan ange att vissa personer har närvaro- och yttranderätt på föreningsstämma. Genom beslut kan föreningsstämman ge vem som helst närvaro och yttranderätt; stadgarna kan dock innehålla begränsningar. Anställda och utomstående kan medges tillträde.¹⁵ Svensk lag tillåter dock inte att annan än medlem ges rösträtt i föreningsstämmor (eller i sektions- eller sektorstämmorna).

Eftersom svensk rätt inte tillåter att annan än medlem i ekonomisk förening ges rätt att medverka med rösträtt i föreningsstämma eller i sektions- eller sektorstämma, bör inte svensk lag ge arbetstagarerna sådan rätt i de fall arbetstagarinflytandet skall regleras av referensbestämmelserna.

När ett europakooperativ bildas genom ombildning och arbetstagarerna i den ekonomiska förening som skall omvandlas har rätt till medverkan med rösträtt i föreningsstämma eller i sektions- eller sektorstämma, skall sådan rösträtt finnas även efter ombildningen, artikel 9.2. Av ovan anförda skäl kan inte heller detta bli aktuellt när europakooperativet skall ha sitt säte i Sverige. Motsvarande frågeställning för de fall när parterna träffar avtal om hur arbetstagarinflytandet skall regleras behandlas i avsnitt 3.7.3.

¹⁵ Jfr Anders Mallmén, Lagen om ekonomiska föreningar, En kommentar, tredje upplagan, 2002, s. 244.

3.9 Förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet – juridiska personer

Förslag: Arbetstagarnas förhandlingsdelegation och ett arbetstagarråd kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.

När ett arbetstagarråd inrättats övertar det alla rättigheter och skyldigheter från förhandlingsdelegationen och inträder som part i ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

När förhandlingsdelegationen väl har inrättats skall denna med arbetsgivaren som motpart hantera alla de frågor som regleringen ger upphov till. Arbetstagarnas kollektiva intressen skall i dessa frågor tillvaratas genom förhandlingsdelegationen. Förhandlingsdelegationen är en sammanslutning av arbetstagare från de olika EES-stater som berörs av företagsbildningen. Att ge berörda svenska arbetstagarorganisationer rätt att föra talan för ett arbetstagar-kollektiv i olika stater framstår inte som någon lämplig lösning. Detta förefaller vara särskilt olämpligt med hänsyn till att det kan finnas situationer när det inte finns någon berörd svensk arbetstagarorganisation som kan axla denna uppgift. Det förslås därför att arbetstagarnas förhandlingsdelegation och arbetstagarrådet ges rättskapacitet. Detta är även lämpligt med hänsyn till att det är förhandlingsdelegationens uppgift att, för arbetstagarnas räkning, förhandla om och ingå avtal om arbetstagarinflytande. Motsvarande lösning valdes också vid genomförandet av direktivet om europeiskt företagsråd (se 36 § lagen om europeiska företagsråd och prop. 1995/96:163 s. 52) och vid genomförandet av europabolagsdirektivet (se prop. 2003/04:122 s. 81–83).

Det finns ingen anledning att tillåta förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet att föra talan var för sig, eftersom de båda är bärare av samma intressen. Arbetstagarrådet bör därför när det inrättats överta förhandlingsdelegationens samtliga rättigheter

och skyldigheter. En följd av det ovan anförda är att förhandlingsdelegationen upphör att finnas till när arbetstagarrådet inrättats vid sitt första sammanträde. Man bör kunna utgå ifrån att en förhandlingsdelegation i de flesta fall upplöses genom att ett arbetstagarråd inrättas.

3.10 Skydd för arbetstagarrepresentanter

Förslag: Bestämmelserna i 3 § första stycket, 4 § och 6–8 §§ lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen skall gälla på motsvarande sätt för arbetstagarrepresentanter som vanligtvis utför sitt arbete i Sverige och utför uppgifter enligt den föreslagna lagen.

De arbetstagarrepresentanter som är verksamma enligt lagen skall enligt direktivet, artikel 12, vara tillförsäkrade samma skydd och garantier som arbetstagarrepresentanter har enligt nationell lagstiftning eller praxis som är i kraft i det land där de är arbetstagare. I svensk lagstiftning finns ett antal regler som kan bli tillämpliga i detta sammanhang.

Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet innehåller i 7–9 §§ regler om föreningsrätt. De som verkar som arbetstagarrepresentanter enligt den nu föreslagna lagen är huvudsakligen medlemmar i fackliga organisationer, vilket innebär att de nämnda bestämmelserna gäller för dem.

Vidare finns ett skydd mot uppsägning på grund av verksamheten som arbetstagarrepresentant i reglerna om saklig grund för uppsägning och laglig grund för avskedande i lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Det finns dock skäl att i denna lag införa skyddsregler efter samma mönster som finns i 37 § lagen om europeiska företagsråd och i 65 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Det föreslås därför att skyddsregler införs genom en hänvisning till vissa delar av förtroendemannalagen. Det gäller regeln i 3 § första stycket om att arbetsgivaren inte får hindra en förtroendemannan att fullgöra sitt uppdrag, rätten till bibehållna

anställningsvillkor och det s.k. efterskyddet i 4 §, reglerna om rätt till ledighet och betalning under ledigheten i 6 och 7 §§ och företrädesrätten till fortsatt anställning i 8 §. Dessa regler skall tillämpas även för det fall arbetstagarrepresentantens uppdrag utförs i ett annat företag än det han är anställd i, t.ex. som ledamot i en förhandlingsdelegation eller ett representationsorgan i ett moderföretag till arbetsgivarföretaget.

Det bör här, som i motiven till lagen om europeiska företagsråd, särskilt understrykas att regeln i 3 § första stycket förtroendemannalagen innebär en förpliktelse för arbetsgivaren att i skälig omfattning positivt söka underlätta utförandet av uppdraget.

Direktivets reglering om att lagstiftningen i det land där arbetstagarrepresentanten är arbetstagare skall tillämpas, bör med utgångspunkt i Romkonventionens reglering tolkas så att det är det land där arbetstagarrepresentanten vanligtvis utför sitt arbete som avses.

3.11 Tystnadsplikt

Förslag: Det införs regler om rätt för de deltagande rättsliga enheterna och europakooperativet att besluta om tystnadsplikt för ledamöter, andra arbetstagarrepresentanter och experter, om det är nödvändigt med hänsyn till företagets bästa.

Den, som under tystnadsplikt har fått information, får trots tystnadsplikten föra informationen vidare i vissa fall.

Tystnadsplikten skall fortsätta att gälla även efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört.

Direktivets artikel 10.1. föreskriver följande. Varje medlemsstat har skyldighet att föreskriva om tystnadsplikt för förtrolig information, som lämnats till förhandlingsdelegationen, arbetstagarrådet eller till experter som biträder dessa. För det fall förtrolig information, inom ramen för informations- och

samrådsförfarandet, lämnats till arbetstagarnas representanter i europakooperativet eller dess dotterföretag och filialer skall samma tystnadsplikt gälla för denna information. Förpliktelsen skall fortsätta att gälla även efter utgången av mandatperioden för de personer som avses oavsett var dessa befinner sig.

Den tystnadsplikt staterna till följd av direktivets bestämmelser är skyldiga att införa, kan inte vara avsedd att omfatta den information som arbetstagarledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan får i denna sin egenskap. Av direktivet, bilagan del 3 e, framgår nämligen att dessa ledamöter skall ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder medlemmarna.

En reglering om tystnadsplikt bör införas. Den bör på samma sätt som i lagen om europeiska företagsråd och i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag utformas restriktivt för att tillgodose arbetstagarnas intresse av största möjliga öppenhet (se 38 § lagen om europeiska företagsråd, prop. 1995/96:163 s 50 ff. och 66 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag, prop. 2003/04:122 s. 85). Det föreslås därför att tystnadsplikt skall få förekomma endast i fall då det är nödvändigt med hänsyn till företagets bästa.

Information som erhållits med förbehåll för tystnadsplikt bör få föras vidare till andra ledamöter och experter inom samma arbetstagarråd eller samma förhandlingsdelegation under förutsättning att mottagaren underrättas om tystnadsplikten. En sådan regel föreslås därför. En motsvarande rätt att föra vidare information till en begränsad krets finns i 38 § lagen om europeiska företagsråd och 66 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Enligt 66 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag gäller vidare att tystnadsplikt skall fortsätta att gälla efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört. Motsvarande bör gälla även enligt den nu föreslagna lagen.

Enligt direktivet, artikel 10.2, skall medlemsstaterna se till så att företagen i särskilda fall inte skall behöva lämna information

då detta allvarligt skulle skada eller vara till förfång för verksamheten. Att låta företagen ensidigt besluta att inte lämna ut viss information förefaller vara ett sätt att undergräva den rätt till information och förhandling som arbetstagarna enligt tradition har i svensk rätt. Enligt artikel 8.2 ges emellertid staterna möjlighet att låta företagens befrielse från informationsskyldighet vara beroende av ett administrativt eller rättsligt förhandstillstånd.

Varken i lagen om europeiska företagsråd eller i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag infördes någon bestämmelse av motsvarande innebörd, trots att en artikel med samma innehåll finns i de bakomliggande direktiven. Som skäl till detta anfördes att det enligt svensk rätt redan finns en möjlighet att i särpräglade situationer, rena undantagsfall, underlåta att informera och förhandla. Någon särskild reglering i denna fråga ansågs därför inte behövas (se prop. 1995/96:163 s. 51, bet. InU 1975/76:45 s. 36–37 och AD 1981 nr 57 och prop. 2003/04:122 s. 85). Motsvarande bedömning bör kunna göras här. Det föreslås därför att någon reglering inte införs med anledning av innehållet i artikel 10.2.

3.12 Missbruk av förfarandet

Förslag: Reglerna om europakooperativ får inte tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande.

En presumtionsregel införs för de fall väsentliga förändringar inträffar inom ett år från det att europakooperativ har registrerats.

Bevislättnad

Artikel 13 i direktivet ålägger medlemsstaterna att vidta lämpliga åtgärder för att förhindra att associationsformen europakooperativ används i syfte att frånta arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande eller att vägra ge dem sådana rättigheter.

Ett europakooperativ kan etableras på ett sådant sätt att arbetstagarna inte får någon rätt till medverkan eller mycket begränsad rätt till medverkan. Därefter kan strukturella förändringar inom företaget eller byte av sätesland företas utan att detta förändrar arbetstagarnas rätt till medverkan. Om en sådan efterföljande strukturell förändring eller ett byte av sätesland ingått i planen redan innan europakooperativet etablerades men genomförs först sedan företaget registrerats i syfte att minimera arbetstagarnas rätt till inflytande, torde det vara ett förfarande som kan angripas genom direktivets missbruksreglering.

En motsvarande regel finns i europabolagsdirektivet artikel 11. Vid genomförandet av den bestämmelsen bedömdes det lämpligt att införa ett förbud mot missbruk av reglerna om europabolag. Det bedömdes även lämpligt att införa en bevislättnad i form av en presumtionsregel (se prop. 2003/04:122 s. 85–88).

Det förefaller lämpligt att genomföra regeln om förbud av missbruk av förfarandet efter samma mönster som i 67 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Det föreslås därför en bestämmelse enligt vilken reglerna inte får tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande och en bevislättnad i form av en presumtion. Väsentliga förändringar som genomförs inom ett år från det att europakooperativet registreras och som skulle ha medfört ett mer omfattande arbetstagarinflytande om de genomförts före registreringen, skall anses ha skett för att frånta eller förvägra arbetstagarna rätt till inflytande. Presumtionen bryts om företaget kan visa att förändringarna genomförts utan sådant syfte.

Om förändringar genomförs senare än ett år efter registrering av europakooperativet och får ovan angivna konsekvenser, bör sedvanliga bevisregler gälla för den som vill påstå att förändringarna utgör ett led i företagets handlande för att frånta eller förvägra arbetstagarna rätt till inflytande.

Val av påföljd

Om en missbrukssituation visas, uppstår frågan vilken påföljd detta skall leda till. Det skulle kunna övervägas att vid missbruk låta referensbestämmelserna bli tillämpliga och att i så fall t.ex. utgå ifrån de faktiska förhållanden som gäller vid den tidpunkt då talan väcks.

I vart fall för närvarande bedöms det dock inte lämpligt att införa någon ny påföljd i det svenska systemet. Den som använder reglerna om europakooperativ i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till inflytande bör alltså åläggas samma typ av sanktion som den som bryter mot den föreslagna lagen i andra avseenden. Om detta blir aktuellt bör dock ett sådant skadestånd, på samma sätt som vid missbruk av europabolagsreglerna, bestämmas till belopp som är väsentligt högre än vad som för närvarande är brukligt inom svensk arbetsrätt.

3.13 Skadestånd

Förslag: Den som bryter mot den föreslagna lagens regler skall betala allmänt och ekonomiskt skadestånd.

En arbetstagare eller en arbetstagarorganisation kan dock inte med stöd av lagen kräva skadestånd av en annan arbetstagare eller arbetstagarorganisation.

För att lagens bestämmelser skall bli effektiva, måste brott mot den kunna beivras. Det mest ändamålsenliga är att ansluta till det existerande systemet inom svensk arbetsrätt med verkningsfulla skadestånd. Skadestånd bör alltså användas som påföljd för brott mot lagen och de avtal som ingår i enlighet med lagen.

Skadestandsregleringen bör lämpligen ske, på samma sätt som i lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag, genom en hänvisning till motsvarande

reglering i medbestämmandelagen. Förslaget innebär alltså rätt till både ekonomiskt och allmänt skadestånd.

Svensk kollektiv arbetsrätt reglerar normalt inte arbetsgivares eller arbetstagares interna förhållanden. Sådan lag ger alltså inte någon rätt att kräva skadestånd av medpart eller del av den egna organisationen om den senare inte uppfyller sin del av gemensamma skyldigheter. Exempel på detta finns i lagen om medbestämmande i arbetslivet. I lagens 1 § anges nämligen att lagen enbart gäller i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Ett annat exempel finns i lagen om styrelserepresentation för de privatanställda. I den lagens 15 § andra stycke sägs att en arbetstagarorganisation inte med stöd av lagen kan kräva skadestånd av en annan arbetstagarorganisation.

Eftersom det inte finns skäl att i svensk lag införa reglering om skadeståndsrätt i förhållandet mellan olika grupper av arbetstagare föreslås en regel som undantar sådana interna tvister från skadeståndsrätt (jfr 68 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och prop. 2003/04:122 s. 88–89).

3.14 Rättegången

Förslag: Mål om tillämpningen av den föreslagna lagen skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Tvist enligt lagen skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol.

Mål om tillåtligheten av tystnadsplikt skall handläggas skyndsamt.

När någon vill yrka skadestånd enligt lagen, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i 64, 65 och 68 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet om förhandling och preskription. Den tid enligt 65 § inom vilken talan senast skall väckas, skall dock vara åtta månader.

De frågor som omfattas av lagförslaget bör följa den processordning som anges i arbetstvistlagen. En deltagande rättslig

enhet eller ett europakooperativ bör jämföras med en arbetsgivare och en förhandlingsdelegation eller ett arbetstagarråd bör jämföras med en arbetstagarorganisation. Ett avtal enligt lagen bör jämföras med ett kollektivavtal.

Förslaget är formulerat så att de flesta tvister enligt lagen kommer att uppfylla förutsättningarna i 2 kap. 1 § arbetstvistlagen och skall således handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol. Det kan dock förekomma situationer då förutsättningarna i 2 kap. 1 § arbetstvistlagen inte är uppfyllda. Det samma torde i och för sig kunna vara fallet även för tvister enligt lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. I dessa båda lagstiftningsärenden bedömdes det dock lämpligt att förordna att alla tvister enligt de respektive lagarna skulle handläggas av Arbetsdomstolen som första instans. Det framstår som lämpligt att ha samma instansordning gäller för de tre lagarna. Det föreslås därför att även tvister enligt den nu föreslagna lagen skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol.

Att arbetstvistlagen skall tillämpas innebär att parterna måste förhandla innan Arbetsdomstolen kan ta upp tvisten till prövning. Detta följer av att förhandlingskravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen gäller om förhandling kan påkallas enligt medbestämmandelagen. En sådan förhandlingskyldighet bör införas genom en hänvisning till 64 och 65 §§ medbestämmandelagen. Det bör uttryckligen anges att det skall anses föreligga en förhandlingskyldighet enligt 10 § medbestämmandelagen i de situationer som rättegångsbestämmelserna avser.

Med hänsyn till att förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet består av ledamöter från flera olika länder bör preskriptionsfristen här, liksom i lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag, bestämmas till åtta månader.

I tvister där europakooperativet eller de deltagande rättsliga enheterna ålagt arbetstagarföreträdare tystnadsplikt och arbetstagararna anser att det inte finns behov av tystnadsplikt finns det behov av skyndsamt handläggning. Det föreslås därför att

skyndsam handläggning skall gälla i mål om tillåtligheten av tystnadsplikt.

3.15 Lagens ikraftträdande

Förslag: Den föreslagna lagen skall träda i kraft den 18 augusti 2006.

Enligt direktivet, artikel 16, skall medlemsstaterna anta de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 18 augusti 2006. Den föreslagna lagen, och övriga föreslagna ändringar, bör därför träda i kraft detta datum.

4 Förhållandet till andra bestämmelser

4.1 Medbestämmandelagen

Direktivet innehåller, i artikel 15.1, bestämmelser om hur det särskilda arbetstagarinflytande som skall gälla i europakooperativ skall förhålla sig till de nationella regler som införts enligt rådets direktiv 94/45/EG av den 22 september 1994 om inrättandet av ett europeiskt företagsråd (direktivet om europeiskt företagsråd)¹⁶ eller rådets direktiv 97/74/EG om att utvidga det direktivet till att avse Förenade kungariket.¹⁷ Nationella bestämmelser om arbetstagarernas medverkan i partsammansatta organ skall inte gälla i europakooperativ, när direktivets motsvarande regler skall gälla, enligt artikel 15.2 i direktivet. Direktivet skall däremot inte påverka övrigt arbetstagarinflytande som enligt nationell lagstiftning och praxis kan gälla i europakooperativ, dess dotterföretag och driftsenheter (filialer), artikel 15.3.

Medbestämmandelagen skall alltså gälla fullt ut i samma omfattning som tidigare med utgångspunkt i sedvanliga normer för lagkonflikter. Dess tillämpningsområde skall inte påverkas av att även den nya lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ kan komma att vara tillämplig.

Att medbestämmandelagen skall vara tillämplig i samma omfattning som tidigare innebär att de frågor som tidigare fallit inom lagens regler för förhandlingsrätt och rätt till information skall göra så även i fortsättningen. Att arbetsgivarens tilltänkta åtgärder kan komma att falla även under reglerna för information och samråd skall inte begränsa det område där medbestämmandelagen skall vara tillämplig. Det är alltså inte

¹⁶ EGT L 254, 30.9.1994, s. 64 (Celex 394L0045).

¹⁷ EGT L 10, 16.1.1998, s. 22 (Celex 397L0074).

meningen att större och viktigare frågor skall hanteras enbart inom informations- och samrådsförfarandet enligt den föreslagna lagen.

Att de nationella reglerna skall vara tillämpliga parallellt med reglerna om information och samråd enligt den föreslagna lagen kan i praktiken många gånger komma att innebära en skyldighet att genom likartade förfaranden hantera samma fråga på olika nivåer. Inget hinder torde emellertid finnas mot att parterna enas om att anse att förhandlingsskyldigheten enligt medbestämmandelagen (eller annan tillämplig nationell lag) skall anses fullgjord genom ett förfarande enligt den föreslagna lagen. Om de inte enas om något sådant, bör man kunna utgå ifrån att de flesta frågor som skall hanteras inom förfarandet för information och samråd faller även under någon nationell reglering för liknande förfaranden.

4.2 Annan arbetsrättslig reglering

Direktivet innehåller inga föreskrifter som påverkar tillämpligheten av sådan arbetsrättslig reglering som avser annat än arbetstagarnas inflytande över arbetsgivarens beslut avseende verksamheten. Den svenska arbetsrättsliga reglering som enligt allmänna principer för lagval skall tillämpas, bör alltså gälla oberoende av om verksamheten bedrivs som europakooperativ eller i någon annan associationsform. Samma förhållande bör naturligtvis gälla även för andra svenska lagar.

All annan reglering skall alltså vara tillämplig på europakooperativ när svensk lag enligt sedvanliga lagvalsregler skall tillämpas. Förtroendemannalagen, anställningsskyddslagen, arbetsmiljölagen, arbetstidslagen och övrig lagstiftning är alltså tillämpliga på samma sätt i europakooperativ som i företag som bedrivs i någon annan associationsform.

4.3 Lagen om europeiska företagsråd

Förslag: I lagen (1996:359) om europeiska företagsråd införs en ny bestämmelse enligt vilken lagen är tillämplig på gemenskapsföretag eller kontrollerande företag för en företagsgrupp som blir europakooperativ, enbart om förhandlingsdelegationen beslutat avstå från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

I lagen anges även att den skall vara tillämplig på företagsgrupper som efter att ett europakooperativ registrerats blir dotterföretag till detta, såvitt inte dessas arbetstagare får del av det inflytande som gäller för arbetstagarna i europa-kooperativgruppen i övrigt.

Om ett europakooperativ är ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag för en grupp av gemenskapsföretag, så att lagen om europeiska företagsråd i och för sig är tillämplig på kooperativet, skall arbetstagarinflytande i form av information och samråd enbart omfattas av regleringen i en av de båda lagarna. Direktivet, artikel 15.1, anger hur valet mellan den nya lagen och lagen om europeiska företagsråd skall göras i anslutning till att ett europakooperativ etableras. Lagen om europeiska företagsråd skall tillämpas i det nybildade europakooperativet endast om förhandlingsdelegationen beslutat att avstå från arbetstagarinflytande genom att den fattat beslut om att antingen avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal eller genom att avbryta pågående förhandlingar (se avsnitt 3.6.2). Annars skall den nu föreslagna lagen tillämpas i stället för lagen om europeiska företagsråd.

Det föreslås därför att det införs en ny paragraf i lagen om europeiska företagsråd. Av denna bör framgå som huvudregel att lagen inte skall tillämpas på gemenskapsföretag eller kontrollerande företag för en företagsgrupp om dessa blir europakooperativ, men att lagen skall tillämpas om förhand-

lingsdelegationen beslutat avstå från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Det är inte helt klart vilken reglering för arbetstagarinflytande som skall gälla i grupper av företag, för vilka lagen om europeiska företagsråd gäller och som efter att europakooperativet har registrerats blir dotterföretag till detta. Direktivet behandlar inte denna situation. Om inflytandet i europakooperativet regleras genom referensbestämmelserna, kommer den nya företagsgruppen att beaktas i samband med att arbetstagarrådet justerar sin sammansättning, se avsnitt 3.8.2. Det förefaller rimligt att en företagsgrupp med ett fungerande företagsråd får behålla inflytandet i denna form till dess att arbetstagarerna i gruppen får del av inflytandet i europakooperativet genom en justering av arbetstagarrådets sammansättning. Om den nya företagsgruppen kommer att bli delaktig i europakooperativets ordning för inflytande, när detta regleras i avtal, beror uteslutande på vad parterna avtalat. Så länge den nya företagsgruppen inte omfattas av det avtal som gäller för europakooperativet i övrigt, föreslås att lagen om europeiska företagsråd skall fortsätta att gälla för företagsgruppen. Samma bedömning gjordes av motsvarande situation vid genomförandet av europabolagsdirektivet, se prop. 2003/2004:122 s. 92.

4.4 Styrelserepresentationslagen

Förslag: I lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda införs en bestämmelse som uttryckligen undantar europakooperativ från lagens tillämpningsområde.

Undantaget gäller dock enbart för europakooperativ som omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ. För de europakooperativ som skall omfattas av regleringen i styrelserepresentationslagen skall den koncerndefinition som finns i lagen om europeiska företagsråd gälla.

Nationell lag eller praxis om arbetstagarnas medverkan i partsammansatta organ skall enligt direktivet, artikel 15.2, inte gälla i europakooperativ för vilka artiklarna 3–7 är tillämpliga. I denna del skall enbart regleringen i den nya lagen gälla. Styrelse-representationslagen skall alltså inte vara tillämplig på europakooperativ på vilka den nya lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ föreslås bli tillämplig. Den föreslagna lagen skall däremot inte vara tillämplig på europakooperativ för vilka artiklarna 3–7 inte är tillämplig. Det senare följer av artikel 15.3 b. För sådana europakooperativ skall i stället nationella regler gälla. Detta framgår av direktivet, artikel 8.2 första strecksatsen.

När europakooperativ bildas genom ombildning eller genom fusion, skall alltså andra nationella regler om medverkan upphöra att gälla i de deltagande rättsliga enheterna i och med att europakooperativet bildas. Den föreslagna lagen skall inte heller vara tillämplig i vad avser medverkan för arbetstagare i europakooperativets dotterföretag under förutsättning att inte dessa är europakooperativ. Detta senare förhållande framgår av direktivet artikel 15.3 b. Styrelse-representationslagen skall alltså även i fortsättningen vara tillämplig på de dotterföretag som är belägna i Sverige. I styrelse-representationslagen bör införas regler som anger på vilka europakooperativ den lagens regler skall tillämpas.

För arbetstagare i svenska företag som inte är europakooperativ men som ingår i europakooperativskoncernen skall alltså styrelse-representationslagen gälla om styrelse-representationslagens förutsättningar i övrigt är uppfyllda. Den omständigheten att styrelse-representationslagen inte skall vara tillämplig på samtliga europakooperativ innebär dock att de europakooperativ som inte skall omfattas av regleringen i lagen inte skall beaktas vid bestämmandet av vad som är en koncern i den lagens mening.

Europakooperativ är en särskild associationsform, vilken regleras i första hand av förordningen. När styrelse-representationslagens regler skall tillämpas på sådana kooperativ, bör för att de fullt ut skall kunna beaktas för eventuell koncern-

representation, klargörs vad som i sådana fall avses med koncern. I förordningen om europakooperativ finns inte någon koncerndefinition, jämför avsnitt 3.3.1. Eftersom direktivet i artikel 2 c avseende vad som skall anses som ett dotterföretag till ett europakooperativ hänvisar till koncerndefinitionen i direktivet om europeiska företagsråd, föreslås att en hänvisning till koncerndefinitionen i lagen om europapiska företagsråd införs i styrelserepresentationslagen.

4.4.1 Byte av sätesland när enbart nationell rätt reglerar arbetstagarinflytandet

Bedömning: Om ett europakooperativ flyttar sitt säte till Sverige och arbetstagarnas rätt till inflytande inte omfattas av lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ, skall minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla som innan europakooperativet flyttade sitt säte.

Enligt artikel 8.2 sista stycket i direktivet skall om sätet för ett europakooperativ, där arbetstagarna har rätt till medverkan, flyttas från en medlemsstat till en annan minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla även i fortsättningen. Regeln torde vara avsedd för de fall då enbart nationell rätt för arbetstagarinflytande gäller i europakooperativet. Ett skäl för detta antagande är att det i övrigt är sådana fall som hanteras i artikel 8.2. Ett ytterligare skäl för detta antagande är att när direktivets speciella reglering av arbetstagarinflytande blir aktuell skyddas arbetstagarnas rätt till medverkan på annat sätt. När referensbestämmelserna reglerar arbetstagarinflytandet sker detta genom att det är förhållandena när kooperativet bildas som är avgörande för vilken rätt arbetstagarna skall få, se avsnitt 3.12. När avtal reglerar arbetstagarinflytandet hanteras motsvarande fråga genom avtalet.

Att arbetstagarna skall ha minst samma rätt till medverkan efter byte av sätesland i fall där nationella regler reglerar medverkan är förvissa i linje med principen att förvärvade rättigheter

skall bevaras. Hur frågan skall lösas i nationell rätt framstår dock som tämligen komplicerat. Det har upplysts att Kommissionen planerar att inrätta en arbetsgrupp som skall diskutera möjliga lösningar på problem som uppkommer vid genomförandet av direktivet, se avsnitt 2.4. Frågan om hur artikel 8.2 sista stycket kan och bör genomföras är en fråga som lämpar sig för diskussioner i en sådan arbetsgrupp. Eftersom en eventuell arbetsgrupp inte kan förväntas inrättas före april 2005, kan dess diskussioner och eventuella slutsatser inte beaktas i denna promemoria.

När svensk rätt reglerar förhållandena före bytet av säte regleras arbetstagarnas rätt till medverkan genom styrelserepresentationslagen. Enligt den lagen är det enbart arbetstagare i Sverige som har någon rätt till inflytande. Såvitt känt ger inte nationell rätt i övriga europeiska stater (bortsett från norsk lag) någon rätt till arbetstagare utanför statens territorium. Skall man i ett sådant fall anse att arbetstagarna får samma rätt till medverkan, när kooperativet flyttar sitt säte från Sverige till något annat land, om de svenska arbetstagarna blir av med sin rätt till medverkan och arbetstagarna i det nya säteslandet får motsvarande rätt i stället? Med utgångspunkt i att det är nationell rätt som skall reglera de små kooperativen och att nästan samtliga rättsordningar som kan bli aktuella enbart ger rätt till medverkan för arbetstagare i säteslandet, förefaller det inte orimligt att ha denna utgångspunkt.

Om arbetstagarna efter byte av säte i dessa fall skulle ha rätt till medverkan både i det tidigare och i det nya säteslandet skulle detta medföra att ett gränsöverskridande inflytandet skall införas efter sätesbyte i små kooperativ även om så inte är fallet utan sätesbyte. Om detta varit avsikten borde fallet med byte av sätesland ha tagits upp i artikel 8.3 som ett fall där bestämmelserna i artikel 3–7 skall tillämpas från en tidpunkt efter registreringen. Så har emellertid inte skett.

Vid införande av samma rätt efter byte av sätesland uppkommer även frågan om det är en rent matematisk överföring av andelen ledamöter i styrelsen eller motsvarande organ som avses

eller om även andra aspekter som t.ex. kvaliteten hos medverkan skall beaktas.

Om någon reglering med anledning av artikel 8.2 sista stycket skall införas i svensk rätt är det rimligen förhållandet när Sverige är det nya säteslandet som skall regleras. Detta innebär dels att styrelserepresentationslagens regler skall gälla på samma sätt i europakooperativet som i svenska ekonomiska föreningar (artikel 8.2 första strecksatsen) dels att denna lag i dylika fall skall ge arbetstagarna minst samma rätt till medverkan som gällde innan sätet flyttades. Detta framstår som motsägelsefullt, i vart fall om den nationella lagen i det nya säteslandet inte ger arbetstagarna minst samma rätt som i det tidigare säteslandet. När det gäller svenska förhållanden kan man antagligen på god grund påstå att styrelserepresentationslagens regler – med sina jämförelsevis låga trösklar för inrättande av styrelserepresentation, höga kvalitet på inflytande och förhållandevis höga inflytande även proportionellt i små företag – har goda förutsättningar att kunna tillförsäkra svenska arbetstagare minst samma rätt till inflytande som före byte av sätesland tillkom arbetstagare i något tidigare sätesland. Det kan inte uteslutas att styrelserepresentationslagens regler i något fall inte ger minst samma rätt till arbetstagarinflytande som gällde i kooperativet innan detta byte sätesland. För att genomföra direktivet i detta avseende, föreslås därför en bestämmelse i styrelserepresentationslagen som ger arbetstagarna minst samma rätt till inflytande som den rätt som fanns i kooperativet före sätesbytet.

5 Ändringar i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag

Förslag: Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de deltagande bolagen vidtagit nödvändiga åtgärder för att delegationen skall kunna inrättas.

Tio veckor efter att de deltagande bolagen vidtagit erforderliga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas får förhandlingar inledas även om samtliga ledamöter i förhandlingsdelegationen då inte valts eller utsetts. Arbetstagarledamöter som senare väljs eller utsetts får ansluta till förhandlingarna.

Inrättande av en förhandlingsdelegation

För att ett europabolag skall få registreras måste det vara klart vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i bolaget (Rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag,¹⁸ artikel 12.2). Detta kan fastställas på tre olika sätt.

1) Ett avtal om arbetstagarinflytande kan ingås mellan förhandlingsdelegationen och de deltagande bolagen (Rådets direktiv 2001/2201 av den 8 oktober 2001 om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande,¹⁹ artikel 4).

2) Förhandlingsdelegationen kan fatta beslut om att avstå från arbetstagarinflytande i enlighet med direktivet och i stället låta enbart nationella regler för information om samråd bli tillämpliga (europabolagsdirektivet, artikel 3.6). I vissa fall kan även

¹⁸ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 (Celex 32001R2157).

¹⁹ EGT L 294, 10.11.2001, s. 22 (Celex 32001L0086).

nationella regler om europeiska företagsråd bli tillämpliga (europabolagsdirektivet, artikel 13.1 andra stycket).

3) Om förhandlingsperioden löper ut utan att förhandlingsdelegationen och de deltagande bolagen ingått något avtal om arbetstagarinflytande, och förhandlingsdelegationen inte avstått från inflytande (enligt punkt 2 ovan), skall arbetstagarinflytande enligt referensbestämmelserna gälla (europabolagsdirektivet, artikel 7).

Förhandlingsperioden om 6–12 månader inleds så snart förhandlingsdelegationen har inrättats (europabolagsdirektivet, artikel 5). Följden av att förhandlingsdelegationen inte inrättas, blir alltså att ingen av de tre alternativa förutsättningarna för registrering av europabolaget kan uppnås. I direktivet finns ingen reglering om hur man löser problemet om detta skulle inträffa. Ingenting sägs om en inkomplett förhandlingsdelegation trots allt kan anses inrättad eller hur man skall förfara om det av någon anledning inte alls skulle inrättas någon.

Vid genomförandet av europabolagsdirektivet gjorde regeringen följande bedömning (se prop. 2003/04:122 s. 41):

Det förefaller inte troligt att avsikten varit att ge arbetstagarna vetorätt i frågan om ett europabolag skall bildas. Olikartad kompletterande reglering i EES-staterna kan dock rubba förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, så att det under olika förhållanden blir möjligt att etablera europabolag utan att arbetstagarna ges rimliga förutsättningar att medverka vid bestämmandet av vilket inflytande de skall ha i bolaget. Grunderna för hur en eventuell kompletterande reglering om hur man skall förfara om arbetstagarna genom ren obstruktion underlåter att inrätta en förhandlingsdelegation eller om det av något annat skäl inte går att inrätta en förhandlingsdelegation, bör i första hand bestämmas gemensamt på EU-nivå. Kommissionens arbetsgrupp har inte enats om något förslag till lösning. Regeringen anser därför att kommissionens över- syn av förfarandena för att tillämpa direktivet bör avvaktas. Om det dess- förinnan uppkommer behov att nationellt vidta åtgärder får övervägas senare.

Bland de stater som genomfört europabolagsdirektivet har vissa stater infört nationella regler som medför att arbetstagarna inte

får vetorätt i frågan om ett europabolag skall bildas. Vissa stater har i likhet med Sverige valt att tills vidare inte införa sådana regler. Nationella regler i detta avseende har införts bland annat i Danmark och Österrike. Sådana nationella regler föreslås även i Tyskland.

I samband med förhandlingar om ett tionde bolagsrättsligt direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar, har framkommit att flera medlemsstater och Kommissionen anser att nationell rätt bör reglera frågan hur registrering av europabolag skall kunna bli möjlig om arbetstagarna inte utser några ledamöter till förhandlingsdelegationen. Den gemensamma ståndpunkten avseende förslag till direktiv som antogs vid konkurrenskraftsrådets möte den 25 november 2004 innehåller därför i ingressen ett uttalande som är avsett för den aktuella situationen. Där sägs att medlemsstaterna för att undvika onödiga förseningar av fusioner i enlighet med artikel 3.2 b europabolagsdirektivet får införa regler som möjliggör en snabb start för förhandlingarna. Förslaget till ett tionde bolagsrättsligt direktivet hänvisar avseende hur medverkan för arbetstagarna skall införas i huvudsak till europabolagsdirektivets regler i samma avseende.

Eftersom Kommissionen enligt vad som ovan nämnts instämt i att frågan kan och bör regleras genom nationell rätt, bör inte en revidering av europabolagsdirektivet avvaktas. En gemensam reglering på EU-nivå av vilka åtgärder som bör vidtas om arbetstagarna inte väljer ledamöter till förhandlingsdelegationen kan alltså inte förväntas. Frågan bör därför regleras genom nationell rätt. Det föreslås att en tidsfrist införs under vilken arbetstagarna är skyldiga att välja eller utse ledamöter till förhandlingsdelegationen. I detta avseende förefaller det lämpligt att föreslå samma tidsfrist som befunnits lämplig i Danmark och Tyskland, nämligen tio veckor. En sådan tidsfrist föreslås även i motsvarande situation avseende europakooperativ (se avsnitt 3.4.2).

Förhandlingsperiod

Förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europabolag skall inledas så snart som möjligt sedan det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen) har inrättats, europabolagsdirektivet, artikel 5.1.

Om inte alla arbetstagarledamöter väljs eller utses inom tio veckor och arbetstagarna ansvarar för att så inte skett, bör förhandlingarna trots detta få inledas så snart som möjligt. Ledamöter som eventuellt väljs eller utses senare bör få ansluta till förhandlingsförfarandet vid varje aktuell tidpunkt. Motsvarande reglering föreslås avseende europakooperativ (se avsnitt 3.6.1).

6 Konsekvenser

Förslaget avser genomförande av rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.

Förslaget innebär att särskilda former för arbetstagarinflytande skall gälla i de fall företag väljer att driva sin verksamhet i associationsformen europakooperativ. Kostnaderna för att inrätta och bedriva detta inflytande skall finansieras av de berörda företagen och kan inte förväntas påverka samhället i övrigt. Speciella informationsinsatser kan komma att behövas men torde då tillhandahållas av bransch- eller arbetsgivarorganisationer. Kontrollen av efterlevnaden av reglerna kommer huvudsakligen att skötas av berörda arbetstigare och företagens ledningar själva. Sanktion för brott mot reglerna är skadestånd, vilket överensstämmer med principerna i svensk arbetsrätt.

Förslaget kan i mycket begränsad omfattning förväntas beröra små företag. Om ett småföretag skall ingå i ett europakooperativ behöver detta känna till den föreslagna regleringen och lämna föreskriven information till arbetstigarerna. Detta kan innebära behov av experthjälp. Några kapitalkrävande investeringar eller omfattande uppgiftsskyldigheter kommer inte att bli aktuella. Inte heller påverkas småföretagens produktionsmöjligheter. Kostnaderna måste bedömas, om det alls blir några, som ytterligt små och antas inte påverka småföretagens likviditet. Den administrativa hanteringen kan inte heller bedömas bli påverkad i någon betydande omfattning. Någon konkurrensnedvridning kan inte väntas bli följden av förslaget.

Eventuella tvister som kan uppkomma vid tillämpning av den föreslagna lagen skall handläggas vid Arbetsdomstolen, men kan inte förväntas få någon betydande inverkan på domstolens arbetsbelastning.

Förslaget kan inte antas få några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män, för den brottsförebyggande verksamheten eller för miljön. Inte heller kan förslaget antas få några regionalpolitiska konsekvenser.

7 Författningskommentarer

7.1 Förslaget om lag till arbetstagarinflytande i europakooperativ

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 §

I paragrafen anges lagens huvudsakliga innehåll och på vilka europakooperativ bestämmelserna skall tillämpas. Den motsvarar artikel 1.1, 8.1 och 8.3 i direktivet. Den behandlas i 3.2.1

2 §

I paragrafen ges en allmän beskrivning av hur arbetstagarinflytande i ett europakooperativ skall komma till stånd. Den motsvarar artikel 1.2 i direktivet. Syftet med paragrafen är att ge läsaren en allmän uppfattning om lagens innehåll. Den har ingen självständig rättslig betydelse.

3 §

Paragrafen bygger på direktivets artikel 10.3 och behandlas i avsnitt 3.2.3. Den motsvarar innehållet i 2 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (medbestämmandelagen, se prop.1975/76:105 Bilaga 1 s. 328 ff.) Undantaget gäller verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål och endast för verksamhetens mål och inriktning. En motsvarande bestämmelse finns i 8 § lagen (1996:359) om europeiska företagsråd (se prop. 1995/96:163 s. 28) och i 3 § lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 28).

4 §

Paragrafen motsvaras delvis av direktivets artikel 3.2 b), artikel 6 och 7 samt referensbestämmelserna del 1 b. Den behandlas i avsnitt 3.2.2.

Av *första stycket* framgår att lagens bestämmelser om förhandlingsdelegationen, förhandlingsförfarandet och vad som gäller om avtal inte ingås, med undantag för de regler som avser hur ledamöter för arbetstagare i Sverige utses, gäller när europakooperativet skall ha eller har sitt säte i Sverige.

I *andra stycket* anges att regleringen om hur ledamöter för arbetstagarna i Sverige utses, i förhandlingsdelegationen, arbetstagarrådet och i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan, gäller oavsett av var europakooperativet skall ha eller har sitt säte.

Lagval för lagen i övrigt är inte särreglerat genom direktivets bestämmelser. Lagen i övrigt skall alltså tillämpas med utgångspunkt i sedvanliga regler för lagval.

En motsvarande bestämmelse finns i 4 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

5 §

Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 3.2.4.

6 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 8.3 sista meningen. Den behandlas i avsnitt 3.2.5.

Definitioner

7 §

I paragrafen definieras EES-stater, europakooperativ, deltagande rättsliga enheter, dotterföretag, berörda dotterföretag eller berörda filialer, medverkan och arbetstagarråd. Den behandlas i avsnitt 3.3.

I paragrafens *första strecksats* definieras EES-stater. Direktivet har antagits av EU:s medlemsstater. Det har också antagits inom EES. Med EES-stater avses således även de stater som utöver EU-staterna ingått EES-avtalet. De EES-stater som för närvarande inte är medlemmar i EU är Norge, Island och Liechtenstein.

I paragrafens *andra strecksats* definieras europakooperativ. Den motsvarar direktivets artikel 2 a).

I paragrafens *tredje strecksats* definieras deltagande rättsliga enheter. Den motsvarar direktivets artikel 2 b). Definitionen innebär att en deltagande rättslig enhet är ett företag som ensamt eller tillsammans med andra deltagande rättsliga enheter bildar ett europakooperativ.

I paragrafens *fjärde strecksats* definieras dotterföretag. Den motsvarar direktivets artikel 2 c). Med dotterföretag avses ett företag som ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande

över i enlighet med vad som anges i 9–12 §§ lag (1996:359) om europeiska företagsråd (se prop. 1995/96:163 s. 31–32 och 59).

I paragrafens *femte strecksats* definieras berörda dotterföretag eller berörda filialer. Den motsvaras av direktivets artikel 2 d). Berörda dotterföretag och berörda filialer är sådana dotterföretag och filialer som föreslås bli dotterföretag och eller filialer till europakooperativet efter bildandet. För vad som avses med filial i Sverige kan ledning hämtas i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

I paragrafens *sjätte strecksats* definieras medverkan. Den motsvaras av direktivets artikel 2 k). Medverkan kan utövas i två olika former. Enligt den ena formen har arbetstagarna rätt att välja eller på annat sätt utse några av ledamöterna i något av företagets organ. I t.ex. Sverige har arbetstagarorganisationer rätt att utse ledamöter i ett företags styrelse (se lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda). Enligt den andra formen har arbetstagarna rätt att föreslå eller avvisa några eller alla ledamöter till något av företagets organ. Den senare formen förekommer för närvarande i vart fall i Holland. Om företaget valt en monistisk modell för sin organisation skall arbetstagarnas rätt till medverkan utövas i företagets förvaltningsorgan. I en ekonomisk förening i Sverige motsvaras detta av företagets styrelse. Om företaget valt en dualistisk modell för sin organisation skall arbetstagarnas medverkan utövas i företagets tillsynsorgan.

I paragrafens *sjunde strecksats* definieras arbetstagarråd. Den motsvarar direktivets artikel 2 f). Bestämmelser om arbetstagarrådet finns bl.a. i 39–57 §§.

Motsvarande definitioner finns i 5 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Förhandlingsdelegation för arbetstagarna

Inrättande av en förhandlingsdelegation

8 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 3.1. Den behandlas i avsnitt 3.4.1.

Av *första stycket* framgår att de deltagande rättsliga enheterna är skyldiga att vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall kunna bildas.

Av *andra stycket* följer att en sådan nödvändig åtgärd är att lämna information om namnen på och antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna samt namnen på övriga dotterföretag och filialer inom EES. Informationen skall lämnas till arbetstagarnas representanter i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna. En representant för arbetstagare i Sverige kan i många fall vara en facklig företrädare. I flera EES-stater finns inte fackliga representanter som företrädare för arbetstagarna. I de stater där det vid företag finns företagsråd bör dessa kunna anses som företrädare för arbetstagarna. Vem som är representant för arbetstagarna får alltså avgöras med utgångspunkt i förhållandena i varje enskilt fall.

Bestämmelsen skall tillämpas om europakooperativet enligt bildandeplanen skall ha sitt säte i Sverige. Den skall då tillämpas på de deltagande rättsliga enheterna och deras dotterföretag och filialer oberoende av i vilka stater dessa är belägna.

Liknade bestämmelser finns i 13 § lagen om europeiska företagsråd och i 6 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

9 §

Paragrafen motsvaras av inledningen i första stycket i direktivets artikel 3.2. Se även avsnitt 3.4.2.

Enligt paragrafen skall en förhandlingsdelegation inrättas genom att platserna i den fördelas och ledamöter utses. Platserna skall fördelas mellan arbetstagare i olika EES-stater enligt 10–12 §§ och ledamöterna skall sedan utses enligt respektive stats nationella system. Ledamöterna skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de rättsliga enheterna vidtagit nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas.

Att en förhandlingsdelegation inrättas är en förutsättning för att ett europakooperativ senare skall kunna registreras i de fall som arbetstagarnas rätt till inflytande skall regleras enligt lagen.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i de olika EES-staterna

10 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 3.2 första stycket a i. Se även avsnitt 3.5.1.

Oavsett av på vilket sätt europakooperativet skall bildas, bestäms antalet platser i förhandlingsdelegationen och fördelas dessa mellan arbetstagarna i de olika staterna enligt regleringen i denna paragraf. Beteckningen ordinarie platser har använts enbart för att skilja dessa platser från de extraplatser som kan komma att fördelas enligt 11 § i de fall europakooperativ bildas genom fusion.

Arbetstagarna i de EES-stater där de deltagande rättsliga enheterna och deras berörda dotterföretag och berörda filialer har anställda, skall tilldelas en plats i förhandlingsdelegationen för varje tiondel eller del av tiondel som de anställda i den staten

utgör av den totala arbetsstyrkan inom EES. Om tio procent av arbetsstyrkan finns i en stat, skall alltså arbetstagarna i den staten tilldelas en plats i förhandlingsdelegationen. Arbetstagarna i en stat som har elva procent av arbetsstyrkan har rätt till två platser i förhandlingsdelegationen. Arbetstagarna i en stat som har 21 procent av arbetsstyrkan har rätt till tre platser i förhandlingsdelegationen osv. Detta leder till att det i förhandlingsdelegationer alltid finns minst 10 platser.

Utgångspunkten är att fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen skall göras på grundval av antalet arbetstagare vid den tidpunkt som redovisats i den inledande informationen till arbetstagarna i enlighet med föreskrifterna i 8 §. Om någon större förändring skett i personalstyrkan efter att informationen lämnades men innan förhandlingsdelegationen inrättas kan arbetstagarna dock överväga om inte en sådan förändring skall beaktas på samma sätt som en senare förändring av personalstyrkan skall beaktas enligt 12 §. Varje arbetstagare skall ingå i beräkningsunderlaget oavsett anställningens form och omfattning.

Motsvarande bestämmelse finns i 8 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

11 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 3.2 första stycket a ii och andra stycket. Se även avsnitt 3.5.2.

I de fall ett europakooperativ skall bildas genom fusion kan arbetstagarna i de olika EES-staterna komma att tilldelas extraplatser i förhandlingsdelegationen. Extraplatser tilldelas arbetstagarna i de olika staterna i den omfattning som behövs för att säkerställa att arbetstagarna i varje företag som genom fusionen skall upphöra som separat juridisk person får en plats i förhandlingsdelegationen. Om fusion sker i form av kombination (två eller flera företag förenas genom att bilda ett nytt företag) är alltså utgångspunkten att arbetstagarna i vart och ett av de deltagande rättsliga enheterna skall tillförsäkras en plats i förhand-

lingsdelegationen. Om fusion sker i form av absorption (ett eller flera företag går upp i ett annat) tillförsäkras inte arbetstagarna i det övertagande företaget någon extraplats genom bestämmelsen. I sådana fall är det enbart arbetstagarna i de överlåtande företagen som tillförsäkras en extraplats.

Extraplatser skall enbart tilldelas om arbetstagarna i alla de företag som skall upphöra vid en fusion inte blir direkt representerade genom en ledamot på en ordinarie plats. Fördelningen av eventuella extraplatser kan förmodligen därför i många fall ske först efter att arbetstagarna i de olika EES-staterna, med utgångspunkt i varje lands nationella regler, utsett sina ledamöter till de ordinarie platserna i förhandlingsdelegationen. Förslaget till hur arbetstagare i Sverige skall bli representerade är konstruerat så, att platser i förhandlingsdelegationen skall fördelas mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige innan ledamöter utses. Det bör därför vara möjligt att bedöma behovet av eventuella extraplatser för arbetstagare i Sverige så snart platserna fördelats mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige. Det är dock möjligt att andra stater utformar sina nationella valsystem så att ledamöter väljs utan att platserna först fördelas mellan arbetstagarna i företag och filialer i den aktuella staten. Någon stat kan t.ex. i sitt nationella system inrätta ett särskilt valorgan för att utse ledamöter för arbetstagarna till de ordinarie platser som tilldelats arbetstagarna i den aktuella staten. Det särskilda valorganet kan ges i uppgift att välja ledamöter för arbetstagarna i de olika företagen och filialerna utan att platserna först har fördelats mellan arbetstagare i de olika enheterna. Direktivets utgångspunkt, att arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna i första hand skall företrädas genom direkt representation, kan tillgodoses genom att valorganet beaktar detta i samband med att val av ledamöter sker.

Enligt *andra stycket* får de extraplatser som eventuellt skall tilldelas arbetstagarna i de olika EES-staterna, inte överstiga 20 procent av det sammanlagda antalet ordinarie platser i förhandlingsdelegationen. I de fall när det i och för sig skulle finnas behov av ytterligare extraplatser, måste en begränsning i tilldel-

ningen ske. Denna begränsning skall ske genom att tillgängliga platser tilldelas arbetstagare i de olika staterna med utgångspunkt i antalet arbetstagare i de företag som skall upphöra i och med fusionen. De företag, vilkas arbetstagare i och för sig är i behov av en extraplats, rangordnas i strikt storleksordning med utgångspunkt i antalet arbetstagare. Den första extraplatsen tilldelas arbetstagarna i den stat där det största av dessa företag finns. Den andra extraplatsen tilldelas arbetstagarna i den stat där det näst största företaget finns o.s.v. till dess att alla disponibla extraplats är fördelade. Om två extraplats skall fördelas och de två största företagen finns i en och samma stat, tillfaller båda extraplatserna arbetstagarna i den staten.

Enligt *tredje stycket* får fördelningen av extraplats inte medföra att någon arbetstagare blir representerad av mer än en ledamot. Om något lands nationella valmetod är konstruerad så att någon av ledamöterna på en ordinarie plats anses representera alla arbetstagare från den staten, kan arbetstagare från det landet inte tilldelas någon extraplats med stöd av denna paragraf. Om något lands nationella valmetod är konstruerad så att en ordinarie ledamot representerar arbetstagare från flera företag, skall även detta beaktas vid bedömningen av om det i och för sig finns förutsättningar för att göra anspråk på en extraplats enligt denna paragraf.

Motsvarande bestämmelse finns i 9 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

12 §

Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 3.5.6.

Den geografiska fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen skall göras om, när antalet arbetstagare förändrats så mycket att en ny fördelning av platser mellan arbetstagare i de olika EES-staterna leder till en annan fördelning än den tidigare gjorda. I sådana fall skall en ny fördelning göras enligt 10 § och i förekommande fall även enligt 11 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 10 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige

13 §

13–21 §§ bygger på direktivets artikel 3.2 b). Bestämmelserna i 13–15 §§ behandlas i avsnitt 3.5.3.

Enligt paragrafens *första stycke* skall de ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelats arbetstagare i Sverige i första hand fördelas mellan arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna. Arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna tilldelas enbart en plats per rättslig enhet. Om platserna inte räcker till arbetstagarna i alla deltagande rättsliga enheter rangordnas de i storleksordning efter antalet arbetstagare per rättslig enhet.

Om det finns platser kvar att fördela sedan arbetstagarna tilldelats en plats per deltagande rättslig enhet, tilldelas arbetstagarna i de berörda dotterföretagen och berörda filialerna en plats per företag och filial enligt *andra stycket*. Om inte platserna räcker till arbetstagarna i alla dessa enheter rangordnas de i storleksordning efter antalet arbetstagare.

Om det finns platser kvar att fördela efter att fördelning skett enligt första och andra styckena, skall fördelningen fortsätta enligt *tredje stycket*. Deltagande rättsliga enheter, berörda dotterföretag och berörda filialer i Sverige rangordnas i storleksordning efter antalet anställda i respektive enhet. De återstående platserna tilldelas sedan arbetstagarna i dessa med en plats per enhet i strikt storleksordning efter antalet arbetstagare. Fördelning enligt detta mönster skall fortgå till dess att alla tillgängliga platser är fördelade.

Det är arbetstagarna som kollektiv i respektive företag och filial som tilldelas platserna.

Av 14 § framgår att bestämmelsen i dispositiv i förhållande till de arbetstagarorganisationer som enligt 18 eller 19 § skall utse ledamöter för arbetstagarna i enheterna i Sverige.

Motsvarande bestämmelse finns i 11 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

14 §

Enligt paragrafen ges de arbetstagarorganisationer som enligt 18 eller 19 § skall utse ledamöter för arbetstagarna i enheterna i Sverige, möjlighet att överenskomma om en annan fördelning av platser än den som gäller enligt 13 §. Om organisationerna enas om en annan fördelning, skall de så långt detta är möjligt fördela platserna så att arbetstagarna i varje deltagande rättslig enhet blir direkt representerade av minst en ledamot.

Motsvarande bestämmelse finns i 12 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

15 §

De extraplatser i förhandlingsdelegationen som i fall av fusion tilldelats arbetstagare i svenska rättsliga enheter skall tilldelas arbetstagarna vid de företag som vid den geografiska fördelningen föranlett att svenska arbetstagare tilldelats platsen i fråga.

Motsvarande bestämmelse finns i 13 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

16 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.5.6.

I de fall den geografiska fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen görs om, skall även fördelningen mellan

arbetstagarna i de svenska företagen och filialerna göras om. Sedan sammansättningen förändrats måste samtliga svenska ledamöters representativitet fastställas på nytt i enlighet med regleringen i 21 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 14 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

17 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.5.6.

I paragrafen regleras att omfördelning av en plats i förhandlingsdelegationen skall ske om en svensk enhet, vars arbetstagare tilldelats platsen, upphör att vara deltagande eller berörd under bildandeprocessen även om den geografiska fördelningen mellan arbetstagare i olika EES-stater inte skall göras om. Sedan platserna omfördelats mellan arbetstagare i företag och filialer i Sverige måste samtliga svenska ledamöters representativitet fastställas på nytt i enlighet med regleringen i 21 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 15 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Hur ledamöter från Sverige utses

18 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.5.4.

I paragrafen anges hur ledamöterna från Sverige i förhandlingsdelegationen skall utses. Bestämmelserna har utformats med styrelserepresentationslagen och 16 § lagen om europeiska företagsråd som förebild. Motsvarande bestämmelse finns i 16 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Om det vid något eller några av företagen eller filialerna i Sverige finns kollektivavtal, utser de kollektivavtalsbundna arbetstagarorganisationerna ledamöter för arbetstagarna i samt-

liga företag och filialer i Sverige. Om det finns endast en kollektivavtalsbunden arbetstagarorganisation utser den organisationen den eller de svenska ledamöterna. Om det finns flera kollektivavtalsbundna arbetstagarorganisationer skall de som huvudregel komma överens om hur ledamöterna skall utses.

Om organisationerna inte kan enas om hur ledamöterna skall utses, skall rätten att utse ledamöter fördelas mellan organisationerna i enlighet med regleringen i *andra stycket*. Om en ledamot skall utses är det den arbetstagarorganisation som företräder flest arbetstagare som utser ledamoten. Om flera ledamöter skall utses är 8 § andra och tredje styckena styrelserepresentationslagen tillämpliga. Detta innebär att om inte den största organisationen skall utse samtliga ledamöter skall de två största organisationerna utse ledamöterna. Om det således skall utses fyra ledamöter, så utses två av vardera organisation och om det skall utses fem ledamöter, så utser den största organisationen tre ledamöter och den andra två o.s.v. Vid beräkning av hur många arbetstagare som tillhör de olika organisationerna skall arbetstagarna i alla de svenska företagen och filialerna räknas.

Bestämmelsen i *tredje stycket* motsvarar 8 § sista stycket styrelserepresentationslagen. Av denna framgår att lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation. Med huvudorganisation avses i paragrafen t.ex. LO och PTK. Vid beräkning av de olika organisationernas andel av det totala antalet kollektivavtalsbundna arbetstagare i bolagsgruppen skall alltså en sammanläggning göras av LO- respektive PTK-anslutna arbetstagare. Vilken fördelning som skall göras mellan förbund inom en och samma huvudorganisation är oreglerad i lagen. Fördelningen mellan förbunden är oreglerad även i styrelserepresentationslagen (se prop. 1987/88:10 s. 195).

En arbetstagarorganisation som inte är uppbyggd med lokala och centrala organ beaktas på samma sätt som lokala arbetstagarorganisationer. Medlemmarna i sådana organisationer får dock räknas som en egen grupp om inte organisationen tillhör t.ex. LO eller PTK.

Vem som är valbar till förhandlingsdelegationen regleras inte i lagen. Den organisation som skall välja en ledamot får alltså välja en person som inte är anställd i det företag vars arbetstagare tilldelats platsen om organisationen så önskar.

19 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.5.4.

Om inget kollektivavtal finns i något av företagen eller filialerna i Sverige skall arbetstagarorganisation som har medlemmar bland arbetstagarna i Sverige utse ledamöter från Sverige. Om det finns flera sådana organisationer skall de som huvudregel komma överens om hur ledamöterna skall utses. Om de inte kan enas, utses samtliga ledamöter av den organisation som företräder flest arbetstagare i företag och filialer i Sverige.

Motsvarande bestämmelse finns i 17 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

20 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.5.4.

Om varken kollektivavtal eller organiserade arbetstagare finns i något av företagen eller filialerna i Sverige, skall arbetstagarna välja ledamöter. Bestämmelsen har tillkommit för att garantera att det är möjligt att bilda en förhandlingsdelegation även i fall det inte skulle finnas kollektivavtal eller någon fackligt organiserad arbetstagare i verksamheterna i Sverige.

Motsvarande bestämmelse finns i 18 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Representativitet för ledamöter från Sverige

21 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.5.5.

Som ett sista led i förfarandet att utse ledamöter till förhandlingsdelegationen eller att justera sammansättningen av denna, måste alltid fastställas hur många arbetstagare var och en av ledamöterna representerar. Det måste nämligen vara klart hur många arbetstagare var och en av ledamöterna representerar för att förhandlingsdelegationens omröstningsregler skall kunna tillämpas.

Representativiteten för ledamöterna kan fastställas först sedan samtliga ledamöter utsetts för de svenska arbetstagarna. Ledamöter till såväl ordinarie som extraplatser skall alltså utses innan representativiteten för ledamöterna fastställs. När representativiteten skall fastställas måste det också vara klart vilka företags och filialers arbetstagare som kommer att representeras direkt och vilka som skall representeras indirekt av en ledamot som även företräder arbetstagare i andra företag eller filialer. Med direkt representation avses i detta sammanhang att arbetstagarna i företaget eller filialen vid fördelning av platser tilldelats minst en plats och att en eller flera ledamöter utsetts för dessa arbetstagare. Eftersom alla arbetstagare, även sådana som arbetar i företag eller filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats, måste bli representerade, skall de arbetstagare som inte blir direkt representerade representeras indirekt genom någon av de ledamöter som utsetts för andra arbetstagare i Sverige. Ingen arbetstagare får dock representeras av mer än en ledamot.

En ledamot som utsetts till en ordinarie plats företräder, enligt *första stycket*, arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i ett företag eller en filial företräder de, enligt *andra stycket*, om möjligt lika många arbetstagare var. Varje arbetstagare måste företräddas av någon

ledamot och ingen arbetstagare får företrädas av mer än en ledamot.

Enligt *tredje stycket* skall om det finns svenska företag eller filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats i förhandlingsdelegationen, arbetstagarna i dessa enheter företrädas av ledamöter som företräder arbetstagare i andra företag eller filialer i Sverige. Denna indirekta representation skall enbart fördelas mellan de ledamöter som utsetts till en ordinarie plats. Antalet arbetstagare skall fördelas så jämt som möjligt mellan dessa ledamöter. Alla arbetstagare måste bli representerade och ingen arbetstagare får bli representerad av mer än en ledamot.

Av paragrafens *sista stycke* framgår att ledamot som utsetts till en extraplats enbart företräder arbetstagarna i det företag som tilldelats platsen. Mer än en extraledamot kan inte tilldelas arbetstagarna i något företag. Representativiteten för ledamöterna på extraplatserna skall alltså fastställas separat. Eftersom extraplatsen enbart får tilldelas om inte arbetstagarna i de företag som föreslås upphöra vid en fusion blir representerade på annat sätt, kan inte representativiteten för de olika ledamöterna fastställas förrän samtliga såväl ordinarie som extraplats har fördelats mellan arbetstagarna i de olika företagen och filialerna.

Motsvarande bestämmelse finns i 19 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Förhandlingar

Förhandlingsperiod

22 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 5 och del av artikel 3.3 första stycket. Den behandlas i avsnitt 3.6.1.

Parter i förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet är de deltagande rättsliga enheterna och förhandlingsdelegationen.

Förhandlingarna skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats. Förhandlingsperioden är sex månader. Tidsfristen för denna börjar löpa så snart förhandlingsdelegationen är inrättad eller med andra ord konstituerad. Förhandlingsdelegationen skall enligt 9 § inrättas inom tio veckor från det att de rättsliga enheterna vidtagit nödvändiga åtgärder för att en delegation skall kunna inrättas. Förhandlingar får enligt 23 § inledas efter dessa tio veckor även om samtliga ledamöter inte valts eller utsetts. Förhandlingsdelegationen anses i så fall bildad vid detta tillfälle även om den då ännu inte är fulltalig. Vid vilken tidpunkt förhandlingsdelegationen är inrättad kan t.ex. framgå av ett protokoll eller någon liknande handling som upprättats vid ett konstituerande möte. Parterna kan enas om att förlänga förhandlingsperioden till högst ett år.

Motsvarande bestämmelse finns i 20 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

23 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 3.6.1. och 3.4.2.

Tio veckor efter att de rättsliga enheterna vidtagit nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas får en förhandlingsdelegation inrättas och förhandlingar inledas även om samtliga ledamöter till förhandlingsdelegationen då ännu inte valts eller utsetts. Paragrafen är enbart tillämplig om bristen på valda eller utsedda ledamöter beror på omständigheter som arbetstagarerna ansvarar för, vilket är fallet när de deltagande rättsliga enheterna vidtagit alla erforderliga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas.

Motsvarande bestämmelse finns i 20 a § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

*Avstående från eller avbrytande av förhandlingar***24 §**

Bestämmelsen motsvaras av direktivets artikel 3.6 första, tredje och fjärde stycket. Den behandlas i avsnitt 3.6.2 och 3.6.3.

Om förhandlingsdelegationen fattar ett beslut, i enlighet med *första stycket*, om att avstå från att inleda eller att avbryta förhandlingar innebär det att arbetstagarna avstår från att träffa ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet och att inte heller regleringen i 39–66 §§ skall tillämpas. Det senare framgår av 37 §. I ombildningsfall får dock förhandlingsdelegationen inte fatta ett sådant beslut om rätt till medverkan finns i det företag som skall ombildas (jmf. 34 §).

Ett beslut enligt första stycket påverkar däremot inte tillämpligheten av nationella regler för information och samråd. När medbestämmandelagen enligt sedvanliga lagvalsregler är tillämplig, skall den alltså tillämpas på europakooperativ oavsett om det fattats ett beslut om att avstå från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ eller inte.

Däremot innebär ett beslut om avstående från inflytande enligt denna paragraf att regleringen i lagen om europeiska företagsråd blir tillämplig i de fall då förutsättningarna enligt den lagen är uppfyllda. Vad som i övrigt gäller i relationen mellan lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ och lagen om europeiska företagsråd behandlas i avsnitt 4.3 och 7.2.

Styrelserepresentationslagen är inte tillämplig på europakooperativ på vilka lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ är tillämplig (se avsnitt 4.4) och blir således inte tillämplig heller i de fall förhandlingsdelegationen beslutat avstå från medverkan och annat inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ. Styrelserepresentationslagen är däremot tillämplig på europakooperativets dotterföretag i Sverige, om inte även dessa företag är europakooperativ. Inte heller rätten till en sådan styrelserepresentation påverkas av ett

beslut om avstående från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ. Att styrelserepresentationslagen är tillämplig på vissa europakooperativ på vilka lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ inte är tillämplig behandlas i avsnitt 4.4.

Om förhandlingsdelegationen beslutat att avstå från det inflytande arbetstagarna enligt lagen har rätt till, kan arbetstagarna enligt *andra stycket* tidigast två år efter beslutet begära att förhandlingar om arbetstagarinflytande i europakooperativet skall inledas eller återupptas efter en skriftlig begäran från tio procent av arbetstagarna. Parterna kan dock enas om en kortare tidsperiod eller börja förhandla tidigare om de är ense därom. Om förhandlingarna återupptas helt kort efter det första beslutet kan förhandlingsdelegationen eventuellt inträda i samma sammansättning som tidigare. Om nya förhandlingar skall inledas först efter två år, kan en ny förhandlingsdelegation behöva sammansättas om sådana förändringar inträffat som avses i 12 och 17 §§, varvid regleringen om dess sammansättning i 10–21 §§ åter blir tillämplig.

Om återupptagna eller nya förhandlingar inte leder till något avtal, skall enligt 37 § inget inflytande i enlighet med lagens reglering gälla i europakooperativet i fortsättningen heller. Om ett beslut om avstående väl en gång är fattat kommer således inget inflytande att bli gällande i företaget så länge inte parterna enas om ett avtal.

Motsvarande bestämmelse finns i 21 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Information

25 §

Bestämmelsen motsvaras av direktivets artikel 3.3 andra stycket. Den behandlas i avsnitt 3.6.4.

De deltagande rättsliga enheterna skall informera förhandlingsdelegationen om förekomsten och omfattningen av arbets-

tagarinflytande i form av medverkan i de deltagande rättsliga enheterna, om planerna för bildandet och om hur processen med att bilda europakooperativet fortskrider. Uppgifter om bildandeplanen, huruvida medverkan förekommer, former för medverkan och hur många ledamöter som t.ex. kan väljas eller föreslås är nödvändiga för att förhandlingsdelegationen skall kunna förhandla om och ingå ett avtal om arbetstagarinflytande särskilt med beaktande av omröstningsreglerna. I skyldigheten att informera om hur processen med att bilda europakooperativet fortskrider ligger bland annat en skyldighet att informera om förändringar inom företagsgruppen som kan påverka sammansättningen av förhandlingsdelegationen.

Motsvarande bestämmelse finns i 22 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Experter

26 §

Bestämmelsen motsvarar artikel 3.5 i direktivet. Den behandlas i avsnitt 3.6.5.

Genom denna paragraf ges förhandlingsdelegationen möjlighet att i förhandlingsarbetet få hjälp från utomstående experter t.ex. från de europeiska fackliga organisationerna. Experterna får på förhandlingsdelegationens begäran närvara vid förhandlingsmöten. Denna rätt inskränks dock till situationer när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå. Angående kostnader för dessa experter hänvisas till 30 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 23 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Omröstningsregler

27

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 3.4. Omröstningsreglerna i 27–29 §§ behandlas i avsnitt 3.6.6.

Som huvudregel gäller vid omröstningar i förhandlingsdelegationen att mer än hälften av delegationens ledamöter måste rösta för ett förslag för att detta skall bifallas. Dessa ledamöter måste även företräda mer än hälften av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna för ett beslut skall kunna fattas. Det är alltså fråga om hälften av delegationens utsedda ledamöter, inte hälften av de närvarande. Majoritetskravet innebär således att mer än hälften av förhandlingsdelegationens ledamöter måste delta vid omröstningar för att delegationen över huvud taget skall vara beslutför. Om förhandlingar med stöd av 23 § har inletts innan alla ledamöter valts eller utsetts måste ett beslut för bifall stödjas av mer än hälften av de ledamöter som skall vara utsedda när delegationen är fulltalig.

Motsvarande bestämmelse finns i 24 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

28 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 3.4. Den behandlas i avsnitt 3.6.6.

Om ett avtalsförslag skulle leda till att andelen ledamöter för medverkan i europakooperativet blir mindre än vad som tidigare gällt för arbetstagarna i det av de deltagande rättsliga enheterna med högst andel medverkan och europakooperativet skall bildas genom fusion eller på annat sätt än genom fusion eller ombildning, krävs kvalificerad majoritet för bifall till förslaget. Kvalificerad majoritet är här, att minst två tredjedelar av de

ledamöter som företräder minst två tredjedelar av arbetstagarna i minst två EES-stater röstar för förslaget. Kvalificerad majoritet krävs dock enbart om medverkan omfattar minst den andel av det totala antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna som anges i paragrafen. Vilken form av medverkan (se definitionen i 7 §) som förekommer saknar betydelse för denna omröstningsregel.

Det är en kvantitativ jämförelse av andelen arbetstagarledamöter som får väljas eller utnämnas alternativt föreslås eller avvisas som skall göras. Det kvalitativa innehållet i medverkan skall alltså inte beaktas vid tillämpning av omröstningsregeln.

I vissa rättsordningar kan arbetstagarna ha rätt att utse observatörer till något av företagets organ. Dessa observatörer saknar rösträtt i företaget och har enbart rätt att närvara för att inhämta information för arbetstagarnas räkning. Dessa personer skall inte beaktas när det gäller att avgöra om det förekommer medverkan i ett företag eller att bedöma graden av medverkan.

När man undersöker om arbetstagarna i en deltagande rättslig enhet har rätt till medverkan och vilken grad av medverkan de i så fall har rätt till, skall dels avtalad medverkan beaktas, dels den medverkan arbetstagarna i fråga enligt lag har rätt till oavsett av om denna rent faktiskt utövas eller inte.

Ett beslut om rätt till mindre medverkan får inte fattas om ett europakooperativ skall bildas genom ombildning, se 34 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 25 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

29 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 3.6, andra stycket. Den behandlas i avsnitt 3.6.6.

Samma kvalificerade majoritet som krävs enligt 28 §, krävs för att förhandlingsdelegationen skall få besluta att avstå från eller avbryta förhandlingar enligt 24 § första stycket. Ett sådant beslut får över huvud taget inte fattas om ett europakooperativ skall

bildas genom ombildning och rätt till medverkan finns i det företag som skall ombildas.

Motsvarande bestämmelse finns i 26 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Kostnader

30 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 3.7. Den behandlas i avsnitt 3.6.7.

I paragrafen anges att alla kostnader för förhandlingsdelegationens verksamhet skall bäras av de deltagande rättsliga enheterna så att förhandlingsdelegationen kan utföra sina uppgifter på lämpligt sätt. Företagen skall alltså stå för kostnader som avser såväl bildandet av förhandlingsdelegationen som utgifter för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter. Kostnader som skall ersättas är bl.a. de som avser förhandlingsdelegationens möten, sammanträffanden med ledningen, ledamöternas resor och logi, traktamenten samt för tolkning och översättning.

Enligt direktivet får staterna förordna att företagens kostnadsansvar, i de fall arbetstagersidan vill anlita experter, får begränsas till att enbart gälla en expert. Någon sådan begränsning har inte införts. I normalfallet torde det dock inte finnas behov av mer än en expert. Det kan dock förekomma situationer där kostnader för flera experter är nödvändiga för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt, t.ex. om förhandlingsdelegationen vill företrädas av olika experter i olika delfrågor. Jämför 17 § lagen om europeiska företagsråd och prop. 1995/96:163 s. 62. Jämför även 27 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och prop. 2003/04:122 s. 108.

En motsvarande kostnadsregel för arbetstagarrådets verksamhet finns i 57 § och i direktivets referensbestämmelse 2 h.

Avtal om arbetstagarinflytande

31 §

Paragraferna 31–33 motsvaras av direktivets artikel 4.2 och artikel 3.3 första stycket. Se även avsnitt 3.7.1.

I *första stycket* anges att ett avtal om arbetstagarinflytande skall vara skriftligt.

I *andra stycket* anges vilka frågor som skall behandlas i ett avtal om arbetstagarinflytande. Ordet behandla har valts för att markera parternas avtalsfrihet. Parterna måste således inte i avtalet fastställa de uppräknade punkterna i 31–33 §§, men de måste aktivt ta ställning till de uppräknade frågorna. Parterna har således avtalsfrihet, dock ej i de fall europakooperativet etableras genom ombildning. Enligt 34 § kan förhandlingsdelegationen inte avstå från medverkan i ombildningsfallet om medverkan förekommer i det företag som skall ombildas. Därutöver måste enligt omröstningsreglerna majoritetskraven för förhandlingsdelegationen vara uppfyllda för att denna skall kunna ingå avtal. Bestämmelserna i 39–66 §§ skall inte vara tillämpliga såvida inte parterna särskilt avtalar om att så skall vara fallet.

Avtalets löptid och i vilka fall det skall omförhandlas skall bestämmas, enligt *punkt d*. Parterna skall också behandla frågan om i vilka fall avtalet bör omförhandlas, t.ex. hur strukturella förändringar inom europakooperativet och flyttning av säte till annat land skall beaktas. Att eventuella strukturförändringar inom företagsgruppen är en omständighet som kan utgöra skäl för omförhandling har särskilt angivits i direktivet. Direktivets text har i detta avseende preciserats i förhållande till hur motsvarande bestämmelse utformats i europabolagsdirektivet. Någon förändring i sak torde dock inte vara avsedd. Parterna skall också enligt samma punkt bestämma vilket omförhandlingsförfarande som skall gälla och vad som skall gälla om nya förhandlingar, efter avtalstidens utgång eller på grund av väsentliga förändringar, inte leder till ett nytt avtal. De kan till exempel bestämma att det tidigare avtalet skall fortsätta att gälla eller att det skall gälla med vissa i förväg bestämda justeringar. Att avtalet

även skall hantera vad som skall ske om parterna efter omförhandlingar inte lyckas ingå något nytt avtal har ingen motsvarighet i direktivet. Bestämmelsen syftar till att undvika tveksamheter om vad som skall gälla i en sådan situation.

Om det senare ifrågasätts huruvida ett avtal kommit till under formellt riktiga omständigheter, kan ledning hämtas bl.a. i en sådan omständighet som att det undertecknats av såväl varje deltagande rättslig enhet som var och en av ledamöterna i förhandlingsdelegationen eller i vart fall av de ledamöter i delegationen som tillstyrkt avtalsinnehållet. Till avtalet kan i så fall även fogas en förteckning över det totala antalet ledamöter och över det antal arbetstagare, som var och en av ledamöterna representerar. Detta kan förmodas vara viktiga omständigheter för att man i efterhand skall kunna konstatera huruvida majoritetskraven för beslut enligt direktivet uppfyllts.

Motsvarande bestämmelse finns i 28 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

32 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.7.1.

Om parterna enas om att ett arbetstagarråd skall inrättas skall avtalet behandla de omständigheter som upptas i *första stycket*. Om de istället enas om att någon annan ordning skall gälla för informations- och samrådsförfarandet skall avtalet, enligt *andra stycket*, reglera hur en sådan ordning skall utformas.

Motsvarande bestämmelse finns i 29 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

33 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.7.1.

Om parterna enas om att rätt till medverkan skall finnas i europakooperativet skall avtalet behandla de omständigheter som upptas i paragrafen.

Av 34 § följer att parterna inte har full avtalsfrihet i ombildningsfallen när det förekommer medverkan i det företag som skall ombildas.

Motsvarande bestämmelse finns i 30 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

34 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 4.4. Se även avsnitt 3.7.2.

I bestämmelsen anges att parternas avtalsfrihet såvitt avser medverkan begränsas i de fall europakooperativet etableras genom ombildning. Avtal som ingås i dessa fall måste innehålla minst samma nivå för arbetstagarnas medverkan i alla avseenden, som det inflytande som arbetstagarna har rätt till i det företag som skall ombildas. Det är en kvalitativ bedömning av medverkans innehåll som skall göras. Det är alltså en annan bedömningsgrund än den som skall användas enligt omröstningsregeln i 28 §.

Normalt får ett förvaltningsorgan (eller en styrelse) anses ha en viktigare och aktivare roll i ledningsfrågorna än vad ett tillsynsorgan kan anses ha. Om ett europakooperativ tillämpar monistisk organisationsmodell skall arbetstagarnas eventuella rätt till medverkan utövas i förvaltningsorganet. Om ett europakooperativ i stället tillämpar dualistisk organisationsmodell skall arbetstagarnas eventuella rätt till medverkan utövas i tillsynsorganet.

Om ledningen i det företag som skall ombildas valt att byta från monistisk till dualistisk organisationsmodell, måste alltså parterna enas om i vilken omfattning antalet eller andelen arbetstagarledamöter skall ökas i förhållande till vad som tidigare gällt. Detta för att det materiella innehållet i rätten till medverkan skall kunna nå upp till minst samma nivå som tidigare gällt.

Motsvarande bestämmelse finns i 31 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Vad som gäller om avtal inte träffas

När reglerna skall tillämpas

35 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 7.1. Se även avsnitt 3.8.1

Om förhandlingsdelegationen inte beslutat att avstå från eller avbryta förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i enlighet med 24 §, kan förhandlingar om ett avtal pågå som längst under den period som anges i 22 §. Om förhandlingsperioden löpt ut utan att parterna träffat ett avtal som uppfyller lagens krav och de deltagande rättsliga enheterna registrerar europakooperativet, skall referensbestämmelserna för information och samråd – d.v.s. bestämmelserna i 39–57 §§ – bli tillämpliga i de fall europakooperativet skall ha sitt säte i Sverige. Referensbestämmelserna skall alltså tillämpas om ett avtal ingåtts mellan parterna, men detta avtal inte uppfyller de formella krav som enligt lagen gäller för ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativ. Avtalet kan t.ex. vara ingånget i strid mot reglerna i 31–34 §§ eller omröstningsreglerna i 27–28 §§.

Referensbestämmelserna för information och samråd kan även bli tillämpliga genom att parterna särskilt avtalar om att så skall vara fallet.

Motsvarande bestämmelse finns i 32 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

36 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 7.2. Se även avsnitt 3.8.1.

Om förutsättningarna för att referensbestämmelserna om arbetstagarinflytande i 39–57 §§ är uppfyllda och medverkan gäller i de deltagande rättsliga enheterna i den omfattning som anges i paragrafen, skall även referensbestämmelserna för medverkan i 58–66 §§ tillämpas. När europakooperativ bildas genom fusion respektive på annat sätt än genom fusion eller ombildning, och

medverkan finns i något av de deltagande rättsliga enheterna men omfattar mer än tjugofem respektive femtio procent av arbetstagarna i dessa skall reglerna om medverkan gälla. Om däremot mindre andel av arbetstagarna omfattas av medverkan disponerar förhandlingsdelegationen över huruvida medverkan skall införas i europakooperativet. Beräkningen av andelen skall göras genom att det fastställs hur många av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna som omfattas av regler för medverkan reglerad i avtal eller lag (jfr. kommentaren till 28 §).

Parterna kan naturligtvis särskilt avtala om att tillämpa referensbestämmelserna för medverkan även om inte medverkan förekommer i något av de deltagande rättsliga enheterna. När parterna avtalar om att referensbestämmelserna skall gälla för arbetstagarinflytandet i europakooperativet, bör av avtalet framgå om referensbestämmelserna om medverkan skall gälla endast om förutsättningarna i 36 § är uppfyllda eller om de skall gälla oberoende av om dessa är uppfyllda.

Motsvarande bestämmelse finns i 33 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

37 §

Paragrafen motsvarar artikel 7.1 b) andra strecksatsen och artikel 3.6 fjärde stycket i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.8.1.

Av bestämmelsen följer att referensbestämmelserna inte skall tillämpas, när förhandlingsdelegationen beslutat avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar. Om förhandlingar om ett avtal sedermera återupptas eller nya sådana förhandlingar inleds, utan att något avtal ingås, skall inte heller referensbestämmelserna bli tillämpliga.

Sedan förhandlingsdelegationen väl beslutat att avstå från arbetstagarinflytande enligt lagen, skall alltså inget sådant inflytande gälla så länge parterna inte träffar ett avtal därom.

Motsvarande bestämmelse finns i 34 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

38 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 7.2 sista stycket. Se även avsnitt 3.8.1.

Enligt *första stycket* får förhandlingsdelegationen besluta vilken form för medverkan som skall införas i europakooperativet i de fall som referensbestämmelserna för medverkan skall tillämpas och det inom de deltagande rättsliga enheterna finns mer än en form för medverkan. Om inte förhandlingsdelegationen fattar något beslut om vilken form för medverkan som skall tillämpas får enligt *andra stycket* de deltagande rättsliga enheterna i stället bestämma vilken form för medverkan som skall införas.

Det finns två olika former för medverkan enligt lagen, se 7 §. Den ena formen ger arbetstagarna rätt att välja eller på annat sätt utse ledamöter till något organ i företaget. Den andra formen för medverkan ger arbetstagarna rätt att föreslå kandidater eller framföra invändningar mot befintliga kandidater inför val av ledamöter som sedan sker i annan ordning. Den senare formen tillämpas, för närvarande, i vart fall i Holland. Rätt till sådan medverkan finns dock inte i alla holländska företag. Rätt till medverkan finns inte i alla EES-stater. I de stater det förekommer sker detta i de flesta fall genom en rätt att välja eller utse ledamöter.

Motsvarande bestämmelse finns i 35 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Arbetstagarrådets sammansättning m.m.

39 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 e. Se även avsnitt 3.8.2.

Av bestämmelsen framgår att arbetstagarna i varje EES-stat, där europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer har anställda, skall tilldelas minst en plats i arbetstagarrådet. Platserna skall fördelas så att en plats tilldelas arbetstagarna i var

och en av dessa stater för varje påbörjad tiondel av det totala antalet anställda som sysselsätts i den staten. Detta leder till att det i ett arbetstagarråd alltid finns minst 10 platser (jfr. kommentaren till 10 §).

Motsvarande bestämmelse finns i 36 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

40 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.8.2.

I paragrafen anges hur de platser som tilldelats arbetstagare i Sverige skall fördelas mellan arbetstagare i aktuella företag och filialer. Fördelningen skall ske mellan arbetstagare i företag och filialer, med en plats per enhet i fallande ordning efter antalet anställda i respektive företag och filialer. Om arbetstagarna i alla enheter i Sverige fått en plats, skall fördelningen upprepas efter samma system till dess alla platser är fördelade. De organisationer som enligt 42 eller 43 § skall utse ledamöter får avtala om en annan ordning för fördelning mellan arbetstagarna i företag och filialer.

Motsvarande bestämmelse finns i 37 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

41 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 a. Den behandlas i avsnitt 3.8.2.

Av bestämmelsen framgår att enbart arbetstagare i Sverige i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer är valbara till arbetstagarrådet.

Motsvarande bestämmelse finns i 38 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

42 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 b. Den behandlas i avsnitt 3.8.2.

I paragrafen anges hur ledamöterna i arbetstagarrådet utses för arbetstagare i svenska företag och filialer. Om det vid något eller några av företagen eller filialerna i Sverige finns kollektivavtal, utser de kollektivavtalsbundna arbetstagarorganisationerna ledamöter för arbetstagarna i samtliga företag och filialer i Sverige (jfr. kommentaren till 18 §). Finns inte kollektivavtal i något av företagen eller filialerna i Sverige utses ledamöter för arbetstagarna i Sverige enligt 43 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 39 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

43 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 b. Den behandlas i avsnitt 3.8.2.

När inte något av företagen eller filialerna i Sverige är bundna av kollektivavtal, utses ledamöter till arbetstagarrådet av arbetstagarorganisation som har någon medlem bland arbetstagarna (jfr. kommentaren till 19 §). Finns således inga fackliga medlemmar kan inga ledamöter utses för svenska arbetstagare. Arbetstagarna kan naturligtvis välja att bli medlemmar i en befintlig organisation eller att starta en egen facklig organisation för att kunna utse ledamöter.

Motsvarande bestämmelse finns i 40 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

44 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.8.2. Motsvarande regel för förhandlingsdelegationen finns i 21 §.

Representativiteten för ledamöterna i arbetstagarrådet får betydelse endast då arbetstagarrådet efter beslut om att inleda

eller återuppta avtalsförhandlingar skall utgöra förhandlingsdelegation.

Motsvarande bestämmelse finns i 41 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

45 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 b andra stycket. Den behandlas i avsnitt 3.8.2.

Enligt paragrafen skall arbetstagarrådet en gång om året pröva om dess sammansättning skall förändras på grund av förändringar inom europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Detta gäller om inte parterna avtalat om något annat. Om t.ex. verksamhet tillkommit eller upphört i någon EES-stat eller om antalet arbetstagare förändrats så att arbetstagarrådet bör ges en annan sammansättning, skall prövas om ett nytt arbetstagarråd skall utses. Arbetstagarrådet avgör alltså självt om det skall ges en ny sammansättning.

För att arbetstagarrådet skall kunna göra denna prövning, måste europakooperativet tillhandahålla de uppgifter som arbetstagarrådet behöver för att ompröva sin sammansättning.

Motsvarande bestämmelse finns i 42 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

46 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 f. Den behandlas i avsnitt 3.8.2.

Motsvarande bestämmelse finns i 43 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

47 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 c och d. Den behandlas i avsnitt 3.8.2.

Paragrafen reglerar dels att det skall utses ett arbetsutskott om högst tre ledamöter när detta är lämpligt med hänsyn till rådets storlek, dels att ett sådant utskott fastställer sin egen arbetsordning.

Det framgår inte av direktivet hur stort ett arbetstagarråd skall vara för att ett arbetsutskott skall inrättas. Med hänsyn till hur ett arbetstagarråd skall sammansättas måste det emellertid alltid bestå av minst tio ledamöter. Ett arbetstagarråd kan bestå av färre än tio ledamöter enbart i de fall då arbetstagarna i någon eller några delar av koncernen inte utser några ledamöter. Det är rimligt att anta att det är först om det i rådet finns betydligt fler än tio ledamöter som det skall inrättas ett arbetsutskott.

Motsvarande bestämmelse finns i 44 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Information och samråd

48 §

I paragrafen regleras i vilka frågor arbetstagarrådet har rätt till information och samråd. Bestämmelsen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 a. Den behandlas i avsnitt 3.8.3.

Arbetstagarrådets rätt till information och samråd är begränsad till frågor som rör europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i någon annan EES-stat än den där europakooperativet har sitt säte och till frågor som faller utanför beslutsbefogenheterna för de beslutsfattande organen i någon enskild EES-stat.

Nationella regler för information och samråd skall tillämpas parallellt med reglerna om arbetstagarinflytande i europa-

kooperativ och påverkas alltså inte av att 39–57 §§ blir tillämpliga. För de frågor som faller utanför direktivets reglering skall alltså enbart reglerna i medbestämmandelagen gälla.

Motsvarande bestämmelse finns i 45 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

49 §

Paragrafen motsvarar direktivets definitioner av information och samråd i artikel 2 i och 2 j. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.8.3.

Information och samråd skall ske innan beslut fattas av europakooperativet. Innebörden av reglerna är att europakooperativet skall informera arbetstagarrådet särskilt i sådana frågor som omnämns i 50 och 51 §§. Informationen skall ges vid en tidpunkt, med ett innehåll och på ett sådant sätt att arbetstagarrådet kan göra en bedömning av eventuella konsekvenser samt, när detta är lämpligt, förbereda samråd med europakooperativet.

Samråd skall ske på grundval av den tillhandhållna informationen så att arbetstagarna ges möjlighet att lämna synpunkter på planerade åtgärder och så att deras synpunkter kan beaktas i företagets beslutsprocess. Vilka företag som skall beröras av frågorna för att omfattas av informations- och samrådsförfarandet regleras i 48 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 46 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

50 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 b. Den behandlas i avsnitt 3.8.4.

Enligt *första stycket* har arbetstagarrådet rätt till minst ett möte om året för information och samråd med europakooperativet. Parterna kan dock träffa avtal om fler möten. Om sådana

omständigheter som avses i 51 § inträffar skall ytterligare möten hållas om så begärs.

Enligt *andra stycket* skall europakooperativet förse arbetstagarrådet med vissa handlingar inför mötet.

I *tredje stycket* räknas de frågor upp som skall behandlas vid mötet. Att mötet skall behandla initiativ som rör företagens sociala ansvar är en utvidgning i förhållande till motsvarande bestämmelse för europabolag.

En motsvarande bestämmelse finns i 29 § lagen om europeiska företagsråd och i 47 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

51 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 c. Den behandlas i avsnitt 3.8.4.

Enligt *första stycket* skall europakooperativet lämna information till arbetstagarrådet om särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning. Information skall lämnas så snart som möjligt och i god tid före beslut.

Enligt *andra stycket* har arbetstagarrådet eller arbetsutskottet rätt att begära ytterligare möten, utöver dem som skall ske enligt 50 §, med europakooperativet om sådana omständigheter som särskilt påverkar arbetstagarnas intressen.

Enligt *tredje stycket* skall europakooperativet om det överväger att inte handla i enlighet med den uppfattning som arbetstagarrådet framfört, ge detta tillfälle till ytterligare ett möte. Vid detta möte skall parterna försöka nå enighet. Företaget har dock kvar sin behörighet att fatta beslut.

Motsvarande bestämmelse finns i 48 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

*Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet***52 §**

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 f. Den behandlas i avsnitt 3.8.5.

Kostnaderna för experthjälpen skall enligt 57 § bäras av europakooperativet.

Motsvarande bestämmelse finns i 49 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

53 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 d andra stycket och 2 h sista stycket. Se även avsnitt 3.8.6.

Arbetstagarrådet eller arbetsutskottet har rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt inför möten med företaget. Arbetstagarrådet har rätt att sammanträda enskilt en gång per år utöver de sammanträden som sker i anslutning till möten med europakooperativet. Bestämmelsen är ett utnyttjande av möjligheten att fastställa särskilda budgetbestämmelser för arbetstagarrådets verksamhet.

En motsvarande bestämmelse finns i 32 § lagen om europeiska företagsråd och i 50 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

54 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 g. Den behandlas i avsnitt 3.8.5.

Motsvarande bestämmelse finns i 51 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

55 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 e. Den behandlas i avsnitt 3.8.5.

Enligt bestämmelsen skall ledamöterna i arbetstagarrådet underrätta representanter för arbetstagarerna i företagen och filialerna om innehållet och resultatet av informations- och samrådsförfarandet. Det är representanter ute på de olika arbetsplatserna som skall informeras i de fall när dessa inte är ledamöter i arbetstagarrådet.

Någon möjlighet att, med förbehåll om tystnadsplikt, vidarebefordra sekretessbelagda uppgifter finns inte enligt denna paragraf.

En motsvarande bestämmelse finns i 33 § lagen om europeiska företagsråd och i 52 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

56 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 g. Den behandlas i avsnitt 3.8.5.

När arbetstagarrådet har funnits i fyra år skall det pröva om det skall inledas förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande. Arbetstagarrådet har alltså en rätt att efter fyra år förhandla om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. Europakooperativets skyldighet att ingå i förhandlingar kan utläsas av 22 §. Om parterna är överens är det inget som hindrar att förhandlingar inleds och att ett avtal träffas innan fyraårsperioden gått ut.

Om förhandlingar inleds och förhandlingsperioden löper ut utan att något avtal ingås skall 39–66 §§ vara tillämpliga på samma sätt som före förhandlingarna.

Motsvarande bestämmelse finns i 53 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

*Kostnader***57 §**

Bestämmelsen motsvaras av direktivets referensbestämmelse del 2 h. Se även avsnitt 3.8.6.

Av bestämmelsen framgår att europakooperativet skall bära kostnaderna för att arbetstagarrådet och arbetsutskottet skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt. Härmed avses även kostnader för experter (se 52 §). En motsvarande bestämmelse avseende förhandlingsdelegationens kostnader finns i 30 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 54 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

*Medverkan***58 §**

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 3 a. Den behandlas i avsnitt 3.8.7.

Av bestämmelsen framgår att arbetstagarna i europakooperativet, när detta bildas genom ombildning, har rätt till medverkan i minst samma omfattning som de hade före ombildningen. Angående vad som avses med samma omfattning eller samma nivå se kommentaren till 34 §. Om företagsledningen väljer samma organisationsmodell för europakooperativet, som var tillämplig i det nationella företaget, kan medverkanssystemet överföras till europakooperativet.

Ett företags säte får inte flyttas från en EES-stat till en annan i samband med ombildningen, förordningen artikel 35.2. Detta innebär att enbart svenska företag är föremål för regleringen i denna paragraf. För svenska företag gäller den monistiska organisationsmodellen. Om företagsledningen väljer en dualistisk organisationsmodell för europakooperativet följer av regleringen att medverkan bör införas så att arbetstagarna får en större andel ledamöter i tillsynsorganet än vad de hade i det

svenska företags styrelse. Ökningen av andelen ledamöter skall göras för att arbetstagarnas rätt till medverkan skall få motsvarande kvalitativa betydelse i europakooperativets tillsynsorgan som deras rätt till styrelserepresentation hade i det svenska företaget. Det finns inte några allmängiltiga principer för hur mycket arbetstagarledamöternas andel behöver ökas för att ge samma grad av medverkan. Denna frågeställning har behandlats i avsnitt 3.8.7 och 3.7.2.

Motsvarande bestämmelse finns i 55 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

59 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 3 b. Se även avsnitt 3.8.7.

Om rätt till medverkan skall gälla i europakooperativet har arbetstagarna i detta företag rätt till samma andel arbetstagarrepresentanter i aktuellt företagsorgan som arbetstagarna hade i det av de deltagande rättsliga enheterna som hade den högsta andelen arbetstagarmedverkan. Detta gäller när europakooperativet bildas på annat sätt än genom ombildning och rätten utövas genom att välja eller utse ledamöter. När medverkan i stället skall utövas genom att ledamöter föreslås eller avvisas, har arbetstagarna i motsvarande fall rätt att föreslå eller avvisa samma andel kandidater till val av ledamöter i aktuellt företagsorgan. Vid bedömningen av vad som är samma andel är det i båda fallen en rent matematisk beräkning av andelen ledamöter som skall överföras till europakooperativet. Om t.ex. ett av de deltagande rättsliga enheterna är ett företag, där arbetstagarna har rätt att utse hälften eller en tredjedel av ledamöterna i tillsynsorganet skall denna andel införas i europakooperativet, om inget annat av de deltagande rättsliga enheterna har en högre andel. När det förekommer olika former för medverkan i de deltagande rättsliga enheterna skall formen för medverkan beslutas i enlighet med 38 §. I vilket organ medverkan skall

införas är beroende av vilken organisationsmodell som skall tillämpas.

Motsvarande bestämmelse finns i 56 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

60 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 3 d. Se även avsnitt 3.8.8.

Om arbetstagarledamöter skall utses till något av europakooperativets organ, skall arbetstagarrådet enligt *första stycket* fördela tillgängliga arbetstagarplatser mellan arbetstagarna i de olika EES-staterna. Fördelningen skall ske proportionellt i förhållande till hur många arbetstagare europakooperativet, dess dotterföretag och filialer sysselsätter i de olika EES-staterna.

Om en proportionell fördelning skulle leda till att arbetstagarna i någon eller några av EES-staterna inte får minst en plats, skall en plats undantas enligt *andra stycket*. En proportionell fördelning skall då i stället göras av alla tillgängliga platser utom en. Den undantagna platsen skall sedan tilldelas arbetstagarna i den stat där europakooperativet skall ha sitt säte om inte dessa arbetstagare fått någon plats genom den proportionella fördelningen. Om arbetstagarna i säteslandet redan fått en plats, skall den undantagna platsen i stället tilldelas arbetstagarna i den av staterna som har flest anställda i dotterföretag eller filialer och som inte tidigare fått någon plats.

En proportionell fördelning kan ske enligt följande. Antalet anställda i var och en av de EES-stater där europakooperativet, dess dotterföretag och filialer har anställda beräknas för varje stat för sig (d), divideras med antalet anställda i alla EES-stater (h) och multipliceras med antalet tillgängliga platser (x). En avrundning får sedan ske på lämpligt sätt beroende på det antal platser som är tillgängliga.

Motsvarande bestämmelse finns i 57 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

61 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Se även avsnitt 3.8.9.

När ett europakooperativ skall ha sitt säte i Sverige, skall arbetstagarrådet utse ledamöter från de stater som inte har nationella system för hur dessa ledamöter skall utses.

Motsvarande bestämmelse finns i 58 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

62 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Se avsnitt 3.8.9.

Ledamöter till de platser i europakooperativets organ som tilldelats arbetstagare i svenska enheter, skall utses av de arbetstagarorganisationer som utser ledamöter i övrigt enligt 42 eller 43 §. Fördelning mellan olika arbetstagarorganisationer skall ske efter samma mönster som övriga fördelningar mellan organisationerna enligt denna lag. Organisationerna får avtala om en annan fördelning. De får även avtala om att avstå från att utse ledamöter och i stället överlåta rätten att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

Motsvarande bestämmelse finns i 59 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

63 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Se avsnitt 3.8.9.

Den som utser ledamöter skall även bestämma mandattidens längd. En motsvarande bestämmelse finns i 10 § styrelse-representationslagen och i 60 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

64 §

Paragrafen motsvaras av direktivets referensbestämmelse del 3 d. Se avsnitt 3.8.10.

När rätten till medverkan består i en rätt att föreslå eller avvisa ledamöter är det arbetstagarrådet som gör detta.

Motsvarande bestämmelse finns i 61 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

65 §

Paragrafens första stycke motsvarar direktivets referensbestämmelse del 3 e. Den behandlas i avsnitt 3.8.11.

Enligt *första stycket* skall arbetstagarledamöter ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar. Vilka regler som gäller i detta avseende regleras genom associationsrätten.

I *andra stycket* finns en särskild jävsregel för arbetstagarrepresentanter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan. Sådana ledamöter får inte delta i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller andra frågor där arbetstagarrådet eller en arbetstagarorganisation har ett väsentligt intresse som kan strida mot europakooperativets.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i 11 och 14 §§ styrelserepresentationslagen. Arbetstagarrepresentanterna kan i frågor som omnämns i andra stycket många gånger inte anses ha ett sådant individuellt intresse att de är förhindrade att delta i handläggningen på grund av associationsrättsliga jävsregler. Vid styrelserepresentationslagstiftningens tillkomst gjorde dock lagstiftaren bedömningen att frågor av detta slag borde vara jävsgrundande för arbetstagarledamöter (se prop. 1972:116, 1975/76:166 och 1987/88:10).

Arbetstagarledamöter får inte heller delta i beslut om verksamhetens mål och inriktning om företagets verksamhet är av sådan natur eller har ett sådant ändamål som avses i 3 §. Detta

följer av att lagens tillämpningsområde inte omfattar dessa frågor.

Motsvarande bestämmelse finns i 62 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

66 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 3.8.11.

Av bestämmelsen framgår att en av arbetstagarledamöterna får närvara och delta i överläggningarna när ett ärende, som senare skall avgöras av det organ i vilket arbetstagarna har representeranter, bereds av särskilda ledamöter eller befattningshavare i företaget.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i 13 § styrelserepresentationslagen (se prop. 1987/88:10 s. 200–201). Motsvarande bestämmelse finns även i 63 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Övriga bestämmelser

67 §

Paragrafen har ingen direkt motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 3.9.

Av *första stycket* följer att arbetstagarnas förhandlingsdelegation och arbetstagarrådet är juridiska personer. Av *andra stycket* följer att förhandlingsdelegationen upphör att finnas till när ett arbetstagarråd inrättats.

Av ett protokoll eller en annan handling kan framgå när förhandlingsdelegationen respektive arbetstagarrådet blivit inrättad, vilka som är ledamöter och hur många arbetstagare dessa företräder. Att förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet inom sig utser behöriga firmatecknare kan vara viktigt, bl.a. med hänsyn till de korta preskriptionsfrister som gäller.

Motsvarande bestämmelse finns i 36 § lagen om europeiska företagsråd och i 64 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Skydd för arbetstagarrepresentanter

68 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 12. Se även avsnitt 3.10.

De arbetstagarrepresentanter som är verksamma enligt denna lag skall vara tillförsäkrade samma skydd som nationell lagstiftning och praxis ger arbetstagarrepresentanter. Genom paragrafen görs vissa regler i lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen (förtroendemannalagen) tillämpliga för arbetstagarrepresentanter som vanligtvis utför sitt arbete i Sverige och som utför uppgifter enligt denna lag. Hänvisningen till dessa bestämmelser utesluter givetvis inte att hela lagen i och för sig kan bli tillämplig, om förutsättningarna härför är uppfyllda. Den som är utsedd av en lokal kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisation omfattas direkt av förtroendemannalagen, när organisationen har underrättat arbetsgivaren om uppdraget (se 1 § förtroendemannalagen).

Hänvisningen till 3 § första stycket förtroendemannalagen innebär att arbetsgivaren inte får hindra en ledamot i förhandlingsdelegationen eller arbetstagarrådet från att fullgöra sitt uppdrag. Hänvisningen till 4 § samma lag avser rätten att under och efter uppdraget behålla samma villkor som om arbetstagaren inte haft något uppdrag. Vidare omfattas reglerna om rätt till ledighet och betalning under ledigheten i 6 och 7 §§. All ledighet som avser verksamhet i en förhandlingsdelegation eller ett arbetstagarråd får anses röra den egna arbetsplatsen. Hänvisningen till 8 § avser företrädesrätt till fortsatt anställning vid uppsägning på grund av arbetsbrist och permittering. Motsvarande bestämmelse finns i 37 § lagen om europeiska företagsråd (se prop. 1995/96:163 s. 50 och 71) och i 65 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Därutöver finns rätt till ledighet för utbildning enligt 54 § i de fall europakooperativet har sitt säte i Sverige.

Tystnadsplikt

69 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 10.1. Se även avsnitt 3.11.

Första stycket gör det möjligt för europakooperativet eller de deltagande rättsliga enheterna att besluta om tystnadsplikt, om det är nödvändigt. Stycket har getts en restriktiv utformning av hänsyn till arbetstagarnas intresse av största möjliga öppenhet.

Bestämmelsen i *andra stycket* tillåter ledamöter och experter att trots tystnadsplikten föra informationen vidare till andra ledamöter och experter inom samma arbetstagarråd eller förhandlingsdelegation under förutsättning att uppgiftslämnaren underrättar mottagaren om tystnadsplikten. I sådana fall gäller tystnadsplikten också för mottagaren.

Enligt *tredje stycket* skall tystnadsplikten fortsätta att gälla även efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört.

Motsvarande regel finns i 38 § lagen om europeiska företagsråd (se prop. 1995/96:163 s. 51 och 71) och i 66 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Missbruk av förfarandet

70 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 13. Se även avsnitt 3.12.

I *första stycket* slås fast att regleringen om europakooperativ inte får tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna rätt till inflytande.

Andra stycket innehåller en bevisbörderegul. Enligt denna presumeras ett syfte ha förelegat att frånta eller förvägra arbetstagarna inflytande, om väsentliga förändringar i företagsgruppen inträffar inom ett år från det att europakooperativet registrerats och om resultatet av dessa förändringar skulle ha lett till en högre grad av inflytande, om de varit för handen redan då europakooperativet registrerades. De förändringar som här avses är framför allt strukturella förändringar, byte av sätesland och större förändringar i arbetsstyrkan. Presumtionen bryts om företaget visar andra skäl för att förändringarna skett efter att europakooperativet registrerats.

Efter att ett år förflutit gäller inte bevislättanden enligt andra stycket. Då gäller alltså vanliga bevisregler för den som gör gällande att reglerna om europakooperativ tillämpats i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande.

Motsvarande bestämmelse finns i 67 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Skadestånd

71 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.13.

Första stycket innehåller föreskrifter om skadeståndsskyldighet för den som bryter mot lagen, mot ett avtal enligt lagen eller mot tystnadsplikt som avses i lagen. Hänvisningen till medbestämmandelagen innebär bl.a. att såväl allmänt som ekonomiskt skadestånd kan blir aktuellt.

Vid tillämpning av reglerna jämföras enligt *andra stycket* europakooperativ och deltagande rättslig enhet med arbetsgivare samt arbetstagarråd, förhandlingsdelegation och andra organ för information och samråd med arbetstagarorganisation.

Tredje stycket undantar tvister mellan arbetstagare eller grupper av arbetstagare från rätten till skadestånd enligt lagen. Lagens reglering t.ex. om hur arbetstagarna skall fördela platser i

förhandlingsdelegationen eller i arbetstagarrådet ger alltså inte någon arbetstagare eller grupp av arbetstagare rätt till skadestånd av någon annan arbetstagare eller grupp av arbetstagare.

I de fall ett brott mot lagen resulterar i att arbetstagarnas fortlöpande rätt till inflytande inskränks betydligt i förhållande till vad de annars varit berättigade till, bör det allmänna skadeståndet bestämmas till belopp som är väsentligt högre än vad som för närvarande är brukligt i svensk arbetsrätt.

Motsvarande bestämmelse finns i 68 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Rättegång

72 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.14.

Enligt *första stycket* skall tvister enligt lagen följa processordningen i arbetstvistlagen.

Enligt *andra stycket* jämföras bl.a. avtal som avses i lagen med kollektivavtal vid tillämpning av arbetstvistlagen.

Alla tvister enligt lagen skall enligt *tredje stycket* handläggas av Arbetsdomstolen som första instans.

Enligt *fjärde stycket* skall mål om tillåtligheten av tystnadsplikt handläggas skyndsamt. Att tystnadsplikt kan åläggas följer av 69 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 69 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

73 §

Paragrafen hänvisar till reglerna om tvisteförhandling och rättegång i 64, 65 och 68 §§ medbestämmandelagen. Den behandlas i avsnitt 3.14.

Hänvisningen till 64 § medbestämmandelagen innebär att förhandling måste äga rum mellan parterna innan talan väcks.

Detta är en förutsättning för att Arbetsdomstolen skall kunna ta upp en tvist till prövning enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen. Preskriptionsfristen på åtta månader börjar löpa vid den tidpunkt då förhandlingen avslutas.

Motsvarande bestämmelse finns i 70 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd

8 b §

Den nya paragrafen motsvaras delvis av direktivets artikel 15.1. Den behandlas i avsnitt 4.3.

I paragrafen regleras förhållandet mellan lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europa-köoperativ.

I *första stycket* första meningen anges huvudregeln, att lagen inte skall vara tillämplig på gemenskapsföretag eller kontrollerande företag om dessa är europaköoperativ. I sådana fall skall lagen inte heller tillämpas på dotterföretag till europa-köoperativet. I andra meningen och i andra stycket anges de båda undantag som finns från huvudregeln. Enligt andra meningen skall lagen gälla på europaköoperativ och dess dotterföretag om förhandlingsdelegationen beslutat avstå från eller avbryta pågående förhandlingar om ett avtal och därmed avstå från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europa-köoperativ.

Enligt *andra stycket* skall lagen om europeiska företagsråd tillämpas på gemenskapsföretag eller kontrollerande företag som blir dotterföretag till ett europaköoperativ efter att europa-köoperativet har registrerats, om inte arbetstagarna får del av inflytandet enligt lagen om arbetstagarinflytande i europa-köoperativ. Arbetstagarnas möjligheter att få del av inflytandet

enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ kan bli olika beroende av om inflytandet regleras genom avtal eller genom tillämpning av referensbestämmelserna. Om inflytandet i ett europakooperativ regleras genom avtal, kan avtalet vara utformat så att de i vart fall inte genast beaktas. Om inflytandet i europakooperativet regleras genom referensbestämmelserna kan det dröja bortemot ett år innan arbetstagarrådet omprövar sin sammansättning enligt 45 §.

Förhållandet mellan lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag regleras på motsvarande sätt i 8 a §.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda

1 a §

Den nya andra meningen i paragrafen motsvarar direktivets artikel 15.2. Den behandlas i avsnitt 4.4.

Den nya meningen i paragrafen klargör att europakooperativ som omfattas av inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ är undantagna från lagens tillämpningsområde. Att lagen är tillämplig på europakooperativ som inte omfattas av inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ framgår av 2 § första stycket. På vilka europakooperativ lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ skall tillämpas framgår av den lagens 1 §.

Ett europakooperativ faller alltså antingen under tillämpningsområdet för lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ eller för styrelserepresentationslagen. I den förra lagens 1 § anges när den lagen skall tillämpas. I övriga fall skall styrelserepresentationslagen tillämpas.

På dotterföretag till europakooperativ, vilka inte själva är europakooperativ, skall styrelserepresentationslagen tillämpas om övriga förutsättningar i lagen är uppfyllda.

2 §

Tillägget i första stycket och det nya andra stycket motsvarar direktivets artikel 8.2 första strecksatsen och 15.3 b. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.4.

I *första stycket* anges vilka företag som omfattas av lagen. Genom tillägget i detta stycke har lagens tillämpningsområde utvidgats till att även avse sådana europakooperativ som inte undantas enligt lagens 1 a §.

I *andra stycket* regleras koncernbegreppet. Koncernbegreppet i 9–12 §§ avser de fall när lagen skall tillämpas på europakooperativ.

4 a §

Den nya paragrafen motsvarar direktivets artikel 8.2 sista stycket. Se även avsnitt 4.4.1.

När ett europakooperativ flyttat sitt säte till Sverige och är sådant att dess arbetstagarinflytande skall regleras av styrelserepresentationslagen, skall minst samma arbetstagarinflytande gälla i kooperativet som innan detta flyttade sitt säte.

Arbetstagarrepresentanter enligt lagen utses av kollektivavtalsbunden arbetstagarorganisation. Det måste därför finnas kollektivavtal för att rätten till minst samma arbetstagarinflytande efter flytt av säte skall bli aktuell. Om ett sådant avtal finns föreligger rätt till samma inflytande som före flytten även om de i 4 § angivna tröskelvärdena inte är uppfyllda. Vad som är samma rätt som tidigare gällt enligt andra förutsättningar och eventuellt i en annan typ av bolagsorgan kan inte anges generellt utan får övervägas i varje enskilt fall om detta blir aktuellt,

jämför kommentaren till 34 § lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Vem som bör utses till arbetstagarrepresentant regleras i 9 §. Den organisation som skall utse arbetstagarrepresentanter kan alltså utse någon arbetstagarare i det tidigare säteslandet om den aktuella organisationen skulle anse detta lämpligt.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:599) om arbetstagarinflytande i europabolag

7 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.

Genom tillägget i paragrafen införs en tidsfrist inom vilken ledamöterna i förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses. Tidsfristen på tio veckor börjar löpa så snart de deltagande bolagen fullgjort sina skyldigheter att vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Motsvarande tidsfrist finns i 9 § lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Vad som gäller om inte alla arbetstagarledamöter väljs eller utses inom tidsfristen framgår av 20 a §.

20 a §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.

Tio veckor efter att de deltagande bolagen vidtagit nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas får en förhandlingsdelegation inrättas och förhandlingar inledas även om samtliga ledamöter till förhandlingsdelegationen då ännu inte valts eller utsetts. Paragrafen är enbart tillämplig om bristen på valda eller utsedda ledamöter beror på omständigheter som arbetstagararna ansvarar för, vilket är fallet när de deltagande

bolagen vidtagit alla erforderliga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas.

Motsvarande bestämmelse finns i 23 § lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

I

(Rättsakter vilkas publicering är obligatorisk)

RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1435/2003

av den 22 juli 2003

om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 308 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentet antog den 13 april 1983 en resolution om kooperativen i Europeiska gemenskapen ⁽⁴⁾, den 9 juli 1987 en resolution om kooperativens bidrag till den regionala utvecklingen ⁽⁵⁾, den 26 maj 1989 en resolution om kvinnornas roll i kooperativ och lokala sysselsättningsinitiativ ⁽⁶⁾, den 11 februari 1994 en resolution om kooperativens bidrag till den regionala utvecklingen ⁽⁷⁾ och den 18 september 1998 en resolution om kooperativens betydelse för en ökad sysselsättning bland kvinnor ⁽⁸⁾.
- (2) Genomförandet av den inre marknaden och de förbättringar den medför i den ekonomiska och sociala situationen i hela gemenskapen innebär inte bara att handelshinder bör undanröjas utan även att produktionsstrukturerna bör anpassas till gemenskapsdimensionen. Därför är det väsentligt att alla slags företag vars affärsverksamhet

inte är begränsad enbart till att tillgodose lokala behov skall kunna planera och genomföra omorganisationen av sin affärsverksamhet på gemenskapsnivå.

- (3) De rättsliga ramarna för affärsverksamhet i gemenskapen bygger fortfarande i stor utsträckning på nationell lagstiftning och motsvarar därför inte de ekonomiska ramar inom vilka de bör utvecklas om målen i artikel 18 i fördraget skall uppnås. Den situationen innebär ett avsevärt hinder för bildande av grupper av företag från olika medlemsstater.
- (4) Rådet har antagit förordning (EG) nr 2157/2001 ⁽⁹⁾, där den rättsliga formen för europabolag (SE-bolag) fastställs enligt de allmänna principerna för publikt aktiebolag. Detta är inte ett instrument som är avpassat till kooperativens specifika karaktär.
- (5) Även om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG) enligt förordning (EEG) nr 2137/85 ⁽¹⁰⁾ gör det möjligt för företag att gemensamt främja vissa delar av sin verksamhet, samtidigt som de behåller sin självständighet, tillgodoser de emellertid inte de särskilda krav som gäller för kooperativa företag.
- (6) Gemenskapen, som är angelägen om att säkerställa lika konkurrensvillkor och bidra till sin ekonomiska utveckling, bör förse kooperativen, som är en allmänt erkänd organisationsform i alla medlemsstater, med lämpliga juridiska instrument som kan underlätta utvecklingen av deras gränsöverskridande verksamhet. Förenta nationerna har uppmanat alla regeringar att skapa en stödjande miljö där kooperativ kan delta på samma villkor som andra företagsformer ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ EGT C 99, 21.4.1992, s. 17 och EGT C 236, 31.8.1993, s. 17.

⁽²⁾ EGT C 42, 15.2.1993, s. 75 och yttrande avgivet den 14 maj 2003 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽³⁾ EGT C 223, 31.8.1992, s. 42.

⁽⁴⁾ EGT C 128, 16.5.1983, s. 51.

⁽⁵⁾ EGT C 246, 14.9.1987, s. 94.

⁽⁶⁾ EGT C 158, 26.6.1989, s. 380.

⁽⁷⁾ EGT C 61, 28.2.1994, s. 231.

⁽⁸⁾ EGT C 313, 12.10.1998, s. 234.

⁽⁹⁾ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1.

⁽¹⁰⁾ EGT L 199, 31.7.1985, s. 1.

⁽¹¹⁾ Resolution antagen av generalförsamlingen vid Förenta nationernas 88:e plenarmöte den 19 december 2001 (A/RES/56/114).

- (7) Kooperativen är framför allt sammanslutningar av personer eller rättsliga enheter vars verksamhet regleras av särskilda principer som skiljer sig från andra marknadsaktörers. Där ingår principerna om demokratisk struktur och kontroll samt en rättvis fördelning av nettot av räkenskapsårets resultat.
- (8) Dessa särskilda principer omfattar särskilt principen om individens företräde, vilken kommer till uttryck i de specifika bestämmelserna om medlems intagande, utträde och uteslutande, där regeln "en man, en röst" föreskrivs och rösträtten är knuten till personen, vilket innebär att medlemmarna inte får förfoga över kooperativets tillgångar.
- (9) Kooperativen har ett insatskapital, och deras medlemmar kan vara antingen fysiska personer eller företag. Dessa medlemmar kan helt eller delvis bestå av kunder, arbetstagare eller leverantörer. Då ett kooperativ utgörs av medlemmar som själva är kooperativa företag betecknas det som ett "sekundärt" eller "andra gradens" kooperativ. Under vissa omständigheter kan emellertid en viss andel av medlemmarna även bestå av investerande medlemmar som inte är avnämare eller av tredje man som drar fördel av kooperativets verksamhet eller utför arbete för deras räkning.
- (10) En europeisk kooperativ förening (nedan kallad "SCE-förening") bör ha som huvudsakligt mål att tillgodose sina medlemmars behov och/eller utveckla deras ekonomiska och/eller sociala verksamhet i enlighet med följande principer:
- Dess verksamhet bör ha till ändamål att ömsesidigt främja medlemmarnas intressen, så att var och en av dem drar nytta av SCE-föreningens verksamhet i förhållande till sina insatser.
 - Dess medlemmar bör även vara konsumenter, arbetstagare eller leverantörer eller på ett eller annat sätt involverade i SCE-föreningens verksamhet.
 - Kontrollen över föreningen bör fördelas lika mellan medlemmarna, men röstviktning kan tillåtas för att avspegla varje medlems insats i SCE-föreningen.
 - Det bör vara begränsad ränta på lånat kapital och insatskapital.
 - Vinsten bör delas ut beroende på medlemmarnas verksamhet med avseende på SCE-föreningen eller användas för att tillgodose medlemmarnas behov.
- Inga artificiella spärrar bör finnas för medlemskap.
- Nettotillgångar och reserver bör fördelas vid avveckling enligt principen om oegennyttig fördelning, dvs. till ett annat kooperativt organ som har liknande syften eller inriktning av allmänt intresse.
- (11) Gränsöverskridande samarbete mellan kooperativ inom gemenskapen försvåras för närvarande av juridiska och administrativa problem, som bör undanröjas på en gränslös marknad.
- (12) Inrättandet av en europeisk rättslig form för kooperativ som är grundad på gemensamma principer men som tar hänsyn till deras specifika karaktär, bör göra det möjligt för dem att agera utanför de egna nationella gränserna på hela eller delar av gemenskapens territorium.
- (13) Huvudsyftet med denna förordning är att en SCE-förening skall kunna inrättas av fysiska personer bosatta i olika medlemsstater eller av rättsliga enheter som är etablerade i enlighet med olika medlemsstaters lagstiftning. Den kommer även att göra det möjligt att inrätta en SCE-förening genom fusion av två befintliga kooperativ, eller genom omvandling av ett nationellt kooperativ till den nya formen utan att det först avvecklas, om det kooperativet har sitt säte och huvudkontor i en medlemsstat och en driftsenhet eller ett dotterföretag i en annan medlemsstat.
- (14) Med tanke på SCE-föreningens särskilda gemenskapskaraktär påverkar inte den genom denna förordning antagna ordningen med "faktiskt säte" för SCE-föreningar medlemsstaternas lagstiftning och föregriper inte de val som skall göras i andra gemenskapstexter om bolagsrätt.
- (15) Hänvisningar till kapital i denna förordning bör endast omfatta tecknat kapital. Detta bör inte påverka icke utdelade gemensamma tillgångar/eget kapital i SCE-föreningen.
- (16) Denna förordning omfattar inte andra rättsområden som beskattning, konkurrens, immaterialrätt eller insolvens. Bestämmelser i medlemsstaternas lagstiftning och i gemenskapsrätten skall därför tillämpas på ovanstående områden och på andra områden som inte omfattas av denna förordning.

(17) Bestämmelserna om arbetstagarinflytande i SCE-föreningar finns i direktiv 2003/72/EG⁽¹⁾, och dessa bestämmelser utgör ett nödvändigt komplement till denna förordning och skall tillämpas samtidigt.

(18) Betydande framsteg har gjorts i arbetet med att tillnära medlemsstaternas nationella bolagsrätt, så att det också beträffande SCE-föreningar är möjligt att hänvisa till vissa bestämmelser som har antagits i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte i syfte att genomföra bolagsdirektiv på de områden där kooperativets verksamhet inte kräver enhetliga gemenskapsregler, varvid sådana bestämmelser lämpar sig för att reglera SCE-föreningens verksamhet, särskilt följande:

— Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 48 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen⁽²⁾.

— Rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 om årsbokslut i vissa typer av bolag⁽³⁾.

— Rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 om sammanställd redovisning⁽⁴⁾.

— Rådets åttonde direktiv 84/253/EEG av den 10 april 1984 om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper⁽⁵⁾.

— Rådets elfte direktiv 89/666/EEG av den 21 december 1989 om krav på offentlighet i filialer som har öppnats i en medlemsstat av vissa typer av bolag som lyder under lagstiftningen i en annan stat⁽⁶⁾.

(19) Verksamhet i fråga om finansiella tjänster, särskilt vad beträffar kreditinstitut och försäkringsföretag, har varit föremål för lagstiftningsåtgärder enligt följande direktiv:

— Rådets direktiv 86/635/EEG av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut⁽⁷⁾.

— Rådets direktiv 92/49/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring (tredje direktivet om annan direkt försäkring än livförsäkring)⁽⁸⁾.

(20) Denna organisationsform bör vara frivillig.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

En SCE-förenings organisatoriska form

1. En kooperativ förening får bildas inom gemenskapens territorium i form av en europeisk kooperativ förening (SCE-förening) på de villkor och enligt de bestämmelser som fastställs i denna förordning.

2. Det tecknade kapitalet i en SCE-förening skall vara fördelat på andelar.

Antalet medlemmar i en SCE-förening samt dess kapital skall få variera.

Om inte en SCE-förenings stadgar, vid den SCE-föreningens bildande, föreskrivit något annat skall varje medlem vara ansvarig endast med den andel av kapitalet han tecknat. Om medlemmarna i SCE-föreningen är begränsat ansvariga, skall SCE-föreningens firma innehålla orden "förening med begränsat ansvar" efter förkortningen SCE.

3. Det huvudsakliga ändamålet med en SCE-förenings verksamhet skall vara att tillgodose medlemmarnas behov och/eller att främja deras ekonomiska och sociala verksamhet, särskilt genom att ingå avtal med medlemmarna avseende tillhandahållande av varor eller tjänster eller utförande av arbete inom ramen för den verksamhet SCE-föreningen bedriver eller låter bedriva. En SCE-förening får även ha ändamålet att tillgodose sina medlemmars behov genom att främja deras deltagande i ekonomisk verksamhet, på det sätt som anges ovan, i en eller flera SCE-föreningar och/eller nationella kooperativ. En SCE-förening får bedriva sin verksamhet genom ett dotterföretag.

4. En SCE-förening får inte låta andra än medlemmar få del i vinsterna av dess verksamhet eller låta dem medverka vid genomförandet av denna verksamhet, såvida inte annat stipuleras i stadgarna.

⁽¹⁾ Se sida 25 i detta nummer av EUT.

⁽²⁾ EGT L 65, 14.3.1968, s. 8. Direktivet senast ändrat genom 1994 års anslutningsakt.

⁽³⁾ EGT L 222, 14.8.1978, s. 11. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2001/65/EG (EGT L 283, 27.10.2001, s. 28).

⁽⁴⁾ EGT L 193, 18.7.1983, s. 1. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2001/65/EG.

⁽⁵⁾ EGT L 126, 12.5.1984, s. 20.

⁽⁶⁾ EGT L 395, 30.12.1989, s. 36.

⁽⁷⁾ EGT L 372, 31.12.1986, s. 1. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2001/65/EG.

⁽⁸⁾ EGT L 228, 11.8.1992, s. 1. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2002/13/EG (EGT L 77, 20.3.2002, s. 17).

5. En SCE-förening skall ha status som juridisk person.
6. Arbetstagarinflytandet i en SCE-förening skall följa bestämmelserna i direktiv 2003/72/EG.

Artikel 2

Bildande

1. En SCE-förening får bildas
 - av minst fem fysiska personer bosatta i minst två medlemsstater,
 - av minst fem fysiska personer och bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget samt andra offentligrättsliga eller privaträttsliga rättsliga enheter som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat, har hemvist i eller omfattas av lagstiftningen i minst två olika medlemsstater,
 - av bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget och andra offentligrättsliga eller privaträttsliga rättsliga enheter, som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat och som omfattas av lagstiftningen i minst två olika medlemsstater,
 - genom fusion mellan kooperativ som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat och som har sitt säte och huvudkontor i gemenskapen, om minst två av dem omfattas av lagstiftningen i olika medlemsstater,
 - genom ombildning av ett kooperativ som har bildats enligt lagstiftningen i en medlemsstat och som har sitt säte och huvudkontor i gemenskapen, om det sedan minst två år har en driftsenhet eller ett dotterföretag som omfattas av lagstiftningen i en annan medlemsstat.
2. En medlemsstat har rätt att föreskriva att en rättslig enhet som inte har sitt huvudkontor i gemenskapen får delta i bildandet av en SCE-förening, om den rättsliga enheten är bildad i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat, har sitt säte i den medlemsstaten och har faktisk och fortlöpande anknytning till ekonomin i en medlemsstat.

Artikel 3

Minimikapital

1. En SCE-förenings kapital skall vara uttryckt i den nationella valutan. En SCE-förening vars säte befinner sig utanför euroområdet får också uttrycka sitt kapital i euro.

2. Det tecknade kapitalet skall uppgå till minst 30 000 euro.
3. Om det i lagstiftningen i en medlemsstat föreskrivs ett större tecknat kapital för rättsliga enheter med vissa typer av verksamhet, skall den lagstiftningen tillämpas på de SCE-föreningar som har sitt säte i den medlemsstaten.

4. I stadgarna skall det fastställas ett lägsta belopp för tecknat kapital som inte får underskridas genom inlösen av andelar tillhörande personer vars medlemskap i SCE-föreningen upphör. Detta belopp får inte vara lägre än det som fastställs i punkt 2. Förfallodagen för inlösen av andelar tillhörande personer vars medlemskap i en SCE-förening upphör enligt artikel 16 skall uppskjutas så länge inlösen skulle medföra att tecknat kapital underskrider den föreskrivna gränsen.

5. Kapitalet får höjas genom successiva insatser från medlemmarna eller antagande av nya medlemmar, och det kan sänkas genom full eller delvis återbetalning av insatser, dock med förbehåll för tillämpningen av punkt 4.

Variationer i kapitalets storlek kräver ingen ändring av stadgarna och inte heller offentliggörande.

Artikel 4

En SCE-förenings kapital

1. En SCE-förenings tecknade kapital skall utgöras av medlemmarnas andelar uttryckta i den nationella valutan. En SCE-förening vars säte befinner sig utanför euroområdet får också uttrycka sina andelar i euro. Mer än en kategori andelar får utges.

Stadgarna får innehålla bestämmelser att olika andelskategorier skall ge olika rättigheter beträffande fördelningen av överskottet. Andelar som ger samma rättigheter skall utgöra en andelskategori.

2. Kapitalet får endast utgöras av tillgångar som kan värderas ekonomiskt. Medlemmarnas andelar får inte utges mot åtaganden att utföra arbete eller tillhandahålla tjänster.

3. Andelarna skall innehas av namngivna personer. Deras nominella värde skall vara detsamma för varje andelskategori. Det skall fastställas i stadgarna. Andelar får inte ges ut till ett belopp som understiger det nominella värdet.

4. Andelar som ges ut i utbyte mot kontantinsatser skall på dagen för andelsteckningen betalas med lägst 25 % av det nominella värdet. Resterande belopp skall betalas inom högst fem år såvida inte en kortare period föreskrivs i stadgarna.

5. Andelar som ges ut i utbyte mot insatser i form av apportegendom skall betalas i sin helhet vid andelsteckningen.

Artikel 5

Stadgar

6. Den lagstiftning om val av experter och värdering av apportegendom som är tillämplig för publika aktiebolag i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte skall även gälla en SCE-förening.

1. I denna förordning avses med *en SCE-förenings stadgar* både föreningens stiftelseurkund och dess egentliga stadgar, om dessa utgör ett separat dokument.

7. I stadgarna skall föreskrivas det lägsta antal andelar som måste tecknas för att ge medlemskap. Om det i stadgarna föreskrivs att majoriteten vid föreningsstämmorna skall utgöras av medlemmar som är fysiska personer och om de innehåller ett krav på andelsteckning för medlemmarnas medverkan i SCE-föreningens verksamhet, får det inte krävas att mer än en andel skall tecknas för att få medlemskap.

2. Stiftarna skall upprätta SCE-föreningens stadgar i enlighet med de bestämmelser som gäller för bildande av kooperativa föreningar som omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte. Stadgarna skall upprättas skriftligen och undertecknas av stiftarna.

8. När den årliga föreningsstämman fattar beslut om årets räkenskaper skall den genom beslut ange kapitalets storlek vid räkenskapsårets utgång och hur det förändrats jämfört med föregående räkenskapsår.

3. Den i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte tillämpliga lagstiftningen för den förebyggande kontrollen vid bildandet av ett publikt aktiebolag skall även gälla kontrollen vid bildandet av SCE-föreningen.

På förslag av förvaltnings- eller ledningsorganet får det tecknade kapitalet höjas genom fondemission avseende alla eller en del av tillgängliga reserver efter ett beslut av föreningsstämman fattat på de villkor för beslutförhet och majoritet som gäller för ändring av stadgarna. Nya andelar skall tilldelas medlemmar i proportion till de andelar av kapitalet de dittills innehade.

4. En SCE-förenings stadgar skall åtminstone innehålla följande uppgifter:

9. Andelarnas nominella värde får höjas genom sammanläggning av de utgivna andelarna. Om en sådan höjning enligt bestämmelser i stadgarna kräver att medlemmarna gör kompletterande inbetalningar till kapitalet, skall föreningsstämmans beslut fattas under iakttagande av de villkor för beslutförhet och majoritet som gäller för ändring av stadgarna.

— Föreningens firma föregången eller följd av förkortningen SCE, och i förekommande fall orden förening med begränsat ansvar.

— Föreningens ändamål.

— Om SCE-föreningens stiftare är fysiska personer, deras namn och, om stiftarna är juridiska personer, deras firma, med angivande i det senare fallet av ändamål och säte.

10. Andelarnas nominella värde får nedsättas genom splittemission.

— SCE-föreningens säte.

— Bestämmelser och förfaranden för medlems inträde, uteslutande och utträde.

11. I enlighet med stadgarna och med godkännande av antingen föreningsstämman eller lednings- eller förvaltningsorganet får andelar överlåtas eller säljas till medlem eller var och en som förvärvar medlemskap.

— Medlemmarnas rättigheter och skyldigheter och, i förekommande fall, de olika medlemskategorierna samt vilka rättigheter och skyldigheter som är förenade med varje kategori.

— De tecknade andelarnas nominella värde, det tecknade kapitalets storlek och uppgift om att kapitalet får variera.

12. En SCE-förening får inte teckna, köpa eller som säkerhet motta egna andelar, vare sig direkt eller via en person som handlar i eget namn men för SCE-föreningens räkning.

— De särskilda reglerna för hur stor del av överskottet som i förekommande fall skall överföras till reservfonden.

— De befogenheter och skyldigheter som ledamöterna i respektive styrande organ har.

— Bestämmelser om utnämning och entledigande av ledamöterna i de styrande organen.

Andelarna i en SCE-förening får emellertid godtas som säkerhet i samband med ordinära transaktioner i SCE-föreningar som är kreditinstitut.

— Regler om majoritet och beslutförhet.

— Den tid under vilket föreningen skall vara verksam om verksamhetstiden är begränsad.

Artikel 6

Säte

En SCE-förenings säte skall vara beläget inom gemenskapen i samma medlemsstat som huvudkontoret. En medlemsstat får dessutom föreskriva att SCE-föreningar som är registrerade inom dess territorium skall vara skyldiga att förlägga huvudkontoret och sätet till samma plats.

Artikel 7

Flyttning av föreningens säte

1. En SCE-förenings säte får flyttas till en annan medlemsstat i enlighet med punkterna 216. En sådan flyttning skall inte medföra vare sig föreningens avveckling eller bildandet av en ny juridisk person.

2. Ett förslag om flyttning skall upprättas av lednings- eller förvaltningsorganet och offentliggöras i enlighet med artikel 12, utan att detta påverkar eventuella ytterligare former av offentliggörande som föreskrivs i den medlemsstat där föreningen har sitt säte. I förslaget skall SCE-föreningens aktuella firma, säte och nummer anges, samt

- a) det säte som föreslås för SCE-föreningen,
- b) de stadgar som föreslås för SCE-föreningen och, i förekommande fall, föreningens nya firma,
- c) den tidsplan som föreslås för flyttningen,
- d) eventuella följder som flyttningen kan få för arbetstagarinflytandet,
- e) eventuella rättigheter till skydd för medlemmar, borgenärer och innehavare av andra rättigheter.

3. Lednings- eller förvaltningsorganet skall upprätta en redogörelse, där flyttningens juridiska och ekonomiska aspekter samt dess konsekvenser för sysselsättningen förklaras och motiveras och där det förklaras vilka följder flyttningen får för medlemmar, borgenärer, anställda och innehavare av andra rättigheter.

4. Senast en månad före den föreningsstämma vid vilken det skall beslutas om flyttningen skall SCE-föreningens medlemmar, borgenärer och innehavare av andra rättigheter och alla övriga organ som enligt nationell lag kan utöva denna rättighet, ha rätt att, där föreningen har sitt säte, granska förslaget om flyttning och den redogörelse som skall upprättas i enlighet med punkt 3 samt att på begäran kostnadsfritt få kopior av dessa dokument.

5. Medlem som motsatt sig beslutet om flyttning vid föreningsstämman eller vid en sektors- eller sektionsstämma får anmäla sitt utträde inom två månader efter stämmans beslut. Medlemskapet skall upphöra vid utgången av det räkenskapsår under vilket utträdet anmälts; flyttningen skall inte bli gällande för denna medlem. Utträdet skall ge rätt till inlösen av andelarna enligt bestämmelserna i artikel 4.4 och artikel 16.

6. Ett beslut om flyttning får inte fattas förrän två månader efter offentliggörandet av förslaget. Beslutet skall fattas enligt bestämmelserna i artikel 62.4.

7. Innan den behöriga myndigheten utfärdar det intyg som anges i punkt 8, skall SCE-föreningen visa denna att, när det gäller sådana skulder som uppkommit före offentliggörandet av förslaget om flyttning, de intressen som borgenärer och innehavare av andra rättigheter har gentemot SCE-föreningen (inbegripet offentliga organs intressen) är skyddade på ett betryggande sätt i överensstämmelse med de krav som har fastställts av den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte före flyttningen.

En medlemsstat får utvidga tillämpningen av första stycket till att omfatta skulder som uppkommer, eller kan uppkomma, före flyttningen.

Första och andra styckena skall inte påverka tillämpningen på en SCE-förening av medlemsstaternas nationella lagstiftning om erläggande eller säkring av betalningar till offentliga organ.

8. En domstol, notarie eller annan behörig myndighet i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte skall utfärda ett intyg som bekräftar att vad som krävs i fråga om handlingar och formaliteter före flyttningen har fullgjorts.

9. Ny registrering får inte ske förrän det intyg som avses i punkt 8 har framlagts och det har styrkts att de formaliteter som krävs för registrering i det land där föreningens nya säte skall vara beläget har uppfyllts.

10. Flyttningen av en SCE-förenings säte och den därav följande ändringen av föreningens stadgar skall få verkan den dag då SCE-föreningen i enlighet med artikel 11.1 antecknas i registret där föreningen har sitt nya säte.

11. När SCE-föreningens nya registrering har gjorts, skall en underrättelse om detta lämnas från det register där den nya registreringen gjorts till det register där den gamla registreringen fanns. Den gamla registreringen skall strykas vid mottagandet av denna underrättelse, men inte dessförinnan.

12. Den nya registreringen och strykningen av den gamla skall offentliggöras i de berörda medlemsstaterna i enlighet med artikel 12.

13. I och med offentliggörandet av en SCE-förenings nya registrering kan det nya sätet återopas gentemot tredje man. Så länge strykningen ur registret av en SCE-förenings registrering av dess föregående säte inte har offentliggjorts kan emellertid tredje man fortsätta att återopa det föregående sätet, såvida inte SCE-föreningen bevisar att tredje man hade kännedom om det nya sätet.

14. Genom lagstiftningen i en medlemsstat får det, i fråga om SCE-föreningar som är registrerade i den medlemsstaten, föreskrivas att en flyttning av föreningens säte som skulle medföra en ändring av tillämplig lag inte skall få verkan om någon behörig myndighet i medlemsstaten motsätter sig flyttningen inom den tvåmånadersfrist som avses i punkt 6. Motsättandet får grundas endast på hänsyn till allmänintresset.

Om en SCE-förening kontrolleras av en nationell finansiell tillsynsmyndighet enligt gemenskapsdirektiv skall rätten att motsätta sig ändring av säte också gälla denna myndighet.

Överklagande till domstol skall vara möjligt.

15. En SCE-förening som är föremål för ett rättsligt förfarande rörande avveckling, inbegripet frivillig avveckling, likvidation, insolvens eller betalningsinställelse eller andra liknande förfaranden får inte flytta sitt säte.

16. En SCE-förening som har flyttat sitt säte till en annan medlemsstat skall, när det gäller rättsanspråk som kan uppkomma före den flyttning som avses i punkt 10, anses ha sitt säte i den medlemsstat där SCE-föreningen var registrerad före flyttningen, även om talan skulle väckas mot SCE-föreningen efter flyttningen.

Artikel 8

Tillämplig lagstiftning

1. En SCE-förening skall regleras
 - a) av bestämmelserna i denna förordning,
 - b) om denna förordning uttryckligen tillåter det, av bestämmelserna i föreningens stadgar,
 - c) beträffande frågor som inte regleras i denna förordning eller – om en fråga endast delvis regleras i den – beträffande de aspekter som inte omfattas av denna förordning, av
 - i) den lagstiftning som har antagits av medlemsstaterna för att genomföra gemenskapsåtgärder som specifikt avser SCE-föreningar,
 - ii) den lagstiftning i medlemsstaterna som skulle gälla för ett kooperativ bildat i överensstämmelse med lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte,

- iii) bestämmelserna i föreningens stadgar på samma villkor som för ett kooperativ bildat i överensstämmelse med lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte.

2. Om det finns särskilda bestämmelser och/eller begränsningar i nationell lagstiftning för den typ av verksamhet som en SCE-förening bedriver och/eller om verksamheten är underställd viss kontroll av en tillsynsmyndighet, skall dessa bestämmelser gälla fullt ut för SCE-föreningen.

Artikel 9

Princip om icke-diskriminering

Om inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning, skall en SCE-förening i varje medlemsstat behandlas som ett kooperativ bildat i överensstämmelse med lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte.

Artikel 10

Uppgifter som skall finnas i dokumenten

1. Den lagstiftning om innehåll i brev och dokument avsedda för tredje man som är tillämplig för publika aktiebolag i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte skall även gälla en SCE-förening. SCE-föreningens firma skall föregås eller följas av förkortningen SCE, och i förekommande fall orden förening med begränsat ansvar.

2. Endast SCE-föreningar får ha firmor som innehåller förkortningen SCE före eller efter namnet så att den rättsliga formen kan avgöras.

3. Bolag eller andra rättsliga enheter som har registrerats i en medlemsstat före den dag då denna förordning träder i kraft och vilkas firmor innehåller förkortningen SCE skall dock inte vara skyldiga att ändra sina firmor.

Artikel 11

Krav avseende registrering och offentliggörande

1. Varje SCE-förening skall registreras i den medlemsstat där den har sitt säte i ett register som anges i lagstiftningen i den medlemsstaten i enlighet med tillämplig lagstiftning för publika aktiebolag.

2. En SCE-förening får inte registreras om det saknas en överenskommelse om ordningar för arbetstagarinflytande enligt artikel 4 i direktiv 2003/72/EG eller ett beslut enligt artikel 3.6 i det direktivet, eller om förhandlingsperioden enligt artikel 5 i det direktivet har löpt ut utan att en överenskommelse har träffats.

3. För att en SCE-förening som inrättats genom fusion skall kunna registreras i en medlemsstat som har utnyttjat möjligheten i artikel 7.3 i direktiv 2003/72/EG, är det nödvändigt antingen att ett avtal har ingåtts i enlighet med artikel 4 i det direktivet om en ordning för hur arbetstagarinflytande och arbetstagarmedverkan skall utformas, eller att inget av de kooperativ som ingår reglerades av bestämmelser om medverkan före registreringen av SCE-föreningen.

4. En SCE-förenings stadgar får aldrig strida mot de ordningar för arbetstagarinflytande som har fastställts på detta sätt. Om nya ordningar som fastställts i enlighet med direktiv 2003/72/EG strider mot gällande stadgar, skall stadgarna ändras i nödvändig omfattning.

I detta fall får en medlemsstat föreskriva att SCE-föreningens lednings- eller förvaltningsorgan skall ha rätt att ändra stadgarna utan något ytterligare beslut från föreningsstämman.

5. Den lagstiftning om offentliggörande av handlingar och uppgifter som är tillämplig för publika aktiebolag i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte skall även gälla en SCE-förening.

Artikel 12

Offentliggörande av dokument i medlemsstaterna

1. Offentliggörandet av dokument och uppgifter om en SCE-förening som skall offentliggöras enligt denna förordning skall ske enligt den lagstiftning som är tillämplig på publika aktiebolag i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte.

2. De nationella bestämmelser som antagits i enlighet med direktiv 89/666/EEG skall tillämpas på filialer till en SCE-förening som är grundad i en annan medlemsstat än den där den har sitt säte. Dock får medlemsstaterna föreskriva undantag från de nationella bestämmelserna för genomförande av det direktivet av hänsyn till kooperativens särskilda karaktär.

Artikel 13

Meddelande i Europeiska unionens officiella tidning

1. Ett meddelande om registrering och avregistrering av en SCE-förening skall offentliggöras för kännedom i *Europeiska unionens officiella tidning* när offentliggörande har skett i enlighet med artikel 12. Meddelandet skall innehålla uppgift om SCE-föreningens firma, registreringsnummer, registreringsdatum och registreringsort, datum och ort för offentliggörandet och titeln på mediet för offentliggörandet, samt om föreningens säte och dess verksamhetsområde.

2. Vid flyttning av en SCE-förenings säte enligt artikel 7 skall ett meddelande om detta offentliggöras med de uppgifter som avses i punkt 1 och uppgifter om den nya registreringen.

3. De uppgifter som avses i punkt 1 skall översändas till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer inom en månad efter det offentliggörande som avses i artikel 12.1.

Artikel 14

Förvärv av medlemskap

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 33.1 b, skall medlemskap i en SCE-förening godkännas av lednings- eller förvaltningsorganet. Om detta organ avslår en ansökan, kan beslutet överklagas inför den föreningsstämma som sammanträder efter ansökan om medlemskap.

Om lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte medger det, får det i stadgarna föreskrivas att personer som inte räknar med att använda eller producera SCE-föreningens varor och tjänster får antas som investerande medlemmar (stödm medlemmar). I detta fall skall medlemskapet godkännas av föreningsstämman eller något annat organ som av föreningsstämman eller genom stadgarna fått befogenhet att göra detta.

Medlemmar som är rättsliga enheter skall anses vara aktiva medlemmar genom att de representerar sina egna medlemmar förutsatt att de av deras medlemmar som är fysiska personer är aktiva medlemmar.

Såvida inte annat föreskrivs i stadgarna, får medlemskap i en SCE-förening förvärvas av fysiska personer eller rättsliga enheter.

2. I stadgarna får andra villkor för medlemskap föreskrivas, särskilt

- att en viss lägsta andel av kapitalet tecknas,
- att vissa villkor rörande SCE-föreningens ändamål uppfylls.

3. Om det föreskrivs i stadgarna, får begäran om kompletterande kapitaltillskott sändas till medlemmarna.

4. Ett alfabetiskt register över alla medlemmar skall föras vid SCE-föreningens säte med uppgift om medlemmarnas adress, det antal andelar och, i förekommande fall, vilken kategori av andelar de innehar. Var och en som har ett direkt legitimit intresse får på begäran ta del av registret och få en kopia av hela eller delar av det, till en kostnad som inte får överstiga den administrativa kostnaden.

5. Alla transaktioner som medför en ändring i det sätt på vilket kapitalet tillskrivs eller fördelas, eller ökas eller minskas, skall införas i det medlemsregister som avses i punkt 4 senast en månad efter ändringen.

6. Transaktionerna enligt punkt 5 får inte verkan vare sig gentemot SCE-föreningen eller gentemot tredje man med ett direkt legitimt intresse förrän de har införts i det i punkt 4 avsedda registret.

7. Ett skriftligt intyg om den införda ändringen skall på begäran utfärdas åt medlemmarna.

Artikel 15

Förlust av medlemskap

1. Medlemskapet skall upphöra
 - efter anmälan om utträde,
 - efter uteslutning av en medlem som allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter, eller har handlat i strid med SCE-föreningens intressen,
 - om det medges i stadgarna, efter överlåtelse av samtliga innehavda andelar till en medlem eller till en fysisk person eller en rättslig enhet som har förvärvat medlemskap,
 - efter avveckling i fråga om en medlem som inte är en fysisk person,
 - vid konkurs,
 - vid dödsfall,
 - samt i övriga fall som föreskrivs i stadgarna eller i lagstiftningen om kooperativ i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte.
2. En minoritetsmedlem som vid föreningsstämman har motsatt sig en ändring av stadgarna, varigenom
 - i) nya skyldigheter i fråga om inbetalningar eller andra insatser infördes eller
 - ii) befintliga skyldigheter för medlemmarna utökades väsentligt eller
 - iii) uppsägningstiden för utträde från SCE-föreningen förlängdes till mer än fem år,får anmäla sitt utträde inom två månader efter stämmans beslut.

Medlemskapet skall upphöra vid utgången av det innevarande räkenskapsåret i de fall som anges i leden i och ii i första stycket och när den uppsägningstid upphör som gällde innan stadgarna ändrades enligt led iii. Ändringen av stadgarna får inte verkan för denna medlem. Utträdet skall ge rätt till inlösen av andelar enligt bestämmelserna i artikel 3.4 och artikel 16.

3. Ett beslut om att utesluta en medlem skall fattas av förvaltnings- eller ledningsorganet efter att medlemmen har beretts tillfälle att yttra sig. Beslutet får överklagas till föreningsstämman.

Artikel 16

Medlemmarnas ekonomiska rättigheter vid utträde eller uteslutande

1. Utom vid överlåtelse av andelar och med förbehåll för bestämmelserna i artikel 3 skall förlust av medlemskap ge en medlem rätt till inlösen av sin andel av det tecknade kapitalet, med ett avdrag i proportion till eventuella förluster som påförts SCE-föreningens kapital.
2. Det belopp som dras av enligt punkt 1 skall beräknas med hänsyn till balansräkningen för det räkenskapsår under vilket rätten till inlösen uppstod.
3. I stadgarna skall det föreskrivas hur och på vilka villkor rätten till utträde får utövas och fastställas inom vilken tid inlösen av andelarna skall ske, vilken inte får överstiga tre år. I vart fall är SCE-föreningen inte skyldig att lösa in andelarna förrän sex månader efter fastställandet av den balansräkning som upprättats efter det att medlemskapet upphört.
4. Punkterna 1, 2 och 3 skall även tillämpas vid inlösen av endast en del av en medlems andelar.

KAPITEL II

BILDANDE

Avsnitt 1

Allmänna bestämmelser

Artikel 17

Tillämplig lagstiftning vid bildandet

1. Om inte annat följer av denna förordning skall bildandet av en SCE-förening regleras av den lagstiftning som gäller för kooperativ i den medlemsstat dit SCE-föreningen förlägger sitt säte.
2. Registrering av en SCE-förening skall offentliggöras i enlighet med artikel 12.

Artikel 18

Förvärv av status som juridisk person

1. En SCE-förening skall få status som juridisk person den dag då den registreras i den medlemsstat där den har sitt säte, i det register som den staten angivit i enlighet med artikel 11.1.

2. Om handlingar har företagits i en SCE-förenings namn före dess registrering enligt artikel 11 och SCE-föreningen efter registreringen inte påtar sig de skyldigheter som härrör från dessa handlingar, skall de fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter som företagit handlingarna vara solidariskt och obegränsat ansvariga för dessa, såvida inte annat överenskommits.

Avsnitt 2

Bildande genom fusion

Artikel 19

Förfaranden för bildande genom fusion

En SCE-förening får bildas genom fusion i enlighet med

- förfarandet för fusion genom förvärv, eller
- förfarandet för fusion genom att en ny juridisk person bildas.

I fallet med fusion genom förvärv skall det förvärvande kooperativet anta formen SCE-förening när fusionen sker. I fallet med fusion genom att en ny juridisk person bildas skall denna anta formen SCE-förening.

Artikel 20

Tillämplig lagstiftning vid fusion

Beträffande frågor som inte omfattas av detta avsnitt eller – om en fråga endast delvis omfattas av detta – beträffande sådana aspekter som inte omfattas av detta avsnitt skall varje kooperativ som deltar i bildandet av en SCE-förening genom fusion regleras av den medlemsstats lagstiftning om fusion av kooperativ av vilken SCE-föreningen omfattas och, om sådan lagstiftning saknas, av de bestämmelser som enligt den statens lagstiftning tillämpas på intern fusion av publika aktiebolag.

Artikel 21

Skäl att motsätta sig en fusion

Genom lagstiftningen i en medlemsstat får det föreskrivas att ett kooperativ som omfattas av lagstiftningen i den medlemsstaten inte får delta i bildandet av en SCE-förening genom fusion om en behörig myndighet i denna medlemsstat motsätter sig detta före utfärdandet av det intyg som avses i artikel 29.2.

Ett sådant motsättande får grundas endast på hänsyn till allmänintresset. Överklagande till domstol skall vara möjligt.

Artikel 22

Villkor för fusion

1. Lednings- eller förvaltningsorganet i de fusionerande kooperativen skall utarbeta ett fusionsförslag. Fusionsförslaget skall innehålla följande uppgifter:

- a) De fusionerande kooperativens firma och säte samt SCE-föreningens föreslagna firma och säte.
- b) Andelarnas utbytesförhållande för det tecknade kapitalet och storleken på en eventuell kontantbetalning. Om inga andelar finns, en exakt delning av tillgångarna och motsvarande värde i andelar.
- c) Villkoren för tilldelning av andelar i SCE-föreningen.
- d) Det datum från och med vilket innehav av andelar i SCE-föreningen ger innehavarna rätt till del av överskottet samt eventuella särskilda villkor rörande denna rätt.
- e) Det datum från och med vilket de fusionerande kooperativens transaktioner bokföringsmässigt skall behandlas som hörande till SCE-föreningen.
- f) De särskilda villkor eller förmåner som rör obligationer eller andra värdepapper än andelar som enligt artikel 66 inte berättigar till medlemskap.
- g) De rättigheter som SCE-föreningen tilldelar innehavare av andelar med speciella rättigheter och innehavare av andra värdepapper än andelar eller de åtgärder som föreslås beträffande dem.
- h) Formerna för skydd av borgenärer till de fusionerande kooperativen.
- i) De eventuella särskilda förmåner som beviljas de experter som granskar fusionsförslaget eller ledamöterna av förvaltnings-, lednings-, tillsyns- eller kontrollorganen i de fusionerande kooperativen.
- j) SCE-föreningens stadgar.
- k) Information om de förfaranden genom vilka ordningarna för arbetstagarinflytande skall fastställas i enlighet med direktiv 2003/72/EG.

2. De fusionerande kooperativen får ta med ytterligare uppgifter i fusionsförslaget.

3. Tillämplig lagstiftning för publika aktiebolag om fusionsförslag skall även gälla gränsöverskridande fusion av kooperativ i syfte att bilda en SCE-förening.

Artikel 23

Förklaring och motivering till villkoren för fusion

Förvaltnings- eller ledningsorganet i vart och ett av de fusionerande kooperativen skall upprätta en detaljerad skriftlig rapport, där fusionsförslagets rättsliga och ekonomiska aspekter förklaras och motiveras, särskilt grunderna för andelarnas utbytesförhållande. Rapporten skall också innehålla uppgift om särskilda värderingsproblem, om sådana föreligger.

Artikel 24

Offentliggörande

1. Tillämplig lagstiftning för publika aktiebolag om offentliggörande av fusionsförslag skall även gälla vart och ett av de fusionerande kooperativen, med förbehåll för eventuella ytterligare krav som åläggs av den medlemsstat under vars lagstiftning det aktuella kooperativet faller.

2. Offentliggörandet av fusionsförslaget i den nationella tidningen skall emellertid i fråga om vart och ett av de fusionerande kooperativen innehålla följande uppgifter:

- a) Form, firma och säte för varje fusionerande kooperativ.
- b) Adressen till den plats eller det register där stadgarna och alla andra handlingar och uppgifter har ingivits för vart och ett av de fusionerande kooperativen samt registreringsnummer i det registret.
- c) En uppgift om hur det berörda kooperativets borgenärer skall förfara för att utöva sina rättigheter enligt artikel 28 samt den adress där fullständig information om detta förfarande kostnadsfritt kan erhållas.
- d) En uppgift om hur medlemmarna i det berörda kooperativet skall förfara för att utöva sina rättigheter enligt artikel 28 samt den adress där fullständig information om detta förfarande kostnadsfritt kan erhållas.
- e) SCE-föreningens planerade firma och säte.
- f) Bestämmelserna om den dag då fusionen enligt artikel 31 skall få verkan.

Artikel 25

Offentliggörande

1. Varje delägare skall ha rätt att senast en månad före den föreningsstämma vid vilken frågan om fusionen skall avgöras, vid föreningens säte ta del av följande handlingar:

- a) Det i artikel 22 nämnda fusionsförslaget.
- b) Årsredovisning och förvaltningsberättelse för de fusionerande kooperativens tre senaste räkenskapsår.
- c) En särskild redovisning utformad i enlighet med de bestämmelser som gäller för interna fusioner mellan publika aktiebolag, i den mån en sådan redovisning krävs enligt dessa bestämmelser.
- d) Experternas yttrande över värdet av de andelar som skall fördelas i utbyte mot tillgångarna i de fusionerande kooperativen eller andelarnas utbytesförhållande enligt artikel 26.
- e) Förvaltnings- eller ledningsorganets rapport enligt artikel 23.

2. Varje medlem skall på begäran kostnadsfritt kunna erhålla en kopia av hela eller, om så önskas, delar av de handlingar som anges i punkt 1.

Artikel 26

Rapport från oberoende experter

1. För vart och ett av de fusionerande kooperativen skall en eller flera oberoende experter, som utsetts av kooperativet i enlighet med bestämmelserna i artikel 4.6, granska fusionsförslaget och upprätta en skriftlig rapport för medlemmarna.

2. En gemensam rapport för alla fusionerande kooperativ får upprättas, om den lagstiftning i medlemsstaterna som kooperativen omfattas av medger detta.

3. Tillämplig lagstiftning för fusion av publika aktiebolag om experters rättigheter och skyldigheter skall även gälla fusion av kooperativ.

*Artikel 27***Godkännande av fusionsförslaget**

1. Föreningsstämman i vart och ett av de fusionerande kooperativen skall godkänna fusionsförslaget.
2. Arbetstagarinflytande i SCE-föreningen skall fastställas i enlighet med direktiv 2003/72/EG. Föreningsstämman i vart och ett av de fusionerande kooperativen får förbehålla sig rätten att ställa som villkor för registrering av SCE-föreningen att den uttryckligen godkänner de ordningar som har beslutats på detta sätt.

*Artikel 28***Tillämplig lagstiftning vid bildande genom fusion**

1. Lagstiftningen i den medlemsstat under vars lagstiftning vart och ett av de fusionerande kooperativen lyder skall, under beaktande av att fusionen är gränsöverskridande, tillämpas på samma sätt som vid en fusion mellan publika aktiebolag vad beträffar skyddet av följande personers intressen:
 - De fusionerande kooperativens borgenärer.
 - Innehavare av obligationer i de fusionerande kooperativen.
2. En medlemsstat får, vad beträffar fusionerande kooperativ som faller under dess lagstiftning, anta bestämmelser som är avsedda att ge lämpligt skydd för medlemmar som motsatt sig fusionen.

*Artikel 29***Granskning av fusionsförfarandet**

1. Kontrollen av fusionens lagenlighet skall, beträffande den del av förfarandet som rör varje fusionerande kooperativ, ske i enlighet med den lagstiftning i den medlemsstat under vilken kooperativet lyder som gäller för fusion av kooperativ och, om sådana bestämmelser saknas, de regler som enligt den statens lagstiftning tillämpas på intern fusion av publika aktiebolag.
2. I varje berörd medlemsstat skall domstol, notarie eller annan behörig myndighet utfärda ett intyg genom vilket det bekräftas att alla handlingar och formaliteter inför fusionen har fullgjorts.

3. Om det i lagstiftningen i en medlemsstat under vars lagstiftning det fusionerande kooperativet lyder föreskrivs ett förfarande för kontroll och ändring av andelarnas utbytesförhållande eller för kompensation av minoritetsmedlemmar utan att det hindrar fusionens registrering, skall dessa förfaranden gälla endast om övriga fusionerande kooperativ som är belägna i medlemsstater som inte ger utrymme för ett sådant förfarande, vid godkännandet av fusionsförslaget i enlighet med artikel 27.1 uttryckligen godtar möjligheten för det fusionerande kooperativets medlemmar att tillämpa detta förfarande. I sådana fall får domstolen, notarien eller annan behörig myndighet utfärda ett intyg enligt punkt 2 även om ett sådant förfarande har inletts. I intyget skall det dock anges att förfarandet är oavslutat. Beslutet som förfarandet leder fram till är bindande för det förvärvande kooperativet och alla dess medlemmar.

*Artikel 30***Kontroll av fusionens lagenlighet**

1. Fusionens lagenlighet skall, beträffande den del av förfarandet som rör genomförandet av fusionen och bildandet av en SCE-förening, kontrolleras av domstol, notarie eller annan behörig myndighet som i den medlemsstat där SCE-föreningen föreslås ha sitt säte kan kontrollera denna aspekt av lagenligheten vid fusion mellan kooperativ och, om sådana bestämmelser saknas, av lagenligheten vid fusion mellan publika aktiebolag.
2. Varje fusionerande kooperativ skall därför överlämna det intyg som avses i artikel 29.2 till den behöriga myndigheten inom sex månader från och med intygets utfärdande samt en kopia av det av kooperativet godkända fusionsförslaget.
3. Den myndighet som avses i punkt 1 skall särskilt kontrollera att de fusionerande kooperativen har godkänt ett fusionsförslag med samma lydelse och att ordningar för arbetstagarinflytande har fastställts i enlighet med direktiv 2003/72/EG.
4. Nämda myndighet skall vidare kontrollera att SCE-föreningen har bildats i överensstämmelse med de villkor som fastställs i lagstiftningen i den medlemsstat där den har sitt säte.

*Artikel 31***Registrering av fusion**

1. En fusion och det samtidiga bildandet av en SCE-förening får verkan den dag då SCE-föreningen registreras i enlighet med artikel 11.1.

2. SCE-föreningen får inte registreras förrän alla de formaliteter som avses i artiklarna 29 och 30 har fullgjorts.

Artikel 32

Offentliggörande

För varje fusionerande kooperativ skall genomförandet av fusionen offentliggöras enligt bestämmelserna i den berörda medlemsstats lagstiftning i enlighet med den lagstiftning som reglerar fusioner av publika aktiebolag.

Artikel 33

Verkningar av en fusion

1. När en fusion genomförs enligt artikel 19 första stycket skall följande rättsverkningar inträda samtidigt:

- a) Samtliga tillgångar och skulder i ett förvärvat kooperativ överförs till den förvärvande juridiska personen.
- b) Medlemmarna i varje kooperativ som förvärvas blir medlemmar i den förvärvande juridiska personen.
- c) Det förvärvade kooperativet upphör att existera.
- d) Den förvärvande juridiska personen antar formen SCE-förening.

2. När en fusion genomförs enligt artikel 19 andra stycket skall följande rättsverkningar inträda samtidigt:

- a) De fusionerande kooperativens samtliga tillgångar och skulder överförs till SCE-föreningen.
- b) Medlemmarna i de fusionerande kooperativen blir medlemmar i SCE-föreningen.
- c) De fusionerande kooperativen upphör att existera.

3. Om lagstiftningen i en medlemsstat vid fusion mellan kooperativ föreskriver att särskilda formaliteter skall uppfyllas för att de fusionerande kooperativens överföring av vissa tillgångar, rättigheter och skyldigheter skall få rättsverkan gentemot tredje man, skall dessa formaliteter tillämpas och fullgöras antingen av de fusionerande kooperativen eller av SCE-föreningen efter dess registrering.

4. De deltagande kooperativens rättigheter och skyldigheter i fråga om både individuella och kollektiva anställningsvillkor som härrör från nationell lagstiftning, praxis och enskilda anställningskontrakt eller anställningsförhållanden och som föreligger vid tidpunkten för registreringen, skall med anledning av registreringen överföras till SCE-föreningen.

Första stycket skall inte tillämpas i fråga om arbetstagarföreträdares rätt att delta i föreningsstämmor eller sektions- eller sektorsstämmor enligt artikel 59.4.

5. När fusionen har registrerats skall SCE-föreningen utan dröjsmål informera medlemmarna i det förvärvade kooperativet om att de har förts in i medlemsregistret och om hur många andelar de innehar.

Artikel 34

Fusionens lagenlighet

1. När en SCE-förening har registrerats kan en fusion som skett i enlighet med bestämmelserna i artikel 2.1 fjärde strecksatsen inte ogiltigförklaras.

2. Utebliven kontroll av fusionens lagenlighet enligt artiklarna 29 och 30 kan utgöra en av grunderna för att avveckla en SCE-förening i enlighet med bestämmelserna i artikel 74.

Avsnitt 3

Ombildning av befintliga kooperativ till SCE-föreningar

Artikel 35

Förfaranden vid bildande genom ombildning

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 11 får ombildning av ett kooperativ till en SCE-förening inte innebära att kooperativet avvecklas eller att en ny juridisk person bildas.

2. Föreningens säte får inte flyttas från en medlemsstat till en annan enligt artikel 7 i samband med att ombildningen sker.

3. Det berörda kooperativets förvaltnings- eller ledningsorgan skall upprätta ett förslag till ombildning och en rapport, där ombildningens juridiska och ekonomiska aspekter samt dess konsekvenser för sysselsättningen förklaras och motiveras och där det anges vilka verkningar antagandet av formen SCE-förening får för medlemmarna och arbetstagarerna.

4. Förslaget till ombildning skall offentliggöras på det sätt som föreskrivs i varje medlemsstats lagstiftning senast en månad före den föreningsstämma som sammankallas för att besluta om ombildningen.

5. Före den föreningsstämma som anges i punkt 6 skall en eller flera oberoende experter som, enligt nationella bestämmelser, utsetts eller godkänts av en rättslig eller administrativ myndighet i den medlemsstat under vars lagstiftning kooperativet under ombildning till en SCE-förening lyder, intyga att reglerna i artikel 22.1 b följs i tillämpliga delar.

6. Föreningsstämman i det berörda kooperativet skall godkänna förslaget till ombildning samt SCE-föreningens stadgar.

7. Medlemsstaterna får göra ombildningen avhängig av kvalificerad röstmajoritet eller enhällighet i kontrollorganet i det kooperativ som är under ombildning och där arbetstagarinflytandet organiseras.

8. Rättigheterna och skyldigheterna för kooperativet under ombildning i fråga om både individuella och kollektiva anställningsvillkor som härrör från nationell lagstiftning, praxis och enskilda anställningskontrakt eller anställningsförhållanden och som föreligger vid tidpunkten för registreringen, skall med anledning av registreringen överföras till SCE-föreningen.

KAPITEL III

SCE-FÖRENINGENS SAMMANSÄTTNING

Artikel 36

Organens sammansättning

En SCE-förening skall enligt bestämmelserna i denna förordning innefatta

- a) en föreningsstämma, och
- b) antingen ett tillsynsorgan och ett ledningsorgan (dualistiskt system) eller ett förvaltningsorgan (monistiskt system), beroende på vilket alternativ som fastställs i stadgarna.

Avsnitt 1

Dualistiskt system

Artikel 37

Ledningsorganets uppgifter och utnämning av dess ledamöter

1. Ledningsorganet skall ansvara för SCE-föreningens ledning och skall företräda den i kontakter gentemot tredje man och i rättsliga förfaranden. En medlemsstat får föreskriva att en verkställande direktör skall ansvara för den löpande förvaltningen på samma villkor som gäller för kooperativ med säte på denna medlemsstats territorium.

2. Ledamoten eller ledamöterna i ledningsorganet skall utnämnas och entledigas av tillsynsorganet.

En medlemsstat får emellertid kräva eller ge möjlighet att i stadgarna föreskriva, att ledamoten eller ledamöterna i ledningsorganet skall utnämnas och entledigas av föreningsstämman på samma sätt som sker i de kooperativ som har sitt säte inom dess territorium.

3. Ingen får samtidigt vara ledamot i en SCE-förenings ledningsorgan och dess tillsynsorgan. Dock får tillsynsorganet i händelse av vakans utse någon av sina ledamöter till ledamot i ledningsorganet. Under denna period skall dennes uppdrag som ledamot i tillsynsorganet upphävas. En medlemsstat får föreskriva att denna period skall vara tidsbegränsad.

4. Antalet ledamöter i ledningsorganet eller reglerna för hur detta antal skall bestämmas skall fastställas i SCE-föreningens stadgar. Dock kan ett lägsta och/eller högsta antal fastställas av en medlemsstat.

5. En medlemsstat som saknar bestämmelser om ett dualistiskt system för kooperativ med säte inom dess territorium får vidta lämpliga åtgärder rörande SCE-föreningar.

Artikel 38

Ordförandeskap och sammankallande av ledningsorganet

1. Ledningsorganet skall utse en ordförande bland sina ledamöter, i enlighet med stadgarna.

2. Ordföranden skall sammankalla ledningsorganet enligt föreskrifterna i stadgarna, antingen på eget initiativ eller på begäran av en ledamot. I varje sådan begäran skall skälen för sammankallandet anges. Om en begäran inte leder till åtgärd inom femton dagar, får ledningsorganet sammankallas av den eller de medlemmar som begärt det.

Artikel 39

Tillsynsorganets uppgifter och utseende av dess ledamöter

1. Tillsynsorganet skall kontrollera hur ledningsorganet genomför sina uppgifter. Det får inte självt ha några befogenheter att leda SCE-föreningen. Tillsynsorganet har inte rätt att företräda SCE-föreningen gentemot tredje man. Det skall företräda SCE-föreningen gentemot ledningsorganet eller dess ledamöter i händelse av tvist eller vid ingående av avtal.

2. Ledamöterna i tillsynsorganet skall utses och entledigas av föreningsstämman. Dock får ledamöterna i det första tillsynsorganet utses i stadgarna. Denna bestämmelse gäller utan att det påverkar tillämpningen av någon sådan ordning för arbetstagarnas medverkan som fastställs i enlighet med direktiv 2003/72/EG.

3. Högst en fjärdedel av befattningarna som ledamöter av tillsynsorganet får innehas av stödmedlemmar.

4. Stadgarna skall innehålla en bestämmelse om antalet ledamöter i tillsynsorganet eller regler för hur detta antal skall fastställas. En medlemsstat får dock föreskriva hur många ledamöter eller vilken sammansättning tillsynsorganet skall ha för SCE-föreningar som har sitt säte på dess territorium eller hur många dessa minst och/eller högst får vara.

Artikel 40

Rätt till information

1. Ledningsorganet skall minst var tredje månad informera tillsynsorganet om SCE-föreningens ekonomiska ställning och dess förutsebara framtida utveckling, varvid hänsyn skall tas till sådan information om företag kontrollerade av SCE-föreningen som kan ha en avgörande inverkan på dess ekonomiska ställning.

2. Utöver den regelbundna informationen enligt punkt 1 skall ledningsorganet utan dröjsmål underrätta tillsynsorganet om alla händelser som kan tänkas påverka SCE-föreningen väsentligt.

3. Tillsynsorganet får från ledningsorganet begära in all den information som krävs för att det skall kunna utöva sin kontroll enligt artikel 39.1. En medlemsstat får föreskriva att även varje ledamot av tillsynsorganet skall ha denna möjlighet.

4. Tillsynsorganet får utföra eller låta utföra de undersökningar som krävs för att det skall kunna fullgöra sitt uppdrag.

5. Varje ledamot av tillsynsorganet skall ha rätt att ta del av all information som tillställs detta organ.

Artikel 41

Ordförandeskap och sammankallande av tillsynsorganet

1. Tillsynsorganet skall välja en ordförande bland sina ledamöter. Om hälften av ledamöterna har utsetts av arbetstagarna, får endast en ledamot utsedd av föreningsstämman väljas till ordförande.

2. Ordföranden skall sammankalla tillsynsorganet enligt föreskrifterna i stadgarna, antingen på eget initiativ eller på begäran av minst en tredjedel av tillsynsorganets ledamöter eller på begäran av ledningsorganet. I begäran skall skälen för sammankallandet anges. Om en begäran inte leder till åtgärd inom femton dagar, får tillsynsorganet sammankallas av dem som begärt det.

Avsnitt 2

Monistiskt system

Artikel 42

Förvaltningsorganets uppgifter och utnämning av dess ledamöter

1. Förvaltningsorganet skall leda SCE-föreningen och skall företräda den gentemot tredje man och i rättsliga förfaranden. En medlemsstat får föreskriva att en verkställande direktör skall ansvara för den löpande förvaltningen på samma villkor som gäller för kooperativ med säte på denna medlemsstats territorium.

2. Antalet ledamöter i förvaltningsorganet eller reglerna för hur detta antal skall bestämmas skall fastställas i SCE-föreningens stadgar. Dock får en medlemsstat fastställa ett lägsta och, i förekommande fall, högsta antal ledamöter. Högst en fjärdedel av befattningarna som ledamöter i förvaltningsorganet får innehas av stödmedlemmar.

Förvaltningsorganet skall dock bestå av minst tre ledamöter, om arbetstagarnas medverkan regleras i enlighet med direktiv 2003/72/EG.

3. Ledamöterna i förvaltningsorganet och, om detta föreskrivs i stadgarna, deras suppleanter skall utses av föreningsstämman. Dock får ledamöterna av det första förvaltningsorganet utses i stadgarna. Dessa bestämmelser gäller utan att det påverkar tillämpningen av någon sådan ordning för arbetstagarnas medverkan som fastställs i enlighet med direktiv 2003/72/EG.

4. Om det inte finns någon bestämmelse om ett monistiskt system beträffande kooperativ med säte inom en medlemsstats territorium, får denna medlemsstat anta lämpliga bestämmelser beträffande SCE-föreningar.

Artikel 43

Mötesfrekvens och rätt till information

1. Förvaltningsorganet skall sammanträda minst var tredje månad, med ett intervall som fastställs i stadgarna, för att diskutera SCE-föreningens ekonomiska ställning och dess förutsebara framtida utveckling, varvid hänsyn när så är lämpligt skall tas till sådan information om företag kontrollerade av SCE-föreningen som kan ha avgörande inverkan på dess ekonomiska ställning.

2. Varje ledamot av förvaltningsorganet skall ha rätt att ta del av alla rapporter, dokument och upplysningar som tillställs detta organ.

Artikel 44

Ordförandeskap och sammankallande av förvaltningsorganet

1. Förvaltningsorganet skall välja en ordförande bland sina ledamöter. Om hälften av ledamöterna har utsetts av arbetstagarna, får endast en ledamot utsedd av föreningsstämman väljas till ordförande.

2. Ordföranden skall sammankalla förvaltningsorganet enligt föreskrifterna i stadgarna, antingen på eget initiativ eller på begäran av minst en tredjedel av dess ledamöter. I begäran skall skälen för sammankallandet anges. Om begäran inte leder till åtgärd inom femton dagar, får förvaltningsorganet sammankallas av dem som begärt det.

Avsnitt 3

Gemensamma regler för det monistiska och det dualistiska systemet

Artikel 45

Mandattid

1. Ledamöterna i SCE-föreningsorganen skall utses för den period som fastställs i stadgarna, och denna får inte vara längre än sex år.

2. Såvida inte stadgarna innehåller några inskränkningar får ledamöterna omväljas en eller flera gånger för den period som fastställts enligt punkt 1.

Artikel 46

Bestämmelser om valbarhet

1. Det får i en SCE-förenings stadgar föreskrivas att ett bolag i den mening som avses i artikel 48 i fördraget skall ha rätt att vara ledamot i ett organ, såvida inte annat stadgas i den på kooperativ tillämpliga lagen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte.

Bolaget skall för utövandet av sina befogenheter i det berörda organet utse en fysisk person till sin företrädare. Företrädaren skall vara underkastad samma villkor och skyldigheter som om han personligen vore ledamot av organet.

2. Till ledamöter i ett visst organ i en SCE-förening eller till företrädare för en ledamot enligt punkt 1 får inte väljas personer som

— enligt lagen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte inte får ingå i motsvarande organ i ett kooperativ som faller under denna stats lagstiftning, eller

— på grund av ett rättsligt eller administrativt avgörande meddelat i en medlemsstat inte får ingå i motsvarande organ i ett kooperativ som faller under lagstiftningen i en medlemsstat.

3. Det får i en SCE-förenings stadgar, i enlighet med vad som föreskrivs för kooperativ i medlemsstatens lagstiftning, fastställas särskilda villkor för valbarhet beträffande de ledamöter som företräder ledningsorganet.

Artikel 47

Befogenhet att företräda och en SCE-förenings ansvarighet

1. Om två eller flera ledamöter ges befogenhet att företräda en SCE-förening gentemot tredje man enligt artiklarna 37.1 och 42.1, skall dessa ledamöter utöva denna befogenhet kollektivt, såvida inte lagstiftningen i den stat där SCE-föreningen har sitt säte medger att annat föreskrivs i stadgarna, och i så fall kan denna bestämmelse göras gällande mot tredje man när den offentliggörs enligt artikel 11.5 och artikel 12.

2. En SCE-förening skall förpliktigas gentemot tredje man genom de handlingar som företas av dess organ, även om dessa handlingar inte faller inom ramen för ändamålet med SCE-föreningens verksamhet, såvida inte dessa handlingar överskrider de befogenheter som lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte ger dessa organ eller medger att organen ges.

Dock får medlemsstaterna föreskriva att SCE-föreningen inte skall förpliktigas, om dessa handlingar går utöver ändamålet med föreningens verksamhet, om den kan påvisa att tredje man visste att handlingen gick utöver detta ändamål eller med hänsyn till omständigheterna inte kunde vara ovetande om det. Offentliggörande av stadgarna skall i sig inte anses vara tillräckligt bevis för detta.

3. Sådana begränsningar i SCE-föreningsorganens befogenheter som härrör från stadgarna eller ett beslut av de behöriga organen kan aldrig göras gällande mot tredje man även om de har offentliggjorts.

4. En medlemsstat får föreskriva att det i stadgarna kan medges att befogenhet att företräda SCE-föreningen får ges en person ensam eller flera personer i förening. I lagstiftningen får det föreskrivas att denna bestämmelse i stadgarna skall kunna göras gällande mot tredje man, under förutsättning att den gäller den allmänna befogenheten att företräda föreningen. I vad mån en sådan bestämmelse kan göras gällande mot tredje man skall regleras av bestämmelserna i artikel 12.

*Artikel 48***Åtgärder för vilka tillstånd krävs**

1. En SCE-förenings stadgar skall innehålla en förteckning över de kategorier av transaktioner för vilka det krävs
 - i det dualistiska systemet, att ledningsorganet inhämtar tillsynsorganets eller föreningsstämmans medgivande,
 - i det monistiska systemet, ett uttryckligt beslut av förvaltningsorganet eller medgivande från föreningsstämman.
2. Punkt 1 skall tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av artikel 47.
3. En medlemsstat får dock bestämma vilka kategorier av transaktioner samt vilket tillståndsgivande organ som under alla omständigheter skall finnas upptagna i stadgarna för SCE-föreningar med säte på dess territorium och/eller föreskriva att, i det dualistiska systemet, tillsynsorganet självt får besluta för vilka kategorier av transaktioner dess medgivande skall inhämtas.

*Artikel 49***Sekretess**

Ledamöterna i ett SCE-föreningsorgan får inte, ens efter avslutat uppdrag, lämna någon information som de innehar om SCE-föreningen och vars röjande skulle kunna skada kooperativets eller dess medlemmars intressen, med undantag av de fall där ett sådant röjande krävs eller medges i bestämmelserna i den nationella lagstiftning som tillämpas på kooperativ eller bolag eller ligger i allmänintresset.

*Artikel 50***Organens beslut**

1. Såvida inte annat föreskrivs i denna förordning eller i stadgarna skall de interna reglerna beträffande SCE-föreningsorganets beslutförhet och beslutsfattande vara följande:
 - a) Beslutförhet: minst hälften av de röstberättigade ledamöterna skall vara närvarande eller företrädda.
 - b) Beslutsfattande: beslut skall fattas med en majoritet av de närvarande eller företrädda röstberättigade ledamöternas röster.

Frånvarande ledamöter får delta i besluten genom att ge fullmakt åt en annan ledamot av organet eller de suppleanter som valdes samtidigt att företräda dem.

2. Om stadgarna inte innehåller någon bestämmelse därom, skall varje organs ordförande ha utslagsröst vid lika röstetal. Dock får stadgarna inte innehålla någon bestämmelse i strid härmed om hälften av tillsynsorganets ledamöter företräder arbetstagarna.

3. Om arbetstagarmedverkan föreskrivs i enlighet med direktiv 2003/72/EG får en medlemsstat föreskriva att tillsynsorganets beslutförhet och beslutsfattande, med undantag från punkterna 1 och 2, skall regleras av de föreskrifter som under samma förhållanden gäller för kooperativ som omfattas av den aktuella medlemsstatens lagstiftning.

*Artikel 51***Skadeståndsansvar**

Ledamöterna i lednings-, tillsyns- och förvaltningsorgan skall, i enlighet med de bestämmelser som gäller för kooperativ i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte, vara ansvariga för förlust eller skada som tillfogas SCE-föreningen till följd av att de har åsidosatt sina skyldigheter enligt lagen eller stadgarna eller andra skyldigheter som är förenade med deras uppdrag.

*Avsnitt 4***Föreningsstämma***Artikel 52***Behörighet**

Föreningsstämman skall besluta i frågor som specifikt ankommer på den enligt

- a) denna förordning, eller
- b) lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte, antagen med tillämpning av direktiv 2003/72/EG.

Vidare skall föreningsstämman besluta i de frågor för vilka föreningsstämman i ett kooperativ som omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte är behörig, antingen enligt denna medlemsstats lagstiftning eller SCE-föreningens stadgar i enlighet med den lagstiftningen.

*Artikel 53***Genomförandet av föreningsstämmor**

Utan att det påverkar tillämpningen av reglerna i detta avsnitt, skall planeringen och genomförandet av föreningsstämman samt röstningsförfarandena regleras av lagstiftningen avseende kooperativ i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte.

*Artikel 54***Föreningsstämmor**

1. En SCE-förening skall hålla föreningsstämma minst en gång per kalenderår inom sex månader efter räkenskapsårets utgång, såvida inte lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte föreskriver tätare sammanträden för kooperativ med samma typ av verksamhet som SCE-föreningen. Dock får en medlemsstat föreskriva att den första föreningsstämman skall äga rum inom arton månader efter en SCE-förenings bildande.

2. Föreningsstämman kan sammankallas när som helst av lednings- eller förvaltningsorganet, tillsynsorganet eller av annat organ eller behörig myndighet i enlighet med den nationella lagstiftningen för kooperativ i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte. Ledningsorganet är skyldigt att sammankalla en föreningsstämma på begäran av tillsynsorganet.

3. Dagordningen för den föreningsstämma som hålls efter räkenskapsårets utgång skall åtminstone omfatta godkännande av årsräkenskaper samt fördelningen av vinsterna.

4. Föreningsstämman får vid ett möte besluta att en ny stämma skall sammankallas vid ett datum och med en dagordning som stämman själv fastställer.

*Artikel 55***Sammanställande på begäran av en minoritet av medlemmarna**

Medlemmar i en SCE-förening som tillsammans är fler än 5 000 eller förfogar över minst 10 % av det totala antalet röster, får begära att SCE-föreningen skall sammankalla en föreningsstämma och själv fastställa en dagordning. En lägre andel får fastställas i stadgarna.

*Artikel 56***Kallelse till föreningsstämma**

1. En föreningsstämma skall sammankallas genom skriftlig kallelse i någon form till samtliga personer som har rätt att delta i föreningsstämman i enlighet med artikel 58.1 och 58.2 och föreskrifterna i stadgarna. Kallelsen får ske genom offentliggörande i SCE-föreningens officiella interna publikation.

2. Kallelsen till föreningsstämma skall åtminstone innehålla följande uppgifter:

- SCE-föreningens firma och säte.
- Plats, datum och tid för stämman.
- I förekommande fall, föreningsstämmans art.

— Dagordningen, med uppgift om de frågor som skall behandlas och förslag till beslut.

3. Minst trettio dagar skall förflyta mellan tidpunkten för avsändandet av den kallelse som avses i punkt 1 och tidpunkten för föreningsstämmans öppnande. I brådskande fall får denna period dock förkortas till femton dagar. Vid tillämpning av artikel 61.4, om villkor för beslutförhet, får perioden förkortas mellan sammankallandet av ett första och ett andra möte där samma dagordning skall behandlas, i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte.

*Artikel 57***Tillägg till dagordningen**

Medlemmar i en SCE-förening som tillsammans är fler än 5 000 eller förfogar över minst 10 % av det totala antalet röster, får begära att en eller flera ytterligare punkter tas upp på dagordningen vid en föreningsstämma. En lägre andel får fastställas i stadgarna.

*Artikel 58***Deltagande och ombud**

1. Varje medlem skall ha rätt att yttra sig och rösta vid föreningsstämman om de punkter som finns på dagordningen.

2. Medlemmarna i en SCE-förenings organ och innehavare av andra värdepapper än andelar och obligationer enligt artikel 64 samt, om stadgarna tillåter det, andra personer med behörighet enligt lagstiftningen i den stat där SCE-föreningen har sitt säte får delta i stämman utan rösträtt.

3. De personer som har rösträtt får utse ombud som skall företräda dem vid föreningsstämman i enlighet med de förfaranden som anges i stadgarna.

Det högsta antal personer som ett ombud får företräda skall fastställas i stadgarna.

4. Stadgarna får tillåta poströstning eller elektronisk omröstning och skall då fastställa de nödvändiga förfarandena.

*Artikel 59***Rösträtt**

1. Varje medlem i en SCE-förening skall ha en röst, oavsett hur många andelar han eller hon innehar.

2. Om det är tillåtet enligt lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte får stadgarna tilldela en medlem ett antal röster i förhållande till medlemmens deltagande i kooperativets verksamhet på annat sätt än genom insats av kapital. Denna tilldelning får inte överstiga vare sig fem röster per medlem eller 30 % av det totala antalet röster.

Om det är tillåtet enligt lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte får stadgarna för SCE-föreningar som deltar i finansiell verksamhet eller försäkringsverksamhet föreskriva ett antal röster i förhållande till medlemmarnas deltagande i kooperativets verksamhet, även genom insats av kapital i SCE-föreningen. Denna tilldelning får inte överstiga vare sig fem röster per medlem eller 20 % av det totala antalet röster.

Om det är tillåtet enligt lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte får stadgarna för SCE-föreningar vars medlemsmajoritet är kooperativ föreskriva att antalet röster fastställs i förhållande till medlemmarnas deltagande i kooperativets verksamhet, även genom insats av kapital i SCE-föreningen, och/eller till antalet medlemmar i varje ingående enhet.

3. När det gäller den rösträtt som stadgarna kan tilldela stödmedlemmar (investerande medlemmar), skall en SCE-förening omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat där den har sitt säte. Dock får stödmedlemmar (investerande medlemmar) inte tillsammans ha mer än 25 % av det totala antalet röster.

4. Vid ikraftträdandet av denna förordning får stadgarna, om detta är tillåtet enligt lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte, föreskriva deltagande av företrädare för arbetstagarna i föreningsstämmorna eller i sektions- eller sektorsstämmorna, under förutsättning att företrädarna för arbetstagarna tillsammans inte har mer än 15 % av det totala antalet röster. Denna rättighet skall upphöra att gälla så snart SCE-föreningens säte flyttas till en medlemsstat där lagstiftningen inte tillåter sådant deltagande.

Artikel 60

Rätt till information

1. Varje medlem som begär det vid en föreningsstämma skall ha rätt att få information av lednings- eller förvaltningsorganet om SCE-föreningens affärer som berör punkter om vilka stämman får fatta ett beslut enligt artikel 61.1. Så långt möjligt skall informationen lämnas vid föreningsstämman i fråga.

2. Lednings- eller förvaltningsorganet får vägra att tillhandahålla denna information endast om

- den sannolikt allvarligt skulle skada SCE-föreningen,
- yppandet skulle vara oförenligt med lagstadgade sekretessbestämmelser.

3. En medlem som förvägrats information får kräva att begäran och skälet till att information har förvägrats tas till föreningsstämmans protokoll.

4. Under de tio dagar som föregår den föreningsstämma där beslut skall fattas om räkenskapsårets avslutning skall medlemmarna ha tillgång till balansräkningen, resultaträkningen och anmärkningarna till den, förvaltningsrapporten, upprättandet av årsbokslut av den ansvariga personen och, när det rör ett moderföretag i den mening som avses i direktiv 83/349/EEG, sammanställd redovisning.

Artikel 61

Beslut

1. Föreningsstämman får fatta beslut om punkter på dagordningen. Föreningsstämman får också överväga och fatta beslut i frågor som tagits upp på dagordningen av en minoritet av medlemmarna i enlighet med artikel 57.

2. Föreningsstämman skall fatta sina beslut med en majoritet av de närvarande eller företrädade medlemmarnas giltigt avgivna röster.

3. De villkor för beslutförhet och majoritet som skall gälla för föreningsstämmor skall fastställas i stadgarna.

När en SCE-förening enligt stadgarna får anta investerande medlemmar (stödmedlemmar) eller tilldela röster i förhållande till kapitalinsats i SCE-föreningar som deltar i finansiell verksamhet eller försäkringsverksamhet skall det i stadgarna också finnas särskilda villkor för beslutförhet i förhållande till andra medlemmar än investerande medlemmar (stödmedlemmar) eller medlemmar som har röster i förhållande till kapitalinsats i SCE-föreningar som deltar i finansiell verksamhet eller försäkringsverksamhet. Medlemsstaterna skall ha rätt att fastställa miniminivån för sådana särskilda beslutförhetsvillkor för de SCE-föreningar som har sitt säte inom deras territorium.

4. En föreningsstämma får besluta om ändring av stadgarna efter en första kallelse endast om de närvarande eller företrädade medlemmarna utgör minst hälften av det totala medlemsantalet den dag föreningsstämman sammankallas, och efter andra kallelsen med samma dagordning utan att beslutförhet krävs.

I de fall som avses i första stycket skall minst två tredjedelar av de giltigt avgivna rösterna vara ja-röster, utom när tillämplig lagstiftning för kooperativ i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte kräver större majoritet.

Artikel 62

Protokoll

1. Protokoll skall föras vid varje föreningsstämma. Protokollet skall innehålla minst följande uppgifter:

- Plats och datum för stämman.
- Fattade beslut.
- Resultatet av omröstningarna.

2. Till protokollet skall fogas närvarolistan, de dokument som rör kallelse till föreningsstämman och de redogörelser för punkterna på dagordningen som lämnas till medlemmarna.

3. Protokollet och bifogade dokument skall sparas i minst fem år. Varje medlem skall på begäran och mot erläggande av administrativa kostnader kunna få en kopia av protokollet och bifogade dokument.

4. Protokollet skall undertecknas av föreningsstämmans ordförande.

Artikel 63

Sektors- eller sektionsstämmor

1. Om en SCE-förening bedriver olika typer av verksamhet eller verksamhet i fler än en territoriell enhet eller om den har flera driftsenheter eller över 500 medlemmar, får dess stadgar föreskriva att det kan hållas sektors- eller sektionsstämmor, om detta är tillåtet enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning. Stadgarna skall fastställa uppdelningen i sektorer eller sektioner och antalet delegater i dessa.

2. Vid sektors- eller sektionsstämmorna skall det utses delegater för högst fyra år, såvida upphävande i förtid inte sker. De utsedda delegaterna skall utgöra föreningsstämman för SCE-föreningen och skall där företräda sina sektorer eller sektioner till vilka de skall meddela resultaten av föreningsstämman. Bestämmelserna i avsnitt 4 i kapitel III skall tillämpas på genomförandet av sektors- och sektionsstämmorna.

KAPITEL IV

EMISSION AV ANDELAR MED SÄRSKILD FÖRMÅN

Artikel 64

Andra värdepapper än andelar och obligationer med särskilda förmåner

1. En SCE-förenings stadgar får innehålla föreskrifter om emission av obligationer eller andra värdepapper än andelar vilkas innehavare inte har rösträtt. Dessa kan tecknas av såväl medlemmar som stödmedlemmar. Förvärvet ger inte något medlemskap. Stadgarna skall även fastställa hur inlösen skall ske.

2. Innehavare av de värdepapper som avses i punkt 1 kan få särskilda förmåner i enlighet med stadgarna eller på de villkor som fastställs vid emissionen av dessa värdepapper.

3. Det totala nominella värdet av innehavet av de värdepapper som avses i punkt 1 får inte överstiga det belopp som fastställs i stadgarna.

4. Utan att det påverkar rätten att delta i föreningsstämman i enlighet med artikel 58.2, får det i stadgarna föreskrivas särskilda stämmor för innehavare av de värdepapper som avses i punkt 1. Innan föreningsstämman fattar ett beslut som berör sådana innehavares rättigheter och intressen, får en särskild stämma avge ett yttrande, som skall meddelas föreningsstämman av de företrädare som utses vid den särskilda stämman.

Det yttrande som avses i första stycket skall tas till föreningsstämmans protokoll.

KAPITEL V

FÖRDELNING AV VINSTER

Artikel 65

Lagstadgad reserv

1. Utan att det påverkar tvingande bestämmelser i nationell lagstiftning skall stadgarna fastställa regler för fördelningen av överskott för varje räkenskapsår.

2. I händelse av ett sådant överskott skall stadgarna föreskriva att det upprättas en lagstadgad reserv som finansieras med överskottet innan någon annan fördelning görs.

Så länge reserven inte motsvarar det kapital som avses i artikel 3.2, skall det belopp som avsätts till reserven utgöra minst 15 % av överskottet för räkenskapsåret efter avdrag för överföring av eventuella förluster.

3. Medlemmar som lämnar en SCE-förening skall inte kunna göra anspråk på belopp som i enlighet med detta avsatts för reserven.

Artikel 66

Utdelning

Stadgarna får föreskriva utdelning till medlemmarna i proportion till deras transaktioner med SCE-föreningen eller deras insatser i SCE-föreningen.

Artikel 67

Fördelning av disponibelt överskott

1. Det överskott som återstår efter avsättningen av ett belopp till den lagstadgade reserven, eventuell utdelning samt överföring av förluster skall, ökade med eventuella överförda överskott från föregående räkenskapsår och belopp som tagits ur reserven, utgöra de vinstmedel som är disponibla för fördelning.

2. Den föreningsstämma som fattar beslut om redovisning för räkenskapsåret får dela ut överskottet i den ordning och de proportioner som fastställs i stadgarna, och i synnerhet

- föra över dem till nästa räkenskapsår,
- avsätta dem till en lagstadgad eller stadgeenlig reservfond,
- ge avkastning på inbetalt kapital och kvasikapital, varvid utbetalningen kan göras i kontanter eller andelar.

3. Fördelning kan även förbjudas i stadgarna.

AVDELNING VI

ÅRSREDOVISNING OCH KONCERNREDOVISNING

Artikel 68

Upprättande av årsredovisning och koncernredovisning

1. När det gäller upprättandet av årsredovisning och eventuell sammanställd redovisning, inbegripet den årsrapport som skall åtfölja redovisningen samt revision och offentliggörande, skall en SCE-förening följa de rättsliga bestämmelserna i den

medlemsstat där den har sitt säte i enlighet med direktiven 78/660/EEG and 83/349/EEG. Medlemsstaterna får dock fastställa ändringar av de nationella genomförandebestämmelserna för de direktiven för att ta hänsyn till kooperativens särdrag.

2. Om en SCE-förening enligt lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte inte är skyldig att offentliggöra sina räkenskaper enligt bestämmelserna i artikel 3 i direktiv 68/151/EEG, skall dock SCE-föreningen vid sitt säte ställa åtminstone sina handlingar när det gäller årsredovisningen till allmänhetens förfogande. En kopia av dessa handlingar skall tillhandahållas på begäran. Avgiften för denna kopia får inte överstiga de administrativa kostnaderna.

3. En SCE-förening skall upprätta sin årsredovisning och eventuell koncernredovisning i den nationella valutan. En SCE-förening vars säte är utanför euroområdet får även upprätta sin årsredovisning och, i förekommande fall, sin koncernredovisning, i euro. I så fall skall kursen för omräkning i euro av de poster som ursprungligen uttryckts i en annan valuta anges i noter till redovisningen.

Artikel 69

Redovisning i SCE-föreningar som bedriver kredit- eller finansverksamhet

1. En SCE-förening som är ett kredit- eller finansinstitut skall i fråga om upprättande av årsredovisning och, i förekommande fall, koncernredovisning, inbegripet den åtföljande årsberättelsen samt revision och offentliggörande av dessa redovisningar, vara underkastade de regler som föreskrivs i den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte i enlighet med direktiven om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut.

2. En SCE-förening som är ett försäkringsföretag skall i fråga om upprättande av årsredovisning och, i förekommande fall, koncernredovisning, inbegripet den åtföljande årsberättelsen, samt revision och offentliggörande av dessa redovisningar, vara underkastade de regler som föreskrivs i den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte i enlighet med direktiv.

Artikel 70

Revision

Den stadgeenliga revisionen av en SCE-förenings årsredovisning och, i förekommande fall, koncernredovisning skall utföras av en eller flera auktoriserade personer i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte i enlighet med de åtgärder som vidtagits i den staten enligt direktiven 84/253/EEG och 89/48/EEG.

Artikel 71

Revisionsystem

Om lagstiftningen i en medlemsstat föreskriver att alla, eller en viss typ av, kooperativ som omfattas av den statens lagstiftning skall anlita ett externt organ med laglig behörighet och underkastas ett särskilt revisionsystem som handhas av detta organ, skall bestämmelserna automatiskt gälla för en SCE-förening vars säte är beläget i den medlemsstaten, under förutsättning att organet uppfyller kraven i direktiv 84/253/EEG.

AVDELNING VII

AVVECKLING, LIKVIDATION, INSOLVENS OCH BETALNINGINSTÄLLELSE

Artikel 72

Avveckling, insolvens och liknande förfaranden

Vad beträffar avveckling, likvidation, insolvens, betalningsinställelse och liknande förfaranden skall en SCE-förening omfattas av de rättsliga bestämmelser som skulle gälla för ett kooperativ bildat i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte, inbegripet bestämmelserna om föreningsstämmans beslutsfattande.

Artikel 73

Avveckling beslutad av domstol eller annan behörig myndighet i den medlemsstat där en SCE-förening har sitt säte

1. Efter ansökan av part med ett legitimt intresse eller av behörig myndighet skall domstolen eller annan behörig administrativ myndighet i den medlemsstat där en SCE-förening har sitt säte förklara att SCE-föreningen skall avvecklas, om den finner att bestämmelserna i artikel 2.1 och/eller artikel 3.2 och i de fall som omfattas av artikel 34 har överträtts.

Domstolen eller den behöriga administrativa myndigheten får dock bevilja SCE-föreningen en frist för att anpassa sig till gällande bestämmelser. Om den inte gör detta inom den fastställda tiden, skall domstolen eller den behöriga administrativa myndigheten förklara att SCE-föreningen skall avvecklas.

2. Om en SCE-förening inte längre uppfyller kravet i artikel 6, skall den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte vidta lämpliga åtgärder för att få SCE-föreningen att anpassa sig till gällande bestämmelser inom en bestämd tid

- antingen genom att flytta tillbaka sitt huvudkontor till den medlemsstat där den har sitt säte,
- eller genom att flytta sitt säte enligt det förfarande som anges i artikel 7.

3. Den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte skall vidta nödvändiga åtgärder för att se till att en SCE-förening som inte följer bestämmelserna i punkt 2 försätts i likvidation.

4. Den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte skall inleda ett rättsligt eller annat lämpligt förfarande vid varje konstaterad överträdelse av bestämmelserna i artikel 6. Detta förfarande skall ha suspensiv verkan på de förfaranden som avses i punkterna 2 och 3.

5. Om det på initiativ av myndigheterna eller på initiativ av en berörd part fastställs att en SCE-förening har sitt huvudkontor i en medlemsstat i strid med artikel 6, skall myndigheterna i denna medlemsstat omgående underrätta den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte.

Artikel 74

Offentliggörande av avveckling

Utan att det påverkar bestämmelser i nationell lagstiftning om ytterligare offentliggörande skall inledande och avslutande av avvecklingsförfaranden, inbegripet frivillig avveckling, likvidations-, insolvens- eller betalningsinställelséförfaranden samt beslut att verksamheten får fortsätta, offentliggöras i enlighet med artikel 12.

Artikel 75

Fördelning

Nettotillgångarna skall fördelas enligt principen om oegennyttig fördelning eller, om det är tillåtet enligt lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte, i enlighet med alternativa bestämmelser i SCE-föreningens stadgar. Nettotillgångarna skall vid tillämpning av denna artikel anses omfatta de tillgångar som återstår efter betalning av alla belopp som tillkommer fordringsägare samt återbetalning av medlemmar- nas kapitalinsatser.

Artikel 76

Ombildning till kooperativ

1. En SCE-förening får ombildas till ett kooperativ som omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat där den har sitt säte. Beslut om ombildning får inte fattas förrän två år efter SCE-föreningens registrering eller innan de första två årsredovisningarna har godkänts.

2. Ombildning av en SCE-förening till kooperativ skall inte medföra avveckling eller att en ny juridisk person bildas.

3. SCE-föreningens lednings- eller förvaltningsorgan skall upprätta ett förslag till ombildning och en redogörelse, där ombildningens juridiska och ekonomiska aspekter samt dess konsekvenser för sysselsättningen förklaras och motiveras och där det anges vilka konsekvenser antagandet av den kooperativa formen får för de medlemmar och andelsägare som avses i artikel 14 och för arbetstagarna.

4. Förslaget till ombildning skall offentliggöras på det sätt som föreskrivs i varje medlemsstats lagstiftning, senast en månad före den föreningsstämma där beslut om ombildning skall fattas.

5. Före den i punkt 6 avsedda föreningsstämman skall en eller flera oberoende experter, utsedda eller godkända enligt de nationella bestämmelserna av en rättslig eller administrativ myndighet i den medlemsstat under vars lagstiftning den SCE-förening som skall ombildas till kooperativ lyder, intyga att föreningen förfogar över tillgångar som åtminstone motsvarar kapitalet.

6. SCE-föreningens föreningsstämma skall godkänna ombildningsförslaget samt kooperativets stadgar. Föreningsstämans beslut skall fattas på det sätt som föreskrivs i de nationella bestämmelserna.

KAPITEL VIII

KOMPLETTERANDE BESTÄMMELSER OCH ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

Artikel 77

Ekonomisk och monetär union

1. Varje medlemsstat får, om och så länge som EMU:s tredje etapp inte är tillämplig på den staten, tillämpa samma bestämmelser på de SCE-föreningar som har sitt säte inom dess territorium som på de kooperativ eller publika aktiebolag som faller under dess lagstiftning, när det gäller den valuta som kapitalet skall vara uttryckt i. En SCE-förening får under alla omständigheter också uttrycka sitt kapital i euro. I detta fall skall omräkningskursen mellan den nationella valutan och euron vara den som gäller den sista dagen i månaden före bildandet av SCE-föreningen.

2. Om och så länge som EMU:s tredje etapp inte är tillämplig på den medlemsstat där en SCE-förening har sitt säte, får SCE-föreningen emellertid upprätta och offentliggöra sin årsredovisning och, om så är lämpligt, sin koncernredovisning i euro. Medlemsstaten får kräva att SCE-föreningens årsredovisning och, i förekommande fall, sammanställda redovisning upprättas och offentliggörs i den nationella valutan på samma villkor som gäller för kooperativ eller publika aktiebolag som omfattas av denna medlemsstats lagstiftning. Detta skall inte påverka den möjlighet som en SCE-förening har, i enlighet med rådets direktiv 90/604/EEG av den 8 november 1990 om ändring av direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning i fråga om undantag för små och medelstora bolag samt i fråga om offentliggörande av bokslut i ecu ⁽¹⁾, att dessutom offentliggöra sin årsredovisning och, i förekommande fall, koncernredovisning i euro.

KAPITEL IX

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 78

Nationella genomföranderegler

1. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa en effektiv tillämpning av denna förordning.

2. Varje medlemsstat skall utse de behöriga myndigheterna enligt artiklarna 7, 21, 29, 30, 54 och 73. Den skall underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna om detta.

Artikel 79

Översyn av förordningen

Senast fem år efter det att denna förordning har trätt i kraft skall kommissionen till Europaparlamentet och rådet översända en rapport om förordningens tillämpning och förslag till eventuella ändringar. Rapporten skall framför allt analysera lämpligheten av att

- a) tillåta att en SCE-förening har sitt huvudkontor och sitt säte i olika medlemsstater,
- b) tillåta bestämmelser i de stadgar för en SCE-förening som en medlemsstat antar för att verkställa de befogenheter som medlemsstaterna har fått genom denna förordning, eller lagar som antas för att garantera en effektiv tillämpning av denna förordning på SCE-föreningar vilka avviker från eller kompletterar dessa lagar, även när sådana bestämmelser inte är tillåtna i stadgarna för kooperativ som har sitt säte i medlemsstaten,

⁽¹⁾ EGT L 317, 16.11.1990, s. 57.

- c) tillåta bestämmelser som gör det möjligt för en SCE-förening att delas upp i två eller flera nationella kooperativ,
- d) tillåta särskilda rättsmedel vid bedrägeri eller misstag vid registreringen av en SCE-förening som inrättats genom fusionering.

Artikel 80

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den skall tillämpas från och med den 18 augusti 2006.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 22 juli 2003.

På rådets vägnar

G. ALEMANN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV 2003/72/EG

av den 22 juli 2003

om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 308 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) För att uppnå målen i fördraget inrättas genom rådets förordning (EG) nr 1435/2003 ⁽⁴⁾ en stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE).
- (2) Den förordningen syftar till att skapa en enhetlig rättslig ram, så att kooperativa och andra enheter och fysiska personer från olika medlemsstater kan planera och utföra en omorganisation av sin verksamhet i kooperativ form på gemenskapsnivå.
- (3) För att främja gemenskapens sociala mål är det nödvändigt att fastställa särskilda bestämmelser, särskilt när det gäller arbetstagarnas inflytande, med syftet att säkerställa att bildandet av en SCE-förening inte medför att arbetstagarnas inflytande försvinner eller minskar i de enheter som deltar i bildandet av en SCE-förening. Detta mål bör eftersträvas genom att det fastställs ett regelverk på detta område som komplement till bestämmelserna i förordning (EG) nr 1435/2003.
- (4) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden som de uttrycks ovan inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, eftersom syftet är att fastställa ett regelverk om arbetstagarinflytande som är tillämpligt på SCE-föreningar, och de därför, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlig-

het med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

- (5) Vad beträffar arbetstagarinflytande vid beslutsfattandet inom kooperativen, har medlemsstaterna mycket varierande regler och praxis, vilket gör att det inte är tillrådligt att fastställa en enda europeisk modell för arbetstagarinflytande i SCE-föreningar.
- (6) Förfaranden för information och samråd över gränserna bör alltid säkerställas när en SCE-förening bildas, med nödvändig anpassning för helt nybildade SCE-föreningar (ex novo) vars storlek, mätt i antal arbetstagare, motiverar det.
- (7) Om det finns en rätt till medverkan inom en eller flera enheter som bildar en SCE-förening, bör denna rätt i princip bevaras och överföras till denna SCE-förening när den bildats, om inte parterna beslutar något annat.
- (8) De konkreta förfaranden för information till och samråd med arbetstagare över gränserna, såväl som för eventuell medverkan, som skall gälla för varje SCE-förening, bör i första hand fastställas genom avtal mellan de berörda parterna, eller om ett sådant saknas, genom tillämpning av en uppsättning tilläggsföreskrifter.
- (9) Medlemsstaterna bör även fortsättningsvis ges möjlighet att inte tillämpa referensbestämmelserna för medverkan vid fusioner eftersom de nationella systemen för arbetstagarnas inflytande varierar. I detta fall bör det säkerställas att de eventuella system och praxis för medverkan som redan finns i de deltagande enheterna bevaras genom att bestämmelserna om registrering anpassas.
- (10) Röstningsreglerna inom det särskilda organ som företräder arbetstagarna vid förhandlingar, särskilt när avtal ingås om en lägre grad av medverkan än den som finns inom en eller flera av de deltagande enheterna, bör stå i proportion till risken för att de befintliga systemen och den befintliga praxisen för medverkan skall försvinna eller minska. Denna risk är större när en SCE-förening bildas genom ombildning eller sammanslagning än när en SCE-förening helt nybildas.

(1) EGT C 236, 31.8.1993, s. 36.

(2) EGT C 42, 15.2.1993, s. 75.

(3) EGT C 223, 31.8.1992, s. 42.

(4) Se sida 1 i detta nummer av EUT.

- (11) Om förhandlingar mellan arbetstagarrepresentanterna och de behöriga organen i de deltagande enheterna inte utmynnar i något avtal, bör det fastställas vissa referensbestämmelser, som skall gälla för en SCE-förening, när den väl har bildats. Genom dessa referensbestämmelser bör det säkerställas att information till och samråd med arbetstagarna sker på ett effektivt sätt över gränserna samt att arbetstagarna får medverka i SCE-föreningens relevanta organ om sådant deltagande förekom inom de deltagande enheterna innan SCE-föreningen bildades.
- (12) När det inte är motiverat att tillämpa ovan nämnda förfaranden på de enheter som deltar i nybildandet av en SCE-förening på grund av deras ringa storlek mätt i antal arbetstagare, bör SCE-föreningen lyda under de nationella regler som gäller för arbetstagarinflytande i den medlemsstat där dess säte inrättas eller de medlemsstater där den har dotterföretag eller driftsställen. Detta bör inte påverka skyldigheten för en redan bildad SCE-förening att inleda dessa förfaranden, om ett betydande antal arbetstagare begär detta.
- (13) Särskilda bestämmelser bör tillämpas för arbetstagarmedverkan vid föreningsstämmor, i den mån som nationell lagstiftning tillåter detta. Tillämpningen av dessa bestämmelser utesluter inte att man tillämpar andra former för medverkan, i enlighet med detta direktiv.
- (14) Medlemsstaterna skall genom lämpliga bestämmelser säkerställa att, vid strukturförändringar efter bildandet av en SCE-förening, ordningen för arbetstagarinflytande, när så är lämpligt, kan omförhandlas.
- (15) Det bör föreskrivas att de arbetstagarrepresentanter som agerar inom ramen för detta direktiv i utövandet av sina funktioner skall åtnjuta samma skydd och garantier som de som ges arbetstagarrepresentanter i anställningslandets lagstiftning och/eller praxis. De bör inte diskrimineras, eller trakasseras, som en följd av att de lagligen utövar sin verksamhet och bör åtnjuta betryggande skydd mot uppsägning och andra sanktioner.
- (16) Känslig information bör hållas förtrolig även efter det att en arbetstagarrepresentants mandat har löpt ut och det bör föreskrivas att SCE-föreningens behöriga organ kan vägra lämna ut information som, om den röjdes för allmänheten, allvarligt skulle skada SCE-föreningens sätt att fungera.
- (17) Om en SCE-förening och dess dotterföretag och driftsställen omfattas av rådets direktiv 94/45/EG av den 22 september 1994 om inrättandet av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare⁽¹⁾, bör bestämmelserna i det direktivet samt de bestämmelser genom vilka direktivet införlivas i den nationella lagstiftningen inte tillämpas på denna SCE-förening och inte heller på dess dotterföretag eller driftsställen, om inte det särskilda förhandlingsorganet beslutar att det inte skall inleda förhandlingar eller att förhandlingar som redan inletts skall avslutas.
- (18) Detta direktiv bör inte inverka på andra gällande rättigheter till inflytande och inverkar inte nödvändigtvis på andra befintliga strukturer för representation enligt lagstiftning och praxis på nationell nivå eller gemenskapsnivå.
- (19) Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder, om de skyldigheter som fastställs i detta direktiv inte uppfylls.
- (20) För antagandet av detta direktiv innehåller fördraget inte några andra befogenheter än dem i artikel 308.
- (21) Att säkerställa arbetstagarinflytande till medverkan i företagets beslutsfattande är en grundläggande princip i och ett uttalat syfte med detta direktiv. Arbetstagarinflytande före bildandet av en SCE-förening är utgångspunkten för utformningen av deras rättigheter till inflytande i SCE-föreningen (principen om att tidigare förvärvade rättigheter skall behållas, "förefter-principen"). Detta synsätt bör därför inte bara gälla vid nybildning av en SCE-förening utan även vid strukturella förändringar i en existerande SCE-förening samt för de enheter som berörs av de strukturella förändringsprocesserna. Om en SCE-förening flyttas från en medlemsstat till en annan, bör därför minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla även i fortsättningen. Vidare, om tröskeln för arbetstagarinflytande har nåtts eller överskridits efter det att en SCE-förening har registrerats, bör dessa rättigheter tillämpas på samma sätt som de skulle ha tillämpats om tröskeln hade nåtts eller överskridits före registreringen.

⁽¹⁾ EGT L 254, 30.9.1994, s. 64. Direktivet ändrat genom direktiv 97/74/EG (EGT L 10, 16.1.1998, s. 22).

- (22) Medlemsstaterna får föreskriva att arbetstagarrepresentanter får vara ledamöter i ett särskilt förhandlingsorgan, oberoende av om de är arbetstagare eller inte i en enhet som deltar vid bildandet av en SCE-förening. I detta sammanhang bör det särskilt vara möjligt för medlemsstaterna att införa denna rättighet i de fall då arbetstagarrepresentanterna enligt nationell lagstiftning har rätt att vara ledamöter av och att rösta i föreningens tillsyns- eller förvaltningsorgan.
- (23) I flera medlemsstater grundas arbetstagarinflytandet och andra förhållanden på arbetsmarknaden både på nationell lagstiftning och praxis, som i detta sammanhang underförstått också omfattar kollektivavtal på olika nationella och sektoriella nivåer och/eller företagsnivåer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

- Genom detta direktiv regleras arbetstagarnas inflytande på verksamheten i de europeiska kooperativa föreningar (nedan kallade "SCE-föreningar") som avses i förordning (EG) nr 1435/2003.
- En ordning för arbetstagarnas inflytande skall därför fastställas i varje SCE-förening i enlighet med det förhandlingsförfarande som avses i artiklarna 3–6 eller, under de förhållanden som anges i artiklarna 7 och 8, i enlighet med bilagan.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- SCE-förening*: en kooperativ förening som bildats i enlighet med förordning (EG) nr 1435/2003.
- deltagande rättsliga enheter*: bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget, inbegripet kooperativ samt andra juridiska personer som bildas och regleras enligt lagstiftningen i en medlemsstat, som direkt deltar i bildandet av en SCE-förening.
- dotterföretag* till en deltagande rättslig enhet eller till en SCE-förening: ett företag över vilket den rättsliga enheten eller SCE-föreningen utövar ett bestämmande inflytande enligt artikel 3.2–3.7 i direktiv 94/45/EG.
- berört dotterföretag eller berört driftsställe*: dotterföretag eller driftsenhet knuten till en deltagande rättslig enhet som föreslås bli dotterföretag eller driftsställe till en SCE-förening, när denna bildas.
- arbetstagarrepresentanter*: arbetstagarnas representanter enligt nationell lagstiftning och/eller praxis.
- representationsorgan*: det organ som representerar arbetstagarerna och som bildas enligt de avtal som avses i artikel 4 eller enligt bestämmelserna i bilagan, i syfte att informera och samråda med arbetstagarerna i en SCE-förening och dess dotterföretag och driftsställen som befinner sig inom gemenskapen samt i förekommande fall utöva rätten till medverkan i SCE-föreningen.
- särskilt förhandlingsorgan*: det organ som inrättas enligt artikel 3 för att förhandla med det behöriga organet i de deltagande rättsliga enheterna om fastställande av en ordning för arbetstagarnas inflytande i en SCE-förening.
- arbetstagarinflytande*: samtliga mekanismer, däribland information, samråd och medverkan, genom vilka arbetstagarrepresentanterna kan utöva inflytande på beslut som fattas inom ett företag.
- information*: information till det organ som representerar arbetstagarerna och/eller till arbetstagarrepresentanterna från SCE-föreningens behöriga organ om frågor som rör själva SCE-föreningen, eller vilket som helst av dess dotterföretag eller driftsställen som är belägna i en annan medlemsstat, eller om frågor som faller utanför de lokala beslutsorganens befogenheter i en enda medlemsstat vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrepresentanterna möjlighet att göra en noggrann bedömning av eventuella konsekvenser samt när så är lämpligt förbereda samråd med SCE-föreningens behöriga organ.
- samråd*: upprättande av en dialog innefattande utbyte av åsikter mellan det organ som representerar arbetstagarerna och/eller arbetstagarrepresentanterna och SCE-föreningens behöriga organ vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrepresentanterna möjlighet att, på grundval av tillhandahållen information, lämna synpunkter på av det behöriga organet planerade åtgärder, vilka kan beaktas i beslutsprocessen inom SCE-föreningen.
- medverkan*: det inflytande som det organ som representerar arbetstagarerna och/eller arbetstagarrepresentanterna utövar på en rättslig enhets verksamhet i form av rätten att
 - välja eller utse några av ledamöterna i den rättsliga enhetens tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller

- föreslå och/eller avvisa utseendet av några eller alla ledamöter i den rättsliga enhetens tillsyns- eller förvaltningsorgan.

- sammansättningen av det särskilda förhandlingsorganet innebär att de berörda arbetstagar- na då erhåller dubbel representation.

Om det finns fler sådana kooperativ än det finns ytterligare tillgängliga platser enligt första stycket, skall dessa ytterligare platser tilldelas kooperativ i olika medlemsstater i fallande ordning efter antalet arbetstagare.

AVDELNING II

FÖRHANDLINGSFÖRFARANDE FÖR SCE-FÖRENINGAR SOM BILDAS AV MINST TVÅ RÄTTSLIGA ENHETER ELLER GENOM OMBILDNING

Artikel 3

Inrättande av ett särskilt förhandlingsorgan

1. När de deltagande rättsliga enheternas lednings- eller förvaltningsorgan utarbetar en plan för bildandet av en SCE-förening, skall de så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder, bl.a. informera om namnen på de deltagande rättsliga enheterna och dotterföretagen eller driftsställena samt om antalet arbetstagare, för att inleda förhandlingar med de rättsliga enheternas arbetstagarrepresentanter om en ordning för arbetstagarnas inflytandet i SCE-föreningen.

2. Ett särskilt förhandlingsorgan skall därför inrättas, som skall företräda arbetstagar- na i de deltagande rättsliga enheterna och i berörda dotterföretag eller driftsställen, enligt följande bestämmelser:

a) Vid val eller utseende av ledamöter i det särskilda förhandlingsorganet skall det säkerställas

- i) att dessa ledamöter väljs eller utses i proportion till antalet arbetstagare som är anställda i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller driftsställena i varje medlemsstat, genom att för varje medlemsstat tilldelas en plats för varje andel arbetstagare som är anställda i denna medlemsstat och som motsvarar 10 %, eller en andel därav, av antalet arbetstagare som är anställda i alla medlemsstaterna tillsammans,

- ii) att det, i det fall en SCE-förening har bildats genom fusion, finns ytterligare så många ledamöter från varje medlemsstat som kan behövas för att säkerställa att det i det särskilda förhandlingsorganet ingår minst en representant för varje deltagande kooperativ som är registrerat och har arbetstagare i denna medlemsstat och som föreslås upphöra som separat rättslig enhet efter registreringen av SCE-föreningen, såvida inte

- antalet sådana ytterligare ledamöter överstiger 20 % av det antal ledamöter som utsetts enligt led i, eller

- b) Medlemsstaterna skall fastställa den metod som skall tillämpas för val eller utseende av de ledamöter i det särskilda förhandlingsorganet som skall väljas eller utses inom deras territorier. De skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att det i så stor utsträckning som möjligt bland dessa ledamöter ingår minst en ledamot som representerar varje deltagande rättslig enhet som har arbetstagare i den berörda medlemsstaten. Sådana åtgärder får dock inte öka det totala antalet ledamöter. De metoder som används för att nominera, utse eller välja arbetstagarrepresentanter bör eftersträva en jämn könsfördelning.

Medlemsstaterna får föreskriva att det bland dessa ledamöter får ingå arbetstagarrepresentanter som inte behöver vara arbetstagare i en deltagande rättslig enhet eller ett berört dotterföretag eller ett berört driftsställe.

Utan att det påverkar sådan nationell lagstiftning och/ eller praxis varigenom trösklar fastställs för inrättandet av ett representationsorgan, skall medlemsstaterna föreskriva att arbetstagare i företag eller driftsställen där det utan deras förskyllan inte finns några arbetstagarrepresentanter har rätt att välja eller utse ledamöter till det särskilda förhandlingsorganet.

- 3. Det särskilda förhandlingsorganet och de deltagande rättsliga enheternas behöriga organ skall genom ett skriftligt avtal fastställa en ordning för arbetstagarnas inflytande i SCE-föreningen.

De deltagande rättsliga enheternas behöriga organ skall därför informera det särskilda förhandlingsorganet om planerna för bildandet av SCE-föreningen och om själva genomförandet fram till dess att föreningen registreras.

- 4. Om inte annat följer av punkt 6, skall det särskilda förhandlingsorganet fatta beslut med absolut majoritet bland sina ledamöter, förutsatt att denna majoritet också representerar en absolut majoritet av arbetstagar- na. Varje ledamot skall ha en röst. Om förhandlingsresultatet emellertid leder till en minskning av rätten till medverkan, skall den majoritet som krävs för ett beslut att godkänna ett sådant avtal vara rösterna från två tredjedelar av de ledamöter i det särskilda förhandlingsorganet som representerar minst två tredjedelar av arbetstagar- na, däribland rösterna från de ledamöter som representerar arbetstagare i minst två medlemsstater

- i det fall en SCE-förening bildas genom fusion, om medverkan omfattar minst 25 % av det totala antalet arbetstagare i de deltagande kooperativen, eller
- i det fall en SCE-förening bildas på annat sätt, om medverkan omfattar minst 50 % av det totala antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna.

En minskning av rätten till medverkan skall innebära en lägre andel ledamöter i SCE-föreningens organ enligt artikel 2 k än den högsta andel som gäller för de deltagande rättsliga enheterna.

5. I samband med förhandlingarna får det särskilda förhandlingsorganet biträdas av experter, som det själv utser, t.ex. representanter för arbetstagarorganisationer på lämplig gemenskapsnivå, för att biträda dem i arbetet. Experterna får på det särskilda förhandlingsorganets begäran i egenskap av rådgivare närvara vid förhandlingsmöten, när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på gemenskapsnivå. Det särskilda förhandlingsorganet får besluta att meddela representanterna för lämpliga externa organisationer, däribland arbetstagarorganisationer, när förhandlingarna börjar.

6. Det särskilda förhandlingsorganet får, med den majoritet som anges i andra stycket, besluta att inte inleda förhandlingar eller att avbryta pågående förhandlingar samt att tillämpa de bestämmelser om information till och samråd med arbetstagarna som gäller i de medlemsstater där SCE-föreningen har arbetstagare. Ett sådant beslut skall innebära att förfarandet för att uppnå ett avtal enligt artikel 4 avbryts. Skulle ett sådant beslut fattas, skall ingen av bestämmelserna i bilagan gälla.

Den majoritet som krävs för ett beslut om att inte inleda eller att avbryta förhandlingar skall vara rösterna från två tredjedelar av de ledamöter som representerar minst två tredjedelar av arbetstagarna, däribland rösterna från de ledamöter som representerar arbetstagare i minst två medlemsstater.

Om en SCE-förening bildas genom ombildning, skall denna punkt inte tillämpas, om det förekommer medverkan i det kooperativ som skall ombildas.

Det särskilda förhandlingsorganet skall sammankallas på nytt efter en skriftlig begäran från minst 10 % av arbetstagarna i SCE-föreningen, dess dotterföretag och driftsställen eller deras representanter, tidigast två år efter ovan nämnda beslut, såvida inte parterna enas om att återuppta förhandlingarna tidigare. Om det särskilda förhandlingsorganet beslutar att återuppta förhandlingarna med ledningen men inget avtal träffas, skall ingen av bestämmelserna i bilagan gälla.

7. Alla kostnader i samband med det särskilda förhandlingsorganets verksamhet och allmänt i samband med förhandlingar skall bäras av de deltagande rättsliga enheterna, så att det särskilda förhandlingsorganet kan utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

I överensstämmelse med denna princip får medlemsstaterna fastställa bestämmelser för finansieringen av det särskilda förhandlingsorganets verksamhet. De får särskilt begränsa finansieringen till att endast gälla en expert.

Artikel 4

Avtalets innehåll

1. De deltagande rättsliga enheternas behöriga organ och det särskilda förhandlingsorganet skall förhandla i en samarbetsvillig anda i syfte att nå fram till ett avtal om en ordning för hur arbetstagarnas inflytande i SCE-föreningen skall utformas.

2. Utan att det påverkar parternas självbestämmanderätt och om inte annat följer av punkt 4 skall i det avtal som avses i punkt 1 mellan de deltagande rättsliga enheternas behöriga organ och det särskilda förhandlingsorganet fastställas följande:

- a) Avtalets omfattning.
- b) Sammansättning, antal ledamöter och fördelning av platser i det representationsorgan som skall vara förhandlingspart till SCE-föreningens behöriga organ i samband med en ordning för information till och samråd med arbetstagarna i SCE-föreningen, dess dotterföretag och driftsställen.
- c) Representationsorganets uppgifter samt hur information till och samråd med detta skall skötas.
- d) Hur ofta representationsorganet skall sammanträda.
- e) De ekonomiska och materiella resurser som skall ställas till representationsorganets förfogande.
- f) En ordning för hur dessa förfaranden skall genomföras, om parterna medan förhandlingar pågår beslutar att inrätta ett eller flera informations- och samrådsförfaranden i stället för ett representationsorgan.
- g) Huvudinnehållet i ordningen för medverkan, inklusive (i förekommande fall) uppgifter om det antal ledamöter i SCE-föreningens förvaltnings- eller tillsynsorgan som arbetstagarna har rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa, vilka förfaranden som skall användas när ledamöterna väljs, utses, föreslås eller avvisas av arbetstagarna och deras rättigheter, om parterna under förhandlingarna beslutar att upprätta en ordning för medverkan.

h) Avtalets ikraftträdandedag och löptid, fall i vilka avtalet bör omförhandlas och förfarandet för omförhandling, samt, när så erfordras, vid eventuella strukturförändringar i SCE-föreningen, dess dotterbolag och driftsställen som inträffar efter bildandet av SCE-föreningen.

3. Såvida inte annat bestäms i avtalet, skall det inte omfattas av referensbestämmelserna i bilagan.

4. Om inte annat följer av artikel 15.3 a, skall det, om en SCE-förening bildas genom ombildning, i avtalet föreskrivas åtminstone samma nivå för alla aspekter av arbetstagarnas inflytande som den som finns inom det kooperativ som skall ombildas till en SCE-förening.

5. I avtalet kan det fastställas under vilka förhållanden arbetstagare har rätt att medverka i föreningsstämman eller i sektions- eller sektorsstämorna i enlighet med artikel 9 i detta direktiv och artikel 59.4 i förordning (EG) nr 1435/2003.

Artikel 5

Förhandlingarnas varaktighet

1. Förhandlingarna skall inledas så snart som det särskilda förhandlingsorganet har inrättats och får fortgå under sex månader därefter.

2. Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingarna utöver den tidsperiod som avses i punkt 1 upp till en period av totalt ett år efter det att det särskilda förhandlingsorganet har inrättats.

Artikel 6

Tillämplig lagstiftning för förhandlingsförfarandet

Den lagstiftning som skall tillämpas på förhandlingsförfarandet enligt artiklarna 3, 4 och 5 skall vara lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen skall ha sitt säte, om inte annat föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 7

Referensbestämmelser

1. För att uppnå syftet i artikel 1 skall medlemsstaterna fastställa referensbestämmelser för arbetstagarnas inflytande, vilka skall uppfylla de bestämmelser som anges i bilagan.

Referensbestämmelserna i lagstiftningen i den medlemsstat där SCE-föreningen skall ha sitt säte skall gälla från dagen för SCE-föreningens registrering, om antingen

a) parterna är eniga om detta, eller

b) inget avtal har ingåtts inom den tidsfrist som fastställs i artikel 5, och

— det behöriga organet i var och en av de deltagande rättsliga enheterna beslutar att godta att referensbestämmelserna skall tillämpas i SCE-föreningen och således fortsätter med registreringen av SCE-föreningen, och

— det särskilda förhandlingsorganet inte har fattat det beslut som föreskrivs i artikel 3.6.

2. Vidare skall de referensbestämmelser som föreskrivs i lagstiftningen i den medlemsstat där registreringen sker i enlighet med del 3 i bilagan endast vara tillämpliga

a) i det fall en SCE-förening bildas genom ombildning, om en medlemsstats bestämmelser om arbetstagarnas medverkan i förvaltnings- eller tillsynsorgan var tillämpliga på ett kooperativ som har ombildats till SCE-förening,

b) i det fall en SCE-förening bildas genom fusion

— om det, innan SCE-föreningen registrerades, inom något eller några av de deltagande kooperativen fanns en eller flera former för medverkan som omfattade minst 25 % av det totala antalet arbetstagare hos dem, eller

— om det, innan SCE-föreningen registrerades, inom något eller några av de deltagande kooperativen fanns en eller flera former för medverkan som omfattade mindre än 25 % av det totala antalet arbetstagare hos dem och det särskilda förhandlingsorganet beslutar detta,

c) i det fall en SCE-förening bildas på annat sätt

— om det, innan SCE-föreningen registrerades, inom någon eller några av de deltagande rättsliga enheterna fanns en eller flera former för medverkan som omfattade minst 50 % av det totala antalet arbetstagare hos dem, eller

— om det, innan SCE-föreningen registrerades, inom någon eller några av de deltagande rättsliga enheterna fanns en eller flera former för medverkan som omfattade mindre än 50 % av det totala antalet arbetstagare hos dem och det särskilda förhandlingsorganet beslutar detta.

Om det inom de olika deltagande rättsliga enheterna fanns mer än en form för medverkan, skall det särskilda förhandlingsorganet besluta vilken form som skall införas i SCE-föreningen. Medlemsstaterna får fastställa bestämmelser som skall tillämpas om inget sådant beslut har fattats för en SCE-förening som är registrerad inom deras territorium. Det särskilda förhandlingsorganet skall informera de behöriga organen i de deltagande rättsliga enheterna om sitt beslut enligt denna punkt.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att referensbestämmelserna i del 3 i bilagan inte skall tillämpas på det fall som avses i punkt 2 b.

AVDELNING III

BESTÄMMELSER FÖR SCE-FÖRENINGAR SOM BILDAS AV ENBART FYSISKA PERSONER ELLER AV EN ENDA RÄTTSLIG ENHET OCH FYSISKA PERSONER

Artikel 8

1. Om en SCE-förening bildas av enbart fysiska personer eller av en enda rättslig enhet och fysiska personer, vilka tillsammans har minst 50 arbetstagare i minst två medlemsstater, skall bestämmelserna i artiklarna 3–7 tillämpas.

2. Om en SCE-förening bildas av enbart fysiska personer eller av en enda rättslig enhet och fysiska personer, vilka tillsammans har mindre än 50 arbetstagare, eller har minst 50 arbetstagare men i en enda medlemsstat, skall arbetstagarnas inflytande regleras enligt följande:

— I själva SCE-föreningen skall bestämmelserna i den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte gälla för denna på samma sätt som för andra enheter av samma slag.

— I dotterföretag och driftsställen skall bestämmelserna i den medlemsstat där dessa är belägna gälla för dessa på samma sätt som för andra enheter av samma slag.

Om sätet för en SCE-förening som regleras genom medverkan flyttas från en medlemsstat till en annan, skall minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla även i fortsättningen.

3. Om minst en tredjedel av det totala antalet arbetstagare i en SCE-förening och dess dotterföretag och driftsställen i minst två olika medlemsstater, efter registreringen av en SCE-förening enligt punkt 2, så begär, eller om det totala antalet arbetstagare uppgår till eller överstiger 50 arbetstagare i minst två medlemsstater, skall bestämmelserna i artiklarna 3–7 tillämpas i tillämpliga delar. I sådana fall skall orden "de deltagande rättsliga enheterna" samt "berörda dotterföretag eller driftsställen" ersättas med orden "SCE-förening" respektive "SCE-föreningens dotterföretag eller driftsställen".

AVDELNING IV

MEDVERKAN I FÖRENINGSSTÄMMAN ELLER SEKTIONS- ELLER SEKTORSSTÄMMAN

Artikel 9

Med förbehåll för de begränsningar som fastställs i artikel 59.4 i förordning (EG) nr 1435/2003 kommer arbetstagarna i en SCE-förening och/eller deras representanter att ha rätt att medverka i föreningsstämman eller sektions- eller sektorsstämman, om en sådan finns, med rösträtt i följande fall:

1. när parterna beslutar om det i det avtal som avses i artikel 4, eller
2. när en kooperativ förening som regleras av ett sådant system omvandlas till en SCE-förening, eller
3. när en SCE-förening bildats på annat sätt än genom ombildning och ett deltagande kooperativ reglerades av ett sådant system, och
 - i) parterna inte kan träffa ett avtal enligt artikel 4 inom den tidsfrist som anges i artikel 5, och
 - ii) artikel 7.1 b och del 3 i bilagan är tillämplig, och
 - iii) det deltagande kooperativ som regleras av ett sådant system har den högsta andelen medverkan, enligt artikel 2 k, av de berörda deltagande kooperativen, före registreringen av SCE-föreningen.

AVDELNING V

DIVERSE BESTÄMMELSER

Artikel 10

Sekretess

1. Medlemsstaterna skall fastställa att ledamöterna i det särskilda förhandlingsorganet eller i representationsorganet samt de experter som biträder dem inte skall ha rätt att röja någon information som de fått i förtroende.

Detsamma skall gälla för arbetstagarrepresentanter inom ramen för ett informations- och samrådsförfarande.

Denna förpliktelse skall fortsätta att gälla även efter utgången av mandatperioden för de personer som avses, oavsett var dessa befinner sig.

2. I särskilda fall och på de villkor och med de begränsningar som fastställs i nationell lagstiftning skall varje medlemsstat se till att ett tillsyns- eller förvaltningsorgan i en SCE-förening eller en deltagande rättslig enhet som är etablerad på medlemsstatens territorium inte är förpliktigt att lämna information, när den är av sådan art att detta utifrån objektiva kriterier allvarligt skulle skada eller vara till förfång för verksamheten i SCE-föreningen (eller, beroende på omständigheterna, i en deltagande rättslig enhet), dess dotterföretag eller driftsställen.

En medlemsstat får göra en sådan befrielse betingad av ett administrativt eller rättsligt förhandstillstånd.

3. Varje medlemsstat får fastställa särskilda bestämmelser för de SCE-föreningar inom sitt territorium som direkt och huvudsakligen ägnar sig åt opinionsbildande verksamhet med avseende på information och meningssyftningar, förutsatt att sådana bestämmelser redan ingår i den nationella lagstiftningen vid dagen för detta direktivs antagande.

4. När medlemsstaterna tillämpar bestämmelserna i punkterna 1, 2 och 3, skall de införa administrativa eller rättsliga förfaranden för överklagande som arbetstagarrepresentanterna kan inleda om tillsyns- eller förvaltningsorganet i en SCE-förening eller en deltagande rättslig enhet kräver sekretess eller inte lämnar information.

Sådana förfaranden får omfatta en ordning för sekretesskydd av den berörda informationen.

Artikel 11

Representationsorganets verksamhet och förfarandet för information till och samråd med arbetstagare

SCE-föreningens behöriga organ och representationsorganet skall arbeta tillsammans i en samarbetsvillig anda med vederbörlig hänsyn till ömsesidiga rättigheter och skyldigheter.

Detta skall även gälla för samarbetet mellan SCE-föreningens tillsyns- eller förvaltningsorgan och arbetstagarrepresentanterna inom ramen för ett förfarande för information till och samråd med arbetstagarna.

Artikel 12

Skydd för arbetstagarrepresentanter

Ledamöter i det särskilda förhandlingsorganet, ledamöter i representationsorganet, alla arbetstagarrepresentanter som utför uppgifter inom ramen för informations- och samrådsförfarandet och alla de arbetstagarrepresentanter i en SCE-föreningens tillsyns- eller förvaltningsorgan som är arbetstagare i SCE-föreningen, dess dotterföretag eller driftsställen eller i en deltagande rättslig enhet skall, när de utför dessa uppgifter, ha rätt till samma skydd och garantier som arbetstagarrepresentanter har enligt nationell lagstiftning och/eller praxis som är i kraft i det land där de är arbetstagare.

Detta skall särskilt gälla vid deltagande i de särskilda förhandlings- eller representationsorganens möten eller i varje annan form av möte enligt det avtal som avses i artikel 4.2 f eller i varje möte i förvaltnings- eller tillsynsorganet och för utbetalning av löner till de ledamöter som är arbetstagare i en deltagande rättslig enhet eller SCE-föreningen eller dess dotterföretag eller driftsställen under den tid de måste vara borta från arbetet för att utföra sina uppgifter.

Artikel 13

Missbruk av förfaranden

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder i överensstämmelse med gemenskapslagstiftningen för att förhindra att en SCE-förening missbrukas i avsikt att frånta arbetstagarna deras rättigheter till arbetstagarinflytande eller att vägra att ge sådana rättigheter.

Artikel 14

Iakttagande av detta direktiv

1. Varje medlemsstat skall se till att ledningen för SCE-föreningens verksamhet och tillsyns- eller förvaltningsorganen i dotterföretag och i deltagande rättsliga enheter inom dess territorium samt deras arbetstagarrepresentanter eller, i tillämpliga fall, arbetstagarna själva uppfyller de skyldigheter som fastställs genom detta direktiv, oavsett om SCE-föreningen har sitt säte inom dess territorium eller inte.

2. Medlemsstaterna skall föreskriva lämpliga åtgärder, som skall vidtas om detta direktiv inte följs; de skall särskilt säkerställa att det finns administrativa eller rättsliga förfaranden för att se till att de skyldigheter som följer av detta direktiv uppfylls.

Artikel 15

Sambandet mellan detta direktiv och andra bestämmelser

1. Om en SCE-förening är ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag för en grupp av gemenskapsföretag i enlighet med direktiv 94/45/EG eller rådets direktiv 97/74/EG av den 15 december 1997 om att utvidga det nämnda direktivet till att avse Förenade kungariket⁽¹⁾, skall bestämmelserna i de direktiven och bestämmelserna för införlivande av dem med nationell lagstiftning inte tillämpas vare sig på SCE-föreningen eller på dess dotterföretag.

Om det särskilda förhandlingsorganet i enlighet med artikel 3.6 beslutar att inte inleda förhandlingar eller att avbryta förhandlingar som redan har inletts, skall emellertid direktiv 94/45/EG eller direktiv 97/74/EG och de bestämmelser varigenom de införlivas med nationell lagstiftning tillämpas.

⁽¹⁾ EGT L 10, 16.1.1998, s. 22.

2. Bestämmelserna om arbetstagarnas medverkan i partsammansatta organ enligt nationell lagstiftning och/eller praxis, bortsett från dem genom vilka detta direktiv genomförs, skall inte gälla de SCE-föreningar för vilka artiklarna 3–7 är tillämpliga.

3. Detta direktiv skall inte påverka

- a) den rätt till annat arbetstagarinflytande än medverkan i SCE-föreningens organ som arbetstagarna i SCE-föreningen och dess dotterföretag och driftsställen har enligt nationell lagstiftning och/eller praxis i medlemsstaterna,
- b) de bestämmelser om medverkan i organen som enligt nationell lagstiftning och/eller praxis är tillämpliga på SCE-föreningens dotterföretag eller på de SCE-föreningar för vilka artiklarna 3–7 inte är tillämpliga.

4. För att bevara den rätt som anges i punkt 3 får medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att strukturen på arbetstagarrepresentationen i de deltagande rättsliga enheter som upphör att vara separata rättsliga enheter bibehålls efter registreringen av en SCE-förening.

Artikel 16

Slutbestämmelser

1. Medlemsstaterna skall anta de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 18 augusti 2006, eller senast den dagen se till att arbetsmarknadens parter inför de nödvändiga bestämmelserna genom ett avtal, varvid medlemsstaterna skall vidta

alla nödvändiga åtgärder så att de vid alla tillfällen kan garantera att de mål som fastställs i detta direktiv uppfylls. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall medlemsstaterna själva utfärda.

Artikel 17

Kommissionens översyn

Senast den 18 augusti 2009 skall kommissionen, i samråd med medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter på gemenskapsnivå, se över tillämpningen av detta direktiv och vid behov föreslå rådet lämpliga ändringar.

Artikel 18

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 19

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 juli 2003.

På rådets vägnar
G. ALEMANN
Ordförande

BILAGA

REFERENSBESTÄMMELSER

(enligt artiklarna 7 och 8)

Del 1: Sammansättningen av arbetstagarnas representationsorgan

För att uppnå syftet i artikel 1 skall i de fall som avses i artikel 7 ett representationsorgan inrättas enligt följande regler:

- a) Representationsorganet skall bestå av arbetstagarna i SCE-föreningen och dess dotterföretag och driftsställen som väljs eller utses bland dessa av arbetstagarrepresentanter eller, om det inte finns några sådana, av samtliga arbetstagare.
- b) Ledamöterna i representationsorganet skall väljas eller utses i överensstämmelse med nationell lagstiftning och/eller praxis.

Medlemsstaterna skall fastställa regler för att säkerställa att antalet ledamöter och tilldelade platser i representationsorganet anpassas med hänsyn till förändringar inom SCE-föreningen och dess dotterföretag och driftsställen. De metoder som används för att utnämna, utse och välja arbetstagarrepresentanter bör eftersträva en jämn könsfördelning.
- c) När representationsorganets storlek medger detta, skall det bland ledamöterna utses ett särskilt utskott bestående av högst tre ledamöter.
- d) Representationsorganet skall själv anta sin arbetsordning.
- e) Ledamöterna i representationsorganet skall väljas eller utses i proportion till antalet arbetstagare som är anställda i SCE-föreningen och dess dotterföretag eller driftsställen i varje medlemsstat, genom tilldelning av en plats för varje andel arbetstagare anställda i medlemsstaten som motsvarar 10 %, eller en andel därav, av antalet arbetstagare som är anställda av dem i alla medlemsstaterna tillsammans.
- f) SCE-föreningens behöriga organ skall underrättas om representationsorganets sammansättning.
- g) Senast fyra år efter det att representationsorganet har inrättats skall det pröva om förhandlingar skall inledas för ingående av det avtal som avses i artiklarna 4 och 7 eller om de referensbestämmelser som antagits enligt denna bilaga skall gälla även i fortsättningen.

Artikel 3.4–3.7 och artiklarna 4, 5 och 6 skall i tillämpliga delar också tillämpas om ett beslut har fattats om att förhandlingar skall äga rum om ett avtal enligt artikel 4, varvid uttrycket "särskilt förhandlingsorgan" skall ersättas med "representationsorgan". Om inget avtal har ingåtts när tidsfristen för förhandlingarna löper ut, skall den ordning som ursprungligen antogs i enlighet med referensbestämmelserna fortsätta att gälla.

Del 2: Referensbestämmelser för information och samråd

Behörighet och befogenheter för ett representationsorgan som inrättats i en SCE-förening skall omfattas av följande regler:

- a) Representationsorganets behörighet skall begränsas till att omfatta frågor som rör själva SCE-föreningen eller något av de dotterföretag eller driftsställen som är belägna i en annan medlemsstat eller frågor som faller utanför befogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild medlemsstat.
- b) Utan att det påverkar de möten som avses i led c skall representationsorganet ha rätt till information och samråd och till att sammanträffa med SCE-föreningens behöriga organ minst en gång om året för att, på grundval av rapporter som det behöriga organet regelbundet skall utarbeta, få information och samråda om SCE-föreningens verksamhetsutveckling och framtidsutsikter. De lokala ledningarna skall informeras om detta.

SCE-föreningens behöriga organ skall förse representationsorganet med dagordningar för mötena i förvaltnings- eller, i förekommande fall, lednings- och tillsynsorganet, samt med kopior av samtliga handlingar som har förelagts föreningsstämman.

Mötet skall särskilt handla om föreningsstrukturen, den ekonomiska och finansiella situationen, den förmodade utvecklingen av affärsverksamheten och av produktionen och försäljningen, initiativ som rör företagens sociala ansvar, den rådande situationen och den förväntade utvecklingen när det gäller sysselsättningen, investeringar och betydande förändringar inom organisationen, införandet av nya arbetsmetoder eller produktionsprocesser, produktionsöverföringar, fusioner, nedskärningar eller nedläggningar av företag, driftsställen eller betydande delar av dessa samt kollektiva uppsägningar.

- c) Om det finns särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning, särskilt i samband med omflyttningar, överföringar, nedläggning av driftsställen eller företag eller kollektiva uppsägningar, skall representationsorganet ha rätt att bli informerade. Representationsorganet, eller, särskilt i brådskande fall, det särskilda utskottet efter beslut av representationsorganet, skall ha rätt att på egen begäran sammanträffa med SCE-föreningens behöriga organ eller någon annan lämpligare nivå i ledningen för SCE-föreningen med egna beslutsbefogenheter, för information och samråd om åtgärder som i betydande utsträckning påverkar arbetstagarnas intressen.

Om det behöriga organet beslutar att inte handla i enlighet med den åsikt som framförts av representationsorganet, skall detta organ ha rätt till ytterligare ett möte med SCE-föreningens behöriga organ för att söka nå enighet.

I de fall ett möte anordnas med det särskilda utskottet, skall de ledamöter i representationsorganet som representerar arbetstagare som direkt berörs av åtgärderna i fråga också ha rätt att delta.

De möten som avses ovan skall inte påverka det behöriga organets rättigheter.

- d) Medlemsstaterna får fastställa regler för ordförandeskapet vid informations- och samrådsmöten.

Inför ett möte med SCE-föreningens behöriga organ skall representationsorganet eller det särskilda utskottet, i tillämpliga fall utökat i enlighet med led c tredje stycket, ha rätt att sammanträda utan att representanter för det behöriga organet är närvarande.

- e) Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 10 skall ledamöterna i representationsorganet underrätta representanterna för arbetstagarna i SCE-föreningen och dess dotterföretag och driftsställen om innehållet i och resultatet av informations- och samrådsförfarandet.
- f) Representationsorganet eller det särskilda utskottet får biträdas av experter som de själva väljer.
- g) Ledamöterna i representationsorganet skall, i den mån det är nödvändigt för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter, ha rätt till ledighet för utbildning utan löneavdrag.
- h) Kostnaderna för representationsorganet skall bäras av SCE-föreningen, som skall förse ledamöterna i detta organ med tillräckliga ekonomiska och materiella resurser för att de skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Såvida inte något annat har avtalats, skall SCE-föreningen särskilt bära kostnaderna för anordnande av möten och tolkning samt för logi och resor för ledamöterna i representationsorganet och dess särskilda utskott.

I enlighet med dessa principer får medlemsstaterna fastställa budgetbestämmelser för representationsorganets verksamhet. De får i synnerhet begränsa finansieringen till att omfatta en enda expert.

Del 3: Referensbestämmelser för medverkan

Följande bestämmelser skall gälla för arbetstagarnas medverkan i en SCE-förening:

- a) I det fall en SCE-förening bildas genom ombildning och om en medlemsstats bestämmelser om arbetstagarnas medverkan i förvaltnings- eller tillsynsorgan var tillämpliga före registreringen, skall alla aspekter av arbetstagarnas medverkan fortsätta att vara tillämpliga på SCE-föreningen. Led b skall i tillämpliga delar tillämpas i detta syfte.
- b) I det fall en SCE-förening bildas på annat sätt har arbetstagarna i SCE-föreningen, dess dotterföretag och driftsställen och/eller deras representationsorgan rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i SCE-föreningens förvaltnings- eller tillsynsorgan som är lika stort som den högsta andel som tillämpades för de deltagande bolagen före registreringen av SCE-föreningen.

-
- c) Om det inte finns regler för medverkan i något av de deltagande rättsliga enheterna före registreringen av SCE-föreningen, skall denna inte vara förpliktad att införa bestämmelser om arbetstagares medverkan.
- d) Representationsorganet skall besluta om hur platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika medlemsstater, eller om det sätt på vilket arbetstagarna i en SCE-förening får föreslå eller avvisa ledamöter i dessa organ, i enlighet med andelen arbetstagare i SCE-föreningen som är anställda i varje medlemsstat. Om arbetstagarna från en eller flera medlemsstater inte omfattas av proportionalitetskriteriet, skall representationsorganet utnämna en av ledamöterna från en sådan medlemsstat, och särskilt från den medlemsstat där SCE-föreningen har sitt säte, om så är lämpligt. Varje medlemsstat får fastställa hur de platser som tilldelats den i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall fördelas.
- e) Alla ledamöter som väljs, utses eller föreslås av representationsorganet eller, i förekommande fall, av arbetstagarna till SCE-föreningens förvaltnings- eller tillsynsorgan skall vara fullvärdiga ledamöter av dessa organ med samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar, inklusive rösträtt.
-

Departementsserien 2005

Kronologisk förteckning

1. Finansiella konglomerat. Fi.
2. Kungörande i PoIT. Redovisning av uppdrag om elektroniskt kungörande. Ju.
3. Svensk rätt i integrationspolitisk belysning. Ju.
4. Avräkning av utländsk skatt. Fi.
5. Angrepp mot informationssystem. Ju.
6. Brott och brottsutredning i IT-miljö. Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet med tilläggsprotokoll. Ju.
7. Iakttagelser om landsting. Fi.
8. Inriktning på filmpolitiken från 2006. U.
9. En moderniserad rättsprövning, m.m. Ju.
10. Arbetstagarinflytande i europakooperativ. N.

Departementsserien 2005

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Kungörande i PoIT. Redovisning av uppdrag om elektroniskt kungörande. [2]

Svensk rätt i integrationspolitisk belysning. [3]

Angrepp mot informationssystem. [5]

Brott och brottsutredning i IT-miljö.

Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet med tilläggsprotokoll. [6]

En moderniserad rättsprövning, m.m. [9]

Finansdepartementet

Finansiella konglomerat. [1]

Avräkning av utländsk skatt. [4]

Iakttagelser om landsting. [7]

Utbildnings- och kulturdepartementet

Inriktning på filmpolitiken från 2006. [8]

Näringsdepartementet

Arbetstagarinflytande i europakooperativ. [10]